

g 41

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 8

PODLASKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESE

CHORZÓW I G.ŚL.

PLAC MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 9-12, TEL. 409-01

SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW
I SIARCZAMONU Z KOPALNÍ
„KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR.

CHORZÓW

SKARBOWE FERME

941 POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
OGÓLNY PODATEK DOCHODOWY — DR. L. KUKOWSKI	675	POCZTA I TELEGRAF	696
PO KONGRESIE BEZPIECZEŃSTWA PRACY — J. M. Z.	678	KRONIKA TYGODNIOWA:	
KRONIKA GOSPODARCZA:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	697
Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	681	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	697
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICTWO WĘGLOWE	681	PODATKI I OPŁATY	698
PRZEMYSŁ NAFTOWY	681	AKCZY I MONOPOLE	699
Przemysł rafineryjny w roku 1937 — Inż. P. Wrangel		PIENIĄDZ I KREDYT	699
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	685	Działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w roku 1937—E. S.	
PRZEMYSŁ DRZEWNY	686	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH .	700
Eksport drzewnego przemysłu przetwórczego w roku 1937 — Z. Lohoczky		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
ROLNICTWO	687	WYPADKI FRANCUSKIE — X.	701
Gospodarka buraczana w okresie kampanijnym 1938/39 — W. K.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Akcja siewnikowa — Inż. St. Żółkowski		FRANCJA	702
HANDEL:		ANGLIA	703
HANDEL ZAGRANICZNY	691	NIEMCY	703
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	692	WŁOCHY	704
RYNEK AKCYJNY	692	JAPONIA	704
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	693	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	705
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	694	BIBLIOGRAFIA	706
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	695		

OGÓLNY PODATEK DOCHODOWY

WŚRÓD podatków, które są wymierzone od dochodów i przychodów, teoria skarbowości rozróżnia: 1) podatki, nawiązujące do poszczególnych źródeł przychodów lub dochodów, wymierzone bądź od przychodu brutto z każdego źródła (podatki przychodowe), bądź od dochodu czystego z każdego źródła (podatki dochodowe częściowe), 2) ogólny podatek dochodowy, wymierzany od ogólnego dochodu danej jednostki, stanowiący sumę dochodów częściowych ze wszystkich źródeł, którymi dysponuje dana jednostka — po potrąceniu ogólnych ciężarów osobistych, obciążających tę jednostkę, oraz bez względu na to, że niektóre z dochodów częściowych mogą być wolne od podatków częściowych ze względu na ewent. częściowe minima egzystencji.

Z istoty ogólnego podatku dochodowego wynika, że ma on obciążać całość dochodu każdej jednostki gospodarującej, wykorzystując w całej pełni jej siłę płatniczą, stanowiąc jak gdyby nadbudowę nad poszczególnymi podatkami częściowymi (przychodowymi lub dochodowymi), które ściśle się wiążą ze źródłami, przez nie obciążonymi, a nie mogą z natury rzeczy należycie się ustosunkować do całokształtu dochodów jednostki, dysponującej poszczególnymi źródłami.

Ogólny podatek dochodowy jest w szczególności najważniejszy dla zastosowania progresji podatkowej, przy jej stosowaniu bowiem nie ma tu obaw co do nadmiernego (przekraczającego siłę płatniczą) obciążenia jednostek, a równocześnie progresja podatkowa pozwala na wykorzystanie ujawnionej w całokształcie

dochodu siły płatniczej w sposób tak doskonały, o jakim nie możnaby było pomyśleć przy stopie proporcjonalnej.

Ustawa o podatku dochodowym normuje w Polsce 2 podatki: 1) tzw. podatek wg działu I ustawy, mający w zasadzie być ogólnym podatkiem dochodowym, ale nie będący nim o tyle, że nie obciąża on dochodów z pracy najemnej, 2) tzw. podatek wg działu II ustawy, który jest podatkiem od przychodów z pracy najemnej (uposażeń, wynagrodzeń za pracę itp.). Ściśle więc biorąc, nie ma w Polsce ogólnego podatku dochodowego, który by stanowił nadbudowę nad całokształtem podatków szczegółowych: przychodowych lub częściowo-dochodowych, czy też usiłujących je zastępować (mam tu na myśli np. podatek gruntowy na ziemiach wschodnich i podatek przemysłowy od obrotu).

Podatek dochodowy wg działu I ustawy, zbudowany m. in. w oparciu o zasady progresji podatkowej, obciąża wszystkie dochody, płynące z gruntów, nieruchomości, przedsiębiorstw, zajęć zarobkowych, kapitałów, praw majątkowych itp., jednakże nie spada na dochody z pracy najemnej, wobec czego nie można mówić, by ciężar jego był ustosunkowany do całej siły płatniczej każdej jednostki.

Podatek dochodowy wg działu II ustawy, również oparty o zasady progresji podatkowej, pierwotnie był podatkiem przychodowym, obciążającym poszczególne zarobki, tj. poszczególne wynagrodzenia za pracę i uposażenia. Reformy z doby kryzysowej wprowadziły w nim poważne zmiany. Wprowadzono, mianowicie, tzw. kumulację wynagrodzeń dla celów podatku dochodowego. Obecnie podatek wg działu II ustawy w ostatecznym wyniku obciąża całość przychodów z pracy najemnej, które otrzymuje dana jednostka od wszystkich pracodawców, u których jest zatrudniona. Podatek ten nie poprzestaje więc — jak poprzednio — na obciążaniu każdego zarobku indywidualnie, ale łączy wszystkie przychody danej jednostki z pracy najemnej w jedną całość, ażeby wykorzystać skutki progresji podatkowej. Praktycznie wygląda to w ten sposób, że podatek wg działu II ustawy w ciągu roku gospodarczego jest pobierany oddzielnie od każdego indywidualnego zarobku danej jednostki z pracy najemnej (potrącanie przez pracodawców), po upływie zaś roku każda jednostka jest obowiązana złączyć wszystkie swoje przychody z pracy najemnej w tym roku w całość, obliczyć podatek wg działu II ustawy od tej sumy ogólnej, od tak obliczonego podatku odjąć sumy podatku, już potrąconego przez poszczególnych pracodawców, a różnicę uiścić jako podatek dochodowy z tytułu kumulacji przychodów.

Podatek dochodowy, pobierany z tytułu kumulacji przychodów z pracy najemnej, jest dziś swoistym uzupełnieniem podatku dochodowego wg działu II ustawy, obciążającego indywidualnie poszczególne zarobki z pracy najemnej. Fakt istnienia tej kumulacji pozwala na pełniejsze niż dotąd wykorzystanie siły płatniczej jednostek, które żyją z dochodów z pracy najemnej, jednakże — trzeba to podkreślić — nie posuwa naprzód sprawy scałkowania dochodów, które podlegają podatkom wg działów I i II ustawy.

Brak podciągnięcia całości dochodów każdej jednostki pod ogólny podatek dochodowy powoduje bardzo doniosłe konsekwencje. W wypadku istnienia ogólnego podatku dochodowego ogólna suma dochodów każdej jednostki jest opodatkowana według odpowiedniej progresyjnej normy podatkowej. O ile zaś

z tej sumy ogólnej — tak jak dziś w Polsce — jakaś część dochodu zostaje wyłączona i opodatkowana odrębnie, to pozostałość dochodów będzie opodatkowana — zgodnie z naturą progresji podatkowej — już według stopy niższej. Wynika stąd oczywista strata dla Skarbu.

Omawiana konstrukcja podatku może też — w krajowym wypadku — przyczynić się do całkowitego wymknięcia się spod opodatkowania, tworząc dla danej jednostki dwa minima egzystencji. O ile mianowicie, ktoś ciągnie dochody z jednej strony ze źródeł, które są obciążone podatkiem dochodowym wg działu I ustawy, a z drugiej strony — ze źródeł, które są obciążone podatkiem dochodowym wg działu II ustawy, i równocześnie w żadnej z tych grup źródeł nie osiąga kwoty, stanowiącej minimum egzystencji (zł 1 500) — zupełnie nie płaci podatku dochodowego ani z działu I, ani z działu II ustawy, gdy tymczasem musiałby go płacić w wypadku istnienia ogólnego podatku dochodowego.

Dla jaskrawszego uwypuklenia zaznaczonej tu konsekwencji warto zilustrować ją paru przykładami. A więc, kwotę mniejszą, niż należałoby się od całości dochodu, płacą z tytułu podatku dochodowego drobni urzędnicy i robotnicy, posiadający równocześnie nieruchomości gruntowe lub budynkowe, o ile nawet osiągają dochody z pracy — z jednej strony, a z nieruchomości lub kapitałów — z drugiej strony — przekraczające minimum egzystencji w obu wypadkach. Trzeba zaś podkreślić, że jednostek gospodarujących tego rodzaju jest dość dużo.

Zupełnie analogiczne zjawisko zachodzi i wśród znacznie zamożniejszych warstw społecznych. Osiąganie dochodów z pracy najemnej, a równocześnie ciągnięcie dochodów tzw. fundowanych — jest bardzo częste. W szczególności, wyżsi urzędnicy (np. dyrektorzy banków, większych przedsiębiorstw przemysłowych, członkowie przeróżnych rad nadzorczych itp.) często posiadają równocześnie nieruchomości ziemskie lub miejskie i kapitały pieniężne. Brak ogólnego podatku dochodowego tworzy dla tej grupy osób szczególnie ważki przywilej, pozbawiając Skarb możliwości zdobycia poważniejszych kwot — wpływów z tytułu podatku dochodowego.

Wreszcie, brak ogólnego podatku dochodowego odbija się na fiskalnym interesie i w dziedzinie wolnych zawodów. Czasom dzisiejszym dobrze jest znane zjawisko tego rodzaju, że przedstawiciele tych zawodów równocześnie uprawiają „pracę najemną”. Adwokaci są radcami prawnymi urzędów państwowych, banków, przedsiębiorstw itd. Lekarze — poza wolną praktyką — pracują jako „urzędnicy lekarscy” w ubezpieczalniach społecznych, szpitalach publicznych, sanatoriach itd.

Obraz stałby się jeszcze plastyczniejszy, gdyby były do dyspozycji dane statystyczne, któreby pozwoliły określić, jak duża jest liczba tych, którzy równocześnie podlegają — lub winni podlegać — podatkowi dochodowemu zarówno wg działu I, jak i wg działu II ustawy, oraz jak przeciętnie kształtują się wysokości dochodów z obu rodzajów źródeł dochodów dla poszczególnych jednostek. Niestety, materiałów statystycznych w tym kierunku nie ma.

Drugą doniosłą konsekwencją braku ogólnego podatku dochodowego jest nierównomierność obciążenia podatkowego poszczególnych jednostek. Jeżeli bowiem osoba A osiąga swój dochód wyłącznie ze źródeł, które podlegają podatkowi dochodowemu wg działu I ustawy, lub wyłącznie ze źródeł, które podlegają

podatkowi dochodowemu wg działu II ustawy—płaci znacznie większą kwotę podatku dochodowego niż osoba B, która osiąga dochód w tej samej wysokości, ale częściowo ze źródeł dochodowych, które obciąża podatek wg działu I ustawy, a częściowo z pracy najemnej. Różnorodność źródeł stawia osobę B w uprzywilejowanym położeniu, pozwalając jej uniknąć skutków progresji podatkowej, gdyż płaci ona podatek od każdej z wymienionych części swego dochodu według stopy niższej, niż to wypadłoby dla całości dochodu. Konkretnie—silniej jest obciążony urzędnik, żyjący tylko z pracy najemnej, niż urzędnik, mający równocześnie nieruchomości; silniej jest obciążony adwokat, mający tylko wolną praktykę, niż adwokat, równocześnie będący radcą prawnym jakiejś instytucji itd.

Wymienione wyżej konsekwencje istnienia odrębnych podatków dochodowych wg działu I i działu II ustawy wywołują myśl o konieczności reformy w naszej ustawie o podatku dochodowym. Reforma ta miałaby za zadanie: 1) zapewnić Skarbowi wykorzystanie fiskalne całkowitej siły płatniczej poszczególnych podatników, uniemożliwione dotąd wadliwą konstrukcją podatku dochodowego, 2)zrealizować zasadę sprawiedliwości podatkowej przez pociągnięcie ogółu płatników pod opodatkowanie według równomiernej dla wszystkich stopy podatkowej. Jakie są możliwości takiej reformy?

Mając na względzie, że w polskim systemie podatkowym jest przyjęta zasada, iż poza podatkiem dochodowym poszczególne źródła są obciążone także podatkami szczegółowymi, tj. przychodowymi lub usiłującymi je zastąpić (podatki: gruntowy, od nieruchomości, przemysłowy, od kapitałów i rent)—można byłoby żądać, by i przychody z pracy najemnej były obciążone raz podatkiem przychodowym z tego właśnie źródła, drugi zaś raz—ogólnym podatkiem dochodowym. O ile przyjęłoby się takie rozwiązanie, konstrukcja podatku dochodowego wg działu I ustawy uległaby tylko tej zmianie, że do podstaw wymiaru włączonoby również dochody z pracy najemnej. Oczywiście, byłyby to dochody czyste, tj. po potrąceniu kosztów osiągnięcia, zachowania i zabezpieczenia oraz po uwzględnieniu ciężarów osobistych podatnika. Konstrukcja zaś rzeczowego podatku przychodowego byłaby zapożyczona od dzisiejszego podatku wg działu II ustawy z kilku zmianami. Przede wszystkim musiałaby być zmieniona stopa podatkowa—wobec tego, że omawiany przychód z pracy najemnej podlegałby jeszcze ogólnemu podatkowi dochodowemu. W szczególności stopa ta musiałaby być nie progresyjna, a proporcjonalna—i to dość umiarkowana, by uczynić zadość postulatowi teorii, które wymagają słabszego obciążania dochodów niefundowanych. Następnie, należałoby zlikwidować kumulację przychodów z pracy najemnej dla celów podatkowych, gdyż zadania kumulacji byłyby zrealizowane w ramach ogólnego podatku dochodowego, któryby obejmował wszystkie źródła dochodowe podatku płatnika. Podatek od przychodu z pracy najemnej zachowywałby w ten sposób całkowitą czystość konstrukcji podatku przychodowego.

Rozwiązanie powyższe z punktu widzenia teorii skarbowości należałoby uznać za najlepsze. Realizuje ono całkowicie zasady wykorzystania siły płatniczej podatników oraz zachowania sprawiedliwości i równości podatkowej. Zachowuje ono całkowitą realność wpływów podatkowych, gdyż zatrzymuje pobieranie podatku przychodowego u źródła. Zapew-

nia również realność wymiarów ogólnego podatku dochodowego w zakresie dochodów z pracy najemnej, gdyż daje możliwość powiązania tego podatku z podatkiem od przychodów z pracy najemnej.

Praktyka skarbową również powinnaby była opowiedzieć się za tym rozwiązaniem, gdyż reforma omawiana wprowadziłaby m. in. pewne uproszczenia w administracji podatkowej. Mianowicie, szereg podatników, którzy dziś składają zarówno zeznania o dochodzie wg działu I ustawy, jak i obliczenia różnicy dla celów kumulacji w dziale II ustawy, w przyszłości składaliby tylko zeznania o dochodzie, a więc całkowicie odpadłyby manipulacje, związane z kumulacją.

Następną możliwością w zakresie reform byłoby żądanie całkowitego zniesienia odrębnego podatku od przychodów z pracy najemnej (dział II ustawy), a opodatkowania dochodów z pracy najemnej tylko w ramach ogólnego podatku dochodowego (zreformowany dział I ustawy). Pociągnięcie takie czyniłoby zadość postulatowi obciążenia całości dochodu każdego podatnika ogólnym podatkiem dochodowym, który to postulat jest centralnym problemem niniejszego artykułu. Jednakże przyczyniłoby się ono przede wszystkim do obniżenia wpływów Skarbu, jak bowiem wiadomo, skala podatkowa w dziale I ustawy jest na ogół (dla dochodów w granicach zł 4 000÷2 000 000 rocznie) niższa od skali działu II ustawy. Tymczasem zaś wątpliwe jest, czy przy dzisiejszym stanie finansowym Polski czynniki, odpowiedzialne za gospodarkę skarbową, mogłyby się zgodzić na dość poważną obniżkę obciążenia podatkowego dochodów z pracy najemnej, mimo że byłoby ono nawet wskazane z punktu widzenia teoretycznego, gdyż teoria uznaje obciążenie dochodów z pracy najemnej w Polsce za zbyt silne. Stroną ujemną omawianej tu propozycji byłoby również podważenie realności podatku w odniesieniu do dochodów z pracy najemnej, gdyż nie byłby on już pobierany u źródła, co czyniłoby łatwiejszymi defraudacje podatkowe. Co prawda, wzmiankowaną tu realność można byłoby zapewnić np. w drodze wprowadzenia zaliczek na podatek dochodowy od pracy najemnej. Zaliczki te byłyby potrącane przez pracodawców i wpłacane do Skarbu w trybie dzisiejszego działu II ustawy.

Niewątpliwie, z punktu widzenia teorii skarbowości można byłoby skutecznie bronić omawianej tu propozycji, powołując się na znaną tezę, że dochody z pracy najemnej, jako niefundowane, powinny być lżej opodatkowane niż dochody fundowane, przy czym to uprzywilejowanie właśnie miałyby się wyrażać w tym, że poszczególne dochody fundowane podlegałyby tak ogólnemu podatkowi dochodowemu, jak i poszczególnym podatkom przychodowym, dochody zaś niefundowane—tylko ogólnemu podatkowi dochodowemu, jednakże mając na uwadze przedstawione wyżej względy praktyczne dzisiejszej polityki podatkowej, uważałbym zlikwidowanie podatku wg działu II ustawy i włączenie dochodów z pracy najemnej do działu I za nieaktualne.

Istnieje jeszcze jedna możliwość zrealizowania dyskusowanego tu postulatu połączenia całokształtu dochodów każdej jednostki dla opodatkowania tej całości ogólnym podatkiem dochodowym. Mianowicie, zachowując podatki wg działu I i II ustawy, należałoby łączyć podstawy wymiaru obu podatków jedynie tylko dla uzyskania odpowiedniej w stosunku do łączonych podstaw stopy podatkowej dla każdego podatku

osobno, przy czym tak obliczona (spotęgowana) stopa podatkowa obciążałaby podstawy wymiaru osobno w każdym z działów ustawy. Przy tym systemie potrącanie podatku przez pracodawców wg działu II ustawy pozostałoby bez zmian, gdyż dołączanie do podstaw wymiaru tego podatku również dochodów innych (tzn. otrzymywanych przez pracownika od innych pracodawców lub płynących ze źródeł, objętych działem I ustawy) byłoby praktycznie niemożliwe i niewskazane. Natomiast doniosłe zmiany zaszyłyby przy wymiarze podatków wg działu I i II ustawy po upływie roku gospodarczego. Podatek od dochodów wg działu I ustawy byłby wymierzany od sumy tych dochodów, ale według stopy procentowej, odpowiadającej sumie dochodów danego podatnika z obu działów ustawy. Tak samo podatek od dochodów wg działu II ustawy byłby wymierzany od sumy tych dochodów, ale znów według stopy procentowej, odpowiadającej sumie dochodów danego podatnika z obu działów ustawy. Naturalnie, w każdym z działów ustawy byłaby stosowana jego własna skala podatkowa¹⁾.

Przyjęcie powyższego systemu pozwoliłoby na zrealizowanie dyskusowanego w nin. artykule postulatu na ogół bez wprowadzania gruntowniejszych reform w istniejącej ustawie o podatku dochodowym. Co prawda, nie byłoby to wprowadzeniem ogólnego podatku dochodowego, jednakże konsekwencją naszkicowanego systemu byłoby—jak i przy ogólnym podatku dochodowym—pełne wyzyskanie siły płatniczej podatników, którzy osiągają dochody tak fundowane, jak niefundowane, oraz postawienie w równych warunkach wszystkich podatników—bez względu na to, czy mają dochody tylko jednego rodzaju (bądź fundowane, bądź niefundowane), czy też równocześnie te i drugie.

Zaznaczyć jednakże trzeba, że system połączenia podstaw wymiaru spotyka się z pewnymi trudnościami w zakresie działu I ustawy. Chodzi o to, że skala podatkowa w dziale I ustawy nie jest wyrażona procentowo, a podaje już gotowe, obliczone kwoty podatku dla każdego stopnia dochodu. Skoro jest dana suma dochodu, podlegającego podatkowi wg działu I ustawy, bardzo łatwe jest odnalezienie odpowiadającej tej właśnie sumie kwoty podatku. Gdy jednak od sumy powyższej ma być pobrany podatek w wysokości, odpowiadającej ogólnej sumie dochodów podatnika z działów I i II ustawy, procedura staje się skomplikowana. Po odnalezieniu kwoty podatku, odpowiadającej wspomnianej sumie dochodów z działów I i II

ustawy, trzeba ustalić jej stosunek procentowy do tej ostatniej. Otrzymuje się w ten sposób stopę procentową, która dopiero musi być zastosowana do sumy dochodów już tylko z działu I ustawy¹⁾. Jest to postępowanie dość żmudne. Obarczałoby nowymi trudnościami administrację podatkową i nie byłoby ani przejrzyste, ani zrozumiałe dla podatników.

Drogę usunięcia wymienionej tu trudności widzę tylko w rekonstrukcji [skali] podatkowej w dziale I ustawy, polegającej na zastąpieniu obecnej skali kwotowej skalą procentową. Przy sposobności tej rekonstrukcji możnaby było usunąć również inne wadliwości obecnej skali.

Co do wpływu projektowanej reformy na podatek dochodowy wg działu II ustawy—trzeba nadmienić, że wyraziłaby się ona w jeszcze silniejszym naciśnięciu śruby podatkowej w odniesieniu do dochodów z pracy najemnej. Ponieważ obciążenie tej kategorii dochodów i dziś już jest bardzo silne, można mieć obawy, że projektowane obciążenie okaże się nadmiernym. Jeśli tak, to równocześnie z projektowanym całkowaniem dochodów dla ustalania stopy podatkowej, należałoby się zastanowić również nad sprawą ewentualnej obniżki skali w dziale II ustawy. Dalej, dodać trzeba, że proponowana reforma nie byłaby w dziale II ustawy nowinką pod względem proceduralnym, gdyż projektowane postępowanie jest tylko swoistym rozszerzeniem stosowanej obecnie kumulacji wynagrodzeń dla celów podatku dochodowego. Zmiany polegałyby na tym, że podstawą ustalenia stopy podatkowej byłaby nie suma wynagrodzeń, które wchodzi w zakres działu II ustawy, ale całość dochodów danego podatnika z obu działów ustawy. Ustalona w ten sposób stopa podatkowa byłaby stosowana tylko, oczywiście, do dochodów z działu II ustawy. Dalej—tak samo jak dziś—od obliczonego według powyższej stopy podatku należałoby potrącać kwoty podatku, już pobrane przez poszczególnych pracodawców. Do wpłacenia pozostawałaby różnica.

Na podkreślenie wreszcie zasługuje fakt, że w stosunku do stanu dzisiejszego zaszyłyby dość doniosłe uproszczenie w postępowaniu podatkowym, dotyczącym podatku wg działu II ustawy. Odpadłyby, mianowicie, składane dziś przez podatników osobne obliczenia różnicy podatku w związku z kumulacją, gdyż obliczenie podatku wg obu działów ustawy byłoby zawarte w jednym ogólnym zeznaniu o dochodzie. Upraszczałoby to, oczywiście, i pracę administracji podatkowej.

Dr L. Kurowski

PO KONGRESIE BEZPIECZEŃSTWA PRACY²⁾

KONGRES Bezpieczeństwa Pracy, który odbył się w dn. 9÷11 kwietnia b. r., stanowił—jak to zresztą podkreślali organizatorzy—nawiązanie do pierwszego Zjazdu Inżynierów Bezpieczeństwa Pracy w 1933 r., miał jednak zupełnie odmienny charakter. Zjazd poprzedni bowiem—jako pierwsza próba w tym zakresie—był raczej zamkniętą konferencją stosunko-

wo nielicznego grona osób, które zapoczątkowały w warsztatach pracy systematyczną i planową akcję, mającą na celu podniesienie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy. Ponadto warto też przypomnieć, że w 1935 r. odbyła się—zorganizowana również przez Instytut Spraw Społecznych—Konferencja Lekarzy Fabrycznych, poświęcona zagadnieniu organizacji nadzoru lekarskiego i akcji zapobiegania chorobom, mającym swe źródło w procesach wytwórczych.

¹⁾ Tryb obliczania podatku byłby więc identyczny z trybem obliczania podatku specjalnego od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, dla płatników tego ostatniego, którzy otrzymują równocześnie wynagrodzenia, wolne od podatku dochodowego itd., jak również wynagrodzenia, podlegające podatkowi dochodowemu itd.

²⁾ P. zesz. 14/1938, str. 604 i 635, oraz zesz. 15/1938, str. 644 i 652.

¹⁾ Tryb obliczania podatku byłby więc tu identyczny z trybem obliczania podatku dochodowego wg działu I ustawy o podatku dochodowym—od dochodów z nadzwyczajnego wyrębu lasu.

Należy stwierdzić, że w ciągu ostatnich lat wzrosło znacznie zrozumienie idei bezpieczeństwa pracy, a związany z tym szybki rozwój akcji bezpieczeństwa pracy wykazał niewątpliwą konieczność zorganizowania zjazdu, tym razem zakrojonego już na szerszą skalę—tak pod względem merytorycznym, jak i pod względem uczestnictwa.

W Kongresie Bezpieczeństwa Pracy wzięło udział 614 osób. Byli to przedstawiciele przemysłu, świata pracy, sfer technicznych, lekarskich, urzędowych, społecznych, zawodowych i naukowych. W tych warunkach Kongres stał się zjazdem ogólnopolskim przedstawicieli wszystkich czynników, jakie działają, względnie mogą współdziałać w zakresie akcji bezpieczeństwa pracy. Skład Kongresu jest niczym innym, jak tylko potwierdzeniem tezy, że zagadnienie bezpieczeństwa i higieny pracy nie może być rozwiązywane w drodze przymusu i nakazów administracyjnych. Naczelnym hasłem akcji bezpieczeństwa i higieny pracy jest dobra wola, harmonijność współdziałania i całkowite uświadomienie wszystkich zainteresowanych w tej akcji czynników. Bezsorna bowiem jest dzisiaj zasada, że nie wolno przerzucać odpowiedzialności za wypadki przy pracy na jeden z czynników akcji zapobiegawczej, jak również nie wolno uchylać się nikomu od rzetelnej, szczerzej i lojalnej współpracy w tym zakresie. W związku z powyższym należy podkreślić z całym naciskiem, że Kongres był pozbawiony charakteru urzędniczego i Kongrował przede wszystkim przedstawiciele życia gospodarczego oraz tych instytucyj, organizacyj i związków, które pracują nad zagadnieniem bezpieczeństwa pracy.

Kongres Bezpieczeństwa Pracy zwołany został nie w celu przeprowadzenia oderwanych i teoretycznych dyskusyj na temat bezpieczeństwa pracy. Zadaniem jego była wymiana—na tle wygłoszonych referatów—konkretnych doświadczeń przede wszystkim w zakresie braków i niedociągnięć dotychczasowej akcji bezpieczeństwa i higieny pracy, wytyczenie dalszych kierunków, które gwarantowałyby upowszechnienie oraz racjonalizację metod stosowanej akcji, oraz ustalenie rzeczowych wskazań dla kierowników i realizatorów tej akcji w zakładach pracy.

Kongres obradował pod hasłem „Warsztat wytwórczy—ośrodkiem kultury pracy”, co podkreślało nad wyraz słuszną i istotną myśl przewodnią zjazdu, że zagadnienie bezpieczeństwa pracy nie ogranicza się jedynie do kwestii uniknięcia wypadku, lecz posiada o wiele głębsze znaczenie społeczne i gospodarcze.

*

Z uchwał Kongresu jedną z najistotniejszych jest uchwała, przyjęta w wyniku dyskusji nad tematem „Warsztat wytwórczy—ośrodkiem kultury pracy”, w której Kongres, podkreślając, iż każdy zorganizowany zespół, powołany do wytwarzania dóbr i usług—obok wypełniania zadań gospodarczych—spełnia doniosłą rolę w życiu społecznym i kulturalnym, stwierdza, iż warsztaty wytwórcze powinny oprzeć się na następujących podstawowych zasadach: 1) czas, w którym przebiega proces wytwórczy, nie może być marnowany; 2) w czasie tym praca powinna się odbywać w warunkach, zapewniających zdrowie pracownikowi; 3) w czasie tym należy: wzmacniać energię twórczą pracownika, wzmacniać jego poczucie odpowiedzialności wobec zbiorowości, wzmacniać do miłowanie do rzetelnej, porządnej i wytrwałej pracy,

a przez wytworzenie odpowiedniej atmosfery, podnosić wartości moralne i kulturalne pracownika.

W związku z powyższym Kongres uchwalił również, iż uważa za konieczne zwrócenie szczególnej uwagi na poziom kultury i higieny życia codziennego grup ludzkich, które będą zatrudnione w powstających nowych ośrodkach przemysłowych (C. O. P.). W szczególności Kongres zwrócił uwagę na konieczność baczenia, aby przy wznoszeniu nowych warsztatów pracy nie pominięto zdobyczy techniki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

W dalszym ciągu, Kongres—w zakresie tematu „Istotne elementy służby bezpieczeństwa pracy w warsztacie przemysłowym”—stwierdził, że organizacja służby bezpieczeństwa pracy w zakładzie przemysłowym powinna stanowić integralną część organizacji procesu wytwórczego. Formy tej organizacji muszą być dostosowane do indywidualnych potrzeb zarówno poszczególnych branż przemysłowych, jak i poszczególnych przedsiębiorstw. W organizacji służby bezpieczeństwa niezbędny jest współdziałanie fachowców z dziedziny higieny, fizjologii pracy i profilaktyki przeciwożarowej.

W zakresie tematu „Działalność instytucyj urzędowych i publicznych w Polsce w dziedzinie bezpieczeństwa pracy”—Kongres uznał potrzebę rewizji dotychczasowego systemu nadzoru i kontroli nad warunkami bezpieczeństwa pracy w warsztatach przemysłowych i rolnych. W szczególności, Kongres wysunął potrzebę zrewidowania zakresu działalności i funkcyj organów państwowych i ubezpieczeniowych, powołanych do nadzoru nad bezpieczeństwem w warsztatach pracy, w celu ściślejszej koordynacji działalności tych organów i nowego ustalenia ich kompetencji (inspekcja pracy, inspekcja rolnicza, inspekcja służby zdrowia, inspekcja ubezpieczeń społecznych, inspekcja górnicza, inspekcja budowlana). W zakresie tegoż tematu—Kongres uznał za konieczne dalsze zwiększenie elastyczności w wymiarze składek ubezpieczeniowych w zależności od akcji bezpieczeństwa pracy i jej wyników w różnych przedsiębiorstwach, mianowicie z uwagi na doniosłe znaczenie odpowiedniej polityki tariffowej. Jednocześnie Kongres wyraził opinię, iż konieczne jest wydzielenie części funduszy ubezpieczenia wypadkowego jako trwałego narzędzia akcji zapobiegawczej. Ponadto Kongres stwierdził potrzebę stworzenia odpowiednich podstaw finansowych, umożliwiających działalność naukowo-badawczą placówek, poświęconych tej dziedzinie.

W związku z tematem „Rozwój akcji bezpieczeństwa pracy w polskim przemyśle i rolnictwie” Kongres uchwalił wniosek, wzywający te związki przemysłowe, które dotychczas nie podjęły systematycznej akcji, przeciwdziałającej wypadkom przy pracy, aby podjęły ją w jak najkrótszym czasie—na wzór innych związków.

W związku z tematem „Metody uświadamiania i propagandy bezpieczeństwa pracy w zakładzie przemysłowym” Kongres stwierdził, iż konieczne jest stosowanie właściwych środków uświadamiania w zakresie zasad bezpieczeństwa, higieny i kultury pracy wśród pracowników warsztatów wytwórczych, młodzieży szkolnej oraz najszerszych warstw pracowniczych. Akcja propagandowa powinna uwzględnić przede wszystkim żywe słowo, dalej—słowo drukowane oraz odpowiednie pokazy.

W zakresie tematu „Rola analizy wypadków w akcji zapobiegawczej”—Kongres stwierdził, iż podstawą racjonalnej akcji zapobiegawczej jest właściwa obserwacja i analiza przebiegu wypadku. W związku z tym należałoby poddać rewizji dotychczasową metodę dokumentacji przebiegu wypadku w celu możliwego jej uproszczenia i ujednoczenia.

Ponadto Kongres przyjął wnioski, dotyczące tematu „Metoda tworzenia i popularyzacji instrukcyj bezpieczeństwa pracy”, stwierdzając, iż konieczna jest współpraca fachowców w wypełnianiu ram przepisów ogólnych bezpieczeństwa pracy, a to drogą nałożenia na związki branżowe obowiązku opracowywania norm i szczegółowych przepisów. Ponadto Kongres wyraził opinię, iż moc prawna powinna być nadawana przepisom bezpieczeństwa nie bezpośrednio po ich opracowaniu, lecz po wydaniu ich najpierw jako wskazówek na kilkoletni okres próbny.

*

Jak to powszechnie wiadomo, Polska jest szczególnie opóźniona w dziedzinie organizacji bezpieczeństwa i higieny pracy. Złożyły się na to rozmaite przyczyny, omówione już wielokrotnie i na ogół wszystkim znane. Należy jednak z tego wyciągnąć zasadniczy wniosek, mianowicie: jeżeli ten stan zostaje oficjalnie i publicznie stwierdzony, to na wszystkich czynnikach, współdziałających w prowadzeniu akcji bezpieczeństwa i higieny pracy, ciąży tym większa odpowiedzialność i tym większe obowiązki.

Bezpieczeństwo i higiena pracy jest zagadnieniem skomplikowanym. Poprawa w tym zakresie wymaga nie tylko opartego na zaufaniu współdziałania robotnika, majstra, inżyniera bezpieczeństwa pracy i przemysłowca, ale również posiadania przez zakład pracy szeregu skutecznych urządzeń zabezpieczających i ochron osobistych. Stwierdzić przy tym należy, iż nie wystarczy np. nakazanie noszenia okularów ochronnych przy pracach, wymagających takiej ochrony oczu, lecz trzeba mieć jednocześnie pewność, że okulary odpowiednie dla danej pracy są na rynku, że są one zbadane i zalecone przez odpowiednie instytucje, i że konstrukcja tych okularów nie męczy zbytnio robotnika i pozwala na noszenie ich przez cały okres pracy. To samo można powiedzieć o szeregu innych ochron osobistych mniej lub więcej skomplikowanych.

Bezpieczeństwo i higiena pracy stanowi dziedzinę, ściśle związaną z postępem nauki—w szczególności z postępem wiedzy technicznej i wiedzy lekarskiej. Przykładem tego będzie np. stwierdzenie w zakładzie pracy egzemy rąk. W przypadku tym nie wystarczy zalecić robotnikom noszenie rękawic, lecz trzeba odszukać i zbadać przyczyny tej choroby i starać się o usunięcie źródła tych przyczyn, co nie da się uczynić bez współdziałania zarówno czynnika lekarskiego, jak i technicznego (leczenie, zmiany w technicznej stronie produkcji, bądź w organizacji robót itp.).

Nie ulega wątpliwości, że polskie ustawodawstwo z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy jest niedostateczne, i posługiwać się musimy przepisami zaborczymi, które są dzisiaj w bardzo wielu przypadkach przestarzałe, nieaktualne i niejednolite. Większość bowiem tych przepisów pochodzi z początku bieżącego stulecia, a niektóre nawet z końca ub. wieku. Toteż skodyfikowanie ich i zaktualizowanie jest niezbędne—nie tylko ze względów na konieczność ułatwień w zakresie stosowania w życiu obowiązujących norm,

ale i z uwagi na bardzo znaczny postęp wiedzy technicznej i lekarskiej oraz związany z tym postępem inny—nowocześniejszy—punkt widzenia na zagadnienie bezpieczeństwa i higieny pracy.

W związku z powyższym należy jednak zauważyć, że praca w dziedzinie przygotowania norm szczegółowych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy wymaga znacznego czasu i dużej liczby sił fachowych—prawniczych, technicznych i lekarskich.

Mimo wspomnianego wyżej braku dostatecznych przepisów, akcja bezpieczeństwa i higieny pracy jest stale rozwijana, a omówione luki prawne muszą być zastępowane przez dobrą wolę i zrozumienie wspólnego interesu. Nie mogą jednak zdarzać się takie przypadki, które, niestety, czasami spotykają się, że pracodawca nie chce wykonać koniecznych i celowych zarządzeń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy—mimo że uznaje ich słuszność, a nie stosuje ich tylko dlatego, iż w ustawodawstwie polskim nie ma odpowiedniego wyraźnego przepisu.

Akcja bezpieczeństwa pracy, należycie prowadzona i właściwie rozumiana, musi być oparta, jak wyżej wspomniano, na współdziałaniu, ale należy podkreślić, iż powodzenie tej akcji zależy jest w równym stopniu od środków materialnych. Powstaje pytanie: kto ma tych środków dostarczyć; czy życie gospodarcze może być jeszcze obciążone specjalnymi wydatkami na bezpieczeństwo i higienę pracy? Rozpatrując te pytania, należy stwierdzić—i z całym naciskiem podkreślić, że—jakkolwiek akcja bezpieczeństwa pracy wymaga pewnych wkładów materialnych—to jednak w ostatecznym wyniku jest to akcja, przynosząca znaczne korzyści w postaci okazałych dalszych oszczędności w zakresie kosztów produkcji. Każdy wypadek przy pracy powoduje straty bezpośrednie i pośrednie. Ilustracją strat bezpośrednich będzie np. fakt, że jedna z ubezpieczalni społecznych w Polsce, obejmująca swoim działaniem obszar 2 powiatów uprzemysłowionych, wydała w 1937 r. z tytułu wypadków przy pracy—na zasiłki chorobowe i szpitalne, na pomoc lekarską, leki i szpitale—ponad zł 1/2 miln. W przypadku należytego rozwoju i dobrego postawienia akcji walki z wypadkami przy pracy suma ta mogłaby ulec znacznej redukcji.

Pozostaje jeszcze jeden ważny moment. Mianowicie, należy podkreślić, iż znaczenie i korzyści bezpieczeństwa pracy nie mogą być ograniczone tylko do interesu zakładu pracy i korzyści indywidualnych pracodawcy, gdyż zagadnienie to posiada znaczenie szersze—ogólnopolskie. Zakład pracy, który posiada bezpieczne i higieniczne warunki pracy—jest zakładem planowo i wzorowo zorganizowanym, jest zakładem, gdzie należyta organizacja pracy spowodowała do minimum możliwość wypadku.

Te dwa elementy: dobra organizacja produkcji na zakładzie pracy, dająca pełnię zdolności wytwórczej, oraz dobra organizacja w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy—są elementami o zależności funkcjonalnej.

Hasło uprzemysłowienia Polski nie może być obecnie sprowadzone wyłącznie do postulatu zwiększenia liczby zakładów wytwórczych. Wysiłki w kierunku uprzemysłowienia powinny być nierozłącznie związane także z realizacją hasła, pod którym zwołany został Kongres Bezpieczeństwa Pracy: „Warsztat wytwórczy—ośrodkiem kultury pracy”.

J. M. Z.

KRONIKA GOSPODARCZA

UCHWAŁY KOMITETU EKONOMICZNEGO MINISTRÓW

W dn. 13 b. m. odbyło się pod przewodnictwem Pana Wicepremiera Inż. E. Kwiatkowskiego posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów.

Komitet dokonał rozdziału zł 10·5 miln., które przewidziane były w planie tegorocznych inwestycji i robót publicznych dla Funduszu Pracy, jako dodatkowy kredyt, mający zwiększyć własne środki Funduszu. Z kwoty tej przeznaczono na roboty drogowe w woj. wileńskim, C. O. P. i w Zakopanem zł 4·5 miln., na roboty wodne Przemsza—Wisła zł 2 miln., na rozpoczęcie budowy kanału przemysłowego w Gdyni —zł 1·8 miln. Pozostałą część kredytu przeznaczono na urządzenia, usprawniające obrót artykułami rolniczymi, na roboty melioracyjne w C. O. P. i roboty przy budowie wodociągu w Jastarni.

Kredyty te pozwolą na zwiększenie zatrudnienia na robotach publicznych, finansowanych przez Fundusz Pracy, a w szczególności—w przeludnionych powiatach Małopolski Środkowej, na ziemiach północno-wschodnich i w okręgu gdyńskim.

Następnie, Komitet Ekonomiczny Ministrów przyjął do wiadomości przedstawiony przez Pana Ministra Przemysłu i Handlu projekt nowej naczelnej organizacji przemysłu hutniczego. Projekt ten jest wyrazem realizacji uchwały Rady Ministrów z dn. 2/VII 1937 r. w sprawie organizacji hutnictwa. Projektowana obecnie naczelną organizacją hutnictwa żelaznego oparta została na wytycznych specjalnej komisji, która pracowała w ub. roku pod przewodnictwem P. Prezesa Kożuchowskiego, i będzie m. in. miała na celu: a) zmniejszenie udziału zagranicznych tworzyw w produkcji polskiego hutnictwa, b) zreorganizowanie podziału pracy pomiędzy hutami w kierunku jej większej racjonalizacji, c) opracowywanie ogólnych programów inwestycyjnych w hutnictwie żelaznym itp.

Statut nowej organizacji przewiduje ścisłe formy współpracy z przemysłem kopalnictwa rud i metalowo-przetwórczym.

Naczelną organizacją przemysłu hutniczego będzie miała charakter dobrowolny. Organizacja ta, mając formę zrzeszenia przemysłowego, opiera się na przepisach prawa przemysłowego i podlega nadzorowi Ministra Przemysłu i Handlu.

Statut zawiera liczne przepisy, zapewniające Ministrowi Przemysłu i Handlu niezbędny wgląd i nadzór nad pracami organizacji.

Organizacja zostaje założona co najmniej na okres 4 lat. W tym okresie żaden z jej członków nie będzie mógł z niej wystąpić, w tym samym okresie Prezes i Wiceprezes podlegać będą zatwierdzeniu przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Ponad to Komitet Ekonomiczny zatwierdził szereg spraw bieżących.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

ZMIANY PERSONALNE.—W Ministerstwie Przemysłu i Handlu następują zmiany personalne, związane częściowo z przejściem P. Michała Wierusz-Kowalskiego, b. Dyrektora Departamentu Przemysłu i Rzemiosła, na stanowisko Podsekretarza Stanu w Min. Rolnictwa i Ref. Roln. Mianowicie, stanowisko Dyrektora Departamentu Przemysłu i Rzemiosła obejmuje z dniem 1 czerwca b. r. P. Inż. Stefan Dażwański, dotychczasowy Dyrektor Naczelny Państwowej Fabryki Olejów Mineralnych „Polmin” we Lwowie. Stanowisko Wicedyrektora Departamentu obejmuje dotychczasowy Naczelnik Wydziału Przemysłu Przetwórczego P. Stefan Konopski, kierownictwo zaś Wydziału Przemysłu Przetwórczego—P. Inż. Z. Morawski. P. Lucjan Zadrowski, dotychczasowy Dyrektor Biura Spraw Finansowych, przechodzi do Zarządu Fabryki Chemicznej „Boruta”, kierownictwo zaś Biura obejmuje P. J. Tomorowicz, dotychczasowy Zastępca Dyrektora. Sprawowane przez P. Dyr. Zadrowskiego funkcje Prezesa Rady Administracyjnej „Polminu” powierzone zostają P. Inż. Stefanowi Dażwańskiemu — w celu wyzyskania jego doświadczenia, zdobytego podczas długoletniego kierownictwa tym przedsiębiorstwem państwowym.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ GÓRNICCTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGŁA KAMIENNEGO W I POŁOWIE KWIECIA

1938 R. w porównaniu z przeciętną za połowę marca—pomimo mniejszej (o ½) liczby dni roboczych (13—wobec 13½)—wzrósł o 37 tys. t (8·19%) i wynosił 489 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę łącznie z węglem okrętowym w okresie 1÷15/IV wynosiła ok. 37·5 tys. t, a zatem wzrosła w stosunku do przeciętnej wysyłki w marcu o ok. 4 tys. t. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 33 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 4·5 tys. t. Wzrost wywozu nastąpił z obu rejonów eksportujących, przy czym z rej. śląskiego wywieziono 428 tys. t, a zatem o 35 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę marca, a z rej. dąbrowskiego 61 tys. t, czyli o 2 tys. t więcej.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie wynosił 23 tys. t, a więc o 10 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę marca, co tłumaczy się wstrzymaniem wysyłek do Niemiec, eksport bowiem do głównego odbiorcy tej grupy rynków—Austrii—nie uległ zmianie.

Eksport na rynki skandynawskie wynosił 129 tys. t, czyli wzrósł o 18 tys. t, przy czym wzrosły wysyłki do wszystkich krajów tej grupy rynków—prócz Norwegii, do której wywóz poważnie spadł.

Wywóz na rynki bałtyckie wzrósł o 3 tys. t i stanowił 11 tys. t, ograniczając się jedynie do wysyłek na rynek lotewski.

Eksport na rynki zachodnio-europejskie zwiększył się o 6 tys. t i wynosił 122 tys. t. Wzrost ten tłumaczy się stosunkowo poważnym zwiększeniem wywozu do Holandii, wysyłki bowiem do wszystkich pozostałych krajów tej grupy rynków kształtowały się znikomo.

Na rynki południowo-europejskie wywieziono 95 tys. t, czyli o 15 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca, przy czym wzrost ten został wywołany zwiększeniem wysyłek do Włoch.

Wywóz na rynki pozaeuropejskie wykazał nieznaczną poprawę, wynosząc 33 tys. t.

Wysyłki do W. M. Gdańska utrzymały się na poziomie z poprzedniego miesiąca, również odbiór węgla okrętowego w okresie sprawozdawczym nie wykazał poważniejszych odchyień w porównaniu z przeciętną za połowę marca.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w okresie sprawozdawczym w porównaniu z przeciętną za połowę marca wzrósł o 42 tys. t i wynosił 447 tys. t, z czego na Gdynię przypada 287 tys. t, czyli o 35 tys. t więcej, a na Gdańsk 160 tys. t, a zatem o 7 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ RAFINERYJNY W ROKU 1937¹⁾

Stan przemysłu naftowego rafineryjnego w 1937 r. w porównaniu z 1936 r. przedstawia zestawienie następujące (w tonach):

	Produkcja		Konsumpcja krajowa ⁴⁾		Eksport	
	1937	1936	1937	1936	1937	1936
Benzyna . . .	90 525 ²⁾	87 958 ²⁾	85 980 ³⁾	69 035 ³⁾	47 456 ³⁾	55 918 ³⁾
Nafta . . .	144 400	145 515	134 682	128 027	10 489	28 217

¹⁾ Dane za 1936 r. — p. zesz. 16/1937, str. 549.

²⁾ Bez gazoliny z gazów ziemnych.

³⁾ Z gazoliną z gazów ziemnych.

⁴⁾ Bez zużycia własnego rafinerji.

Oleje pędne (gazowe i opalowe)	89 564	88 741	61 926	58 158	27 424	26 442
Oleje smarowe i lekkie	58 174	62 471	47 965	41 720	19 261	33 921
Parafina	23 638	25 053	9 356	9 408	17 119	11 990
Asfalt	25 670	22 995	22 132	17 588	3 415	2 321
Koks	3 660	5 175	1 176	1 623	1 306	1 210
Półprodukty i pozostałości	12 081	3 452	1 657	1 302	213	—
Stale smary, wazelina i inne	8 494	8 497	8 068	7 608	161	145
Razem:	456 206	449 857	372 942	334 469	126 844	160 164

Przeróbka ropy w rafineriach wyniosła w 1937 r. ogółem 498 917 t, a więc powiększyła się o 2% w stosunku do 1936 r. (489 285 t).

Według poszczególnych gatunków przerobionych rop — przeróbka wyniosła:

	ton	%
Ropa borysławska	257 039	51·5
„ specjalna małoparafinowa	169 987	34·1
„ „ bezparafinowa	71 891	14·4

W porównaniu z 1936 r. udział ropy borysławskiej w ogólnej przeróbce ropy w rafineriach zmniejszył się w dalszym ciągu (z 54%—do 51·5%), odpowiednio zaś powiększył się udział ropy specjalnej (zwłaszcza bezparafinowej).

Z przerobionej ropy uzyskano ogółem 456 206 t różnych produktów naftowych, a więc strata przy przeróbce w rafineriach wyniosła 8·6% (w 1936 r.—8·1%, w 1935 r.—8·0%).

Stosunek wytwórczości poszczególnych produktów do ogólnej ilości przerobionej ropy przedstawiał się następująco (w %—ach):

	1937	1936	1935	1934	1933
Benzyna	18·1	18·0	16·8	16·1	16·0
Nafta	29·0	29·9	28·9	32·6	30·7
Oleje pędne	18·0	18·1	19·0	15·6	17·8
Oleje smarowe i lekkie	11·6	12·7	14·1	16·3	14·2
Parafina	4·7	5·1	4·9	5·3	5·2
Półprodukty i pozostał.	2·4	1·5	2·5	0·2	2·3
Inne produkty	7·6	6·6	5·8	5·8	5·6
Razem	91·4	91·9	92·0	91·9	91·8
Strata	8·6	8·1	8·0	8·1	8·2

Z powyższego zestawienia wynika przede wszystkim stały od szeregu lat wzrost wytwórczości benzyny—a to w związku z wzrastającym zapotrzebowaniem tego produktu na rynku krajowym, oraz wytwórczości „innych produktów” (szczególnie asfaltu).

Ponieważ ogólna zdolność przerobcza naszych rafinerij (po wyłączeniu zakładów, obecnie nieczynnych) wynosi ok. 75 tys. t miesięcznie, a przeciętna przeróbka miesięczna wynosiła w 1937 r. 41 580 t—przeło przeróbka stanowiła ok. 55% całkowitej zdolności przerobczej naszych zakładów rafineryjnych (w 1936 r.—również ok. 55%).

Ogólna produkcja benzyny w Polsce, po uwzględnieniu gazoliny (czyli lekkiej benzyny, wydobywanej w kopalniach z gazów ziemnych), wyniosła w 1937 r. 90 525 t + 39 060 t = 129 585 t. W 1936 r. wyprodukowano łącznie 87 958 t + 38 403 t = 126 361 t, czyli że produkcja benzyny w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 5%.

Następujące zestawienie przedstawia stan konsumcji wewnętrznej produktów naftowych w Polsce w latach ostatnich (ze spożyciem własnym rafinerij naftowych):

	Spożycie:	
	ogółem ton	na 1 mieszkańca kg
1937	384 877	11·30
1936	346 505	10·50
1935	329 939	10·00
1934	320 195	9·70
1933	335 199	10·40
1932	352 142	11·00

Spożycie produktów naftowych w Polsce przedstawia się zatem bardzo skromnie w porównaniu z innymi krajami europejskimi, w których wynosiło (w kg—rocznie na 1 mieszkańca): we Francji ok. 160, w Niemczech ok. 80, w Czechosłowacji ok. 40.

Następujące zestawienie przedstawia stan konsumcji krajowej poszczególnych produktów naftowych (w tonach)¹⁾:

	Benzyna	Nafta	Oleje pędne	Oleje smarowe
1937	86 051	134 740	62 040	48 115
1936	69 081	128 069	58 217	41 927
1935	66 653	122 439	54 811	40 539
1934	62 079	116 386	54 807	39 981
1933	68 502	118 039	54 584	39 296
1932	72 328	121 351	64 824	40 918
1931	83 509	134 653	64 544	41 178

Od 1935 r., zwłaszcza zaś w 1937 r. widoczny jest poważny wzrost konsumcji benzyny, będący niewątpliwie następstwem przeprowadzonych przez Rząd ogólnych ułatwień motoryzacyjnych i udzielanych ulg przy nabywaniu samochodów. Do wzrostu konsumcji przyczyniła się w pierwszym rzędzie przeprowadzona w połowie 1936 r. obniżka ceny benzyny. Jednak dotychczas poziom konsumcji benzyny jest niższy niż w 1930 r. (98 137 t) i w 1929 r. (89 804 t). Liczba mieszkańców, przypadająca na 1 pojazd mechaniczny, jest w Polsce niesłychanie wysoka, co wynika z zestawienia następującego:

Stany Zjedn.	ok.	5
Francja	„	20
Niemcy	„	50
Czechosłowacja „	„	110
Polska	„	780

Spożycie benzyny na głowę ludności wynosiło w Polsce w 1937 r. 2·5 kg, podczas gdy np. w Niemczech ok. 35 kg, w Czechosłowacji ok. 20 kg.

Spożycie nafty oświetleniowej w 1937 r. wykazuje dalszy wzrost (o 5·2% w stosunku do 1936 r.). Jest to w znacznej mierze wynikiem przeprowadzonych w latach 1934/35 2-krotnych obniżek cen tego artykułu pierwszej potrzeby. Należy zaznaczyć, że w 1937 r. zapotrzebowanie rynku krajowego stanowiło 94% całej produkcji nafty. Istnieje zatem zupełnie realna obawa, że o ile nastąpi dalszy wzrost konsumcji a produkcja ropy na kopalniach spadać będzie w dalszym ciągu—w bliskim czasie (prawdopodobnie w 1939 r.) wyłoni się konieczność importowania pewnych ilości tego produktu, mimo że w 1937 r. nastąpiło częściowe (w 1938 r. zaś nastąpi całkowite) wycofanie się przemysłu z eksportu nafty oświetleniowej.

Spożycie nafty na głowę ludności w Polsce wynosiło w 1937 r. prawie 4 kg. Konsumcja olejów pędnych (oleje gazowe i opalowe) wykazuje również wzrost (o 6·5%). Rozwój naszej marynarki sprawił, że produktów tych (w szczególności zaś oleju gazowego), wywożonych w latach poprzednich w znacznych ilościach za granicę, nie posiadamy już na właściwy eksport (tj. poza Gdańskiem i Gdynią).

Spożycie w kraju olejów smarowych i lekkich uległo dalszej wyżycie (o 15%). Jeżeli uwzględnimy import tych olejów, który wyniósł w 1937 r. (według danych Gł. Urzęd. Statyst.) 1 054 t (w 1936 r. 924 t)—to okaże się, że właściwe spożycie olejów smarowych w Polsce wyniosło w 1937 r. 49 169 t, a więc 1·4 kg na głowę ludności.

Konsumcja parafiny w kraju utrzymała się na wysokości z 1936 r. Jest to produkt, którego (po pokryciu zapotrzebowania wewnętrznego) posiadamy nadmiar na wywóz za granicę. Należy jednak zaznaczyć, że produkcja parafiny ma na ogół tendencję zniżkową, zależną od spadku wydobywania ropy parafinowej (borysławskiej).

Eksport produktów naftowych wykazał w 1937 r. bardzo znaczny spadek, a to w związku z koniecznością możliwie jak najdalej idącego ograniczenia wywozu nafty oświetleniowej (w ramach zawartej w 1936 r. rocznej umowy na dostawę produktów czechosłowackim rafineriom). Eksport naftowy stanowił w 1937 r. zaledwie ok. 25% ogólnego zbytu produktów naftowych, podczas gdy w 1936 r. stanowił 31%, w 1935 r.—34%, a w 1934 r.—39%.

Ilościowo pierwsze miejsce w eksporcie w 1937 r. zajmuje—podobnie, jak i w latach poprzednich—benzyna, której wyeksportowano (wagowo) ok. 37% eksportu wszystkich produktów naftowych (w 1936 r.—35%). Eksport benzyny wykazuje spadek o ok. 15% w stosunku do 1936 r. Najwięcej benzyny wywieziono, jak zwykle, do Czechosłowacji (ok. 80%) wyłącznie w formie półproduktu (benzyna „surowa”). Produkt ten napotykał, jak i w latach poprzednich, na konkurencję przemysłu naftowego rumuńskiego.

Drugie miejsce w eksporcie naftowym w 1937 r. zajmują oleje pędne i opalowe, wywożone przeważnie do Gdańska i Gdyni na potrzeby naszej marynarki oraz w znacznie mniejszej ilości do Austrii i Szwajcarii. Eksport tych olejów stanowił ok. 21% (wagowo) ogólnego eksportu naftowego (w 1936 r. 16%).

Trzecie miejsce zajmują oleje smarowe, stanowiące wagowo ok. 15% (w 1936 r. 21%). Eksport tych olejów kierowano przeważnie przez Gdańsk na różne rynki europejskie (Francja, Belgia) oraz do Czechosłowacji (półprodukt „destylat smarowy”).

Czwarte miejsce (wagowo) zajmuje najcenniejszy nasz produkt naftowy—parafina, kierowany przez Gdańsk na różne rynki europejskie (Anglia, Belgia) oraz do Włoch, Jugosławii, Austrii.

¹⁾ Ze spożyciem własnym rafinerij.

Produkcja i obrót produktami naftowymi w 1937 r. (w tonach)

P r o d u k t	Wytwór- czość	Wysyłka do spożycia w kraju	Wysyłka do innych rafin.	Zużycie własne	Eksport	P r z y c h ó d		Z a p a s y	
						z innych rafineryj i gazoli- niarni	import	w dn. 1/I 1937	w dn. 31/XII 1937
Benzyna rekt. o cięż. gat.:									
do 0·710	2 545	2 993	6	—	71	4	—	753	232
0·711 ÷ 0·740	44 926	38 314	444	24	6 797	571	—	3 367	3 285
0·741 ÷ 0·760	14 131	11 469	2 240	29	4 669	2 269	—	4 397	2 390
0·761 ÷ 0·770	5 726	3 444	861	2	1 538	468	—	1 210	1 559
0·771 ÷ 0·790	2 461	1 283	185	—	642	209	—	782	1 342
Benzyna surowa	18 661	1 060	1 452	16	21 320	882	—	6 432	2 127
„ z destylacji rozkładowej	2 075	1 567	1	—	752	24	—	563	342
Razem:	90 525	60 130	5 189	71	35 789	4 427	—	17 504	11 277
Gazolina	—	20 639	277	—	11 150	31 932	—	932	798
Łącznie benzyna i gazolina:	90 525	80 769	5 466	71	46 939	36 359	—	18 436	12 075
Nafta	144 400	134 682	553	58	10 489	469	—	15 866	14 953
Olej gazowy	75 581	58 869	845	114	17 308	850	—	10 341	9 636
Oleje lekkie o c. g. do 0·890	12 547	11 160	48	—	402	37	1	1 474	2 449
„ napędowy i opałowy	13 983	3 057	170	—	10 116	133	—	485	1 258
Oleje smar. o cięż. gat. pow. 0·890:									
maszynowe V 50 ⁰ C do 3 E	3 979	474	28	4	9 150	726	—	11 787	6 836
„ „ „ „ pow. 3 E	22 600	17 689	411	57	8 496	439	—	34 601	30 987
cylindrowe do pary nasyconej	2 756	2 918	55	27	91	282	—	569	516
„ „ „ przegrzanej	2 870	2 502	417	23	91	171	—	568	576
Olej kompresorowy	827	117	807	—	74	6	—	275	110
„ transformatorowy	— ¹⁾	3	1	—	15	3	—	459	131
„ turbinowy	326	316	4	2	47	7	—	119	83
„ samochodowy	4 473	4 412	239	37	181	237	—	1 348	1 189
„ wagonowy letni	4 144	3 952	—	—	698	9	—	3 305	2 808
„ „ zimowy	3 778	4 124	30	—	16	43	—	1 679	1 330
Oleje lotnicze	184	251	—	—	—	33	—	69	35
„ inne	2	47	1	—	—	53	—	21	28
Razem oleje smarowe:	45 627	36 805	1 993	150	18 859	2 009	—	54 800	44 629
Wazelina	404	433	7	—	1	—	—	204	167
Smary stałe	3 877	4 092	143	6	106	160	111	535	336
Parafina	23 638	9 356	328	—	17 119	241	—	6 062	3 138
Asfalt	25 670	22 132	27	43	3 415	31	—	14 566	14 650
Koks	3 660	1 176	354	1 360	1 306	310	—	635	409
Produkty atypowe	1 973	1 285	56	524	32	—	—	140	216
„ uboczne	2 240	2 258	5	287	22	53	—	859	580
Olej parafinowy	— ²⁾	16	3 718	1	—	3 690	—	19 711	19 240
Gacz i oleje potne	— ³⁾	—	—	—	—	48	—	2 837	2 535
Slops	5 375	—	269	5 475	—	195	—	1 196	1 022
Pozostałości	7 482	1 641	408	3 846	213	452	—	10 231	12 057
O g ó ł e m:	456 206	367 731 ⁴⁾	14 390	11 935	126 327 ⁴⁾	45 037	112	158 378	139 350

Eksport nafty oświetleniowej—ze względu już kilkakrotnie powyżej podkreślonych—został ograniczony prawie wyłącznie do wykonania umowy, zawartej z rafineriami czechosłowackimi, i spadł z tej przyczyny w stosunku do 1936 r. bardzo znacznie (o 62%). Eksport ten stanowił w 1937 r. zaledwie 8% ogólnego eksportu naftowego (w 1936 r.—18%, w 1935 r.—20%). Nafta (w formie półproduktu) była kierowana przede wszystkim do Czechosłowacji (ponad 60%). Jak już wspominaliśmy, eksport nafty oświetleniowej w obecnych warunkach produkcyjnych surowca należy uważać za zlikwidowany.

Co do kierunków wywozu—to pierwsze miejsce w polskim eksporcie naftowym zajmowała w 1937 r., jak i w latach poprzednich, Czechosłowacja, stanowiąca nasz najbliższy, a więc najdogodniej frachtowo położony rynek. Do Czechosłowacji wywieziono w 1937 r. ok. 36% całości naszego eksportu naftowego (w 1936 r.—40%, w 1935 r.—37%), lecz przeważnie półproduktów (surowa benzyna, destylaty nafty i smarów) do dalszego przerobu i rafinowania w rafineriach, położonych bliżej naszej granicy. Na drugim miejscu znajduje się zbiorowy wywóz produktów naftowych przez Gdańsk na różne rynki europejskie, a częściowo i zamorskie (parafina).

Wartość eksportu głównych produktów naftowych w 1937 r. w porównaniu z latami poprzednimi przedstawia zestawienie następujące (według danych Gł. Urz. Statyst.—w tys. zł):

	1937	1936	1935	1934	1933
Benzyna	6 093	7 056	5 426	7 326	7 215
Nafta	1 060	1 939	2 668	2 918	4 217
Oleje pędne	1 243	1 759	2 435	2 831	1 801
Oleje smarowe	1 644	1 735	1 944	3 294	4 357
Parafina	7 774	4 644	8 478	10 905	12 238

Razem: 17 814 17 133 20 951 27 274 29 828

Z powyższego zestawienia wynika, że (jedynie dzięki wzrostowi eksportu parafiny) wartość eksportu naftowego w 1937 r. utrzymała się na poziomie 1936 r. — z lekką nawet nadwyżką.

W poniższym zestawieniu podany jest stan zapasów produktów naftowych w rafineriach na początku i końcu 1937 r. (w tonach):

¹⁾ Potrącono 312 t, wziętych z zapasów i oddanych do rafinacji.

²⁾ „ 426 „ „ „ „ „ „ „ „ „ dalszej przeróbki.

³⁾ „ 350 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

⁴⁾ Oprócz podanych w zestawieniu wysylek, gazolinie wysłały na rynek krajowy 5 211 t i na rynek zagraniczny 517 t gazoliny.

	1/I 1937	31/XII 1937
Benzyna	18 436	12 075
Nafta	15 866	14 953
Oleje pędne	10 826	10 894
Oleje smarowe i lekkie	56 274	47 078
Parafina	6 062	3 138
Półprodukty i pozost.	33 975	34 854
Inne produkty	16 939	16 358
Razem:	158 378	139 350

kowie—gr 35, w Wilnie — gr 35 (specjalne rabaty dla ziem wschodnich).

Następujące zestawienie przedstawia kształtowanie się cen eksportowych polskich produktów naftowych (w \$ zł.—za 100 kg loco granica Piotrowice):

	1 9 3 7	
	Styczeń	Grudzień
Benzyna 730/40	1·60	1·80
Nafta	1·20	1·50
Olej gazowy	0·90	1·65
Olej smarowy (wrzec.)	1·00	1·05

Są to ceny tylko orientacyjne, ponieważ sprzedaż niejednokrotnie odbywała się na rynkach zagranicznych po cenach, znacznie odbiegających od wyżej przytoczonych, a przeważnie niższych.

Na ogół należy stwierdzić, że 1937 r. nie przyniósł, niestety, w przemyśle naftowym kopalnianym upragnionej poprawy. Produkcja ropy naftowej na kopalniach, zwłaszcza w najważniejszym naszym ośrodku naftowym — Borysławiu — uległa dalszej obniżce. Żadne, nieliczne wprowadzanie, z prowadzonych wierceń pionierskich na nowych terenach zarówno przez przemysł prywatny, jak i przez specjalnie w tym celu utworzoną w 1928 r. Sp. Akc. „Pionier” — nie dały godnych uwagi wyników.

Zapasy ropy w rafineriach w dn. 31/XII 1937 r. wynosiły 24 154 t — wobec 28 117 t na dz. 1/I 1937 r.

Ceny produktów naftowych (po ostatniej obniżce ceny nafty w końcu 1935 r. oraz obniżce ceny benzyny w sierpniu 1936 r.) utrzymały się w 1937 r. bez zmian. Benzynę (właściwie mieszanke benzynowo-spirytusową) w pompach sprzedawano po cenie od gr 49 (Drohobycz) do gr 60 (Wilno) za 1 l, zależnie od oddalenia miejscowości od ośrodka rafineryjnego. W Warszawie cena wynosiła gr 58 za 1 l, czystą benzynę sprzedawano o gr 2 na 1 l drożej. Cena zasadnicza benzyny loco rafineria, bez podatków, wynosiła w hurcie zł 39·80 za 100 kg, nafty zaś oświetleniowej — zł 22 za 100 kg. Ceny detaliczne nafty wynosiły w sklepach: w Warszawie — gr 38, we Lwowie—gr 34, w Kra-

Eksport produktów do poszczególnych krajów w 1937 r. (w tonach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie	Oleje smarowe	Parafina	Wazelina	Asfalt	Koks	Smary stałe	Półprodukty	Oleje opałowe ¹⁾	Razem
Anglia	136	42	—	—	1 983	40	—	—	—	—	—	—	2 201
Austria	1 488	1 865	7 390	98	423	769	—	—	1 126	16	—	9	13 186
Czechosłowacja	37 104	6 536	—	—	1 628	403	—	231	—	—	22	—	45 924
Dania	332	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	345
Finlandia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	9
Grecja	—	—	—	—	—	148	—	—	—	—	—	—	148
Jugosławia	20	24	15	10	652	1 507	—	—	—	15	—	—	2 243
Łotwa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	166
Niemcy	1 622	195	1 224	—	586	770	—	1 454	15	—	5	—	5 871
Norwegia	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	12
Szwajcaria	80	60	1 181	44	36	15	—	97	120	—	—	—	1 633
Szwecja	50	—	—	—	389	—	—	—	—	—	15	—	454
Węgry	—	—	—	—	181	645	—	—	45	—	—	—	871
Włochy	—	—	—	—	—	1 852	—	—	—	—	—	—	1 852
Razem:	40 832	8 722	9 810	152	5 903	6 149	—	1 782	1 306	40	44	175	74 915
Gdańsk	6 269	1 445	5 916	227	9 838	10 960	—	1 633	—	58	223	2 918	39 487
Gdynia	355	322	1 582	23	3 118	10	1	—	—	8	—	7 023	12 442
Ogółem²⁾	47 456	10 489	17 308	402	18 859	17 119	1	3 415	1 306	106	267	10 116	126 844²⁾

Natomiast w handlu produktami naftowymi w kraju zaznaczył się wyraźny zwrot na lepsze, wywołany poważnym wzrostem konsumpcji wewnętrznej w związku z ogólnym polepszeniem się sytuacji gospodarczej, w szczególności zaś z dalszym rozwojem motoryzacji. Krajowy utarg przemysłu naftowego wyniósł w 1937 r. okragło zł 104 miln. (w 1936 r.—zł 93 miln.). Należy jednak uwzględnić, że utarg ten w 1930 r. wyniósł ok. zł 158 miln. Utarg eksportowy wyniósł w 1937 r. okragło zł 20 miln. (w 1936 r.—ok. zł 19 miln.), podczas gdy w 1930 r. wyniósł ok. zł 48 miln. W ten sposób ogólny utarg przemysłu naftowego ze sprzedaży w kraju i na eksport wyniósł ok. zł 124 miln.—w porównaniu z zł 112 miln. w 1936 r. i zł 206 miln. w 1930 r.

Stabilizację na rynku udało się utrzymać w 1937 r. jak i w kilku latach poprzednich dzięki działalności utworzonej w 1933 r. organizacji przemysłowej „Polski Eksport Naftowy” we Lwowie. Przez regulowanie zbytu w eksporcie (a więc pośrednio i w kraju), organizacja ta, przydzielając odpowiednio do każdorazowej koniunktury kontyngenty sprzedaży, zapobiegała zbytniej konkurencji poszczególnych przedsiębiorstw i łagodziła częstokroć bardzo ostro występujące sprzeczności interesów firmowych.

Za jeden z najważniejszych wyników działalności tej organizacji należy uznać, jak i w latach 1934÷1936, utrzymanie popytu na ropę naftową na rynku i utrzymanie cen surowca ropnego na poziomie, odpowiednim do kosztów jej wydobycia, które to koszty z przyczyn naturalnych należą do stosunkowo najwyższych w świecie. Przeciętna cena ropy (borysławskiej) wynosiła w 1937 r. zł 1 440 za 10 t—w stosunku do zł 1 370 w 1936 r. i zł 1 350 w 1935 r. Wysoka cena surowca stwarzała dla kopalnictwa naftowego (zwłaszcza drobnego, nie posiadającego własnych zakładów rafineryjnych) pomyślnie widoki i wpłynęła na dalsze ożywienie ruchu wiertniczego (na kopalniach odwiercono w 1937 r. 137 tys. m—wobec 107 tys. m w 1936 r., 86 tys. m w 1935 r. i zaledwie 58 tys. m w 1932 r.).

Do ożywienia ruchu wiertniczego przyczyniła się również działalność utworzonego w 1936 r. „Funduszu Popierania Wiertnictwa Naftowego” we Lwowie, powstałego, jak wiadomo z opłat, uskutecznianych od 1933 r. przez mniejsze zakłady rafineryjne za zwolnienie ich od eksportu, i mającego na celu popieranie — drogą subwencji i pożyczek — wierceń naftowych (przede wszystkim poszukiwawczych) i prac badawczych, odnoszących się do górnictwa naftowego.

1) Olej parafinowy i odciki, olej prasowy, gacz, oleje potne.

2) W tym 517 t gazoliny, wysłanej bezpośrednio przez zakłady gazolinowe.

Pomyślne wyniki dała działalność organizacji „Polski Eksport Naftowy” również w dziedzinie importu produktów naftowych, który odbywa się w myśl przepisów ustawowych, jedynie w ramach i za dyspozycją tej organizacji. Dotyczy to zwłaszcza importu olejów smarowych i asfaltów naftowych, które to produkty przeważnie mogą być zastąpione wyrobami naszych rafinerij bez uciekania się do importu, w większości przypadków zbędnego i gospodarczo nieuzasadnionego.

Inż. P. Wrangel

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W MARCU 1938 R.—

Wydobycie ropy w marcu 1938 r. wynosiło 4 189 cyst. brutto (w lutym—3 820), a mianowicie (w cysternach): w okr. jasielskim 1 102 (965), drohobyckim 2 697 (2 491) i stanisławowskim 390 (364). Z tych ilości—na ropę marki podstawowej przypadało 2 037 cyst. (1 888) i na marki specjalne 2 152 cyst. (1 932).

Gazów ziemnych wydobyto 44 759 tys. m³ (46 797), a mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 14 563 (14 256), drohobyckim 24 150 (27 017) i w stanisławowskim 6 046 (5 524).

Cena ropy borysławskiej, zakupywanej przez „Polmin”, wyniosła zł 1 645 za cysternę 10-tonową (1 635).

Za gaz ziemny w Borysławiu płacono gr 4.43 za m³ (bez zmiany).

Czynnych było 821 (826) kopalń ropy i gazów, zatrudniających 10 171 robotników (10 025).

Nowych otworów uruchomiono 25 (19).

Ruch terenowy przejął się zgłoszeniem nowych kopalń na terenach okr. stanisławowskiego w Błudnikach pow. stanisławowskiego i Zbora, oraz Wierzcchnia pow. kałuskiego.

Z nowych dowieceń wyróżnia się znaczne dowiecenie gazowe o wydajności 217 m³/min. w otworze „Kraj IX” w Śędkowej na głęb. 1 072 m i dowiecenie w Bitkowie w otworze „Płytki II”, gdzie na głębokości 417 m został nawiercony horyzont lekkiej 100% benzynowej ropy o wydajności 1 t na dobę.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w marcu 4 072 cyst. ropy (w lutym—3 763 cyst.).

Otrzymano różnych produktów naftowych 3 710 cyst. (w lutym 3 441 cyst.), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 812, nafty 1 222, olejów: gazowego, opałowego i napędowego 693, olejów smarowych 437, parafiny 200 oraz innych produktów naftowych 346.

Wysłano z rafinerij z przeznaczeniem do spożycia w kraju ogółem 2 906 cyst. (w lutym 2 963 cyst.), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 783, nafty 889, olejów: gazowego, opałowego i napędowego 593, olejów smarowych 294, parafiny 74 oraz innych produktów naftowych 273.

Wysłano z rafinerij z przeznaczeniem na eksport ogółem 437 cyst. (w lutym 806 cyst.), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 59, nafty 23, olejów: gazowego, opałowego i napędowego 86, olejów smarowych 69, parafiny 155 oraz innych produktów naftowych 45.

Zapasy produktów naftowych w rafineriach w dn. 31/III wynosiły ogółem 14 781 cyst. (w dn. 28/II—14 236 cyst.), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 1 727, nafty 1 252, olejów: gazowego, opałowego i napędowego 1 229, olejów smarowych 4 772, parafiny 298, oraz innych produktów naftowych 5 503.

Zapasy ropy w rafineriach w dn. 31/III wynosiły 2 202 cyst. (w dn. 28/II—2 280 cyst.).

Czynne były 24 zakłady, zatrudniające 3 071 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły w marcu 23 783 tys. m³ gazu (w lutym—21 672 tys. m³). Wyprodukowano gazolinę 375 cyst. (313). Wysłano do rafinerij celem domieszczenia do benzyn ciężkich oraz na inne zapotrzebowania krajowe 320 cyst. (313), wysłano za granicę 2 cyst. (w lutym—nie było wysyłki).

Zapasy gazolin w zakładach wynosiły w dn. 31/III 121 cyst. (w dn. 28/II—85 cyst.).

Czynnych było 29 zakładów, które zatrudniały 376 robotników.

Oprócz gazolin zakłady wyprodukowały 17.2 cyst. skroplonych gazów naftowych (17.3), zapotrzebowanie krajowe wynosiło 15.2 cyst. (13.7), wysłano za granicę 1.3 cyst. (1.4). Zapasy w zakładach w końcu marca wynosiły 12.1 cyst. (w końcu lutego—10.9).

WYNIKI WIERCEŃ W OTWORZE „ŚMIGŁY” W LETNIEJ.—

Otwór „Śmigły” w Letniej znajduje się w odległości ok. 1 km na wschód od otworu świdrowego „Polmin Opary 1/0”. Ostatnio osiągnięta głębokość wynosi 444 m (w „Oparach 1/0”—398 m). Przewiercone warstwy składają się, również jak w Oparach, ze znacznego kompleksu ilów i ilolupków. Wodę napotkano w pokładzie szutrów, zalegających na głęb. 8–13 m. Innych wód nie było. Poza tym nawiercono drobne wadłaki piaskowców w głęb. 361 m i 433 m. Ławicę piaskowca, prowadzącego gaz, napotkano w głęb. 441 m.

Rurowanie odwiertu składa się z 3 kolumn, zamykających wodę metodą ilowania przestrzeni za rurami.

Dowiecenie gazu nastąpiło w dn. 5/III b. r. Otwór zamknięto głowicą w dniu 7/III.

Cięnienie gazu na głowicy wynosi 41.3 atm.

Pomiaru zdolności produkcyjnej otworu nie przeprowadzono, ponieważ gaz nie odbiera się, ocenia się jednak wydajność co najmniej na 80 m³/min, a więc w tej samej wysokości, jak w otworze „Polmin-Opary 1/0”.

Dowiecenie drugiego otworu gazowego w tej okolicy w jednakowych warunkach ma bardzo doniosłe znaczenie, stwierdza bowiem bardzo znaczny zasięg złóż gazowych daszawskich.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

„WŁÓKIENICTWO NA NOWYCH TORACH”.—W marcu i kwietniu b. r. na terenie Sekcji Przemysłowej Polskiego Towarzystwa Chemicznego odbyły się zebrania dyskusyjne na temat „włókiennictwo na nowych torach”. Szereg referatów zobrazował całokształt doniosłych zagadnień włókiennictwa, stojącego w obliczu olbrzymich przeobrażeń—zarówno w dziedzinie polityki produkcyjnej, jak zakresie podstaw surowcowych. W wyniku zasadniczej dyskusji nad wygłoszonymi referatami sformułowane zostały wnioski, które stanowią podstawę dla opracowania szczegółowych wytycznych i ustaleń dla wszystkich czynników, zainteresowanych poruszonymi zagadnieniami. Jednocześnie powołano specjalną komisję redakcyjną, do której weszli PP.: Prof. W. Bratkowski, Inż. A. Ekerkunst, Prof. J. Jagmin, Dyr. B. Kączkowski, Mgr M. Krasnodębski, Inż. W. Pluzański, Prof. W. Przyłęcki, Inż. W. Sommer, Dyr. A. Szeunert, Dyr. E. Trepka, Prez. F. Wiślicki, Prof. Z. Wojnicz-Sianożęcki.

We wnioskach podkreślono z uznaniem dotychczasowe wysiłki Rządu, wyrażając opinię, iż celowe byłoby powołanie przy Min. Przemysłu i Handlu doradczego komitetu włókienniczego, złożonego z naukowców i fachowców. Jednocześnie wyrażono potrzebę powołania do życia—jako organu pomocniczo-eksperymentalnego—centralnego instytutu włókienniczego. Instytut ten jednocześnie wyśiłki istniejących i nowopowstałych zespołów badawczych oraz oddzielnych zrzeszeń gospodarczych. Prace Instytutu dotyczyłyby całokształtu zagadnień, związanych z produkcją krajowego surowca jedwabiu naturalnego; objęłyby następnie zagadnienia zwiększenia wydajności i racjonalizacji wyrobu przędziwa lnianego, konopnego itd.—m. in. drogą polepszania uprawy, uprzystępniania nawozów sztucznych, selekcji nasion, rozbudowy pomieszczeń, chrońniczych zbiorów, usprawnienia aparatury przygotowawczej i tworzenia w miejscowościach przerobu tych włókien większych kompleksów fabrycznych dla wyrobu kotoniny z jednoczesnym wyzyskaniem odpadków; szłyby dalej w kierunku ograniczenia importu wełny drogą podrasowania i zwiększenia pogłowia owiec krajowych, rozwoju wyrobu wełny syntetycznej z kazeiny i planowego organizowania mleczarstwa krajowego do całkowitego pokrycia zapotrzebowania na kazeinę włókienniczą; uwzględniałyby również zagadnienie wszechstronnego i wydatnego rozwoju produkcji sztucznych włókien celulozowych, przede wszystkim jedwabiu sztucznego oraz włókien ciętych; zastępujących bawełnę i wełnę; objęłyby wreszcie badania nad otrzymaniem włókien syntetyczno-organicznych, pochodnych węgla kamiennego, jak również innych włókien sztucznych dla celów specjalnych.

Niezależnie od konieczności rozwojowych w zakresie jedwabiu naturalnego i sztucznego, jak również produkcji czysto lnianej—podkreślono na powyższych zebraniach konieczność znacznego zmniejszenia w przyszłości importu bawełny i wełny. Przy przewidywanym zapotrzebowaniu—dla 36 miln. ludności w 1942 r.—90 miln. kg bawełny i 36 miln. kg wełny—koszt tych surowców wyniósłby—według cen obecnych—ok. zł 330 miln. Wydaje się przeto rzeczą możliwą ustalenie programu, przewidującego zastąpienie 35% zapotrzebowania bawełny, szacowanego na 1942 r., przez 9 miln. kg kotoniny krajowej i 22.5 miln. kg krajowych celulozowych włókien ciętych. Jednocześnie wydaje się rzeczą możliwą zastąpienie 65% zapotrzebowania na wełnę zagraniczną również surowcami krajowymi, mianowicie 3.6 miln. kg wełny krajowej i 7.2 miln. kg celulozowych włókien ciętych, event. 9 miln. kg wełny syntetycznej z kazeiny. Realizacja takiego programu byłaby związana głównie z rozwojem produkcji włókien ciętych do 30 miln. kg rocznie.

Jeżeli zastrzeżenia wywoływać może stosunkowo krótki termin, przewidziany na rozbudowę istniejących lub powstanie nowych fabryk, oraz wysokość obecnych cen włókien ciętych, to nie można nie podkreślić zawrotnego tempa tej produkcji we Włoszech i Niemczech oraz wydatnego spadku cen włókien ciętych w okresie ostatnich 3 lat. Pozwala to przewidywać, że również i w Polsce trudności w zakresie kosztów produkcji i cen mogłyby być przewyżczone—co, oczywiście, byłoby zasadniczym warunkiem powodzenia programu.

Zrealizowanie podanego wyżej programu w przewidzianym okresie pozwoliłoby na zatrzymanie w kraju w jednym tylko 1942 r.

przeszło zł 150 miln. Jednocześnie wzmogłoby rentowność gospodarki leśnej, rolnej i hodowlanej, zmniejszyłoby bezrobocie, zapewniłoby pracę poważnej liczbie sił technicznych i dało impuls do dalszych samodzielnych badań.

M. K.

PRZEMYSŁ DRZEWNY

EKSPORT DRZEWNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W ROKU 1937

Wywóz artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego—wg danych Gł. Urzędu Statyst.—wyniósł w roku 1937 1 612 908 q wartości zł 59 718 tys., gdy w roku 1936—1 321 512 q wartości zł 45 543 tys. Wzrost więc w stosunku do 1936 r. wynosi wagowo 291 396 q (22%) i wartościowo—zł 14 175 tys. (31%).

Znaczniejszy wzrost pod względem wartości w omawianym okresie wykazuje eksport artykułów następujących: dykty—o zł 8 218 tys., fryzów dębowych—o zł 2 318 tys., deszczulek do opakowań—o zł 1 851 tys., klepek nieobrobionych—o zł 742 tys., mebli giętych—o zł 459

tys., fornierów—o zł 376 tys., mebli różnych—o zł 340 tys., wyrobów różnych—o zł 196 tys. itp. Spadek zaś eksportu objął głównie następujące artykuły: ćwieki, kołki—o zł 90 tys., klepki różne—o zł 75 tys., szpunty, becзки, kadzie—o zł 67 tys., wyroby koszykarskie—o zł 66 tys., listwy i gzymsy—o zł 45 tys., fryzy różne—o zł 34 tys., drzwi, ramy i okiennice—o zł 33 tys.

Przedmiotem wywozu z ważniejszych artykułów były następujące: dykty—682 129 q wartości zł 29 032 tys., meble gięte—60 141 q wartości zł 7 573 tys., fryzy dębowe—357 143 q wartości zł 6 731 tys., deszczulki do opakowań—230 128 q wartości zł 4 906 tys., klepki nieobrobione—132 390 q wartości zł 2 665 tys., wyroby koszykarskie—25 269 q wartości zł 2 428 tys., fornieri—15 584 q wartości zł 1 414 tys., deszczulki, tafle posadzkowe—53 005 q wartości zł 1 373 tys., wyroby drewniane różne—20 571 q wartości zł 1 280 tys., meble inne—14 048 q wartości zł 1 142 tys., drzwi, ramy, okiennice—3 569 q wartości zł 584 tys., klepki nieobrobione inne—11 942 q wartości zł 153 tys., listwy, gzymsy—883 q wartości zł 140 tys., szpunty, becзки, kadzie—2 851 q wartości zł 124 tys., skrzynie, klepki—247 q wartości zł 103 tys. itd.

Stan eksportu poszczególnych artykułów przemysłu drzewnego przetwórczego w latach 1936 i 1937 ilustruje następujące zestawienie:

Nazwa towaru	1936		1937		Wzrost (+) lub spadek (-) w stos. do 1936 r.	
	q	tys. zł	q	tys. zł	q	tys. zł
Deszczulki do opakowań	201 130	3 055	230 128	4 906	+ 28 998	+ 1 851
Fryzy dębowe	288 752	4 413	357 143	6 731	+ 68 391	+ 2 318
Fryzy inne	6 574	71	2 866	37	+ 3 708	+ 34
Klepki nieobrobione	107 222	1 923	132 390	2 665	+ 25 168	+ 742
Klepki nieobrobione inne	17 585	228	11 942	153	+ 5 643	+ 75
Deszczulki, tafle posadzkowe	42 233	1 351	53 005	1 373	+ 10 772	+ 22
Szpunty, becзки, kadzie itp.	6 182	191	2 851	124	+ 3 331	+ 67
Skrzynie, klatki	295	64	247	103	+ 48	+ 39
Drzwi, ramy, okiennice	4 230	617	3 569	584	+ 661	+ 33
Ćwieki, kołki	2 214	91	2	1	+ 2 212	+ 90
Obcasy do obuwia	21	3	99	15	+ 78	+ 12
Fornieri	12 287	1 038	15 584	1 414	+ 3 297	+ 376
Dykty	530 392	20 814	682 129	29 032	+ 151 737	+ 8 218
Listwy, gzymsy	836	185	883	140	+ 47	+ 45
Meble gięte	52 086	7 114	60 141	7 573	+ 8 055	+ 459
Meble inne	9 955	802	14 048	1 142	+ 4 093	+ 340
Wyroby drewniane inne	18 584	1 084	20 571	1 280	+ 1 987	+ 196
Wyroby koszykarskie	20 902	2 494	25 269	2 428	+ 4 367	+ 66
Plecionki	32	5	14	17	+ 9	+ 12
Razem: 1 321 512	45 543	1 612 908	59 718	291 396	+ 291 396	+ 14 175

Jak z powyższego zestawienia wynika, najważniejszym artykułem wywozu w zakresie drzewnego przemysłu przetwórczego są dykty. W eksporcie dykt nastąpiła na ogół w okresie sprawozdawczym poprawa—wskutek zwiększenia się produkcji i zbytu oraz zwyżki cen; zwyżka wywozu pod względem ilości wynosi ok. 28% w stosunku do 1936 r. Jedynie w końcu roku sprawozdawczego koniunktura dla dykt pogorszyła się. Wzrost światowego obrotu dyktami należy przede wszystkim tłumaczyć rozszerzeniem się zakresu ich zastosowania. Polska zajmuje w międzynarodowych obrotach handlowych dyktami trzecie miejsce—po Z. S. R. R. i Finlandii. Poważny udział Polski w światowym eksporcie dykty jest następstwem dobrej organizacji aparatu sprzedaży oraz prowadzenia produkcji, opartej o własny surowiec.

Fabryki dykt zrzeszone są w Związku Fabrykantów Dykt i Fornierów w Polsce z siedzibą w Warszawie, akcję zaś organizacji w zakresie eksportu prowadzi „Komitet Eksportowy”. Fabryki nie posiadają wspólnego biura sprzedaży za granicę, lecz zawierają transakcje indywidualnie.

Pod względem jakości dykty eksportowane są różnego rodzaju, w związku z tym obserwowana jest znaczna rozpiętość ich cen.

Zbyt dykt w kraju wynosi ok. 30%, wywóz zaś ok. 70% produkcji. Zagadnienie więc eksportu dla tej dziedziny wytwórczości jest bardzo ważne ze względu na potrzebę lokowania za granicą poważnych nadwyżek produkcji.

Globalny wywóz dykt w ilości 682 129 q wartości zł 29 032 tys. kierowany był w 1937 r. na 64 rynki zbytu.

Na podstawie danych Związku Fabrykantów Dykt i Fornierów w Polsce eksportowano dykty na następujące grupy rynków (w % -ach wagi i wartości):

Kraje	1935		1936		1937	
	ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość
Europejskie	60·3	63·1	64·5	66·7	57·5	60
Pozaeuropejskie	39·7	36·9	35·5	33·0	42·5	40

Z ważniejszych rynków zbytu należy wymienić Anglię, Argentynę, Holandię, Belgię i Indie Brytyjskie. Najpoważniejszy wzrost eksportu dykt w porównaniu z 1936 r. obserwujemy do następujących ważniejszych krajów: do Angli—o ok. 27%, Argentyny—100%, ponadto w stopniu słabszym—do Holandii, Niemiec, Francji, Jugosławii, Czechosłowacji, Włoch, Egiptu, Meksyku, Urugwaju, Syrii, Iraku, Indji Holenderskich, Zw. Południowej Afryki i Tunisu. Spadek natomiast eksportu objął rynki następujące: Belgię, Danię i Indie Brytyjskie oraz Austrię.

Jeśli chodzi o ceny dykt — to w roku 1937 ulegały one dużym wahaniom; w połowie roku sprawozdawczego osiągnęły najwyższy poziom, a następnie dała się zauważyć ich stopniowa niżka, przy jednoczesnym spadku zamówień.

Ponadto należy zauważyć, iż w walce konkurencyjnej z innymi krajami polskie fabryki dykt zmuszone były zakupywać surowiec olszowy, który kształtował się po cenach wyższych niż w 1936 r., jak również dał się zauważyć wzrost cen materiałów klejowych, jak: kazeiny i albuminy.

Spadek eksportu dykt na niektóre rynki należy tłumaczyć ostrymi restrykcjami przywozowymi, stosowanymi dla ochrony własnego przemysłu dyktowego przez kraje, w których rozwój produkcji w tej dziedzinie postępuje stale naprzód.

Na drugim miejscu w eksporcie artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego pod względem wartości należy postawić meble gięte. Wywóz mebli giętych i ich części gotowych wykazuje pod względem wartości wzrost o zł 459 tys. w porównaniu z 1936 r. Ten wzrost eksportu miał miejsce w pierwszych 3 kwartałach 1937 r., w ostatnim zaś kwartale nastąpiło znaczne osłabienie akcji eksportowej. Przyczyną tego spadku eksportu mebli giętych były różnorodne. Według danych Zrzeszenia Fabrykantów Mebli Giętych w Polsce, należy uwzględnić 3 zasadnicze przyczyny, które wpłynęły na zahamowanie ekspansji na większość rynków zbytu, a mianowicie: po pierwsze—osłabienie koniunktury na skutek mniejszego ożywienia w ruchu budowlanym, następnie—wzrost produkcji własnej mebli w niektórych krajach,

ra z—po trzecie—trudności, napotykanie przy nowej organizacji zbytu na ważniejszych rynkach odbiorczych.

Wywóz z Polski mebli giętych i ich części malowanych, politurowanych, lakierowanych itd. w latach 1937 i 1936 na poszczególne grupy rynków przedstawiał się, jak następuje:

	1937	1936	1937	1936
	t o n		t y s. z ł	
Ogółem:	5 555·2	4 735·0	7 087·4	6 563·4
w tym:				
Europa	2 219·3	1 961·5	2 549·7	2 476·9
Azja	568·8	440·3	761·3	695·2
Afryka	568·5	575·7	840·4	1 159·9
Ameryka Płn.	1 579·0	1 424·3	1 946·8	1 654·2
Ameryka Środkowa	443·9	285·7	732·8	495·9
Ameryka Płd.	151·3	34·9	223·6	63·0
Oceania	24·8	12·7	32·6	18·4

Organizacją eksportu mebli giętych zajmuje się Zrzeszenie Fabrykantów Mebli Giętych w Polsce (Komitet Eksportowy) z siedzibą w Warszawie. Eksport mebli giętych i ich części wykończonych, jak z powyższego zestawienia wynika, w 1937 r. wyniósł ogółem 5 555·2 t wartości zł 7 087·4 tys. i był kierowany głównie do Anglii, a następnie—jako poważniejsze rynki zbytu—należy wymienić: Holandię, Egipt, Indie Brytyjskie, Br. Wyspy Malajskie i Zw. Połudn. Afryki.

Eksport mebli giętych i ich części surowych wynosił ogółem w 1937 r. 457·9 t wartości zł 482·1 tys. Główne kierunki wywozu mebli giętych surowych były następujące: Stany Zjedn., Zw. Połudn. Afryki, Anglia, Egipt i Indie Brytyjskie.

Zestawienie poniższe ilustruje wywóz mebli giętych surowych na poszczególne ważniejsze rynki zbytu w 1936 r. i 1937 r.:

	1937	1936	1937	1936
	t o n		t y s. z ł	
Ogółem:	457·9	473·7	482·1	550·7
w tym:				
Europa	52·3	141·7	45·0	156·9
Azja	45·3	30·9	33·4	33·7
Afryka	81·0	143·4	168·2	178·9
Ameryka Płn.	271·6	149·8	325·5	168·9
Ameryka Środkowa	7·5	7·8	10·1	12·5

Koszt produkcji mebli giętych w porównaniu z 1936 r. uległ zwwyżce, co zostało spowodowane znacznym podniesieniem się cen surowca oraz zwyczajną płac robotniczych.

Z zakresu prac organizacyjno-eksportowych zanotować należy przeprowadzenie przez Zrzeszenie Fabrykantów Mebli Giętych porozumienia z importerami angielskimi oraz holenderskimi w sprawie cen minimalnych. Uporządkowanie zagadnienia cen na rynku angielskim było momentem ważnym ze względu na to, że Anglia jest najpoważniejszym odbiorcą mebli giętych, jak również dlatego, że umowa z importerami daje możliwość łatwiejszego zwalczania konkurencji państw obcych. Ponadto Zrzeszenie wszczęło pertraktacje o unormowanie stosunków w zakresie cen na rynku amerykańskim.

Zmniejszenie się eksportu mebli giętych do Stanów Zjedn. w 1937 r. jest wynikiem trudności, powstałych w ostatnich miesiącach roku. Przyczyną tego zjawiska jest ogólne załamanie się rynku amerykańskiego w zakresie zapotrzebowania na importowane towary oraz spadek cen.

Fryzy dębowe były przedmiotem wywozu do Niemiec, Anglii, Szwajcarii, Szwecji, Belgii, Czechosłowacji, Danii i Holandii. Koniunktura w dziedzinie tego eksportu kształtowała się pomyślnie.

Deszczułki do opakowań były sprzedawane do Palestyny, Holandii i Anglii. Ponadto na rynek północno-afrykański zawarto szereg próbnych transakcyj.

Kleпки nieobrobione dębowe znajdowały zbyt w Anglii, Belgii, Francji i Niemczech.

Wyroby koszykarskie wywożone były do Stanów Zjedn., Anglii, Austrii, Danii, Francji i Holandii. Sprawą organizacji tego eksportu zajmuje się Ogólnopolskie Zrzeszenie Eksportowe Wyrobów Koszykarskich z siedzibą w Krakowie.

Wywóz wyrobów koszykarskich wzrósł ilościowo o 4 367 q przy jednoczesnym zmniejszeniu się wartości wywozu o zł 66 tys. W ostatnich jednak miesiącach 1937 r. dała się zaobserwować pomyślna zwyczajka cen sprzedażnych wyrobów koszykarskich, zwłaszcza na rynku amerykańskim.

Jak widzimy z powyższego sprawozdania, w zakresie eksportu drzewnego przemysłu przetwórczego w 1937 r. osiągnęliśmy na ogół wyniki dodatnie; przemysł drzewny dąży do coraz większego uszlachetnienia swej produkcji, a co za tym idzie do poprawy struktury wywozu.

Z. Lehoczky

ROLNICTWO

GOSPODARKA BURACZANA

W OKRESIE KAMPANIJNYM 1938/39¹⁾

Stosownie do postanowień dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3/XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej zostały opracowane na kampanię 1938/39 zasady kontraktowania buraków cukrowych. Zasady te zostały ogłoszone w zarządzeniu Ministra Skarbu z dn. 7/II 1938 r., wydanym w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu.

W myśl powyższego zarządzenia—każdy plantator, który na podstawie umowy plantacyjnej na okres kampanijny 1937/38 dostarczał buraki do danej cukrowni, otrzyma na okres kampanijny 1938/39 taki sam kontyngent buraków kategorii A, jaki był u niego zakontraktowany w kamp. 1937/38—z ewentualnym odchyleniem, wynikającym ze zmiany współczynnika wydajności cukru z buraków. Wyjątek stanowią te kontyngenty buraków kat. A, które w okresie kamp. 1937/38 były przeznaczone dla gospodarstw małorolnych i które w drodze wyjątku, i tylko na jeden okres kampanijny, zostały przyznane gospodarstwom o powierzchni powyżej 50 ha. Kontyngenty te na okres kamp. 1938/39 zostaną ulokowane wśród gospodarstw o powierzchni do 50 ha. W razie przyczynienia się przez plantatorów kontyngentów buraczanych kat. A, przysługujących im z tytułu plantowania buraków w poprzedniej kampanii, zwolnione w powyższy sposób kontyngenty zostaną zaliczone do nadwyżki kontyngentów buraków w kat. A, jaka powstała w kamp. 1938/39.

Nadwyżka kontyngentów buraków kat. A każdej cukrowni w okresie kamp. 1938/39, która powstała w porównaniu z okresem 1937/38,

została podzielona pomiędzy następujące kategorie gospodarstw rolnych:

1) gospodarstwa o powierzchni do 50 ha, w szczególności zaś te spośród nich, które w okresie kamp. 1937/38: a) bądź nie plantowały wcale buraków cukrowych dla cukrowni, położonych na obszarach Rzplitej, b) bądź też plantowały, jednak ich kontyngent był niższy od 100 q buraków—w województwie poznańskim i pomorskim, oraz od 50 q—na pozostałym obszarze Rzplitej, albo też stosunek powierzchni uprawy buraków cukrowych w tych gospodarstwach do ogólnego obszaru gruntów ornych był w okresie kamp. 1937/38 szczególnie niski; przy tym w rzędzie gospodarstw, o których mowa powyżej, zostały uwzględnione przede wszystkim: a) gospodarstwa osadnicze i inne, powstałe z przebudowy ustroju rolnego—zwłaszcza zaś powstałe z parcelacji obszarów, na których przed parcelacją były plantowane buraki cukrowe, b) gospodarstwa, należące do członków spółek wodnych, oraz c) gospodarstwa, w których plantacje buraczane zostały zlikwidowane lub zmniejszone po okresie kamp. 1929/30;

2) gospodarstwa wzorowe, powstałe w związku z przebudową ustroju rolnego, o obszarze do—lub powyżej—50 ha, które specjalnie wyróżniają się wysoką kulturą rolną i przyczyniają się do podnoszenia tej kultury w okolicy—bez względu na to, czy gospodarstwa te plantowały w okresie kamp. 1937/38 buraki cukrowe, czy też nie;

3) gospodarstwa, należące do izb i organizacji rolniczych oraz do związków powiatowych, w których prowadzone są prace doświadczalne oraz reprodukcyjne w zakresie roślin i zwierząt—bez względu na obszar tych gospodarstw i bez względu na to, czy gospodarstwa te plantowały buraki cukrowe w okresie kamp. 1937/38, czy też nie;

¹⁾ P. zesz. 16/1938, str. 657.

4) gospodarstwa o obszarze do—lub powyżej—50 ha, które w okresie kamp. 1937/38 plantowały buraki cukrowe, i których plantacje buraczane, poczynając od okresu kamp. 1938/39, zostały przeniesione do cukrowni bliżej położonej, w związku z akcją likwidowania zjawiska: a) krzyżowania się przywozu buraków do 2 lub więcej cukrowni oraz b) jednostronnej penetracji jednej cukrowni w rejon plantacyjny drugiej.

Przeniesienie plantacji buraczanych z cukrowni dalej położonych do cukrowni bliższej może mieć miejsce tylko za zgodą właściwych plantatorów i z wiedzą zarządów właściwych cukrowni. Na rzecz kontraktowania buraków w gospodarstwach, których plantacje zostały przeniesione z jednej cukrowni do drugiej, może być obrócone w okresie kamp. 1938/39 w cukrowni, która przejęła plantacje, 50% części nadwyżki kontyngentu danej cukrowni. Wyjątek od tej zasady stanowią cukrownie: Mełno, Pelplin, Szamotuły, Września, Żnin, Lubna i Ostrowy, które na likwidację krzyżowania się plantacji buraczanej otrzymały ponadto dodatkowo specjalny przydział kontyngentu buraków kat. A. Przy przenoszeniu plantacji buraczanych będą w zasadzie uwzględnione przede wszystkim interesy gospodarstw o powierzchni do 50 ha, przy czym wśród przenoszonych plantacji buraczanych powinien być zachowany w zasadzie taki stosunek pomiędzy gospodarstwami o powierzchni do i powyżej 50 ha, jaki istniał w kamp. 1937/38 w danej cukrowni, która odstąpiła plantację.

Ilość buraków kat. B, przeznaczonych w okresie kamp. 1938/39 do wyprodukowania cukru zapasowego i eksportowego, zostanie rozdzielona pomiędzy wszystkich plantatorów stosunkowo do przydziału kontyngentów buraków z kat. A.

Jak z powyższego wynika, do tegorocznych zasad kontraktowania buraków w porównaniu do zasad z poprzednich 2 kampanii zostało wprowadzone novum, które polega na dążeniu do stopniowego likwidowania zjawiska krzyżowania się przewozu buraków do 2 lub więcej cukrowni oraz jednostronnej penetracji jednej cukrowni w rejon plantacyjny drugiej. Należy podkreślić, że plantacje buraczane cukrowni, położonych na obszarze Rzplitej, są na ogół bardzo rozrzucone, i często się zdarza, że dany plantator—pomimo że ma grunty, położone w pobliżu cukrowni X—musi odstawić buraki do cukrowni Y, dalej położonej, gdyż właśnie z tą ostatnią cukrownią łączy go stosunek umowny. Jeżeli zjawisko tego rodzaju jest wynikiem niedostatecznego popytu na plantacje buraczane w okolicy danej cukrowni, i jeżeli cukrownia ta—pod groźbą utraty odpowiedniej części kontyngentu—zmuszona jest sięgać do terenu plantacyjnego innych cukrowni, to powyższy stan rzeczy, aczkolwiek wielce niepomysłny z punktu widzenia racjonalnej gospodarki cukrowo-buraczanej, należy jednak uznać za pewne zło konieczne. Gdy natomiast dana cukrownia, po otrzymaniu zwiększonego kontyngentu, sięga po buraki z terenu plantacyjnego drugiej cukrowni—pomimo iż na własnym terenie mogłaby ulokować przyznaną jej nadwyżkę kontyngentu, i to z zachowaniem postanowień, dotyczących kategorii plantatorów, albo też, jeżeli dana cukrownia, która posiada plantacje na terenie drugiej cukrowni, np. w wyniku poprzednio dokonanej fuzji z inną cukrownią, obecnie nie istniejącą, nie dąży obecnie drogą wymiany plantatorów do zlikwidowania, ewent. do zmniejszenia penetracji w obcy teren plantacyjny—wówczas powyższy stan rzeczy należy uznać za anormalny i wymagający poprawy.

Akcja powyższa, konsekwentnie przeprowadzona, powinna przyczynić się do: 1) zracjonalizowania przewozu buraków cukrowych, 2) wyraźnego wyznaczenia rejonów plantacyjnych każdej cukrowni oraz 3) ściślejszego zespolenia gospodarstw, plantujących buraki cukrowe, z daną cukrownią.

Członkowie związki plantatorów buraka cukrowego zawierały ze związkami cukrowni dobrowolne umowy zbiorowe w sprawie warunków: plantowania, przyjęcia, zaliczkowania oraz zapłaty w gotówce i w naturaliach za buraki cukrowe, wyprodukowane i dostarczone cukrowniom w danym okresie kampanijnym. W bież. roku rokowania dobrowolne w tym zakresie nie doprowadziły do uzgodnienia wzajemnych stanowisk zainteresowanych związków i na skutek zwrócenia się związków plantatorskich do władz centralnych w tej sprawie zo-

stało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 23/II 1938 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln., Przemysłu i Handlu, a częściowo także w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, dotyczące zawierania umów zbiorowych cukrowniczoplantatorskich na okres kamp. 1938/39 („Dz. Ust. R. P.” Nr 12, poz. 87).

Rozporządzenie powyższe, oparte na podstawie art. 17 ust. 1-4 oraz art. 21 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej, wprowadziło obowiązek zawarcia na okres kamp. 1938/39 umów zbiorowych rejonowych. Umowa zbiorowa rejonowa wiąże wszystkie cukrownie i wszystkich plantatorów danego terenu, a postanowienia umów indywidualnych, mniej korzystne dla plantatorów niż postanowienia umowy zbiorowej, z mocy prawa ulegają zastąpieniu przez odpowiednie postanowienia właściwej umowy zbiorowej rejonowej.

Na okres kamp. 1938/39 zostały zawarte 2 umowy zbiorowe rejonowe: pierwsza z nich obejmuje teren województw: poznańskiego i pomorskiego, druga—teren pozostały Rzeczypospolitej. Do zawarcia umowy zbiorowej rejonowej na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego został upoważniony Związek Zachodnio-Polskiego Przemysłu Cukrowniczego w Poznaniu oraz Związek Stowarzyszeń Plantatorów Buraka Cukrowego Wielkopolski i Pomorza w Poznaniu; na terenie pozostałych województw—Związek Zawodowy Cukrowni b. Królestwa Polskiego, Wołynia, Małopolski i Śląska w Warszawie—z jednej strony, oraz Związek Stowarzyszeń Plantatorów Buraka Cukrowego w Warszawie i Centralny Związek Drobnych Plantatorów Buraka Cukrowego przy Centralnym Towarzystwie Organizacji i Kółek Rolniczych w Warszawie—z drugiej.

Umowa zbiorowa rejonowa, obowiązująca na terenie województw: poznańskiego i pomorskiego, ma cechy umowy spółdzielczej. Każdemu plantatorowi została zapewniona cena minimalna na dostarczone buraki obu kategorii, a ponadto plantator jest dopuszczony do udziału w zyskach cukrowni. Tymczasowa podstawowa cena wynosi: 1) za buraki kat. A, przeznaczone dla produkcji cukru na spożycie wewnątrz kraju—zł 3·61 za 1 q, 2) za buraki kat. B, przeznaczone na cukier eksportowy i zapasowy—zł 2·50 za 1 q. W porównaniu z kamp. 1937/38 cena za buraki kategorii B została podwyższona o zł 0·30.

Jeżeli przy zapłacie tymczasowej ceny podstawowej za 1 q buraków kat. A (zł 3·61) oraz przy potrąceniu odpowiedniego procentu kapitału zakładowego do dyspozycji cukrowni—który to procent waha się w granicach 6÷8% dla poszczególnych cukrowni—prowizoryczny bilans, sporządzony przez cukrownię, wykaze nadwyżkę, to 50% tej nadwyżki zostanie użyte na wypłatę za buraki kat. A. Łączna cena, jaka po tej dopłacie wypadnie za buraki kat. A, jest ceną ostateczną. Jeżeli prowizoryczny bilans nie wykaze takiej nadwyżki, to wspomniana tymczasowa cena za buraki kat. A—w wys. zł 3·61 za 1 q—będzie ceną ostateczną. Jeżeli zaś cukrownia za wyprodukowany w kamp. 1938/39 premiovany cukier eksportowy uzyska wpływ wyższy od kwoty, jaką ustalą zainteresowane związki, to cała nadwyżka służyć będzie na podwyższenie tymczasowej ceny podstawowej zł 2·50 dla tej ilości buraków kat. B, których ekwiwalent cukrowy cukrownia zużyła jako premiovany cukier eksportowy—z tym jednak zastrzeżeniem, że ostateczna cena za buraki kat. B nie może przekroczyć zł 3. Inne warunki umowy, z małymi zmianami na korzyść plantatorów, zostały zachowane z umowy na kamp. 1937/38.

Cukrownie: Gostyń, Mątwy, Miejska Górka, Szamotuły, Witaszycy, Zduny i Żnin, jako cukrownie rolniczo-udziałowe, podpisały umowy indywidualne.

Na terenie działania Związku Zawodowego Cukrowni b. Królestwa Polskiego, Wołynia, Małopolski i Śląska została zawarta zbiorowa umowa rejonowa przez zainteresowane związki na warunkach, ustalonych przez komisję, utworzoną stosownie do postanowień § 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 23/II 1938 r. Oddzielnie ceny—komisja uchwaliła jednakowe podwyższenie zeszłorocznych cen za buraki kat. A i kat. B o gr 6·7 na 1 q, czyli ceny buraków kat. A—do zł 3·667 za 1 q, ceny zaś buraków kat. B, przeznaczonych na produkcję cukru do premiovanego eksportu i przepisowego zapasu—

do zł 2.267 za 1 q—z tym zastrzeżeniem, iż wydatki, wynikłe z tej podwyżki ceny za buraki, zostaną cukrowniom zbonifikowane ze środków Funduszu Opłaty Specjalnej na cele gospodarki cukrowej okresu kamp. 1938/39.

Równocześnie komisja uchwaliła, iż jeśli na Funduszu Opłaty Specjalnej okresu kamp. 1938/39 pozostanie nadwyżka—po wypłaceniu wszystkim cukrowniom na obszarze Rzplitej wydatków, wynikłych z podwyżki ceny za buraki, oraz po wypłaceniu cukrowniom eksportującym premij za cukier eksportowy do wysokości kwoty zł 24.02 łącznie z uzyskanym przez te cukrownie wpływem netto ze sprzedaży cukru eksportowego—to nadwyżka ta, lub jej część, zostanie przekazana cukrowniom na wypłatę plantatorom dodatkowej podwyżki za dostarczenie na okres kamp. 1938/39 buraki kat. B, zużyte na wyrób cukru, wywiezionego za granicę w ramach premiowanego eksportu, aż do wysokości dalszych gr 50 za 1 q, czyli do łącznej ceny zł 2.767 za 1 q. Ponadto wprowadzone zostały drobniejsze zmiany na korzyść plantatorów w umowie zbiorowej rejonowej na okres kamp. 1938/39—w porównaniu z umową z okresu kampanijnego 1937/38.

Oto są główne zasady gospodarki buraczanej, ustalone na okres kampanijny 1938/39).

W. K.

AKCJA SIEWNIKOWA.—Jednym z ważniejszych zagadnień w zakresie podniesienia wytwórczości roślinnej jest sprawa racjonalnego siewu, sprowadzająca się w pierwszym rzędzie do stosowania siewników rządowych—zamiast dotychczasowego siewu ręcznego, rzutowego.

Gospodarcze znaczenie siewu rządowego polega zarówno na oszczędności w wysiewie ziarna, wynoszącej 10-20% w stosunku do siewu rzutowego, jak i na korzyści, wynikającej ze zwiększenia plonów. Prócz tego użycie siewnika zmusza rolnika do starannej uprawy przedsewnej, co wpływa na podniesienie kultury roli. Wszystko to ma, oczywiście, wielką doniosłość dla aprowizacji kraju.

Mimo wielkich korzyści, jakie daje stosowanie siewnika rządowego, zaopatrywanie się drobnego rolnictwa w tę najpotrzebniejszą w gospodarstwie maszynę postępowało dotychczas bardzo wolno, i jedynie w dzielnicach zachodnich kraju siew rządowy został należycie rozpowszechniony. Główną przeszkodą w tym względzie była cena siewnika, zbyt wysoka w stosunku do nakładu—wobec małego stopnia wykorzystania tej maszyny w jednym drobnym gospodarstwie rolnym.

Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. przystąpiło do rozwiązania tego zagadnienia, przeznaczając specjalne fundusze budżetowe w 1938/39 r. w wysokości zł 500 tys. na zapoczątkowanie tzw. akcji siewnikowej, poczynając od wiosny b. r.

Celem tej akcji jest upowszechnienie siewu rządowego w gospodarstwach mniejszej własności przez ułatwianie nabywania siewników po niższych cenach na dogodnych warunkach oraz skłonienie rolników do racjonalnego użytkowania siewników, polegającego przede wszystkim na wykorzystaniu pełnej wydajności roboczej maszyny w sezonie.

Należyte wykorzystanie maszyny jest możliwe przede wszystkim przy właściwej strukturze gospodarstwa, toteż w pierwszym rzędzie akcja udostępniania siewników dotyczy gospodarstw o zdrowej strukturze agrarnej: scalonych, osadniczych oraz nie wymagających scalenia. Drugim warunkiem właściwego wykorzystania siewnika jest poziom wyrobienia użytkownika i jego umiejętności rolniczych, zatem w akcji rozpowszechniania siewników będą najpierw uwzględniani rolnicy, wyróżniający się dotychczasowymi wysiłkami w dążeniu do postępu w gospodarstwie; za takich trzeba uważać przede wszystkim rolników, którzy są lub byli objęci działalnością organizacji gospodarstw przykładowych, oraz członków kółek rolniczych.

Stosownie do powyższych założeń—w 1938 r. siewniki na warunkach ulgowych będą udostępnione dla gospodarstw do 50 ha, wyłącz-

nie we wsiach scalonych, bądź we wsiach (osadach, koloniach), powstałych po 1918 r. z parcelacji, bądź też nie wymagających scalenia. Ilość siewników, przydzielonych do zakupu, ogranicza się do 1 siewnika na każde 100 ha ziemi ornej, wliczając w tę ilość siewniki, dotychczas w gromadzie istniejące, a zdadne do użytku.

Nabywać siewniki mogą: 1) indywidualnie—przodownicy zespołów gospodarstw przodowniczych (z zasady powinni być także członkami kółek rolniczych), oraz członkowie kółek rolniczych lub objęci akcją organizacji gospodarstw, 2) zespołowo—kilku rolników, również członków kółka rolniczych lub organizacji gospodarstw.

Każdego kandydata na kupno siewnika kwalifikuje izba rolnicza za pośrednictwem miejscowych organizacji rolniczych. Izba może zakwalifikować do nabycia jednego lub kilku siewników kółko rolnicze lub inną miejscową instytucję rolniczą (np. spółdzielnię), uznaną za odpowiednią—jeżeli można przewidywać należyte wykorzystanie siewników i nadzór nad ich używaniem.

Ze względu na cel zasadniczy akcji siewnikowej Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln. właściciel indywidualny przy zakupie musi się zobowiązać, że w przeciągu 3 lat od daty nabycia siewnika będzie nim obsiewany u niego i u sąsiadów dostateczny obszar w granicach racjonalnego wykorzystania maszyny, co zwykle odpowiada przynajmniej 30 ha rocznie. Wynajmowanie powinno się odbywać na warunkach, zabezpieczających zwrot kosztów zużycia maszyny, a nie przekraczających, oczywiście, stosowanych (przeciętnie) w danej okolicy. Dotyczy to również małych zespołów nabywców (2-3 osób).

Zespoły rolników powyżej 3 osób będą zobowiązane do przestrzegania regulaminu, zalecanego przez izbę rolniczą, instytucje zaś (np. kółko rolnicze)—regulaminu, zatwierdzonego przez izbę.

Zakwalifikowany przez izbę rolniczą kandydat może kupić siewnik na warunkach ulgowych za gotówkę lub częściowo na kredyt—udzielany przez kasy gminne i komunalne oraz kasy Stefczyka do wysokości ok. 3/4 ceny siewnika na okres nie dłuższy niż 2 1/2 lat przy oprocentowaniu ulgowym 4% rocznie. O przyznaniu kredytu dla danego nabywcy, kwalifikowanego przez izbę, decyduje instytucja kredytowa.

Jest rzeczą szczególnie ważną, aby miejscowe instytucje kredytowe, w zrozumieniu, że kredytowanie akcji siewnikowej—w odróżnieniu od niektórych innych kredytów celowych—dotyczy elementu stosunkowo najbardziej finansowo odpowiedzialnego, nie robiły trudności w udzieleniu pożyczek w ramach kredytów, przyznanych im na ten cel przez centralę Państwowego Banku Rolnego i Centralną Kasę Spółek Rolniczych. Organizacje i samorządy powiatowe powinny w tym względzie wpływać na miejscowe instytucje kredytowe i dołożyć wszelkich starań, aby zamierzona akcja dała praktyczne wyniki.

Ustalone przez Ministerstwo Roln. i Ref. Roln. ulgowe ceny zasadniczych typów siewników dla odbiorców, zakwalifikowanych przez izbę rolniczą, wynoszą w 1938 r.—łoco skład powiatowej placówki handlowej—przeciętnie 60 kilka procent normalnej ceny sprzedażnej. Są to siewniki firm krajowych: „Unia” w Grudziądzu, „Kraj” w Kutnie, „Cegielski” w Poznaniu—typów dotychczas produkowanych o wymiarach do 1.5 m szerokości.

Siewniki, produkowane dla wyżej omówionej akcji, są poddawane próbom i badaniom uruchomionej niedawno przy Politechnice Lwowskiej Stacji Oceny Maszyn Rolniczych, odbiór zaś ich z fabryki odbywa się pod fachowym nadzorem tejsze stacji, co zapewnia utrzymanie jakości fabrykatów na właściwym poziomie.

Rozprowadzaniem siewników w ramach nakreślonych zajmują się izby rolnicze przy współdziałaniu organizacji terenowych, stroną zaś handlową akcji siewnikowej na 1938/39 r. Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. powierzyło Związkowi Gospodarcemu Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, jako centrali. Dalszymi rozdziałkami są w charakterze komisantów bądź to miejscowe spółdzielnie, bądź też kupiectwo prywatne—zależnie od miejscowych potrzeb zorganizowane rolnictwa.

Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. akcję siewnikową subwencjonuje w ten sposób, że ze swego 1/2-milionowego kredytu pokrywa część ceny fabrycznej siewników i koszty ich przewozu, na-

1) Zasady gospodarki cukrowej—p. zesz. 16/1938, str. 657.

stępnie koszty pośrednictwa Związku Gosp. Spółdz. Roln.-Handl. oraz dalszych rozdzielców i, wreszcie, różnicę między normalnym i ulgowym (4%) oprocentowaniem pożyczek dla nabywców siewników na kredyt. W ten sposób Ministerstwo umożliwiło kupno siewników także tym kategoriom rolników, którzy by po dotychczasowych cenach sprzedażnych kupić ich nie mogli.

Ułatwienie zaopatrzenia drobnych rolników w siewniki po niższych cenach i na warunkach kredytowych ma zakres ilościowo ograniczony, na 1938 r. bowiem przewidziano dostarczenie rolnictwu ok. 4 tys. sztuk, co stanowi mniej więcej $\frac{1}{5}$ ogólnego zapotrzebowania na siewniki dla gospodarstw, powstałych z przebudowy ustroju rolnego.

Wszczęta przez Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. akcja obejmuje wyłącznie sprzedaż siewników i nie przewiduje rozszerzenia tej samej formy pomocy na zakup innych, indywidualnie używanych, narzędzi rolniczych.

Inż. St. Żółkowski

ROLA KOBIET W GOSPODARSTWACH KARŁOWATYCH.—

W jednym z poprzednich zeszytów tyg. „Polska Gospodarcza”¹⁾ próbowaliśmy dać krótką syntezę odpowiedzi posiadaczy karłowatych gospodarstw na ankietę, rozpisaną przez Związek Izb i Organizacji Rolniczych oraz Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Z kolei przystępujemy do omówienia opisów, dotyczących pracy kobiet w gospodarstwach karłowatych. Ponieważ niektóre pytania, zawarte w omawianej ankiecie, i odpowiedzi na nie zarówno gospodarzy jak i gospodyń pokrywają się ze sobą, przeto—dla uniknięcia powtórzeń—odsyłamy czytelnika do poprzedniego artykułu¹⁾.

Przez ogłoszenie konkursu na opis pracy gospodyni wiejskiej w gospodarstwach karłowatych organizatorzy konkursu chcieli „zebrać dokładne wiadomości o znaczeniu pracy kobiecej dla dobrobytu całego gospodarstwa, przede wszystkim zaś—wpływu kobiety jako gospodyni na dochodowość i wydajność gospodarki, a także wpływu jej jako matki na wychowanie dzieci, odżywianie rodziny i utrzymanie domu”. Rozesłany formularz zawierał 13 pytań.

1 i 2.—Pierwsze 2 pytania były prawie jednobrzmiące z pytaniami formularza męskiego i odpowiedzi uzyskane dają ten sam obraz: Gospodarstwa większe, liczące kilkanaście i więcej mórg ziemi, zostały rozdzielone drogą podziału na jednostki gospodarcze 1÷3 ha. Powiększenia drogą zamąpójścia były nieduże—1÷2 ha, taka sama jest mniej więcej wielkość dokupowanej ziemi. Ilość ha, posiadanych obecnie przez opisujące, waha się w granicach 2÷5 ha. Jako przeciętną liczbę członków rodziny, utrzymującej się z gospodarstwa karłowatego, można przyjąć liczbę 5 (3÷10). Wykształcenie podawano następujące: 2 oddziały szkoły ludowej, niektórzy—szkołę rolniczą, dzieci—nawet gimnazjum itp. Dla zarobku ubocznego wyjeżdżał przeważnie ojciec lub brat, obecnie wiele gospodyń informuje, że dzieci po zdobyciu wykształcenia pracują już na siebie w mieście lub na innej placówce poza własnym gospodarstwem. Stan budynków i inwentarza—różny.

3.—Na trzecie pytanie: „jakie działy w gospodarstwie głównie obsługuje gospodyni”—odpowiedziano: wychowanie dzieci, utrzymanie domu, prace w kuchni, opieka nad żywym inwentarzem (krowy, trzoda, drób), dbałość o higienę i stan zdrowotny, obszywanie domowników, wyroby ręczne (swetry, rękawiczki), prace z mężem w polu, ogród warzywny i owocowy.

4.—Porównanie, jak teraz pracuje gospodyni w swym gospodarstwie, a jak gospodarowała jej matka i jak pracują sąsiadki—wykazało ogromne zmiany i stwierdzenie, że matki źle wychowywały dzieci, pracowały beładnie, nie prowadziły rachunkowości, nie pielęgnowały bydła ani roślin, nie dbały o czystość ani ludzi, ani zwierząt, nie uprawiały warzyw, nie organizowały się. Sąsiadki w większości wypadków gospodarują sposobem starym, przez co mają złe rezultaty w gospodarstwie. Często jednak i one zaczynają pracować racjonalniej i iść z postępem.

5.—Na piąte pytanie, dotyczące żywienia inwentarza, dochodów z niego, uprawy warzyw, lnu, konopi, roślin lekarskich, zbiorów z nich i dochodów, odpowiedzi dają nast. informacje: Inwentarz wszystkie gospodynie, których odpowiedzi wydrukowano, żywią i utrzymują w sposób racjonalny, według wskazówek instruktorek z kółek rolniczych lub kół gospodyń wiejskich, lub według informacji prasy rolniczej, a także radia (w jednym wypadku). We wszystkich gospodarstwach hoduje się krowę; ona daje największy dochód. Pewien dochód daje hodowla trzody, najczęściej jednak hoduje się świnie na własny użytek. Gospodynie jednogłośnie stwierdzają, że odpowiednia pielęgnacja świń przyspiesza ich tuczenie, wzrost, oraz zabezpiecza od chorób i padania. Jednym z najpoważniejszych dochodów dla gospodyń wiejskich jest

hodowla kur. Kury dają dochód, z którego pokrywane są wszystkie najniezbędniejsze wydatki domowe. Zrozumienie znaczenia warzywnictwa wzrosło, i prawie każda gospodyni hoduje warzywa—jeśli nie na większą skalę, to na własny użytek, co daje jej możliwość urozmaicenia i polepszenia sposobu odżywiania rodziny przez cały rok. Uprawa lnu wszędzie jest spotykana—przeważnie jednak na własne potrzeby. Uprawa roślin lekarskich rozwija się słabo—z braku wiadomości wśród gospodyń o tej gałęzi dochodowej, albo też z braku rynku zbytu.

6.—Pytanie szóste brzmiało w sposób następujący: „Opisać ulepszenia i zmiany, wprowadzone przez gospodynię w gospodarowaniu, i czy te ulepszenia i zmiany wpłynęły na zwiększenie się wydajności i dochodów gospodarstwa, na zmniejszenie czasu pracy i ulżenie w pracy gospodyni”. Najważniejszymi zdobyczami, osiągniętymi przez gospodynię, są: odpowiednie wychowywanie dzieci, higiena mieszkania i całej gospodarki, co sprawia, że rodzina z przyjemnością odpoczywa po pracy w czystym mieszkanku, że dzieci są zdrowe, grzeczne, pracowite i dobrze się uczą. Czystość w utrzymaniu zwierząt daje również znaczne wyniki, jak np. większą mleczność krow, nośność kur, lepsze tuczenie trzody itp. Planowość i dobra organizacja wykonywanej pracy przyczyniają się do sprawniejszego i łatwiejszego wypełniania obowiązków, oraz do zyskania wolnego czasu, przeznaczanego na czytanie gazet, pism i książek, oraz na pracę społeczną. Ulepszenie odżywiania przez wprowadzenie warzyw, mleka, owoców daje wyniki w stanie zdrowotności i w ogólnym samopoczuciu. Gospodynie starają się także o poprawę budynków inwentarskich, o rozszerzenie hodowli, która nieraz stanowi jedyną stałą źródło dochodu w gospodarstwie.

7.—W odpowiedziach na pytanie: „jakie zmiany gospodyni chciały jeszcze wprowadzić, ale jej się nie udało”—gospodynie stwierdzają, że liczne wprowadzane przez gospodynie zmiany uwienczone były na ogół wynikami pomyślnymi, przekraczającymi nawet przeważnie oczekiwania. Zapoczątkowywana hodowla świń jednak często zawodziła—z powodu słabego rynku zbytu. Brak rynku zbytu przyczynił się też do tego, że wiele gospodyń zaniechało wprowadzenia uprawy roślin leczniczych i warzyw na sprzedaż. Nie powiedła się też paru gospodyniom uprawa soi (na gruncie piaszczystym), w innym znów wypadku—kukurudza (zjedzona przez wróble) itp.

8.—Pytanie ósme, dotyczące zbytu produktów rolnych, oraz czynienia zakupów i wpływu tego na dochodowość, dało odpowiedzi identyczne z odpowiedziami na pytanie 6 w formularzu, odnoszącym się do gospodarzy¹⁾.

9.—Jeśli chodzi o to „kto doradził gospodyni wprowadzić ulepszenia i zmiany oraz trudności z tym związane”—to okazuje się, że doradcami były prawie we wszystkich wypadkach: kółka rolnicze, kółka gospodyń wiejskich itp. „Chęć lepszego bytu i życia po ludzku”—wyjaśniają dalej gospodynie—czytanie gazet i pism rolniczych, wykształcenie rolnicze, różne kursy, wystawy i radio. Wszystkie gospodynie musiały pokonywać duże trudności, z których najważniejsze—to: upór i niechęć do wszelkich innowacji, okazywane przez rodzinę i sąsiadów. Brak gotówki, słabe zdrowie, brak dostatecznych wiadomości—oto, co też stoi na przeszkodzie gospodyniom wiejskim, pragnącym za wszelką cenę ulepszyć swoje gospodarstwa i osiągającym to wielkim wysiłkiem woli i pracy.

10.—W odpowiedziach na pytanie „jakie według gospodyni są największe potrzeby i braki w jej gospodarstwie”—żalą się gospodynie na brak odpowiednich budynków (domu, kurnika itp.), brak dachów ogniotrwałych, sadu itp., na brak odpowiednich sprzętów kuchennych. Wiele gospodyń narzeka na brak bielizny i odzieży. Niektóre wskazują na brak wiadomości rolniczych, ale najbardziej dokuca wszystkim brak środków pieniężnych.

11 i 12.—Odpowiedzi na pytanie jedenaste: „jakie zmiany i ulepszenia zamierza gospodyni wprowadzić jeszcze w swym gospodarstwie i co jej stoi na przeszkodzie”, oraz na pytanie dwunaste: „w jaki sposób mogłaby gospodyni powiększyć dochody swego gospodarstwa”—pokrywają się ze sobą. W odpowiedziach tych wymienia się najczęściej kształcenie dzieci, budowanie domów, poza tym—założenie sadu i ogrodu warzywnego, budowa pomieszczenia dla przechowywania owoców, założenie lub rozszerzenie pasieki, hodowla owiec na wyroby w domu swetrów, rękawic itp., uprawa lnu (płótno na bieliznę itp.), budowanie odpowiedniego kurnika, zakładanie okien inspektowych dla wyhodowania rozsady, a nawet wcześniejszych jarzyn, hodowla królików. Jedna z gospodyń chciała kupić aparat radiowy, aby u niej zbierały się gosposie z robotami i słuchały radia.

13.—Odpowiedzi na trzynaste pytanie formularza, które jest identyczne z pytaniem jedenastym w formularzu dla gospodarzy²⁾, są bardzo ciekawe i świadczące o dużym wyrobieniu społecznym gospodyń.

Proszą gospodynie o organizowanie kursów: higieny, wychowania dzieci, kroju, szycia itp. Jedna z gospodyń uważa za potrzebne zakładanie piekarni po wsiach, aby zdjąć z kobiet „wielki ciężar”, jakim jest dla nich pieczenie chleba. Wypiek chleba zajmuje dużo czasu, spala

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zes. 14/1938, str. 578 artykuł pt. „Gospodarstwa karłowate”, będący omówieniem publikacji P. I. N. G. W. w Puławach pt. „Opisy gospodarowania w gospodarstwach karłowatych”.

¹⁾ P. zes. 14/1938, str. 579.

²⁾ P. zes. 14/1938, str. 580.

się przy tym dużo drzewa, a chleb nie zawsze się udaje. Gospodyni ta pracowała sezonowo w Danii oraz w Austrii i tam takie piekarnie widziała. Inna znów gospodyni—zgodnie zresztą z większością odpowiedzi—uważa za konieczne znalezienie łatwiejszego rynku zbytu na ziemiopłody, uzyskanie lepszych cen za nie, oraz obniżenie cen artykułów przemysłowych i monopolowych. W niektórych okolicach konieczne jest—według odpowiedzi—założenie spółdzielczych mleczarni i innych spółdzielni. Wybudowanie przetwórnicy owocowych w niektórych okolicach przyczyniłoby się—według odpowiedzi gospodyni—do większego zbytu owoców oraz zachęciłoby wielu gospodarzy do zakładania sadów, co znów zwiększyłoby dochód z ich gospodarstw. Pożyteczne byłoby prowadzenie wspólnych hodowli owiec, wspólnej uprawy lnu na większą skalę, aby zamieniać len i wełnę na materiały, potrzebne w domowym użytku. Gospodynie z pow. Krasnystaw i Tarnów pragnęłyby, aby miasta zainteresowały się tymi terenami i budowały

tam letniska, które mogłyby przysparzać dochodu biednej ludności przez zbytnie mleka, masła, kurczak, jarzyn itp. Za konieczne uważa jedna z gospożni zainteresowanie się kobietą wiejską, danie jej pomocy leczniczej, zwłaszcza akuszerskiej.

Wszystkie kobiety, biorące udział w konkursie, zdobywały stopniowo swoją wiedzę rolniczą i wszystkie należą do istniejących w ich okolicy organizacji. Są one zwolenniczkami tych organizacji, których dodatnią rolę poznały, i gorąco je propagują. „Kobiety—matki i obywatelki i gospodyni rządnej trzeba w każdej wsi, a jak zło tak i dobro jest zaraźliwe i coraz częściej będzie naśladowane”.

I. Kaltenberg

STANDARYZACJA EKSPORTU BOCZKÓW, KARCZKÓW I POŁĘDWIC — p. str. 692.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W MARCU 1938 R.—Ogólne obroty handlu zagranicznego w marcu wykazały, zupełnie zgodnie z przewidywaniami, wyraźnymi w sprawozdaniu za miesiąc poprzedni—bardzo znaczny wzrost, gdyż aż o zł 31·9 miln., czyli o 16·5% (zł 225·7 miln.—wobec zł 193·8 miln.). W roku 1937 wzrost obrotów w marcu w porównaniu z lutym był jeszcze większy, wyniósł bowiem zł 40·7 miln., tj. 23·4%. Mimo to jednak obroty marcowe w b. r. przewyższyły poziom zeszłoroczny jeszcze o zł 11·2 miln., czyli o 5·2%, jak również najwyższe w ub. r. obroty grudniowe—o zł 6·5 miln., tj. o 3·0%. Wartość obrotów ogólnych w I kwartale b. r. wyniosła zł 614·4 miln.—wobec zł 577·5 miln. w I kwartale ub. r.; wzrost wyniósł zatem zł 36·9 miln., czyli 6·4%. Ta w dalszym ciągu występująca tendencja do zwiększania się obrotów handlu zagranicznego, związana z postępującym—a w każdym razie nie cofającym się—ożywieniem koniunktury wewnątrz-krajowej—jest zjawiskiem bardzo dodatnim. Jednak trzeba pamiętać, że sytuacja gospodarcza świata, a przede wszystkim wielkich organizmów o względnie liberalnych warunkach handlowych i braku ograniczeń dewizowych—organizmów, posiadających decydujące znaczenie dla kształtowania się światowej wymiany handlowej—od dłuższego czasu już wykazuje wyraźne pogorszenie, które może odbić się w pewnym stopniu na polskim handlu zagranicznym.

Liczby szczegółowe handlu zagranicznego w ostatnim kwartale ub. r. i I kwartale b. r. przedstawiały się następująco (w miln. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo
Październik 1937 . . .	106·1	108·3	+ 2·2
Listopad „ . . .	108·0	111·0	+ 3·0
Grudzień „ . . .	110·7	108·6	— 2·1
Styczeń 1938 . . .	103·4	91·5	— 11·9
Luty „ . . .	109·1	84·7	— 24·4
Marzec „ . . .	123·6	102·1	— 21·5

Liczby powyższe wskazują, że—odmiennie niż w miesiącach ubiegłych—wzrost obrotów przejawiał się mniej więcej równolegle po obu stronach bilansu handlowego, a zatem zarówno w przywozie, jak i w wywozie. Przywóz wykazał wzrost bardzo znaczny—o zł 14·5 miln. (13·3%), który był dalszym ciągiem tendencji, występującej od początku b. r. Poza tym poziom przywozu już od szeregu miesięcy jest stosunkowo wysoki, a od maja ub. r. utrzymuje się stale powyżej zł 100 miln. miesięcznie. W I kwartale b. r. przywóz wyniósł ogółem zł 336·1 miln., był więc wyższy niż w analogicznym kwartale 1937 r. o zł 57·1 miln. (20·5%). Natomiast wywóz od listopada ub. r. wykazywał stale spadek, który doprowadził do poziomu nie tylko niższego niż zł 100 miln. miesięcznie, ale do poziomu niewiele wyższego niż w lipcu 1936 r. Tendencja ta, na której zle strony wskazywano w sprawozdaniach poprzednich, została w marcu przełamana, a pierwszy wzrost wywozu był bardzo znaczny, wyniósł bowiem zł 17·4 miln. (20·5%). Istotny obecnie dla oceny sytuacji będzie moment, czy wzrost ten utrzyma się w następnych miesiącach, czy też okaże się tylko przejściowym. Wartość eksportu w pierwszych 3 miesiącach b. r. wyniosła zł 278·3 miln., a zatem w porównaniu z odpowiednim okresem ub. r. była mniejsza o zł 20·2 miln., tj. o 6·8%.

W wyniku omówionych powyżej zmian—ujemne saldo obrotów zmniejszyło się nieco, mianowicie o zł 2·9 miln. (11·9%). Mimo tego zmniejszenia saldo ujemne, wynoszące ostatnio zł 21·5 miln., jest jeszcze wciąż wysokie i stanowi 9·5% ogólnej wartości obrotów. Za I kwartał b. r. saldo obrotów zagranicznych jest ujemne i wyno-

si zł 57·8 miln., podczas gdy w analogicznym okresie ub. r. było dodatnie, przy czym w wys. zł 19·5 miln.

W kwietniu ogólne obroty handlu zagranicznego prawdopodobnie zmniejszą się, a spadek zaznaczy się zapewne zarówno w imporcie, jak i w eksporcie. Znaczniejszych zmian salda obrotów oczekiwać nie należy.

W dziedzinie handlowo-politycznej miały miejsce w okresie sprawozdawczym dwa najważniejsze zdarzenia, mianowicie zawarcie układów handlowych z Łotwą i Grecją. Układ z Łotwą, podpisany w dn. 5/III b. r., po raz pierwszy uregulował zasadniczo warunki wymiany polsko-łotewskiej w zakresie kontyngentowym i dewizowym, które to kwestie w traktacie z 1929 r. nie były unormowane. Nowym układem obie strony udzieliły sobie kontyngentów na przywóz szeregu towarów oraz zapewniły przydział dewiz zarówno dla tych towarów, jak i dla wszystkich innych, importowanych na podstawie pozwoleń przywozu. Ponadto podpisany został protokół taryfowo-celny, w którym Polska przyznała Łotwie szereg zniżek celnych, w którym charakter ma układ handlowy z Grecją, który reguluje kwestie kontyngentowe i płatnicze, nie unormowane w dawnej konwencji z 1930 r., a później częściowo unormowane doraźnymi gntleman agreements. Protokół taryfowo-celny zawiera obopólne zniżki i fiksacje celne. Ponadto zawarta została konwencja weterynaryjna polsko-grecka, chroniąca interesy polskie przy imporcie i tranzytzie zwierząt żywych i produktów zwierzęcego pochodzenia. W marcu prowadzone były przygotowania do rokowań o nowy układ handlowy z Niemcami, które rozpoczęły się w kwietniu.

Pod względem geograficznym w przywozie w dalszym ciągu pierwsze miejsce zajmują Niemcy, skąd przywóz nieco wzrósł, a następnie—Stany Zjedn. i Anglia, z których to krajów import zmniejszył się. W wywozie, również bez zmiany, na dwu pierwszych miejscach znajdują się: Anglia, do której eksport zmalał, i Niemcy, dokąd eksport wzrósł. Natomiast na trzecie miejsce—dzięki znacznemu zwiększeniu eksportu—znów wysunęły się Stany Zjedn. przed Włochami, Belgią, Szwecją i Austrią, które to kraje (z wyjątkiem Włoch) zmniejszyły swe zakupy w Polsce. Dalsze miejsca zajmują: Czechosłowacja, Hiszpania, do których, a zwłaszcza do Hiszpanii, eksport wzrósł znacznie. Poza tym wśród wywóz do Szwajcarii, zmniejszył się zaś do: Francji, Norwegii, Danii, Holandii, Finlandii, Argentyny i Palestyny. Udział krajów pozaeuropejskich w eksporcie nieco wzrósł (w lutym wyniósł 15·8%).

Jeśli chodzi o strukturę towarową, to wzrósł w wywóz towarów następujących (w miln. zł):

	Luty	Marzec
Węgiel	14·1	17·2
Szynki, poledwice wieprzowe w opakowaniu hermetycznym	3·9	5·1
Bale, deski, łaty, opoły	5·8	7·7
Papierówka	1·7	3·2
Ziemniaki świeże	0·0	1·4
Jaja	1·1	2·5
Kłody, dłużyce	0·7	1·8

Ponadto zwiększył się eksport: przędzy wełnianej (zł 1·8 miln.—wobec zł 1·0 miln.), kopalniaków (zł 1·4 miln.—wobec zł 0·6 miln.), parafiny (zł 0·9 miln.—wobec zł 0·2 miln.), szyn kolejowych (zł 1·1 miln.—wobec zł 0·5 miln.), pszenicy (zł 0·5 miln.—wobec braku eksportu w ogóle), fornierów, dykt (zł 2·3 miln.—wobec zł 1·8 miln.), tektury, papieru, kartonu (zł 1·2 miln.—wobec zł 0·7 miln.), rur żelaznych, stalowych (zł 1·3 miln.—wobec zł 0·8 miln.), nasion konicznych czerwonej i białej (zł 0·8 miln.—wobec zł 0·4 miln.), oraz blachy żelaznej, stalowej (zł 1·5 miln.—wobec zł 1·1 miln.).

Zniejszył się natomiast wywóz artykułów poniższych (w miln. zł):

	Luty	Marzec
Len i odpadki	2:2	1:1
Jęczmień	4:6	3:7
Mięso świeże, mrożone, solone .	2:1	1:4

Ponadto zmniejszył się eksport: trzody chlewnej (zł 1:9 miln.—wobec zł 2:4 miln.), cukru (zł 0:3 miln.—wobec zł 0:8 miln.), oraz tkanin wełnianych, półwełnianych, odzieżowych (zł 0:5 miln.—wobec zł 0:9 miln.).

W przywozie zwiększył się import: bawełny i odpadków (zł 12:3 miln.—wobec zł 9:5 miln.), wełny owczej pranej (zł 2:8 miln.—wobec zł 1:6 miln.), pomarańcz i cytryn (zł 3:1 miln.—wobec zł 2:2 miln.), skór surowych (zł 5:1 miln.—wobec zł 4:2 miln.), tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych (zł 1:8 miln.—wobec zł 1:0 miln.), skór futrzanych (zł 3:4 miln.—wobec zł 2:6 miln.), wełny owczej czesanej (zł 1:7 miln.—wobec zł 0:9 miln.), samochodów (zł 1:6 miln.—wobec zł 0:8 miln.), śledzi świeżych, solonych (zł 2:8 miln.—wobec zł 2:1 miln.), obrabiarek do metali wszelkich, maszyn formierskich dla odlewni (zł 3:4 miln.—wobec zł 2:7 miln.), szmat (zł 2:2 miln.—wobec zł 1:6 miln.), kopy (zł 1:1 miln.—wobec zł 0:6 miln.), tkanin bawełnianych (zł 1:4 miln.—wobec zł 0:9 miln.), cyny technicznie czyszczonej (zł 1:2 miln.—wobec zł 0:7 miln.), maszyn włókienniczych (zł 1:6 miln.—wobec zł 1:1 miln.), nasion, ziarn i owoców oleistych (zł 1:9 miln.—wobec zł 1:5 miln.), rud manganowych (zł 0:5 miln.—wobec zł 0:1 miln.), barwników syntetycznych i produktów pośrednich, służących do ich wyrobu (zł 1:3 miln.—wobec zł 0:9 miln.), oraz tkanin wełnianych i półwełnianych, odzieżowych (zł 0:5 miln.—wobec zł 0:1 miln.), natomiast zmniejszył się import: tytoniu i wyrobów tytoniowych (z zł 7:6 miln.—na zł 4:1 miln.), nawozów (z zł 2:1 miln.—na zł 0:9 miln.), ryżu (z zł 1:2 miln.—na zł 0:1 miln.), wełny owczej surowej, niepranej (z zł 5:2 miln.—na zł 4:3 miln.), żelastwa (z zł 7:1 miln.—na zł 6:5 miln.), rud cynkowych (z zł 1:0 miln.—na zł 0:5 miln.), oraz elektrycznych maszyn, aparatów, przyrządów i ich części (z zł 3:9 miln.—na zł 3:4 miln.).

STANDARYZACJA EKSPORTU BOCZKÓW, KARCZKÓW I POŁĘDWIC.

Rozwijający się pomyślnie eksport szynek i innych przetworów mięsnych do Stanów Zjedn. wymaga—między innymi—czujnej opieki nad jakością tych towarów, wywożonych za granicę. Opieka ta musi zmierzać nie tylko do utrzymania już wyrobionej opinii o standarcie polskiej konserwy, ale również musi dążyć do dalszego podnoszenia jakości tych konserw. Wiadomo, iż dzięki skrupulatnemu przestrzeganiu przez eksportowy przemysł mięsny przepisów standaryzacji szynek w puszkach polskie szynki uzyskały w Stanach Zjedn. opinię jak najlepszych.

Obecnie—po zdobyciu pewnych doświadczeń—zostały ustalone przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu normy standaryzacyjne, dotyczące eksportu boczkwów peklowanych i wędzonych w puszkach oraz karczków i połędwic (pork loin) w puszkach. Normy te ustalają, iż z zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu na wolny od cła wywóz boczkwów, karczków i połędwic będą mogły korzystać tylko te eksportowe przetwórnice mięsne, które podporządkują się postanowieniom przepisów standaryzacyjnych. Przetwórnice te obowiązane są:

1) rozporządzać przy produkcji boczkwów, karczków i połędwic odpowiednimi pomieszczeniami i urządzeniami (m. in. chłodnią z mechanicznym urządzeniem chłodniczym),

2) używać do przerobu boczki, karczki i połędwice, pochodzące z trzody młodej, zbadanej przed i po uboju i uznanej za zdolne do spożycia bez zastrzeżeń, świeże, o ścisłej konsystencji mięsa, o skórze pozbawionej dokładnie szczeni,

3) przygotowywać, oznaczać, pakować i przewozić wymienione towary w sposób, określony przepisami.

Za nieprzestrzeganie przepisów standaryzacyjnych stosowane będą sankcje karne w wysokości, określonej w specjalnej tabeli sankcyj, załączonej do przepisów.

Omawiane przepisy weszły w życie z dniem 15/IV b. r.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 4 ÷ 14/IV 1938 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	4 ÷ 9/IV	11 ÷ 14/IV	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Warszawa	27:25	27:37½	+ 0:4
Poznań	24:62½	24:50	- 0:5
Lwów	25:25	25:94	+ 2:7
Średnia	25:70	25:92	+ 0:8

Ż y t o

Warszawa	20:12½	20:00	- 0:6
Poznań	18:25½	17:88	- 2:1
Lwów	19:00	18:87½	- 0:7
Średnia	19:12	18:91½	- 1:1

O w i e s

Warszawa	20:00	20:00	—
Poznań	18:00	17:75	- 1:4
Lwów	19:75	18:86	- 4:6
Średnia	19:25	18:87	- 2:0

Jęczmień browarowy

Warszawa	19:75	19:75	—
Poznań	—	—	—
Lwów	19:79	20:00	+ 1:0
Średnia	19:77	19:87	+ 0:5

Jęczmień zwykły

Warszawa	17:38	17:38	—
Poznań	16:75	16:75	—
Lwów	16:37½	16:37½	—
Średnia	16:83	16:83	—

—W okresie sprawozdawczym (od 11 do 14 kwietnia) na rynku zbóż i przetworów panowała tendencja niejednolita: na giełdzie warszawskiej—w kursach nie odnotowano żadnych zmian, na giełdzie poznańskiej—część notowań utrzymała dotychczasowy poziom, a część—lekko zniżkowała; tutaj straty kursowe (w zł na 100 kg) kształtowały się następująco: pszenica 0:25, żyto 0:25 oraz oba rodzaje I gat. mąki żytniej 0:25. Obroty spadły—na skutek zarówno mniejszej liczby dni targowych, jak i pokrycia zapotrzebowania w okresach poprzedzających.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 3 954 t, w tym 701 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 7 913 i 1 306).

Warszawa.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego): pszenica czerwona szklista 27:75 ÷ 28:25,—jednolita 27:25 ÷ 27:75,—zbierana 26:75 ÷ 27:25, żyto I standart 19:75 ÷ 20:25,—I standart 683 grl bez notowań, jęczmień browarny 19:50 ÷ 20:00,—I standart 17:75 ÷ 18:00,—II standart 17:25 ÷ 17:50,—III standart 16:75 ÷ 17:25, owies I standart 21:50 ÷ 22:00,—eksportowy 478 ÷ 488 grl bez notowań,—II standart 19:75 ÷ 20:25, mąka pszenna: I gat. 0 ÷ 30% 42:50 ÷ 45:00,—I gat. 0 ÷ 50% 39:50 ÷ 42:00,—I gat. A 0 ÷ 65% 37:50 ÷ 39:50,—II gat. 30 ÷ 65% 30:50 ÷ 32:00,—II gat. A 50 ÷ 65% 26:00 ÷ 29:00,—III gat. 65 ÷ 70% 23:00 ÷ 26:00,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastewna 16:50 ÷ 17:50, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 50% 30:75 ÷ 31:75,—I gat. 0 ÷ 65% 28:25 ÷ 28:75,—II gat. 50 ÷ 65% 19:50 ÷ 20:50,—razowa 0 ÷ 95% 22:50 ÷ 23:25, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 16:25 ÷ 16:75,—średnie z przemiału standartowego 14:75 ÷ 15:25,—miałki z przemiału standartowego 14:75 ÷ 15:25, otręby żytnie z przemiału standartowego 12:25 ÷ 12:75, otręby jęczmienne 13:25 ÷ 13:75.

Poznań.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieząca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 24:25 ÷ 24:75 (24:50 ÷ 25:00), żyto 17:75 ÷ 18:00 (18:00 ÷ 18:25), jęczmień 638/650 grl 16:25 ÷ 16:50,—673/678 grl 16:50 ÷ 17:00,—710/717 grl 17:25 ÷ 17:50,—browarny bez notowań, owies I standart 17:50 ÷ 18:00,—II standart 16:50 ÷ 17:00, mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0 ÷ 30% 42:50 ÷ 43:50,—I gat. 0 ÷ 50% 39:50 ÷ 40:50,—I gat. 0 ÷ 65% 36:50 ÷ 37:50,—II gat. 30 ÷ 65% 32:00 ÷ 33:00,—II gat. A 50 ÷ 65% bez notowań,—III gat. 65 ÷ 70% bez notowań,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastewna bez notowań, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 50% 28:00 ÷ 29:00 (28:25 ÷ 29:25)—I gat. 0 ÷ 65% 26:50 ÷ 27:50 (26:75 ÷ 27:75)—II gat. 50 ÷ 65% bez notowań,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 15:50 ÷ 16:00,—średnie z przemiału standartowego 13:50 ÷ 14:50, otręby żytnie z przemiału standartowego 12:00 ÷ 13:00, otręby jęczmienne 13:00 ÷ 14:00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 11 do 14 kwietnia 1938 r.

W dalszym ciągu na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej utrzymywał się nastroj niejednolity; obroty silnie spadły—głównie na skutek przypadającego okresu świątecznego. Na podkreślenie zasługuje stały ruch zwykłowy notowań akcji Banku Polskiego, których

zysk tygodniowy wynosi zł 3.00. Pozostałe akcje odnotowały następujące zyski lub straty (w zł): Warsz. Tow. Fabryk Cukru —0.50, Warsz. Tow. Kopalń Węgla +0.75, Lilpop +0.50, Ostrowiec ser. B +0.25, Starachowice +1.00, Tow. Zakładów Żyrardowskich —2.00 oraz Haberbusch i Schiele +1.50.

Na giełdach prowincjonalnych w zakresie obrotów akcjami panowała nadal martwota.

GIELDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	116.00	113.50	116.00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	.	.	34.00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	29.00	28.25	28.75 -29.00

GIELDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIELDA LWOWSKA

Akcje — w zł: Chodorów 90.00.

GIELDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum): Bank Polski 113.00 — 112.00, H. Cegielski 25.00, Lubań-Wronki 25.00.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

ZNIŻKI CELNE DLA TOWARÓW ŁOTEWSKICH.— W „Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 235 ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 9/IV b. r., wprowadzające tymczasowo w życie postanowienia protokołu taryfowego polsko-łotewskiego, podpisanego w Warszawie w dn. 5/III b. r.

Podpisany w wyniku rokowań, prowadzonych w okresie 15/II—5/III b. r., wyżej wspomniany protokół taryfowy przyznaje Łotwie zniżki celne na szereg towarów. Zniżki zostały ustalone w procentach dla normalnego (autonomicznego).

Poniżej podajemy listę tych zniżek w przeliczeniu na stawki w zł:

Poz. tar. celnej	Nazwa towaru	Zniżka %	Cło zł od 100 kg
256 z p. 2	Minogi obsmażane, opiekane w opakowaniu wszelkim	33 $\frac{1}{3}$	80
411 p. 1	Biel ołowiowa	37.5	10
z 459 p. 1	Pasta do obuwia: we wszelkim opakowaniu, oprócz tubek: a) powyżej 2 kg	53 $\frac{1}{3}$	70
z 488 z p. 2	Materiały plastyczne sztuczne na podstawie kazeiny i formaliny, jak galalit: b) w blokach, płytach, arkuszach, prętach, rurach: I. nieobrobionych	18 $\frac{3}{4}$	195
733	Obuwie z gumy, chociażby z dodatkami tkanin, skór i innych pospolitych materiałów: z p. 1 kalosze o wadze pary powyżej 750 g	71 $\frac{7}{8}$	225
z p. 3	buty z wysokimi cholewami bez zamknięć, o wadze pary: a) powyżej 1 500 g	50	250
	b) 1 500 g i mniej	20	400
p. 4	inne, oprócz osobno wymienionych: a) obuwie z kauczuku z tkaninami, również ze sprzączkami	65 $\frac{7}{8}$	274
	b) inne	50	400
z 769	Ćwieki, kołki, szpilki do obuwia — wszystko we wstęgach	50	30
788 z p. 2	Płyty z torfu	65	7
z 826	Bibułka do papierosów w książeczkach	50	200

Jak wynika z wyżej przytoczonej listy, zniżki dla niektórych towarów ustalone zostały z dokładnością do ułamków procentu—w tym celu, aby przy przeliczeniu na stawki konwencyjne w zł otrzymać liczby, zaokrąglone do zł 1.

Zniżka na minogi jest nowa, dotychczas nieprzewidziana w naszej taryfie konwencyjnej. Zniżka na biel ołowiową jest pogłębieniem dotychczasowej, przyznanej Łotwie w wysokości 15% = zł 13.60. Zniżka na pastę do obuwia stanowi właściwie rozszerzenie dotychczasowej zniżki, przyznanej Czechosłowacji w tej samej wysokości, lecz tylko na pastę czarną. Obecnie z cła konwencyjnego w wysokości zł 70 korzystać będą na mocy omawianego protokołu wszelkie pasty do obuwia, w opakowaniu hurtowym, tj. powyżej 2 kg. Stosunkowo niewielka zniżka na galalit (poz. 488 z p. 2b I) stanowi powtórzenie w protokole polsko-łotewskim zniżki, przyznanej już Estonii protokołem z dn. 19/II b. r.

Lilpop	zł 100	70.00	68.50	69.75 -70.00
Norblin	zł 100	.	.	81.00
Ostrowiec ser. B	zł 100	55.25	55.00	55.25
Starachowice	zł 100	38.00	37.00	37.50 -38.00
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	66.00	65.00	65.00
Haberbusch i Schiele	zł 100	47.00	47.00	47.00

W poz. 769 zniżka 50% przyznana została Łotwie na ćwieki, kołki, szpilki do obuwia—we wstęgach, tj. używane przez przemysł obuwia produkcji mechanicznej. Nowa zniżka konwencyjna jest również przewidziana w poz. 788 p. 2 dla płyt torfowych.

Zniżka na bibułkę papierosową w książeczkach stanowi pogłębienie zniżki „francuskiej” (20% = zł 320). Zaznaczyć należy, iż bibułka papierosowa niekonfekcjonowana, tj. nie w książeczkach, opłaca cło konwencyjne, przyznane Finlandii—w wysokości zł 145. Dodatek autonomiczny za pokrajanie, przewidziany w p. 4a uwagi po poz. 821, wynosi zł 50, czyli bibułka pokrajana (nie w książeczkach) opłacała dotychczas cło zł 195 (zł 145 + zł 50).

Część integralną omawianego protokołu stanowi protokół podpisania, upoważniającego Łotewską Izbę Przemysłowo-Handlową w Rydze do zaświadczenia faktur, wymaganych przy stosowaniu ceł konwencyjnych, przyznanych Czechosłowacji na wyroby porcelanowe z poz. 887 taryfy celnej. Postanowienie to umożliwi Łotwie korzystanie na mocy KNU ze wspomnianych zniżek „czeskich”. Jak wiadomo, do zastosowania tych zniżek wymagane są—na podstawie traktatu polsko-czechosłowackiego—pewne warunki, określone odnośną uwagą konwencyjną do poz. 887. Jako odpowiedniki instytucji czechosłowackiej, wymienionej w tej uwadze i uprawnionej do stwierdzenia wypełnienia przez importera tych warunków, ustalona została dla importu z Łotwy wspomniana wyżej Izba Przemysłowo-Handlowa w Rydze. Towary te będą mogły być odprawiane z zastosowaniem zniżki konwencyjnej tylko przez urząd celny w Turmoncie.

W pozycji, obejmującej obuwie gumowe, zniżki celne zostały rozszerzone i pogłębione. W zakresie p. 1 poz. 733 taryfa konwencyjna została dalej różniczkowana. Dotychczas obowiązują zniżki, przyznane Finlandii na kalosze, ograniczone kontyngentami celnymi, a mianowicie 2 stawki konwencyjne: zł 250 dla kontyngentu 90 q na kalosze o wadze pary 500 ÷ 750 g oraz zł 400 dla kontyngentu 60 q na kalosze o wadze pary 500 g i mniej. Kalosze o wadze pary powyżej 750 g nie miały dotychczas przewidzianej oddzielnej stawki konwencyjnej, lecz clone były z zastosowaniem stosunkowo wyższej stawki, przyznanej w 1929 r. Łotwie w wysokości 20% = zł 640 na cały punkt 1. Obecnie uzupełniono tę lukę, przewidując w ostatnim ogłoszonym protokole stawkę 71 $\frac{7}{8}$ % = zł 225 dla kaloszy o wadze pary powyżej 750 g (kalosze cięższe, większych wymiarów, używane na wsiach itp.). Punkt 3 poz. 733 nie był dotychczas związany w traktatach handlowych. Przeprowadzone obecnie zostało tu różniczkowanie taryfy konwencyjnej w zależności od wagi objętych tym punktem gumowych butów z cholewami, nie przewidziane w taryfie autonomicznej. Różniczkowanie to pozwoliło na udzielenie Łotwie głębszej zniżki na buty cięższe (powyżej 1 500 g) oraz na utrzymanie wyższej nieco ochrony celnej na buty lżejsze (1 500 g i mniej). Zniżka, przyznana obecnie Łotwie w p. 4 lit. a, na obuwie z kauczuku z tkaninami również ze sprzączką stanowi pogłębienie dotychczasowej zniżki „łotewskiej” (obowiązywało 60% zniżki—obecnie zaś 65%). Pozostałe obuwie, objęte p. 4 (tj. inne niż wyżej wspomniane), korzystać będzie po raz pierwszy ze zniżki konwencyjnej (50%).

UZUPEŁNIENIE ZNIŻKI NA SERY, PRZYZNANEJ FINLANDII.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 234 ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 7/IV b. r., wprowadzające tymczasowo w życie postanowienia porozumienia polsko-finlandzkiego z dn. 10/III b. r. w sprawie cienia serów pochodzenia finlandzkiego.

Jak wiadomo, ze zniżki sezonowej $\text{zł } 70$ od 100 g , obowiązującej do dn. 31/VII b. r., przyznanej Finlandii na sery miękkie bez twardej powłoki (poz. 128 p. 4 taryfy celnej), mogą korzystać tylko sery pewnych gatunków, o ustalonych umownie nazwach, przywożonych w oryginalnym opakowaniu. Dotychczas umowa z Finlandią przewidywała 6 gatunków tych serów, a mianowicie: „L'Avenir”, „Valio”, „Windjammer”, „Merkur”, „La Fayette” i „Koskenlaskija”—obecnie uzupełniono tę listę 3 nowymi gatunkami: „Evas”, „Sisu” i „Tapio”.

Localne znaczenie ma zniżka 10%-owa na przewóz koksu do hut żelaznych w Częstochowie, przyznana tar. wyj. *wk-32*.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH P. K. P.—W „Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” Nr 13/1938 ogłoszone zostały następujące zmiany i uzupełnienia do taryf towarowych P. K. P.:

W grupie artykułów rolnych wprowadzono taryfę specjalną *ZA-3* na przewóz zbóż w ziarnie, ziarn roślin strączkowych, końskiego zębu i kukurydzy, mieszanek zbożowych pastewnych oraz wszelkich wyrobów młynarskich od wszystkich stacji P. K. P. do wszystkich stacji P. K. P., przy których znajdują się porty śródlądowych dróg wodnych (z wyjątkiem stacji portowych: Międzychów i Poznań Tama Garbarska) z opłatami, obniżonymi o 20% od klasy zasadniczej A. Zniżka powyższa ma na celu wprowadzenie poparcia taryfowego żeglugi śródlądowej w zakresie zboża, dowożonego do przystani rzecznych i przeznaczanego do dalszego eksportu za granicę celną, o czym nadawca powinien zamieścić odpowiednie oświadczenie w liście przewozowym. Taryfa *ZA-3* jest wyrazem dążenia do wprowadzenia współpracy pomiędzy koleją i drogami wodnymi.

Tar. wyj. *pa-1*, przyznająca ulgę zawozową na przewóz zbóż do młynów i wyrobów młynarskich do portów z przeznaczeniem wywozu za granicę celną, rozszerzono także na luszczarnie (kaszarnie), włączając do niej groch w stanie naturalnym i polerowany, grykę, proso, mąkę pastewną skażoną oraz wszelkie wyroby młynarskie. Zmiana powyższa ma na celu przyczynić się do wzmocnienia eksportu—w pierwszym rzędzie kaszy gryczanej oraz grochu polerowanego.

W dziale przetworów mlecznych wprowadzono tar. wyj. *pb-9* na wywóz mleka sproszkowanego oraz irysów od stacji Kłodawa za granicę przez porty p. o. c. z opłatami klasy wagonowej 9 i drobnicowej II. Zniżka, mająca na celu poparcie eksportu wymienionych produktów, wynosi dla przesyłek wagonowych ok. 45%, dla przesyłek drobnych zaś ok. 26% od stosowanych dotychczas opłat klas zasadniczych (wag. 1 i drobn. I).

W dziale tłuszczów pochodzenia zwierzęcego uzupełniono nomenklaturę i klasyfikację towarów przez włączenie do poz. 315 K. t. degrasu naturalnego i sztucznego z opłatami klasy wagonowej 4 i drobnicowej I, oraz do poz. 316 K. t.—degrasu amerykańskiego z wełny z opłatami klasy wag. 2 i drobn. I. Jak wyjaśnia dodana do poz. 315 uwaga, degrass naturalny jest to produkt, otrzymywany przy garbowaniu skór zamszowych za pomocą tranu nieoczyszczonego, degrass sztuczny natomiast jest to tran utwardzony (utleniony), albo mieszanina tranu zwykłego z olejami roślinnymi, zwierzęcymi lub mineralnymi, stosowanymi w garbarstwie. Produkty te zaklasyfikowane zostały odpowiednio do ich wartości.

W grupie nawozów sztucznych uzupełniono nomenklaturę przez włączenie nowo wyprodukowanego nawozu: superfosfatu borakowego do poz. 644f K. t. z opłatami klasy zasadniczej 10. Produkt ten włączono równocześnie do taryf specjalnych na przewóz superfosfatów: *WE-25* i *WE-26*, stwarzając tym samym jednakowe warunki przewozu dla wszystkich nawozów fosforowych. Równocześnie—wobec pojawiających się możliwości zbytu na ziemiach wschodnich superfosfatu amoniakalnego i amoniakalno-potasowego—włączono te produkty do tzw. kresowej taryfy specjalnej *WE-25*.

W grupie wyrobów ceramicznych i budowlanych zaklasyfikowano do poz. 1137a K. t. płytki kamionkowe o wymiarach 5 cm i więcej oraz kształtki do nich z opłatami klasy zasadniczej 6. Wyroby te uzyskały równocześnie w obrocie wewnętrznym z przeznaczeniem od wytwórni, znajdujących się w Opocznie i Stradomiu, niższe opłaty przewozowe, przyznane taryfą specjalną *WH-99* na poziomie klasy 12. Klasa zasadnicza 6 będzie miała zastosowanie przede wszystkim dla importu.

Dla umożliwienia przewozów wapna budowlanego w przesyłkach pośpiesznych wprowadzono tar. wyj. *wh-17* z opłatami klasy 16 na odległość ponad 200 km od stacji nadania. Wapień palony jest materiałem hygroskopijnym i ulega łatwo rozkładowi pod wpływem wilgoci (miałuje się), co następuje niekiedy w zależności od warunków atmosferycznych już po 4 dniach. Wprowadzona tar. wyj. ma na celu przyspieszenie przewozów wapna i terminów dostawy. Dotychczas przesyłki pośpieszne wapna korzystać mogły z opłat klasy pośpiesznej *P3*, zbyt wysokiej w stosunku do wartości towaru. Przez przyznanie klasy 16 nastąpiła zniżka przewoźnego dla przesyłek pośpiesznych w rozmiarach ok. 80%.

W tymże dziale skreślono taryfę specjalną *WH-7* na import azbestu surowego we wszelkich postaciach oraz odpadków azbestowych przez porty p. o. c. do stacji: Łąży, Łódź, Siersza Wodna i Zawiercie.

Lokalne znaczenie ma zniżka 10%-owa na przewóz koksu do hut żelaznych w Częstochowie, przyznana tar. wyj. *wk-32*.

W grupie przemysłu metalurgicznego obniżono przewoźne na eksport podków surowych przez porty p. o. c., włączając wymieniony towar do tar. specj. *PM-68*. Jest to właściwie rozciągnięcie, opłat obowiązujących m. in. dla eksportu podków gotowych na podkowy surowe, gdy okazały się możliwości wywozu tego półproduktu.

W tar. specj. *PM-120* na import samochodów i podwozi samochodowych skreślono warunek adresowania przesyłek do przedsiębiorstw, trudniących się handlem samochodami, przez co udostępniono korzystanie z tej taryfy wszystkim bez wyjątku odbiorcom.

W grupie przemysłu papierniczego skreślono kontyngent eksportowy w tar. specj. *PN-40* na papier szrenkowy z Mikołowa do Gdyni i Gdańska. Zniesienie kontyngentu ma na celu umożliwienie wykorzystania taryfy specjalnej przez eksporterów, którzy napotykają na coraz większe trudności na zagranicznych rynkach zbytu wskutek konkurencji firm niemieckich i holenderskich. Taryfa specj. *PN-40* spełnia rolę zbliżenia ekonomicznego niekorzystnie położonej fabryki papieru do portów p. o. c.

Tar. specj. *WD-26* na przewóz szmat do fabryk tektury rozciągnięto także na przewozy szmat do papierni.

W zeszycie taryf portowych (T. Cz. II/3) obniżono opłaty za przewóz wagonowych przesyłek wszystkich towarów pomiędzy stacjami, położonymi na terenie portu gdańskiego, do poziomu opłat, pobieranych w Gdyni. Są to opłaty, pobierane zamiast przewoźnego, należnego w myśl zasad ogólnych, za te przesyłki wagonowe, które przed przewozem kolejowym odbyły lub po nim odbędą drogą morską. Przez obniżkę tych opłat na obszarze portu gdańskiego zrównane zostały pod tym względem warunki pracy obu portów, jakkolwiek pobieranie wyższych opłat w Gdańsku uzasadnione było wyższymi kosztami eksploatacji kolei.

S. P.

DALSZE ULGI W OPLATACH OD POJAZDÓW MECHANICZNYCH NA PAŃSTWOWY FUNDUSZ DROGOWY.

—Ostatnio mamy do zanotowania dalsze posunięcia Rządu, zmierzające do powiększenia liczby i modernizacji pojazdów mechanicznych. Jak wiadomo, jednym ze środków działania Rządu w tej dziedzinie jest—obok ulg w zakresie podatku dochodowego—obniżanie obciążeń ruchu samochodowego w zakresie opłat na Państwowy Fundusz Drogowy. Zmniejszanie opłat na Państwowy Fundusz Drogowy następuje w etapach, aby nie zachwiać gwałtownie dochodów tego Funduszu, niezbędnych do obsługi zobowiązań, ciężących na nim. Od 1935 r. stawki opłat na Państwowy Fundusz Drogowy były co pewien czas obniżane:

1.—Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 21/VIII 1935 r. obniżono wydatnie opłatę od pojazdów mechanicznych ciężarowych i traktorów, używanych do zarobkowego przewozu towarów, a to w stosunku rocznym z $\text{zł } 35$ na $\text{zł } 20$ od każdego 100 kg wagi własnej; tym samym rozporządzeniem obniżono opłatę od pojazdów mechanicznych, używanych do zarobkowego przewozu osób poza obszarami jednej gminy, w ten sposób, że opłaty stałe od miejsc w stosunku rocznym po $\text{zł } 100$ od każdego miejsca w pojeździe skasowano, a nieznacznie podwyższono stawki od miejsca, przeznaczonego dla podróznego za każdy kilometr dziennego przebiegu z $\text{zł } 0\text{--}40$ na $\text{zł } 0\text{--}50$ w stosunku rocznym, zniżając jednocześnie te stawki od pojazdów, kursujących na drogach gruntowych z $\text{zł } 0\text{--}40$ na $\text{zł } 0\text{--}30$. Poza tym zmniejszono opłaty od miejsc w pojazdach mechanicznych, używanych doraźnie do zarobkowego przewozu osób, w autobusach w wymiarze rocznym z $\text{zł } 200$ na $\text{zł } 150$, a w dorożkach z $\text{zł } 100$ na $\text{zł } 75$.

2.—Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 2/VII 1936 r. zwolniono posiadaczy dorożek samochodowych w obrębie gminy miejskiej od zaległych opłat za okresy wymiarowe 1931/32 + 1933/34 wraz z karami i odsetkami za zwłokę. Poza tym zwolniono od opłat na Państwowy Fundusz Drogowy za okres 1/VIII 1936 r. + 31/III 1937 r. tych posiadaczy dorożek samochodowych, którzy nie korzystają z wspomnianych zwolnień od zaległych opłat i nie zalegają w dn. 31/VII 1936 r. z opłatami na Państwowy Fundusz Drogowy. Tym samym rozporządzeniem obniżono od dn. 1/VIII 1936 r. opłaty od wagi od dorożek samochodowych, kursujących w obrębie gminy miejskiej, z $\text{zł } 15$ na $\text{zł } 10$ od 100 kg wagi własnej pojazdu. W końcu, tymże rozporządzeniem udzielono premii tym osobom, które do dn. 1/X 1936 r. uiszczały 50% zaległych opłat z wymiarów 1931/32 i 1932/33 od wagi pojazdów

mechanicznych ciężarowych, traktorów i motocykli z przyczepką, w formie zwolnienia ich od reszty należności za powyższe okresy i poza tym opłaty od przyczepki do pojazdów mechanicznych ciężarowych i traktorów obniżono od dn. 1/VIII 1936 r. o połowę.

3. — Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 23/XI 1936 r. wprowadzono dalszą obniżkę opłat od autobusów od wagi i od dziennego przebiegu na obszarach województw: wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego—o 50%. Poza tym tymże rozporządzeniem zwolniono nowe pojazdy mechaniczne ciężarowe i traktory oraz przyczepy do tych pojazdów, zarejestrowane pierwszy raz po dn. 1/XII 1936 r., na okres jednego roku od daty rejestracji od opłat od wagi—bez względu na przeznaczenie tych pojazdów.

Ostatnio ogłoszone zostało w „Dz. Ust. R. P.” Nr 22/1938, poz. 194 nowe rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 16/II 1938 r., które przyznaje od dn. 1/IV 1938 r. dalsze bardzo wydatne obniżki w opłatach od pojazdów mechanicznych. Rozporządzenie to dotyczy pojazdów mechanicznych ciężarowych, zarejestrowanych po raz pierwszy po dn. 1/XII 1936 r., i dorożek samochodowych, zarejestrowanych po raz pierwszy po dn. 1/IV 1938 r., względnie także po dn. 1/I 1936 r. Jeśli chodzi o pojazdy mechaniczne ciężarowe (zarobkowe i inne)—to przed wejściem w życie tego rozporządzenia (1/IV 1938 r.) opłaty te wynosiły w stosunku rocznym po zł 20 od każdego 100 kg wagi własnej pojazdu. Obecnie opłaty te obniżono na okres 5 lat od pierwszej rejestracji w ten sposób, że za cały pojazd mechaniczny o ciężarze własnym do 2 000 kg opłata roczna będzie wynosić zł 20, a za pojazdy mechaniczne o ciężarze własnym powyżej 2 000 kg—zł 50. Od 1- i 2-tonówek opłata roczna wynosiła dotychczas zł 200 i zł 400, a obecnie wynosić będzie tylko zł 20, od 3-tonówki opłata roczna wynosiła zł 600, a obecnie wynosić będzie zł 50. Oczywiście, jak zaznaczono wyżej, obniżka ta

dotyczyć będzie tylko pojazdów, zarejestrowanych po raz pierwszy po dn. 1/XII 1936 r. Od przyczepki wszelkich pojazdów mechanicznych ciężarowych i traktorów—bez względu na to, kiedy zostały pierwszy raz zarejestrowane—opłata od wagi wynosić będzie od dn. 1/IV 1938 r. tylko zł 20 rocznie od każdej przyczepki, gdy dotychczas opłata ta wynosiła połowę opłat, przypadających od pojazdów ciągnących.

Jeśli chodzi o dorożki samochodowe—to przed wejściem w życie omawianego rozporządzenia opłata wynosiła w stosunku rocznym zł 10 od 100 kg wagi własnej pojazdu, a obecnie opłaty te obniżono na okres 5 lat od pierwszej rejestracji w ten sposób, że opłata ta wynosić będzie zł 20 rocznie od całego pojazdu. Dorożka samochodowa o wadze 1 000 kg płaciła zł 100 rocznie, a od dn. 1/IV 1938 r. płacić będzie zł 20. Obniżka ta dotyczyć będzie tych dorożek samochodowych, które zarejestrowane zostały po raz pierwszy po dn. 1/IV 1938 r. Obniżka ta będzie stosowana również do dorożek samochodowych, zarejestrowanych po dn. 1/I 1936 r., jednak nie za okres 5-letni, lecz za okres od dn. 1/IV 1938 r. do końca 5-letniego okresu od pierwszej rejestracji.

Obniżki, przyznane omawianym rozporządzeniem, nie dotyczą tych pojazdów mechanicznych, które są poruszane przy pomocy innych materiałów pędnych niż podlegających opłatom na Państwowy Fundusz Drogowy.

W związku z przyznanymi ulgami uchyliło omawiane rozporządzenie moc obowiązującą rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 23/XI 1936 r. w części, dotyczącej zwolnienia pojazdów mechanicznych ciężarowych i traktorów, zarejestrowanych pierwszy raz po dn. 1/XII 1936 r., na okres 1 roku od daty pierwszej rejestracji. Tym samym utraciły swoją ważność z dniem 1/IV 1938 r. wszelkie zwolnienia, jakie to rozporządzenie dawało.

S. K.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH BUDOWLANY W GDYNI W ROKU 1937.—Rok 1937 w ruchu budowlanym w mieście Gdyni zaznaczył się, ogólnie biorąc, bardzo pomyślnie. Nastąpił poważny wzrost kubatury, ale jednocześnie rozpoczęto budynków mniej, aniżeli w roku 1936. Koszty budowy wzrosły w stosunku do 1936 r. poważnie.

Rozwój ruchu budowlanego w Gdyni ilustruje poniższe zestawienie:

	Liczba budynków	Kubatura tys. m ³	Koszt budowy tys. zł
Budynki rozpoczęte			
1932	166	176	6 767
1933	337	259	7 046
1934	318	376	10 114
1935	662	818	26 974
1936	474	452	12 161
1937	281	282	8 030
Budynki zakończone			
1932	132	227	11 250
1933	154	87	2 634
1934	228	189	5 263
1935	443	327	9 253
1936	442	591	10 584
1937	259	411	13 135

Charakterystycznym momentem w budownictwie gdyniskim jest stosunkowo znaczna liczba wznoszonych domów prowizorycznych o małej kubaturze. Stąd przeciętna kubatura jednego budynku w ogólnym obliczeniu wypada b. mała. Z tych względów warto jest podzielić budynki na stałe i prowizoryczne, oraz oddzielić budynki przemysłowe.

Budynki mieszkalne rozpoczęte—przy tym podziale—przedstawiają się następująco:

	1 9 3 6		1 9 3 7	
	Stale	Prowizor.	Stale	Prowizor.
Liczba budynków	176	275	101	150
„ mieszkań	1 022	508	650	274
„ „ izb mieszk.	2 827	1 092	1 871	604
„ „ „ niemieszk.	1 196	87	993	217
Kubatura — tys. m ³	381	52	233	33
Koszt bud. — tys. zł	11 373	536	7 138	582

Przeciętna kubatura budynku stałego w roku 1937 wynosi 2 303 m³ (w 1936 r.—2 042 m³), budynku zaś prowizorycznego 218 m³ (w 1936 r.—192 m³). Budynki, rozpoczęte w roku 1937, są większe od budowanych poprzednio, również wzrosła przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu.

Dane liczbowe dla budynków zakończonych podane są poniżej:

	1 9 3 6		1 9 3 7	
	Stale	Prowizor.	Stale	Prowizor.
Liczba budynków	157	272	169	77
„ mieszkań	743	476	925	124
„ izb mieszk.	2 662	1 025	3 986	279
„ „ niemieszk.	1 101	37	1 599	94
Kubatura — tys. m ³	331	54	382	15
Koszt bud. — tys. zł	10 019	669	12 539	244

Przeciętna kubatura budynku stałego, ukończonego w 1937 r., wynosi 2 261 m³ (w 1936 r.—2 108 m³), budynku zaś prowizorycznego—207 m³ (w 1936 r.—199 m³). Stwierdzić należy również wzrost liczby izb mieszkalnych w budynku, natomiast liczba izb w mieszkaniu zmalała.

Widzimy b. silny rozwój budynków zakończonych w roku 1937. Jeżeli porównamy kubaturę budynków stałych, zakończonych w roku 1937, z latami poprzednimi—to otrzymamy wskaźnik (kubatura w 1937 r.=100):

1931—	30	1935—	72
1932—	55	1936—	85
1933—	18	1937—	100
1934—	47		

Mimo wzrostu ruchu budowlany w Gdyni nie postępuje za wzrostem liczby mieszkańców. W roku 1937 przybyło do Gdyni 13 tys. mieszkańców, wybudowano 4 tys. izb mieszkalnych. Łatwo przekonać się, że zagęszczenie nowych mieszkań jest b. wysokie, szczególnie jeżeli się weźmie pod uwagę, że mieszkania duże w śródmieściu są znacznie mniej zagęszczone.

Według obliczeń władz samorządowych, dla normalnego stanu rzeczy w Gdyni trzeba wybudować jeszcze ok. 16 tys. izb mieszkalnych.

Problem budowlany w Gdyni jest więc w dalszym ciągu aktualny zarówno dla miasta i jego mieszkańców, jak i dla kapitału, mogącego być zainwestowanym w budownictwie, oraz dla przemysłowców budowlanych.

B. P.

POCZTA I TELEGRAF

PIĘCIOLECIE URZĘDOWANIA PANA MINISTRA POCZT I TELEGRAFÓW INŻ. E. KALIŃSKIEGO

W dn. 13 b. m. upłynęło 5 lat od chwili objęcia urzędu Ministra Poczty i Telegrafów przez P. Płk. Inż. Emila Kalińskiego.

Z tej okazji w dn. 15 b. m. odbyła się w Ministerstwie Poczty i Telegrafów uroczystość wręczenia Panu Ministrowi Kalińskiemu pamiątkowego albumu, ilustrującego za pomocą zdjęć fotograficznych, fotomontaży oraz wykresów ważniejsze wydarzenia i osiągnięcia, dokonane przez resort poczty i telegrafów pod kierunkiem Pana Ministra Kalińskiego. Album wręczył Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Poczty i Telegrafów P. Płk. Argasiński—w otoczeniu dyrektorów biur i departamentów Ministerstwa, przedstawicieli Zarządu Głównego Pocztowego Przynależenia Wojskowego oraz wyższych urzędników resortu.

W czasie uroczystości P. Wiceminister Argasiński wygłosił przemówienie, w którym m. in. powiedział:

„Stanęłeś, Panie Ministrze, na czele tego resortu w chwili, kiedy kraj nasz przeżywał najostrzejsze przesilenie gospodarcze—w chwili, kiedy kierowanie tak ważnym i odpowiedzialnym odcinkiem życia państwowego wymagało czujnej, żywej, jak najdalej sięgającej inicjatywy, niestrudzonej energii, wytężonej, przenikliwej myśli i wielkiego zapału, co pozwoliło przezwyciężyć wszelkie trudności, dopomogło zrealizować powzięte zamierzenia i zaspokoić narastające potrzeby.

Te wszystkie najlepsze wartości w ciągu tych 5 lat wkładałeś, Panie Ministrze, w niestrudzoną pracę nad rozbudową powierzonego Tobie resortu, i oto dzisiaj—jak dobry, zapobiegliwy gospodarz—oglądasz bogaty plon Twych wysiłków, piękny dorobek Twej pracy—tym piękniejszy, że oceniany i przyjmowany z głębokim uznaniem przez całe społeczeństwo.

Panie Ministrze! Zebraliśmy się dzisiaj koło Ciebie, Twoi najbliżsi współpracownicy, aby z dumą powinszować tych bogatych wyników Twojej pięcioletniej pracy, aby dać wyraz radości naszej i wszystkich pracowników przedsiębiorstwa, że dane nam było pracować u Twego boku, pod Twym światłym kierownictwem nad pomnożeniem twórczych wysiłków, mających na celu podciągnięcie Polski wzwyż”.

W odpowiedzi Pan Minister Kaliński wygłosił przemówienie, w którym powiedział:

„Tworzenia wielkich wartości zbiorowych nie może dokonać jeden człowiek. Były one, są i będą po wsze czasy dziełem zespołów ludzkich, które w harmonijnym wysiłku potrafiły się przejąć jedną ideą i dyscypliną myślenia, wypływającą ze wspólnej oceny założeń i postawionych celów.

To są fundamenty, z których zawsze wyrastały i będą wyrastać wartości trwałe—nie przemijające.

Jeśli dzisiaj zrobimy rzut oka wstecz—na ten szmat dzieła, którego dokonaliśmy wspólnie, zjednoczeni solidarnym wysiłkiem, a któ-

ry tylko z takich ogólnych przesłanek mógł wyrosnąć—to łatwo dostrzeżemy tam i rozróżnimy elementy istotne, trwałe, które dla rozwoju instytucyj, znajdujących się w obrębie działania resortu poczty i telegrafów, mają znaczenie zwrotne.

Pokrótko je scharakteryzuję:

Pierwsze—to stworzenie ram organizacyjnych przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, dzięki którym po raz pierwszy w okresie 20-lecia określony został wzajemny stosunek komórek organizacyjnych, ich kompetencja, hierarchia i podział terytorialny.

Drugie—to ostateczna realizacja hasła komercjalizacji, która poza szeregiem prac o znaczeniu podstawowym—nie tylko dla teraźniejszości, ale i przyszłości—przeorała do gruntu psychikę pracownika przestawiając urzędnika w kupca.

Trzecie—to zązębiające się w najistotniejszy sposób z poprzednimi uporządkowanie finansowe gospodarki resortu—poprzez oddłużenie, zaprowadzenie nowych metod eksploatacji i gospodarowania, właściwych wielkim przedsiębiorstwom, opierającym swoją działalność na zasadach handlowych.

W szczególności podkreślić tu pragnę zaprowadzenie w zakresie poczty szeregu innowacji i udogodnień dla społeczeństwa, które uczyniły z jednej strony aparat przedsiębiorstwa przydatniejszym w ramach gospodarstwa społecznego kraju, z drugiej zaś dały nowe korzystne działy eksploatacji.

W zakresie telekomunikacji wielkie znaczenie już w skali nawet ogólnopaństwowej posiadają dokonane w czasie ostatniego 5-lecia inwestycje—zarówno w dziedzinie kablizacji linii, że wymienię tylko kabel Warszawa—Gdynia, jak i automatyzacji sieci miejskich oraz tworzenia okręgowych sieci automatycznych.

Duże postępy poczyniliśmy także w dziedzinie produkcji sprzętu teletechnicznego—i to zarówno w zakresie własnej fabrykacji, która dzięki zaletom i wysiłkom kierownictwa oraz całego zespołu inżynierów zdołała w znacznym stopniu uniezależnić wewnętrzne spożycie od produkcji zagranicznej, jak i w szerszej skali—przez pobudzenie inicjatywy prywatnej i prywatnych zakładów, produkujących sprzęt teletechniczny—zasadniczy i pomocniczy.

Całokształt tych osiągnięć resortu, stwarzając materialne podstawy, pozwolił na przeprowadzenie poprawy bytu pracowników, wprawdzie nieznacznej, ale w skali dość szerokiej.

Osiągnięcia te resort zdołał przeprowadzić tylko dzięki szczerzej, oddanej, pełnej inicjatywy i poświęcenia pracy wszystkich pracowników umysłowych i niższych z Podsekretarzem Stanu P. Płk. Argasińskim, oraz dyrektorami okręg. P. i T., departamentów i biur i wreszcie dyrektorami przedsiębiorstw nadzorowanych na czele.

Wysoce ceniąc ten wspólny trud dla wspólnej sprawy, z całego serca Panom dziękuję”.

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W LUTYM 1938 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje okr. poczty i teleg.	1 462'86	465 169'15
Urzędy pocztowe	10 025 965'44	8 251 617'05
Urzędy telefoniczne i teleg.	4 826 379'95	3 013 307'09
Radiotelegraf	448 096'02	86 785'70
Państwowy Instytut Telekomun.	2 378'95	121 049'75
Główna Składnica Materiałów Pocz- towych	942'34	12 505'66
Główna Składnica Materiałów Tele- technicznych	105'55	9 365'73

Izba Kontroli Rachunkowej Poczty i Telekomunikacji	36'17	50 433'38
Emerytury	6 087'40	1 399 898'47
Długi i gwarancje	—	141 277'96
Przelew z tytułu państw. podatku dochodowego i opłaty emerytalnej	—	105 416'00
Razem:	15 311 454'68	13 656 825'94

Wpływy urzędów obejmują dochód z następujących źródeł (w zł):

Opłaty pocztowe	9 282 257'66
„ telegraficzne	624 086'85
„ telefoniczne	4 073 746'12

Oplaty radiotelegraficzne	6 346'43
„ radiofoniczne	427 828'62
Wpłata za świadczenia na rzecz P. K. O.	576 166'00
Inne wpływy	318 029'00

Rozchody obejmują (w zł):

Plące	6 608 863'05
Emerytury	1 399 898'47
Rzeczowo-eksploatacyjne	4 148 997'15
Investycje	1 499 067'27

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w lutym 1938 r. wynosiła zł 1 654 628'74.

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów, stanowiły: zł 412'12 w dochodach i zł 142 333'04 w wydatkach.

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W STYCZNIU 1938 r.—W obrocie krajowym wpłacono w styczniu przekazów pocztowych 1 476 929 szt. i przekazów telegraficznych 12 108 szt. na kwotę zł 122 817 939, wypłacono zaś przekazów pocztowych 1 531 391 szt. i przekazów telegraficznych 11 068 szt. na kwotę zł 126 711 143. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 790 szt. i przekazów telegraficznych 5 szt. na kwotę zł 70 552, wypłacono zaś przekazów pocztowych 107 387 szt. i telegraficznych 105 szt. na kwotę zł 4 713 791.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacone przekazy pocztowe-telegraficzne		Wypłacone przekazy pocztowe-telegraficzne	
	na kwotę	liczba	na kwotę	liczba
Argentyna	—	4	628	152
Austria	—	4	489	3
Belgia	13 647	109	3 815	11
Czechosłowacja	9 876	162	3 590	7
Dania	—	9	62	—
Egipt	—	1	108	—
Estonia	—	11	617	175
Francja	2 761	72	23 949	65
Holandia	—	17	1 598	11
Kanada	—	12	3 674	—
Niemcy	887	57	28 288	5
Rumunia	—	24	930	—
Stany Zjedn.	18 513	99	38 093	—
Szwajcaria	—	47	6 380	—
Szwecja	—	8	307	1
W. Brytania	—	66	2 822	—
W. Ks. Luksemburg	—	1	137	—
Włochy	—	12	300	—
W. M. Gdańsk	—	5	150	2

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Mienie byłych niemieckich osób prawnych prawa publicznego, których obszar działania został przecięty granicą państwową—ust. z dn. 7/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 223).

Ulgi inwestycyjne—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 224).

Sprzedaż, zamiana i bezpłatne odstąpienie niektórych nieruchomości państwowych—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 225).

Zmiana ustawy o państwowym podatku dochodowym—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 226).

Zmiana ustawy o ubezpieczeniu społecznym—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 227).

Umarzanie prywatno-prawnych wierzytelności państwowych—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 228).

Zmiana ustawy o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 229).

Zmiana rozporządzenia o komunalnych kasach oszczędności—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 232).

Ułgi przy regulacji hipotecznej—ust. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 27/1938, poz. 241).

Zmiana rozporządzenia o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych—ust. z dn. 16/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 27/1938, poz. 245).

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień porozumienia polsko-finlandzkiego o cieniu serów pochodzenia finlandzkiego—rozporz. z dn. 7/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 234).

Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-łotewskiego—rozporz. z dn. 9/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 235).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Zakaz poszukiwań górniczych w Pustyni Błędowskiej i okolicy—rozporz. z dn. 28/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 236).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Termin rozpoczęcia i ukończenia prac komisji klasyfikacyjnych—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 29/III 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Spraw Wewnętrznych („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 237).

Oniżenie składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych—rozporz. Ministra Opieki Społecznej dn. 6/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 238).

Zmiana rozporządzenia o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku—rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 7/IV 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrem Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 239).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

26 kwietnia:

— „Polski Bank Komunalny”, S. A. — o g. 14 w lok. B-ku w W-wie, pl. Napoleona 7.

27 kwietnia:

— Pruszkowska Fabr. Ultramariny „Sommer i Nower”, S. A.—o g. 14 w kanc. Not. Z. Neumanna w W-wie, Kapucyńska 6.

— Przem. Szmerglowy „Nowson”, S. A.—o g. 15 w kanc. Not. Z. Neumanna w W-wie, Kapucyńska 6.

1 maja:

— „Składnica Straży Pożarnych”, S. A.—o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 33.

2 maja:

— „Teren” S. A. dla Przem. Bud.—o g. 18 w lok. S-ki w Krakowie, Batorego 15b.

— Pol. Zakł. Chem. „Nitrat”, S. A.—o g. 12½ w lok. S-ki w W-wie, Mińska 25.

4 maja:

— „Karpalit”, S. A. dla Fabr. Kart do Gry, Wyr. Pap. i Przem. Litogr.—o g. 12 w lok. S-ki we Lwowie, Zielona 20.

— „Stowinkol”, S. A.—o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, pl. 3 Krzyży 8.

5 maja:

— Dom Towarowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Bracka 25.

— Wileński Dom Towar.-Przem. „Bracia Jabłkowscy”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Bracka 25.

— „Bank Przem. Warsz.”, S. A.—o g. 13 w lok. B-ku w W-wie, Czackiego 9 m. 9.

— „Pabianicka S. A. Przem. Chem.”—o g. 9 w lok. S-ki w Pabianicach, Piłsudskiego 5.

— „Ros.-Włoskie T-wo Wyr. Włókn.”, S. A.—o g. 11 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— Przem. Wełn. „S. Barciński i S-ka”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Tylna 6.

— Fabr. Wapna i Cementu „Piechcin”, S. A.—o g. 16 w lok. Nurkowskiego w Poznaniu, Sew. Mielżyńskiego 23.

6 maja :

- Pol. S-ka Obuwia „Bata”, S. A.—o g. 11 w Krakowie, Sławkowska 5.
- Dom Transp.-Eksped. „S. Jelin i I. Rudomin”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 62.
- Zakł. Chem. „Grodzisk”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 151.
- „Wspólnota Interesów Gór.-Hutn.”, S. A.—o g. 10 w lok. S-ki w Katowicach, Kościuszki 30.
- „Pionier” S. A. dla Poszukiwania i Wydobywania Miner. Bitum.— o g. 12½ w lok. S-ki we Lwowie, Szajnochy 2.

7 maja :

- „Pantarei” Powsz. Zakł. Magaz. i Transp., S. A.—o g. 16 w lok. S-ki Gdynia-Port, Polska 20.
- „Synd. Roln. Warsz.”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 30.

9 maja :

- Fabr. Przetw. Chem. „Rędziny”, S. A.—o g. 17 w W-wie, Dantyszka 18.
- „Bank Cukrownictwa”, S. A.—o g. 16 w lok. B-ku w Poznaniu, Sew. Mielżyńskiego 7.
- T-wo Przem. Zakł. Mech. „Lilpop, Rau i Loewenstein”, S. A.—o g. 16½ w lok. Stow. Techników w W-wie, Czackiego 3.
- „Lloyd Bydgoski”, S. A.—o g. 17½ w lok. S-ki w Bydgoszczy, Grodzka 17.

10 maja :

- „T-wo Bud. i Eksploat. Kolei Dojazd. w Polsce”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Stalowa 60.
- Pol. T-wo dla Hand. Węglem „Węgloblok”, S. A.—o g. 17½ w lok. S-ki w W-wie, Ordynacka 11.
- „Bazar Poznański”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Poznaniu.
- „Providentia” T-wo Powiernicze i Gestyjne w Polsce, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, al. Ujazdowska 37.
- T-wo Hand.-Przem. „Mieczysław Zagajski”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Pierackiego 17.
- Zakł. Mech. „Borman, Szwede i S-ka”, S. A.—o g. 12 w W-wie, Srebrna 9.
- „Królewsko-Hucka Gazownia”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Chorzowie, Cmentarna 23.
- „Mirkowska Fabr. Papieru”, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 94.

11 maja :

- „Warsz. T-wo Ubezpieczeń”, S. A.—o g. 11 w lok. T-wa w W-wie, Jasna 4.
- „T-wo Warsz. Kolei Dojazdowych”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 9.

12 maja :

- Kolej Lok. „Tarnopol—Zbaraż”, S. A.—o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

USTALANIE DOCHODU Z NIERUCHOMOŚCI BUDYNKOWYCH.—Dążąc stale do realizacji postulatu opierania wymiarów na materiale faktycznym, Ministerstwo Skarbu niejednokrotnie zwracało uwagę izb i urzędów skarbowych na konieczność ustalania dochodów, płynących z nieruchomości budynkowych, na podstawie ścisłego materiału dowodowego, a nie na podstawie norm dochodowości. Wyrazem tego stanowiska było zatwierdzenie na 1937 r. podatkowy norm dochodowości budynków li tylko dla budynków mieszkalnych gospodarstw rolnych oraz dla budynków czynszowych o ilości izb, nie przekraczającej 20.

W roku podatkowym 1938 stosowanie norm dochodowości budynków będzie przez Ministerstwo Skarbu jeszcze bardziej ograniczone, wobec czego należy się liczyć z koniecznością ustalania dochodów dla ogromnej większości budynków czynszowych na podstawie ścisłych danych dowodowych.

Celem ujednostajnienia trybu postępowania przy ustalaniu dochodów z tych nieruchomości, Ministerstwo Skarbu—okólnikiem z dn. 4/III 1938 r. L. D. V 8390/1/38—zarządziło:

Urzędy skarbowe przystąpić winny do ustalania dochodów z nieruchomości budynkowych, przy czym czynności te przeprowadzać będzie ten urząd skarbowy, w którego okręgu znajduje się nieruchomość i to bez względu na miejsce zamieszkania właściciela.

Celem ustalenia dochodów urzędy skarbowe winny wezwać właścicieli (pełnomocników, administratorów) nieruchomości budynkowych, położonych w ich okręgach, do wypełnienia formularzy wykazów przychodów i wydatków nieruchomości i bądź nadesłania tych wykazów wraz z dowodami, uzasadniającymi wykazane przychody i wydatki oraz odpisy na zużycie nieruchomości, bądź też do osobistego (lub za pośrednictwem pełnomocników, administratorów) przedłożenia wspomnianych wykazów w terminie 14 dni urzędowi skarbowemu. Osobistego stawiennictwa należy z reguły żądać w tych wszystkich przypadkach, gdy nie stoją ku temu na przeszkodzie względy komunikacyjne. Do wezwania należy dołączyć odpowiednie formularze.

Wezwania do wypełnienia i dostarczenia wykazów przychodów i wydatków należy kierować do wszystkich właścicieli nieruchomości czynszowych, z wyłączeniem jedynie właścicieli tych nieruchomości, w których ilość izb nie przekracza 12. W zależności jednak od miejscowych warunków wezwania te mogą być przesyłane nawet do właścicieli nieruchomości czynszowych o mniejszej ilości izb, o ile poziom intelektualny płatników pozwala na przypuszczać, że wypełnianie wykazów nie nastęrczy im specjalnych trudności i że wykazy będą przez nich należycie wypełnione.

Badanie dochodów z nieruchomości budynkowych polegać winno na skrupulatnym skontrolowaniu wypełnionych przez właścicieli nieruchomości wykazów przychodów i wydatków z nadsyłanymi lub

przedłożonymi przez nich osobiście dowodami, uzasadniającymi wysokość osiągniętych przychodów i poniesionych wydatków oraz z posiadanymi przez urząd materiałami podatkowymi.

W przypadkach ustalenia przez urząd skarbowy przychodów nieruchomości w innej sumie niż to podał płatnik, wyeliminowania niektórych wydatków w ogóle lub też ustalenia pewnych wydatków w innej wysokości niż to wynika z przedłożonego przez płatnika wykazu—należy każde odmiennie ustalenie omówić i należycie uzasadnić w specjalnie na ten cel przeznaczonych rubrykach wykazu lub arkuszy wkładkowych.

Celem ustalenia podstaw amortyzacji nieruchomości budynkowych oraz wysokości odpisów na zużycie założy urzędy skarbowe dla badanych przez nie nieruchomości specjalne tabele amortyzacyjne. Przy wypełnianiu tych tabel należy mieć na uwadze postanowienia okólników Ministerstwa Skarbu z dn. 18/XI 1936 r. L.D.V 24674/2/36 („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 32, poz. 976) i 15/VII 1937 r. L.D.V 22116/2/37 („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 19, poz. 664) oraz objaśnienia, podane w formularzu tabeli amortyzacyjnej.

Wszystkie przedłożone przez płatników dowody powinny być im zwrócone. Celem uniknięcia jednak ewentualności przedstawienia tych samych dowodów na uzasadnienie poniesionych wydatków w innej nieruchomości lub w innym roku podatkowym, należy przed zwróceniem dowodów ostemplować je stemplem urzędu, stwierdzającym wykorzystanie ich dla celów ustalenia dochodu z nieruchomości.

Gdy w postępowaniu wymiarowym lub odwoławczym dane, uwidocznione w kartach dochodu z budynków, okażą się niewystarczającymi dla opracowania wymiaru, udzielenia płatnikowi podstaw wymiaru lub załatwienia odwołań, urząd skarbowy winien sporządzić odpisy wykazu przychodów i rozchodów oraz tabeli amortyzacyjnej i dołączyć je do akt wymiarowych podatku dochodowego płatnika.

Jeżeli właściciele lub współwłaściciele nieruchomości zamieszkują w innych okręgach wymiarowych, sporządzanie odpisów i przysyłanie ich właściwym do wymiaru podatku dochodowego urzędowi nastąpić winno dopiero po otrzymaniu odnośnego żądania ze strony zainteresowanego urzędu.

Omawiane zarządzenie nie dotyczy nieruchomości, których właściciele prowadzą księgi handlowe lub księgi gospodarcze właścicieli nieruchomości budynkowych (§ 80 rozp. wyk. do ord. pod.). Badanie dochodów tych nieruchomości przeprowadzać będą również urzędy, w których okręgu znajdują się nieruchomości, na podstawie prowadzonych ksiąg i w trybie, przepisany dla badania ksiąg handlowych i gospodarczych.

PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI I PODATEK OD LOKALI Z KIOSKÓW ULICZNYCH.—Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 26/III 1938 r. L.D. V 7779/3/38 wyjaśniło, co następuje:

1) kioski uliczne, w których dokonywana jest sprzedaż pism, wyrobów monopolowych, znaczków pocztowych i stemplowych itp., oraz kioski reklamowe (kolumny reklamowe), o ile jedne i drugie nie są trwale złączone z gruntem—nie podlegają podatkowi od nieruchomości z mocy art. 1 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/I 1936 r. o podatku od nieruchomości („Dz. Ust. R. P.” Nr 3, poz. 14);

2) tego rodzaju kioski nie podlegają w ogóle podatkowi od lokali, gdyż nie są one lokalami w rozumieniu przepisów art. 1 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. o podatku od lokali („Dz. Ust. R. P.” Nr 82, poz. 505) oraz §§ 2 i 16 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 20/IV 1936 r. o wykonaniu powyższego dekretu („Dz. Ust. R. P.” Nr 33, poz. 258).

AKCYZY I MONOPOLE

ZMIANA PRZEPISÓW O CENIE CUKRU.—Rozporządzeniem z dn. 4/XII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 88, poz. 551) cena, pobierana przez cukrownie za cukier, sprzedawany na rynku wewnętrznym—została ustalona na co najwyżej zł 57.50 za kwintal białego kryształu wszelkich rodzajów i gatunków, nie wyłączając kryształu rafinowanego, loco wagon stacja odbiorcza wraz z opakowaniem i opłatą na Fundusz Pracy, a natomiast bez podatku spożywczego. Przytoczone przepisy po raz pierwszy zrównały cenę kryształu rafinowanego z ceną zwykłego kryształu białego nierafinowanego; miało to na celu zabezpieczenie konsumentów przed nadużyciami, polegającymi na pobieraniu przez sprzedawców cen za zwykły kryształ lepszych gatunków, jak za kryształ rafinowany.

Atoli przy zrównanej cenie i wyższych kosztach produkcja kryształu rafinowanego stała się dla cukrowni mniej opłacalna i zaczęła się zmniejszać. Ewentualne zaniechanie przez cukrownie wyrobu kryształu rafinowanego pozbawiłoby konsumentów możliwości używania w miarę przyzwyczajenia tego, bądź co bądź, wyższego gatunku cukru do bezpośredniego spożycia. Co więcej zaś, kryształ rafinowany jest niezbędny i nie może być zastąpiony zwykłym kryształem w produkcji niektórych wyrobów cukrowych w przemyśle przetwórczym i cukierniczym.

Z tych względów rozporządzeniem z dn. 16/III 1938 r., ogłoszonym w „Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 181 wyżej wymienione przepisy o cenie cukru zostały znowelizowane w ten sposób, iż za kryształ rafinowany może być pobierana przez cukrownie wyższa cena niż za zwykły kryształ, lecz pod warunkiem, że będzie on pakowany w paczki lub torbki papierowe, kartony, skrzynki drewniane lub woreczki po 25 kg albo mniej, w każdym przypadku z nadrukiem na opakowaniu: „Kryształ rafinowany”. Jedynie na potrzeby zakładów przetwórczych może być sprzedawany po wyższej cenie kryształ rafinowany, pakowany w worki po 100 kg, lecz i w takich przypadkach na każdym worku powinien być umieszczony czerwony nadruk „kryształ rafinowany”.

Omawiana nowela stwarza tedy warunki do utrzymania produkcji kryształu rafinowanego, zabezpieczając zarazem w dużej mierze interesy nabywców tego gatunku cukru.

B. L.

PIENIĄDZ I KREDYT

DZIAŁALNOŚĆ

CENTRALNEJ KASY SPÓŁEK ROLNICZYCH W ROKU 1937

Dalsza poprawa położenia rolnictwa w 1937 r.—pomimo zniwelenia jej dobroczynnych skutków na terenach, dotkniętych klęską nieurodzaju—przyczyniła się do ożywienia działalności rolniczych instytucji kredytowych. Stąd też działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w roku 1937 doznała wydatnego wzrostu i ożywienia.

Przede wszystkim należy wymienić szereg zmian organizacyjnych, które—poza ogólną koniunkturą gospodarczą—częściowo przyczyniły się także do spotęgowania działalności instytucji. W pierwszym rzędzie należy tu zaliczyć wprowadzenie w dn. 1/IV 1937 r. postanowień nowego statutu, które zmieniły dość znacznie strukturę władz instytucji, prawa i obowiązki udziałowców w zakresie kapitału udziałowego oraz bliżej sprecyzowały zakres i zasady działalności Centralnej Kasy Spółek Rolniczych. Poza tym na uwagę zasługuje fakt utworzenia siódmego z kolei oddziału—w Lublinie, obejmującego swym zasięgiem obszar obecnego województwa lubelskiego. Wreszcie, wspomnieć należy o wybudowaniu w roku sprawozdawczym własnego gmachu dla Oddziału Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w Łucku.

Stan członków Centralnej Kasy Spółek Rolniczych pod wpływem procesów likwidacyjnych uległ dalszemu pomniejszeniu. Jednocześnie jednak wzrosła ilość zgłoszeń o przyjęcie w poczet członków nowych spółdzielni. Ogółem w ciągu 1937 r. zostało wykreślonych z listy członków

Centralnej Kasy Spółek Rolniczych 178 spółdzielni, w tym 143 kredytowych—z powodu likwidacji i fuzji z sąsiednimi, bardziej żywotnymi placówkami. Nowych członków Centralna Kasa Spółek Rolniczych przyjęła w 1937 r. 86, w tym 32 spółdzielnie kredytowe, 29 rolniczo-handlowych i 17 mleczarskich oraz 8 innych. Liczba członków Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w wyniku końcowym zmniejszyła się o 92 jednostki i wynosiła w końcu 1937 r. 2735 spółdzielni.

Kapitały własne instytucji nie wykazały w 1937 r. większych zmian i wynosiły ok. zł 4 miln.

Podstawowa działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w 1937 r. skierowana była w 3 kierunkach: 1) uporządkowania terenu działania od strony spółdzielni kredytowych, 2) rozszerzenia zdrowej akcji kredytowej—zarówno co do liczby pożyczkobiorców, jak i rodzajów kredytu, 3) zdobywania własnych środków pieniężnych.

Właściwa działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, zahamowana w niedawnych latach kryzysu gospodarczego, w 1937 r. doznała odprężenia w silniejszym stopniu aniżeli w 1936 r.

Działalność kredytowa instytucji znakomicie wzrosła, obejmując coraz szersze kręgi pożyczkobiorców. W 1937 r. Centralna Kasa Spółek Rolniczych udzielała następujących kredytów: obrotowego—na ogólne potrzeby gospodarcze; siewnych—normalnych i ulgowych niskoprocentowych w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Ref. Roln.; uplynniającego—na wypłatę wkładów w spółdzielniach kredytowych; na zaliczkowanie zboża, na skup i obrót zbożem, zakup nawozów sztucznych, pasz itp.; na budownictwo wiejskie; inwestycyjnego—na budowę gnojowni górskich, przechowalni owoców itp.

Wszystkie rodzaje kredytów wykazały w 1937 r. znaczny wzrost—zarówno co do liczby pożyczkobiorców, jak i co do sumy. W ciągu 1937 r. Centralna Kasa Spółek Rolniczych udzieliła ogółem kredytów na przeszło zł 17.5 miln. Stan udzielonych pożyczek w końcu 1937 r. wynosił zł 67.6 miln., podczas gdy w końcu 1936 r. pozycja ta nie przekraczała zł 59.5 miln. Podział tej sumy na poszczególne oddziały Centralnej Kasy Spółek Rolniczych przedstawiał się następująco:

Oddziały	Ilość pożyczek	Suma pożyczek tys. zł
Warszawa	1 494	6 557
Kraków	693	2 701
Lwów	930	3 357
Wilno	492	2 449
Toruń	119	448
Łuck	590	1 542
Lublin	159	490
Razem:	4 477	17 584

Pod względem przeznaczenia—kredyty, udzielone w 1937 r. przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych, dzieliły się następująco: na zaliczkowanie zboża—925 kas, zł 4 060 tys., 30 048 indywidualnych pożyczkobiorców; na budownictwo wiejskie—1 100 kas, zł 4 700 tys., 18 400 indywidualnych pożyczkobiorców; na wypłatę wkładów w spółdzielniach—zł 870 tys.; na akredytywy zbożowe spółdzielni rolniczo-handlowych—zł 1 400 tys.; na skup zboża—zł 780 tys.; na zakup krów mlecznych—zł 125 tys.; kredytu ulgowego na zakup ziarna siewnego i pasz—z polecenia Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln.—przeszło zł 1 400 tys.; kredytu na zakup nawozów sztucznych—zł 240 tys. itp.

Ogółem na 2735 członków Centralnej Kasy Spółek Rolniczych z kredytu korzystało w 1937 r. 1 698, co stanowi 62% ogólnej liczby.

Szczególnie pozytywne wyniki zostały osiągnięte na odcinku finansowania obrotów zbożowych w spółdzielniach rolniczo-handlowych. Ogółem w 1937 r. Centralna Kasa Spółek Rolniczych sfinansowała obrót przeszło 4 tys. 15-tonowych wagonów podstawowych zbóż i nasion oleistych oraz 282 wag. ziemiaków. Obroty gotówkowe w tym dziale przekroczyły kwotę zł 12.3 miln. Ponadto udzielane były odrębne kredyty na zakup zboża przez poszczególne spółdzielnie rolniczo-handlowe oraz kredyty specjalne dla central rolniczo-handlowych.

Jednocześnie nawiązana została w paru oddziałach Centralnej Kasy Spółek Rolniczych współpraca ze Związkami Spółdzielni Mleczarskich

i Jajczarskich w zakresie zaliczkowania wypłat spółdzielniom mleczarskim za dostarczone masło. Obroty globalne w tym dziale przekroczyły zł 7 miln.

W związku z obniżką stopy dyskontowej Banku Polskiego do 4½% w stosunku rocznym—Centralna Kasa Spółek Rolniczych wprowadziła z dniem 1/I 1938 r. obniżkę o ½% stopy dyskontowej, stawiając spółdzielniom kredytowym za warunek zastosowanie takiejże obniżki wobec rolników.

Pomyślnie rozwinęła się w 1937 r. również akcja zdobywania własnych funduszy. W porównaniu z 1936 r. wzrost lokat kas Stefczyka wyniósł blisko zł 2·8 miln., łącznie zaś z rachunkami bieżącymi spółdzielni i wkładami oszczędnościowymi—przeszło zł 3·2 miln. Wkłady—wg stanu w dn. 31/XII 1937 r.—przedstawiły się następująco (w tys. zł):

Rachunki bieżące — salda kredytowe . . .	1 908
Lokaty kas Stefczyka	8 023
Wkłady na książeczki oszczędnościowe . . .	1 366
Razem:	11 297

Dzięki dalszym postępom akcji likwidowania dawnych zadłużeń—stan weksli protestowanych i należności w dochodzeniu sądowym zmniejszył się w 1937 r. o zł ¼ miln. do sumy niespełna zł 1·5 miln.

Należy podkreślić, że w 1937 r. dzięki wzrostowi czynnej działalności kredytowej instytucji osiągnięty został najkorzystniejszy z dotychczasowych stosunek kosztów handlowych do sumy udzielonych kredytów, wynoszący prawie 1%.

Rachunek strat i zysków za 1937 r. zamyka się sumą ok. zł 4 284 tys. i wykazuje czysty zysk w wys. zł 173 027.

Działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, przynosząca poważne korzyści zorganizowanemu rolnictwu, zdobywa sobie z roku na rok rosnące uznanie szerokich mas wiejskich.

E. S.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIELDA WARSZAWSKA
za okres od 11 do 14 kwietnia 1938 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym panowała tendencja niejednolita; obroty—w związku z tygodniem świątecznym—skurczyły się. W ruchu notowań na podkreślenie zasługują stosunkowo silne i częste fluktuacje kursów franków francuskich i zdecydowanie słaby nastrój dla dolarów. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach walutowych; ze znakiem minus—spadek, ze znakiem plus—zwyżka notowań) kształtowały się następująco: franki francuskie +0·39, franki szwajcarskie +0·20, belgi —0·10, korony czeskosłowackie —0·02, floreny holenderskie +0·60, korony szwedzkie +0·25, korony duńskie +0·30 i korony norweskie +0·40; poza tym dolary gotówkowe zniżkowały o zł 0·00¼ na \$ 1, dolary telegraficzne o zł 0·00½ na \$ 1, a funty szterlingi zyskały zł 0·07 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn. . .	\$ 1	5·30 ^{5/8}	5·30 ^{1/2}	5·30 ^{1/2}
" " " telegr. . .	\$ 1	5·30 ^{7/8}	5·30 ^{1/2}	5·30 ^{1/2}
Funty szterlingi . .	£ 1	26·44	26·39	26·44
Franki francuskie .	100 fr.	16·76	16·48	16·76
Franki szwajcarskie .	100 fr.	122·10	122·00	122·05
Belgi	100 blg.	89·55	89·45	89·45
Marki niemieckie .	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow. .	100 kor.	18·52	18·50	18·50
Liry włoskie . . .	100 lir.	27·96	27·94	27·94
Floreny holenderskie	100 fl.	294·95	294·20	294·80
Guldeny gdańskie .	100 guld.	100·00	100·00	100·00
Korony szwedzkie .	100 kor.	136·30	136·10	136·30
Korony duńskie . .	100 kor.	118·05	117·85	118·05
Korony norweskie .	100 kor.	132·90	132·50	132·90

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych nastrój uległ poprawie, powodując w rezultacie zwyżkę notowań. Obroty były ograniczone, koncentrując się głównie na 3% Poż. Inwestycyjnej oraz 4½% Poż. Wewnętrznej. Sztuki obu emisji 3%

Poż. Inwestycyjnej zyskały po zł 2·00, serie II emisji tejsze pożyczki—zł 1·25 oraz 4% Poż. Dolarowa zł 0·12. Wśród pozostałych pożyczek—4% Poż. Konsolidacyjna i 4½% Poż. Wewnętrzna okres sprawozdawczy zamknęły zyskiem w wysokości 1·00% nom., a 2 pozostałe, tzn. 5% Poż. Konwers. i 5% Poż. Konwers. Kol.—utrzymały dotychczas notowany kurs.

Również mocno nastrój panował na rynku papierów lokacyjnych prywatnych; obroty ponownie skurczyły się, w szczególności nie interesowano się niemal zupełnie listami zastawnymi towarzystw kredytowych miast prowincjonalnych. Zyski kursowe (w % -ach nominalu) kształtowały się następująco: 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego 0·50, 4½% L. Z. Pozn. Ziemstwa Kredyt. 1·25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r. 0·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. +0·12 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. + 0·25.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna I emisja	sztuki	zł w zł. 100	83·00	81·75
" " serie	" " " "	" " " "	91·25	90·00
II " " sztuki	" " " "	" " " "	81·50	80·50
" " " " serie	" " " "	" " " "	90·25	89·00
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$1)	42·00	41·75	42·00
w % % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	67·50	66·50	67·50
4½% " Wewnętrzna	zł	65·25	64·75	65·00
5% " Konwersyjna	zł	69·75	69·50	69·50
5% " Konwers. Kol.	zł	"	"	67·00

Listy zastawne i obligacje banków

		w % % nominalu		
7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83·25	83·25
8%	" " " " " "	zł w zł. 1927	94·00	94·00
7%	" " Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83·25	83·25
8%	" " " " " "	zł w zł. 1924	94·00	94·00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83·25	83·25
8%	" " " " " "	zł w zł. 1924	94·00	94·00
8%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	93·00	93·00
5½%	L. Z. " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00
5½%	" " " " " "	zł w zł. 1927	81·00	81·00
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81·00	81·00
5½%	" " " " " "	zł w zł. 1927	81·00	81·00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ¹⁾	£	80·00	80·00	80·00
4½%	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego .	zł	64·00	63·50	64·00
4%	" " Pozn. Ziem. Kredyt. . .	zł	"	"	54·25
4½%	" " " " " "	zł	63·50	62·75	63·25
5%	" " Tow. Kred. m. Warszawy	zł	"	"	74·50
5%	" " Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	71·25	70·25	71·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	"	"	70·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	64·00	63·75	64·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	60·25	60·25	60·25

Obligacje miast

VI 6%	Poż. Konw. m. Warszawy	zł	"	"	76·00
VIII i IX 6%	" " " " "	zł	"	"	72·00
8%	Pożyczka Szkolna m. Warszawy	zł	"	"	76·00

1) \$ 5 = zł 44·57.

2) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

**POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾**

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

	28/III÷2/IV	4÷9/IV	11÷16/IV
New York 6% dolarowa 1920	50—46—50 (13 000)	50 ⁷ / ₈ —46 ¹ / ₂ — 46 ³ / ₂ (7 000)	49—46 ¹ / ₈ —49 (9 000)
8% Dillon 1925	48—46 ¹ / ₈ — 47 ⁵ / ₈ (23 000)	50 ¹ / ₄ —49 ¹ / ₂ — 49 ¹ / ₂ (18 000)	49 ³ / ₈ —47 ¹ / ₈ —49 ³ / ₈ (10 000)
7% stabilizac. 1927	62 ¹ / ₂ —62 ¹ / ₂ — 62 ¹ / ₂ (6 000)	65—62 ³ / ₄ —65 (5 000)	66—65—66 (5 000)
7% Warszawy 1928	46—46—46— (16 000)	50—50—50 (1 000)	48—45—48 (6 000)

7% Śląska 1928	47—47—47 (9 000)	48 ³ / ₄ —46 ¹ / ₂ — 48 ³ / ₄ (4 000)	48—48—48 (2 000)
Londyn 7% stabilizac. 1927	56·53—55·53— 55·53	60·63—57·13— 59·38	—
Zurych 7% stabilizac. 1927	—	—	—
Paryż ¹⁾ 7% stabilizac. 1927	—	—	—
Mediolan 7% włoska 1924	100·57—100·07— —100·47 (175)	100·34—100·24— —100·24 (100)	100·40—100·20— —100·30 (25)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

WYPADKI FRANCUSKIE

Sytuacja polityczna we Francji zmienia się przed naszymi oczyma jak w kalejdoskopie. Zaledwie w połowie marca przyszedł do władzy—po nieudanej próbie rządu zjednoczenia narodowego—drugi gabinet P. Bluma, a już został obalony przez Senat i zastąpiony gabinetem radykalno-centrowym P. Daladiera, który z kolei musi porać się—w chwili, kiedy piszemy te słowa—z niezwykle trudną sytuacją wewnętrzną-społeczną i walutowo-budżetową.

Niemniej jednak zaszedł w ciągu krótkiego żywota Rządu P. Bluma fakt niezmiernie doniosły. Po raz pierwszy od długiego szeregu lat sytuacja gospodarczo-finansowa Francji została zobrazowana i przedyskutowana w sposób tak gruntowny i syntetyczny, jak się w kraju tym ostatnio bardzo rzadko zdarzało. Zagadnienie finansów francuskich wymagało radykalnego rozwiązania już od 6 lat, tj. od chwili, kiedy sztywny niemal (po stronie wydatków) budżet nie wytrzymywał równowagi stale spadających na skutek kryzysu dochodów. Wielkie reformy społeczne, jakie pierwszy gabinet P. Bluma począł wprowadzać przed dwoma laty, opierały się na z gruntu wątpliwej teorii ożywiania życia gospodarczego (a przez to i równoważenia budżetu—„ku górze”) drogą zwiększania siły nabywczej szerokich mas. W chwili, kiedy okazało się, że droga ta nie dała spodziewanych rezultatów, i że sytuacja gospodarczo-finansowa Francji po 20 miesiącach rządów Frontu Ludowego jest zupełnie zła, P. Blum wystąpił z bardzo daleko idącym programem sanacyjnym, mającym przynajmniej tę zaletę, że dokładnie wypuklił i zsyntetyzował całość francuskiego zagadnienia finansowego i gospodarczego. Fakt, iż projekt ten został odrzucony, nie mówi—naszym zdaniem—jeszcze w tej chwili nic ostatecznego. Dopiero przyszedł pokaze, czy warunki gospodarcze, polityczne i społeczne, w jakich się Francja znajduje, pozwolą Rządowi P. Daladiera (lub jakimkolwiek innemu) uzdrowić położenie gospodarcze innymi drogami. P. Blum przedstawił program bardzo silnie, jak na stosunki francuskie interwencyjny. Zobaczymy, czy pozostaje Francji jeszcze jakiś inny.

Na wstępie swych szeroko zakreślonych projektów finansowych postawił P. Blum zwykle dla każdego projektu ustawy we Francji „uzasadnienie” (exposé des motifs). Ale w projektach P. Bluma uzasadnienie to nabrało akcentów szczególnie dramatycznych. W obliczu krytycznej sytuacji finansów Państwa musiał się kierownik Frontu Ludowego wytłumaczyć z przyczyn niepowodzenia swej dwuletniej polityki. Za przyczyny te uważa on—z jednej strony—wzrost wydatków wojskowych, wywołany sytuacją międzynarodową i uniemożliwiający równoważenie budżetu, z drugiej—osłabienie życia gospodarczego Francji na skutek odpływu kapitałów (wywołanego—nawiasem mówiąc—nieufnością ich do polityki P. Bluma). Liczby, podane przezeń w tej

dziedzinie, są istotnie rewelacyjne. Twierdzi on, iż w 1935 r. odpływ kapitałów z Francji wyniósł 16·35 mild. fr., w 1936 r.—prawie 18 mild. i w 1937 r.—ok. 6 mild. W sumie—ok. 40 mild. franków „Poincarégo”, a więc o wartości sprzed dewaluacji 1936 r., co stanowi równe 80 mild. franków dzisiejszych (ok. zł 13·7 mild.).

Co do osłabienia życia gospodarczego Francji, to nie trzeba szukać daleko tysiąca przykładów. P. Blum ich nie podaje, ale i tak wszyscy wiedzą, że wskaźnik produkcji francuskiej (przy poziomie z 1928 r.—100) wynosił w 1937 r. 88 — przy tendencji bynajmniej nie wzrastającej (w styczniu b. r.—87), że, przykładowo, produkcja węgla wynosiła jeszcze w 1934 r. 47·6 miln. ton, podczas gdy w 1937 r. wyniosła tylko 44·3 miln. t, że bezrobocie właściwie się nie zmniejszyło (w lutym b. r. prawie 410 tys. — wobec 419 tys. w grudniu 1934 r.), że bilans handlowy jest coraz to bardziej ujemny, gdyż pokrycie wywozem przywozu wyniosło w ub. r. zaledwie 56·6%—wobec 81·7% w 1934 r. itd. itd., że renty stoją nadal fatalnie, a więc kredyt publiczny jest coraz to droższy, że przeciętne oprocentowanie weksli 1÷3-miesięcznych wynosiło w ub. r. 4·20%—wobec 2·10% w 1934 r., słowem—że istotnie położenie jest nadzwyczaj trudne.

W tych warunkach trudno się dziwić, że wpływy podatkowe nie mogły podążać za wzrostem wydatków budżetowych. Jak wynika z wyjaśnień P. Bluma, nawet tzw. budżet zwyczajny posiada niedobór 4 mild. fr. Nie byłoby to samo przez się jeszcze dla Skarbu nic groźnego, gdyby oprócz budżetu normalnego Skarb ten nie musiał jeszcze uwzględnić w b. r.:

1) dodatkowych inwestycji na obronę narodową—15·9 mild. fr., inwestycji niewojskowych—2·7 mild. fr., rocznej wpłaty do kasy emerytur—2·5 mild. fr., dodatkowych wydatków inwestycyjnych—1·6 mild. fr., czyli w pierwszej linii razem 26·7 mild. fr.;

2) oprócz tego: deficytu kolei żelaznych—8·7 mild. fr., szeregu drobniejszych kredytów dodatkowych—1·3 mild. fr., a więc razem w drugiej linii 10 mild. fr.

Już zatem dwie pierwsze kolumny wydatków dodatkowych podnoszą tegoroczny deficyt do 36·7 mild. fr.

Gdybyż to było wszystko... Nie mówimy już o dalszych 3 mild. fr. zapomog dla miast i kolonij, ale Skarb francuski musi płacić w tym roku co najmniej 9·9 mild. fr. obsługi swego zadłużenia. Ponieważ budżet był stale niezrównoważony i wydatki rosły bez pokrycia, drenowało się rynek finansowy w ten sposób, że podniesiono wysokość rocznej obsługi w ciągu jednego tylko roku o 7 mild. W sumie brakuje Skarbowi francuskiemu na rok 1938/39 okrągłej sumki 50 mild. fr... Pokrycie do zobowiązań przedstawia się, mniej więcej, jak 1:2.

Jasną jest rzeczą, że dla pokrywania tak olbrzymich niedoborów obok stałego zapożyczania się na rynku dopuszczano w ograniczonych

¹⁾ Kursy — w % ach nominalu, obroty—w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie—w tysiącach).

¹⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

zresztą rozmiarach inflację. Bank Francuski nieraz „wyręczał” w ostatnich latach Rząd w trudnych dlań chwilach. Były to jednak wyjątkowe wypadki. Z reguły uciekano się do pożyczek. W programie Rządu P. Chautempsa figurowała również wielka pożyczka „obrony narodowej”, która jednak nie doszła do skutku z przyczyn wewnętrzno-politycznych. Otóż, podstawową różnicą wyjściową projektów P. Bluma i projektów poprzednich (a prawdopodobnie—i następnych...) jest to, iż nie chciał on w dalszym ciągu kontynuować polityki zadłużania się Państwa na coraz to wyższy zresztą procent, uważając, iż „degraduje to kredyt państwowy”, i twierdząc, iż w chwili szczególnej nieufności kapitalistów do plasowania gdziekolwiek swych pieniędzy, nie można z pożyczek państwowych zrobić systemu sanacji Skarbu. Czy P. Blum miał rację—okaże się dopiero z doświadczeń jego następców.

Tak więc P. Blum, odrzucając pożyczki, musiał z natury rzeczy jasno postawić drugie możliwe wyjście z sytuacji—inflację. Trzeba obiektywnie przyznać, iż ten ustęp jego „uzasadnienia”, gdzie mówi on o niemożliwości prowadzenia w dalszym ciągu polityki pożyczkowej, wydaje się dla nieuprzedzonego obserwatora-ekonomisty nawet dość przekonujący. Inna rzecz, że nasuwa się tu od razu refleksja, że fakt olbrzymiego podrożenia kredytu we Francji łączy się nierozdzielnie z charakterem właśnie tej polityki, którą w dziedzinie gospodarczej i społecznej poprowadził P. Blum.

Inflację zamierzał P. Blum przeprowadzić nie jednym, ale kilkoma sposobami. Ogólna suma nowych środków płatniczych, która miała zostać „wpompowana” do obiegu, wynosiła ok. 30 mld. fr. Z tych—10 mld. w formie bezpośrednich zaliczek Banku Francji Skarbowi, ale pozostałe $\frac{2}{3}$ —bądź w formie redyskonta weksli Skarbu, wystawianych dostawcom państwowym, bądź pożyczek Banku Francji dla innych banków na podkładzie posiadanych przez nie dewiz (banki te miałyby następnie uzyskanymi w ten sposób frankami subskrybować bony skarbowe), wreszcie—nadwyżką rewaluacyjną zapasu złota w Banku Francji, z których to sum fundusz podtrzymania kursu rent miałby—właśnie w celu podtrzymania tego kursu—kupować na rynku papiery państwowe. Krótko mówiąc—operacja inflacyjna na bardzo szeroką skalę.

Po to, aby przy tego rodzaju inflacji zapas złota Banku Francji nie musiał tracić „krwi” dla podtrzymania kursu franka (który, oczywiście, musiałby przy tego rodzaju powiększeniu obiegu mieć wyraźne tendencje spadające), i po to, aby bez angażowania tego złota frank jednak nie spadał, P. Blum i jego współpracownicy musieli sięgnąć do wypróbowanego środka mechanicznego równoważenia bilansu płatniczego każdego kraju—do ograniczeń dewizowych. I tu jest druga podstawowa różnica projektów P. Bluma i wszystkich innych, które były (i—przypuszczalnie—będą...) przedmiotem oficjalnej dyskusji w Parlamencie. Różnica, jak widzimy, już wtórna—ale niemniej jednak zasadnicza.

P. Blum projektował ograniczenia dewizowe w bardzo ograniczonych rozmiarach. Mówił raczej o „nadzorze”, który byłby „wszystkim, co należy zrobić, aby kontrola ta nie stała się niezbędna”. Mamy wrażenie, iż w tym punkcie projekt P. Bluma nie był szczery. Wiadomo dobrze, że nie udało się nigdy nikomu oddzielenie—zwłaszcza wobec widocznej pasywności bilansu płatniczego—„nadzoru” dewizowego od „kontroli”, czy po prostu „ograniczeń” dewizowych. Za pierwszym muszą zawsze—w krótszym czy dłuższym czasie—iść pozostałe. W warunkach francuskich czas ten byłby przypuszczalnie krótki.

Tak więc jądro projektów P. Bluma streszcza się w formule następującej: ożywienie życia gospodarczego Francji drogą nie pożyczki (drogiej i niemożliwej w obecnych warunkach na większą skalę), ale inflacji pieniężnej i kredytowej; dla uniknięcia spadku franka i dla ochrony zapasu złota (który osiągnął już limit, konieczny—zdaniem ekspertów—dla zapewnienia możliwości obrony kraju—tak, że dalsze straty złota byłyby już groźne dla odpowiedniego wykonania tej obrony)—wprowadzenie ograniczeń dewizowych; to wszystko—przy założeniu, że cały program społeczny Rządu Frontu Ludowego, wykonywany od 2 lat, jest nieodwołalny i nie do zmienienia.

Rząd P. Bluma został obalony przez Senat. Do władzy przyszedł P. Daladier. Uzyskał on nawet półroczne pełnomocnictwa, których P. Blumowi odmówiono. Oznacza to posiadanie przez P. Daladiera wielkiego kapitału zaufania u całej prawicy i centrum parlamentarnego Francji. Nikt dotychczas nie zna dokładnego programu gospodarczego nowego Rządu, ale francuskie sfery posiadające uznały widocznie, że w obliczu wyraźnej interwencjonistycznej (ograniczenia dewizowe ze wszystkimi ich skutkami) programu P. Bluma niesposób zastanawiać się, czy i w jakiej mierze udzielać poparcia P. Daladierowi, który napewno będzie w każdym razie mniej interwencjonistyczny od P. Bluma. Ale nie znaczy to, aby ci wszyscy, którzy we Francji orientują się w sytuacji, byli całkowicie spokojni co do przyszłości. P. Frederic Jenny w „Le Temps” z dn. 11 b.m., a więc z daty, kiedy upadek Rządu P. Bluma był już faktem dokonany, zwalczając w obszernym artykule inflację, a zwłaszcza ograniczenia dewizowe, przy czym mówi wyraźnie, iż czyni to w obawie, że pewne „konceptje, obiegające od dawna w pewnych kołach i dziś odsunięte, mogą jutro ponownie się zjawiać”.

Faktem jest bowiem, iż jeśli P. Marchandau, który ponownie został Ministrem Skarbu (był już nim w gabinecie P. Chautempsa, poprzedzającym 4-tygodniowy Rząd P. Bluma), zechce zamiast inflacji przeprowadzić swą dawną koncepcję 15-miliardowego kredytu, będzie musiał stworzyć do tego atmosferę wyjątkowego zaufania, gdyż inaczej albo kredytu nie otrzyma, albo ciężary z nim związane, będą nie do przyjęcia. Ta atmosfera może być z kolei konsekwencją tylko odwrotności tej polityki gospodarczej, którą wobec kapitału prowadzono w ciągu ostatnich 2 lat. A zawrócenie nazbyt raptowne z tej drogi grozi znowu wstrząsami społecznymi. Nie na darmo partia socjalistyczna nie tylko odmówiła „en bloc” wejścia do Rządu P. Daladiera, ale—co gorsza—rewolucjonizuje się i „trockizuje” poprzez rozłamywanie lewicy rewolucyjnej pod wodzą P. Marceau Piverta. Sytuacja P. Daladiera—mimo uzyskanych pełnomocnictw—pozostaje nadal b. trudna.

I dlatego nie należy być zupełnie pewnym, że program gospodarczy P. Daladiera będzie identycznie tym samym, czego się od niego dziś oczekuje. Być może, że będzie zmuszony on sięgnąć „à contre coeur” do arsenału środków, proponowanych przez P. Bluma, jakkolwiek użyje ich napewno w o wiele mniej radykalny sposób. Konflikt sytuacji społecznej i finansowej we Francji jest tak jaskrawy, że należy oczekiwać wszelkich niespodzianek w jej polityce gospodarczej w najbliższych miesiącach.

X.

KRONIKA ZAGRANICZNA

FRANCJA

SYTUACJA STOCZNI W OKRESIE OSTATNIEGO 25-LECIA.

Liczba stoczni w porównaniu z 1913 r. jest obecnie ta sama i wynosi 14 czynnych stoczni, gdyż 7 stoczni, powstałych w czasie wojny i po wojnie, zostało w ostatnich latach zlikwidowane. Nie znaczy to bynajmniej, że rozwój stoczni francuskich utrzymał się na dawnym przedwojennym poziomie, o ile chodzi

o budowany tonaż. Stan z 1913 r. można uważać za okres prawdziwego rozkwitu w porównaniu z sytuacją dzisiejszą.

Gdy w roku 1913 zatrudnionych było 31 tys. ludzi—to obecnie zaledwie 18 tys. Tonaż spuszczonej na wodę statków wynosił: w 1913 r.—297 tys. t, w 1936 r.—106 tys. t, w 1937 r.—43 tys. t. Porównanie tych liczb prowadzi do pesymistycznych wniosków—o ile chodzi o ocenę sytuacji obecnej na stocznich francuskich. Zwłaszcza

rok 1937, zamykający się liczbą 43 tys. t, wydaje się bez precedensu. W roku bieżącym poza „Pasteurem”, spuszczonej na wodę w ub. miesiącu, stocznie francuskie nie mają ani jednego statku pasażerskiego w budowie.

Obecną sytuację należy w dużej mierze tłumaczyć zupełnym prawie zahamowaniem napływu zagranicznych zamówień, które w latach 1924+1928 stanowiły podstawę rozwoju stoczni francuskich. Należy jednak stwier-

dzić, iż tak gwałtowny spadek zamówień nie łączy się w żadnej mierze z osłabieniem technicznej sprawności inżyniera i robotnika francuskiego. Omawiane tutaj 25-lecie znamionuje właśnie znaczny rozwój techniki i wynalazczości francuskiej na polu budownictwa okrętowego. W 1913 r. rozpoczyna służbę na linii północno-amerykańskiej „France”, największa ówczesna jednostka pływająca francuska, stanowiąca rewelację techniczną owych czasów. Następnie przychodzi „Paris” (34 569 t, szybkość 22 węzły), potem „Ile de France” (43 450 t, szybkość 24 węzły) i wreszcie w 1933 r. „Normandie” (83 423 t, szybkość 30 węzłów).

W 1913 r. zbudowano na linię południowo-amerykańską „Lutecję” (15 tys. t), następnie „Galie”, „Massilię”, w 1931 r. „L'Atlantique” (42 512 t, szybkość 23,5 węzłów) i ostatnio „Pasteura” (30 tys. t). Od 1920 r. datuje się stopniowo przejście statków francuskich na płynne paliwo. W zakresie stosowania motorów Diesla pierwsza zostaje spuszczone na wodę „Motrocina” w 1914 r. Obecnie ilość statków o napędzie motorowym Diesla, zbudowanych na stoczniach francuskich—sięga 44.

Gdy się weźmie pod uwagę wielką sprawność techniczną stoczni francuskich w zakresie budowy statków wojennych, w szczególności łodzi podwodnych, należy stwierdzić, że wyjątkowo nisko nasilenie produkcji na stoczniach francuskich nie idzie tu w parze z istotnym i stałym postępem technicznym oraz wielkimi osiągnięciami na tym odcinku.

ANGLIA

OCENA SYTUACJI ŻEGLUGI W ROKU 1937.—W czasopiśmie „Fairplay” omówiony został roczny raport Chamber of Shipping za rok 1937, zawierający szereg ciekawych uwag i liczb.

Po omówieniu koniunktury w 1937 r., raport poświęca dużo uwagi sytuacji finansowej angielskich towarzystw żeglugowych w okresie 1930÷1935. W okresie tym tonaż trampowy wspomnianych towarzystw w Anglii wyniósł 913 statków o pojemności 3 518 tys. brt i wypracował £ 15 699 tys. (czyli £ 446 na tonę), a więc mniej aniżeli suma, niezbędna do poczynienia odpisów amortyzacyjnych w wysokości 5% kapitału, na oprocentowanie tego kapitału, tworzenie rezerw itp. Zużycie (deprecjacja) tonażu w okresie 6 lat było większe aniżeli £ 446 na każdej tonie. Innymi słowy, posiadacze akcji towarzystw żeglugowych mieliby znacznie większe korzyści, gdyby zamiast tych akcji nabyli w początku 1930 r. obligacje pożyczki wojennej. Posiadacze ci bowiem utracili na akcjach żeglugowych w okresie 1930÷1935 60-73% wpłaconego kapitału.

Zysk w 1937 r. pozwolił wprowadzić na częściowe pokrycie tych strat, lecz potrzeba jeszcze wielu lat, by te straty całkowicie wyrównać i dojść do stanu np. z 1920 r. lub 1930 r. i reaktywować zdrowe podstawy finansowe angielskich towarzystw żeglugowych. Rada Izby Żeglugowej stwierdziła nadto, że w 1937 r. wzrosły bardzo znacznie wszystkie koszty, związane z żeglugą. Koszty budowy i reparacji statków wzrosły w 2 ostatnich latach o 40 i więcej procent. Wzrosły w kraju i za granicą wszystkie składniki kosztów eksploatacyjnych: bunkier, materiały rozchodowe, premie ubezpieczeniowe, płace, koszty przeladunkowe. Sądząc według danych statystycznych, wydaje się, iż jest to zgodne z popytem i podażą tonażu. Na przykład nadmiar podaży nad popytem tonażu oceniano szacunkowo w 1932 r. na 68%, a w 1936 r.—32% (w 1929 r.—21%), gdy w 1937 r. stosunek ten spadł

do 19%. Jeżeli się jednak weźmie pod uwagę 10 miln. brutto ton tankowców, przewożących ładunek jednokierunkowo, powojenne zmiany kierunków handlu morskiego, które powiększyły odległości transportowe, i inne czynniki—to można nawet sądzić, że została uchwycona całkowita równowaga między popytem i podażą tonażu, w szczególności gdy się oprzeć na fakcie, że tonaż unieruchomiony spadł w okresie 1/1 1937 r. ÷ 1/1 1938 r. z 2³/₄ miln. brt do 1¹/₂ miln. brt — w porównaniu z 14 miln. brt, które były beczynne w dn. 1/VII 1932 r.

Na podstawie danych liczbowych raport stwierdza, że w obsłudze zamorskich obrotów spada udział tonażu brytyjskiego, a natomiast rośnie udział innych bander. Przykładowo wskazuje się na eksport węgla do krajów północnych Europy i import drzewa z tych krajów.

Import drzewa do Zjednoczonego Królestwa przewożony jest w 80% na statkach obcych, eksport węgla z Anglii jest obsługiwany przez obce bandery w 77,5% do Danii, w 90,8% do Norwegii i w 92,3% do Szwecji. Z.S.R.R. obsługuje we własnym zakresie całkowity import z Anglii i przeszło 50% eksportu do Anglii.

Wolumen obrotów światowych w 1937 r. był o ok. 35% wyższy, aniżeli w 1935 r.

J. K.

NIEMCY

AUSTRIACKI PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY.—Wśród szeregu gałęzi przemysłu austriackiego stosunkowo najsilniej rozwinięty jest przemysł włókienniczy. W przedwojennej Monarchii Austro-Węgierskiej istniały pewne ośrodki przemysłu włókienniczego o silnie zróżnicowanych zakresach produkcji. Tak więc, w Austrii znajdowały się przeważnie tkalnie i wykończalnie, a w Czechosłowacji—przędzalnie. Pozostałe terytoria, stanowiące części składowe b. Austro-Węgier, wykazywały niedobór produkcji włókienniczej, mimo że ośrodek włókiennictwa istniał również w Bielsku i w Budapeszcie. Po wojnie na terenie Czechosłowacji powstał szereg tkalni—jako niezbędne uzupełnienie istniejącego tam przędzalnictwa, w Austrii natomiast trzeba było tworzyć ośrodki produkcji przędzy. Bilans dalszych przesunięć przedstawia się jednak w ten sposób, że liczba wrzecion w Austrii spadła o blisko 30%. Przypisywać to należy niewątpliwie silnym tendencjom tworzenia własnego włókiennictwa w krajach agrarnych basenu naddunajskiego, dokąd też przenosiły się całe fabryki austriackie. Znalazło to swe odbicie w niezwykle silnym rozwoju przemysłu włókienniczego w Rumunii, Jugosławii, Bułgarii, Turcji i na Węgrzech. W wyniku tych procesów gospodarczych liczba wrzecion bawełnianych przędzalnictwa austriackiego wynosi 770 tys., tj. o blisko 300 tys. mniej aniżeli w pierwszych latach powojennych. Przędzalnie te przerabiają w 70% bawełnę amerykańską, jakkolwiek surowiec egipski w latach ostatnich zdobywa coraz poważniejsze pozycje. Spożycie bawełny wynosi 140÷190 tys. bel rocznie. Produkcja roczna wynosi w latach ostatnich 25 miln. kg przędzy, z czego ponad 7¹/₂ miln. kg wartości 30 miln. szyl. reprezentuje eksport przędzalnictwa bawełnianego Austrii. Jest rzeczą charakterystyczną, że lwia część produkcji przypada na średnie numery przędzy, podczas gdy półfabrykat wyższych gatunków—od numeru 60 „wzwyż”—importowany jest w dużych ilościach z Anglii.

W przeciwieństwie do przędzalni tkactwo bawełniane zwiększyło w stosunku do stanu w pierwszych latach powojennych swój aparat

produkcyjny z 11 tys. do 17 tys. krosien. Równoległe ze zwiększaniem się ilości krosien tkactwo bawełniane Austrii zmodernizowało swe warsztaty i przeprowadziło dalekoidącą racjonalizację i specjalizację. Produkcja wynosi około 8 miln. m tkanin miesięcznie. Eksport obejmuje w pierwszym rzędzie towary drukowane—w granicach ok. 3 miln. m rocznie. Austriackie tkalnie bawełniane zostały skartelizowane, przy czym umowa kartelowa obejmuje normowanie cen, warunków pokrycia i czasu pracy. Czas pracy wynosił do marca b. r. 22 krosnogodziny.

Przemysł wełniany posiada 40 przędzalni zgrzebnych o 55 tys. wrzecion i 3 wielkie przędzalnie czesankowe o 135 tys. wrzecion. Produkują one przędzę wszelkiego rodzaju od najniższej do najwyższej jakości. Przędzalnictwo zgrzebne nastawione jest niemal w 100% na rynek wewnętrzny. W 1936 r. przemysł ten uzyskał zakazy przywozu przędzy, co wpłynęło na poprawę koniunktury w 1937 r. W ostatnich miesiącach ub. r. nastąpiło ponowne osłabienie zbytu, które pociągnęło za sobą skrócenie czasu pracy i redukcję liczby zatrudnionych. W trudnej sytuacji znajduje się również wełniane przędzalnictwo czesankowe. Świadczy o tym m. in. spadek eksportu, który w 1935 r. wyniósł 16 677 q, a w 1937 r.—tylko 13 tys. kwintali. W tym samym czasie na skutek istnienia sztywnych kontyngentów przywozowych wzrósł bardzo poważnie import przędzy czesankowej, co dla przemysłu tego spowodowało duże trudności.

Tkactwo wełniane rozwinęło się w Austrii w latach powojennych bardzo poważnie. Wytwarza ono na 2 tys. krosien zgrzebnych 6 miln. m tkanin rocznie. Produkuje ono również ponad 100 tys. sztuk wysokogatunkowych kolder. Krosna czesankowe w liczbie 2 tys. sztuk wytwarzają ponad 6 miln. m towarów czesankowych, co wpływa bardzo poważnie na redukcję importu. Wystarczy dla przykładu stwierdzić, że przywóz towarów wełnianych do Austrii w 1921 r. wyniósł ok. 6 tys. t, a w 1937 r. nie przekraczał 700 t. Przemysł wełniany wyspecjalizował się w niektórych artykułach, które znajdują zbyt dosłownie na całym świecie. Są to towary, służące do produkcji wysokogatunkowych artykułów konfekcyjnych, lub specjalne filce dla kalandrów drukarskich, eksportowanych za granicę w dużych ilościach. Produkcja wełniana opiera się częściowo o wełnę krajową (1 500 t), dostarczaną przez 250 tys. owiec.

Przemysł dziany i trykotażowy stanowią zawsze specjalności produkcji austriackiej—podobnie, jak przemysł pończosznicy, reprezentujący wraz z wywozem konfekcji i wyrobów dzianych wysokowartościowy eksport. Wartość tego eksportu w 1937 r. wyniosła ok. 25 miln. szyl. Przemysł sztucznyego jedwabiu posiada 1 fabrykę, należącą do niemieckiego concernu „Glanzstoff”, o zdolności produkcyjnej ok. 600 t rocznie. Jest to jednocześnie najstarsza w Europie fabryka, produkująca sztuczny jedwab metodą wiskozową. Przemysł jedwabny reprezentuje 1 500 krosien, przy czym w ostatnich latach w dziale tym zaobserwować się dał poważny ruch inwestycyjny. Przemysł lniano-konopny przerabia przeszło 1 miln. kg lnu, w znacznej większości importowanego. Wytwórczość przędzy lnianej wynosi 700 tys. kg, z czego ok. 20% wartości ponad 1 miln. szyl. idzie na eksport. Tkactwo lniane posiada szereg większych przedsiębiorstw, a jednocześnie istnieje w Austrii lniane tkactwo ręczne. Przetwórczość konopi pochłania ok. 500 wagonów tego surowca, a produkcja przędzy na 10 300 wrzecionach wynosi ok. 4 tys. t. Przeszło połowa wyprodukowanej przędzy konopnej idzie na eksport. Uprawa konopi w Austrii

daje 600 t surowca rocznie. Przemysł jutowy przerabia ok. 800 wagonów surowca, przy czym 75% produkcji wartości ponad 1½ miln. szyl. stanowi przedmiot eksportu. Podobnie kształtuje się sytuacja w dziedzinie produkcji tkanin i worków jutowych. Silnie rozwinięty jest również przemysł dywanowy oraz obió meblowych, którego eksport waha się ok. 400 ton. Z przemysłem ludowym związana jest wytwórczość koronek i haftów; zwłaszcza hafty w Przedarulanii stanowiły przedmiot opieki i troski Rządu. W okresie kryzysu ilość czynnych maszyn zmniejszyła się niemal o połowę i wynosi obecnie ok. 400. Wartość eksportu, który w dużej mierze kierował się do Niemiec, wynosi 15 miln. szyl. rocznie.

Produkcję włókiennictwa austriackiego uzupełnia wytwórczość artykułów galantejny. Wzrost łącznej wartości ok. 8 miln. szyl. Przemysł austriacki posiada, wreszcie, doskonale rozwinięte przedsiębiorstwa działów uszlachetniania produkcji, a więc: bielniki, farbniarnie, drukarnie i zakłady merceryzacyjne. Globalna liczba fabryk austriackiego przemysłu włókienniczego wynosi ok. 1000, zatrudniają one 50 tys. rob., a produkcja ich reprezentuje wartość ok. 1½ mild. szyl., wartość zaś wywozu stanowi 225 miln. szyl.

K.

WŁOCHY

SYTUACJA FINANSOWA.—Opublikowany niedawno w prasie włoskiej artykuł znany ekonomisty Prof. Gino Ariasa, ilustrujący trudne położenie finansów włoskich, zwrócił uwagę zagranicy na ciężką sytuację finansową Włochy. Według przeprowadzonych przez ekonomistę włoskiego obliczeń, wydatki Włoch w Afryce Wschodniej wyniosły dotychczas ok. 30 mild. lir. Wydatki te w dużej części uwydatniają się we wzrastających szybko w latach ostatnich deficytach budżetowych. W 1930/31 r. deficyt skarbowy, tj. wynikający z zsumowania budżetu zwyczajnego, wydatków nadzwyczajnych i deficytu kolejowego, wyniósł 504 miln. lir., w 1931/32 r.—3 867 miln. lir., w 1932/33 r.—3 549 miln. lir., w 1933/34 r.—6 371 miln. lir., w 1934/35 r.—2 030 miln. lir., w 1935/36 r.—12 686 miln. lir., a w 1936/37 r.—16 230 miln. lir.

Budżet zwyczajny, który w okresie pomyslnych koniunktur gospodarczych utrzymywany był z łatwością niemal w równowadze, wykazywał aż do kampanii abisyńskiej niewielkie deficyty. W 1935/36 r. wydatki nadzwyczajne natury wojskowej i gospodarczej, nie znajdujące pokrycia, wynoszą 11 136 miln. lir., do czego doliczyć należy deficyt budżetu zwyczajnego w wysokości 1 560 miln. lir. W 1936/37 r. budżet zwyczajny zamyka się nadwyżką, wynoszącą 1 289 miln. lir., jednak równocześnie nie znajdujące pokrycia wydatki nadzwyczajne wynoszą już 17 519 miln. lir. Ogólny deficyt skarbowy wyniósł w tym roku przeszło 16 230 miln. lir. Preliminarz budżetowy na 1937/38 r. przewiduje po stronie wpływów 25 072 miln. lir., po stronie wydatków 25 035 miln. lir. Oczekiwać należy, iż znaczna suma wydatków nadzwyczajnych nie znajdzie pokrycia przy pomocy normalnych wpływów i zaciąży jak w latach poprzednich na sytuacji finansowej Włoch.

Znaczna wysokość wydatków nadzwyczajnych spowodowana jest przez dążenie do osiągnięcia samowystarczalności, przez akcję zbrojeniową oraz wysokie wydatki na inwestycje w Abisynii. Wydatki te pokrywane były z szeregu źródeł nadzwyczajnych, które jednak w chwili obecnej są już w większości na wyczerpaniu. I tak, w czasie kampanii

abisyńskiej Rząd włoski zarządził zbiórke złota, która przyniosła ok. 700 miln. lir., a ponadto przeprowadził zamianę zagranicznych papierów publicznych, opiewających na złoto, a znajdujących się w posiadaniu obywateli włoskich, na bony skarbowe. Ta druga operacja przyniosła podwójne korzyści, gdyż zwiększyła ogólny zapas złota i przyspożyła nowych środków Skarbowi. W rezultacie ogólny zapas złota włoskiego, który od grudnia 1934 r. do maja 1936 r. spadł z 5 +11 do ok. 1 600 miln. lir.—podniósł się z początkiem 1937 r. do przeszło 4 mild. lir. i od tego czasu utrzymuje się na niezmiennym poziomie.

Głównym źródłem pokrycia wydatków nadzwyczajnych były jednak bądź specjalne podatki, bądź pożyczki wewnętrzne, w dużej mierze posiadające charakter przymusowy. Wymienić należy zwłaszcza podatek od własności nieruchomości, wprowadzony w październiku 1936 r. i przeznaczony do obsługi przymusowej pożyczki, zaciągniętej przez Państwo u właścicieli nieruchomości, oraz podatek od kapitałów i rezerw towarzystw akcyjnych, wprowadzony w październiku 1937 r., a płatny od marca b. r. do czerwca 1940 r. w wysokości 10% kapitału akcyjnego. Wpływy z podatku od towarzystw akcyjnych szacowane są na 5 +6 mild. lir., a wpływy z opodatkowania własności nieruchomości—na 6 +7 mild. lir.

Oczywiście, wszystkie te posunięcia nie wystarczają do całkowitego pokrycia wydatków skarbowych. Rząd włoski zmuszony był przeto przeprowadzić szereg krótkoterminowych operacji pożyczkowych, emitując liczne serie bonów skarbowych z terminami 1 +9 lat, oraz specjalne bony pocztowe, jak również przeprowadzając konwersję dawniejszych pożyczek. W 1936 r. przeprowadzona operacja wymiany dawnej pożyczki państwowej 3½% na nową rentę 5%-ową, dającą znaczne dochody właścicielom w zamian za pewną dopłatę gotówkową—przyniosła Skarbowi włoskiemu ok. 6 mild. lir.

Walka z trudnościami skarbowymi odbywała się dotychczas głównie przy pomocy szeregu umiejętnych posunięć technicznych. Obciążeniem w tej dziedzinie jest jednak wysoki deficyt bilansu handlowego Włoch, który wpływa niekorzystnie na kształtowanie się włoskiego bilansu płatniczego. Mimo narastania włoskich oszczędności, również i substancja kapitałowa, z której przy pomocy umiejętnych operacji czerpane są zasoby na pokrywanie wydatków państwowych, ulega wyczerpaniu. Toteż w czasach ostatnich Włosi zwracają coraz większą uwagę na kapitały zagraniczne, dając do ich przyciągnięcia. Wyrazem tych tendencji jest m. in. dekret z dn. 6/XII ub. r., p. ecyzując korzyści i ulgi dla kapitałów zagranicznych, lokowanych we Włoszech. Kapitały te nie tylko nie podlegają ograniczeniom dewizowym, co umożliwia ich każdorazowe wywiezienie, ale ponadto korzystają z uprzywilejowania fiskalnego, będąc w szczególności zwolnione od obciążenia podatkiem dochodowym i spadkowym.

Nie ulegającym również wątpliwości faktem są prowadzone od dłuższego czasu starania na terenie Londynu o uzyskanie pożyczki zagranicznej. Według prasy brytyjskiej, prowadzone niedawno rozmowy dotyczyły ulokowania na rynku londyńskim pożyczki w wysokości £ 30 miln. W kołach finansierskiej angielskiej panowała rzekomo gotowość przyznania pożyczki, nie przekraczającej £ 10 miln., przy czym pożyczka miałaby być udzielona na zasadzie gwarancji Rządu angielskiego. Według „Financials News” miałyby być udzielone Włochom kredyty czyste kupieckie celem rozwoju włosko-angielskich

stosunków handlowych. Potrzeba tego rodzaju kredytów towarowych w stosunkach z Anglią daje się we Włoszech żywo odczuwać.

Starania o uzyskanie poważniejszej pożyczki włoskiej na rynku angielskim natrafiają na zasadnicze przeszkody. Sytuacja pod tym względem ulec jednak może zasadniczej zmianie wobec osiągnięcia pomiędzy Anglią i Włochami porozumienia na płaszczyźnie politycznej.

Dr B. Rm.

JAPONIA

WPŁYWY GOSPODARCZE NA DALEKIM WSCHODZIE.—Wzrost ogólnego potencjału gospodarki japońskiej w ostatnich kilkudziesięciu latach spowodował równoległy wzrost wpływów gospodarczych Japonii na Dalekim Wschodzie. Japonia wysunęła się ostatnio na Dalekim Wschodzie na pierwsze miejsce—zarówno pod względem rozmiarów produkcji, wysokości obrotów, jak i udzielanych kredytów—przed takimi potencjami gospodarczymi, jak Stany Zjedn. i W. Brytania.

Postępy wytwórczości japońskiej ilustruje podniesienie się jej wartości w okresie od 1909 r. do 1936 r. z 2 500 do 15 055 miln. yen. Pomiędzy 1893 r. i 1936 r. obieg pieniężny Japonii powiększył się blisko 7-krotnie, zapasy złota wzrosły 12-krotnie, depozyty w bankach podniosły się 18-krotnie, obroty handlu zagranicznego były blisko 10-krotnie większe, budżet wykazywał pod względem rozmiarów globalnych wzrost 9-krotny. O preponderancji kapitałów japońskich na terenie Chin Północnych świadczy np. fakt, iż inwestycje japońskie na tym terenie wyniosły w 1936 r. 1 155 miln. yenów—wobec 700 miln., inwestowanych przez Wielką Brytanię, i mniejszych sum, inwestowanych przez państwa zachodnio-europejskie.

Szczególnie okres ostatnich 6 lat przynosi szybki rozwój japońskiego przemysłu. Polityka industrializacji gospodarki japońskiej, prowadzona w ostatnich 7 latach, poświęciła stałość waluty japońskiej, stwarzając z pieniądza narzędzie ekspansji gospodarczej wewnątrz kraju, oraz jeden ze środków forsowania dumpingowego eksportu. Wywóz japoński kierował się przy tym głównie do krajów Dalekiego Wschodu, dokąd w 1936 r. wywieziono przeszło połowę wszystkich towarów. Zaznaczyć należy, że wywóz japoński przedstawiał w tym roku olbrzymią wartość 2 692,9 miln. yenów.

W eksporcie japońskim główną rolę odgrywały wyroby włókiennicze i jedwab surowy. Rozwój zarówno przemysłu, jak i handlu zagranicznego Japonii osiągnięty został dzięki zwycięstwu włókiennictwa japońskiego nad włókiennictwem angielskim, które od przeszło 100 lat zajmowało przodujące miejsce w świecie. W ostatnich latach wywóz japońskich tkanin bawełnianych przewyższył wywóz analogicznych wyrobów angielskich. Przemysł japoński uzyskał przy tym przewagę nad włókiennictwem angielskim, nawet w azjatyckich posiadłościach brytyjskich. Japonia wywoziła w 1935 r. i 1936 r.—2 725 105 oraz 2 707 799 tys. jardów kwadr. tkanin, podczas gdy angielski eksport wyniósł — odpowiednio — 1 949 112 i 1 917 222 tys. jardów kwadr.

Ekspansja przemysłu japońskiego możliwa była w dużym stopniu jedynie dzięki tanioci robocizny japońskiej. W niektórych gałęziach przemysłu japońskiego pracują bowiem przeważnie, lub też nawet wyłącznie, kobiety. Płaca w włókiennictwie wynosi ok. 21 cen miesięcznych, tzn. blisko 7 razy mniej, aniżeli płaca angielskich robotników włókienniczych. Ponadto przemysł japoński wyposażo-

ny jest w najlepsze urządzenia techniczne i zwłaszcza w dziedzinie produkcji włókienniczej przewyższa przestarzałe urządzenia przemysłowe krajów zachodnich. Jeżeli uwzględnimy ponadto wysoką wydajność pracy robotnika japońskiego oraz niskie stawki transportowe, zwłaszcza przy przewozie morskim, wówczas uzyskamy kompletny obraz przewagi produkcyjnej Japonii.

Ścisły związek gospodarczy Japonii z krajami Dalekiego Wschodu nie polega tylko na tym, iż kraje te stanowią strefę japońskiej ekspansji gospodarczej i kapitalowej. Równocześnie stanowią one główne źródło apro wizacji w surowce i produkty energetyczne. W 1935 r. ok. 94% 15 głównych surowców i 70% spośród 13 półfabrykatów przywozi Japonia z krajów, leżących nad oceanem Spokojnym. Surowce włókiennicze, jak np. bawełnę i wełnę wartości 898 miln. jenów, tj. 92,6% ogólnego przywozu tych artykułów, przywozła Japonia ze strefy oceanu Spokojnego. Bawełnę importowano z Stanów Zjedn. i Indyj, wełnę z Australii i Nowej Zelandii, inne włókna—z Filipin, Chin i Indyj. Japonia dąży ponadto do zwiększenia produkcji bawełny w Chinach Północnych, oraz do zorganizowania przeróbki tego surowca na miejscu, zakładając fabryki włókiennicze na terenie Chin.

Kraje Dalekiego Wschodu zajmują również czołowe miejsce w przywozie takich surowców, jak: cyna, aluminium, cynk i nikiel, produktów energetycznych, jak: nafta i węgiel, a ponadto kauczuku, żelaza, stali itp. Na ogólną ilość nafty i węgla, przywiezionych w 1935 r. za 202 miln. jen—ze strefy Pacyfiku przywieziono produktów tych za 192 miln. jen.

Dopiero pod tym kątem widzenia rozpatrywane operacje wojenne w Chinach umożliwiają zrozumienie bezpośrednich celów i kierunków akcji japońskiej. Umocnienie swojej pozycji na kontynencie azjatyckim, a w szczególności w Chinach łączy Japonia z dążeniem do uzyskania możliwie wysokiego stopnia samowystarczalności surowcowej i energetycznej w stosunku do wielkich mocarstw, a zwłaszcza Stanów Zjedn. i W. Brytanii. Ponieważ Chiny w ogólności, a zwłaszcza Chiny Północne mogą przy odpowiednich inwestycjach dostarczyć Japonii szeregu najważniejszych surowców, jak zwłaszcza węgla, bawełny i żelaza oraz licznych produktów żywnościowych—przeto Japonia dąży do trwałego umocnienia się na kontynencie azjatyckim i zdobycia zdecydowanej przewagi gospodarczej na Dalekim Wschodzie.

Możliwości eksploatacji przez Japonię bogactw gospodarczych w Chinach Półn. są znaczne. Bogactwo pokładów węgla Chin Północnych szacowane jest w minimalnej wysokości na 21 mild. t, w maksymalnej wysokości—na 996 mild. t. Rozbieżność pomiędzy szacunkami tymi tłumaczy się niedokładnym zbadaniem chińskich bogactw mineralnych. Już obecnie jednak produkcja węgla Chin Półn. zaspokaja zapotrzebowanie całych Chin, a w kopalniach węgla tych prowincji pracuje ok. 175 tys. robotników. Według innych obliczeń posiadają ponadto Chiny Półn. pokłady rudy żelaznej, wynoszące ok. 180 miln. t, oraz znaczne zapasy nafty i pokłady soli; istnieje nadto możliwość rozszerzenia już obecnie znacznej uprawy wełny, bawełny, zboża, ryżu itp.

Na uwagę zasługuje, iż na wielką skalę zakrojona ze strony Japonii pionierska akcja inwestycyjna w Chinach Półn. i w ogólności na Dalekim Wschodzie prowadzona jest głównie z inicjatywy Państwa lub organizacji, pozostających pod kierownictwem czynników publicznych. Akcja inwestycyjna na terenie Mandżukuo, rozwijana od chwili utworzenia

tego państwa, prowadzona była głównie pod egidą i kierownictwem Kompanii Kolejowej Mandżurii Południowej, finansowanej przez Państwo. Obecnie Kompania ta odstępuje większość swoich interesów przemysłowych na terenie Mandżukuo prywatnemu koncernowi Aikawa, skierowując swoją działalność na opanowane ostatnio tereny Chin Półn. Prezydent Kompanii tej Matsuoaka opracował wielki plan podboju gospodarczego Chin, który przewiduje zarówno kontrolę wszystkich środków komunikacyjnych w Chinach Północnych, jak i objęcie w posiadanie Kompanii kopalń węgla, przedsiębiorstw elektrycznych i innych rozwijających się w Chinach Północnych gałęzi gospodarstwa.

Walka, prowadzona z Chinami, jest niezależnie od daleko idących celów politycznych walką o ugrontowanie pozycji gospodarczej Japonii na Dalekim Wschodzie, jako podstawy, na której dopiero w całej pełni rozwinąć się będzie mogła potęga polityczna i gospodarcza państwa Wschodzącego Słońca. W walce tej Japonia posiada dużą przewagę, zdobywszy już poprzednio w drodze penetracji pokojowej pierwsze miejsce w stosunku do odległych i niewykazujących odpowiedniej dynamiki ekspansyjnej rywali.

Dr B. Rm.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 4 ÷ 9/IV 1938 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	4 ÷ 9/IV	11 ÷ 14/IV	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszennica			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	170:30½	170:30½	—
Chicago . . .	3:42	3:13	- 8,5
Buenos Aires	3:60	3:66½	+ 1,6
Liverpool . .	4:05	4:27	+ 5,4
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	6:21½	6:21½	—
Żyto			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	137:12½	137:12½	—
Chicago . . .	2:34	2:34	—
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	4:44	4:44	—
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	124:20	124:20	—
Chicago . . .	2:14	2:24	+ 4,6
Buenos Aires	2:18½	2:22	+ 1,8
Liverpool . .	3:99	3:99	—
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2:68	2:68	—
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	137:00	137:00	—
Chicago . . .	3:61	3:53	- 2,3
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	—	—	—

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

—Na rynku bawełny amerykańskiej nastąpiło w marcu gwałtowne załamanie cen. Mianowicie, w II dekadzie marca ceny spadły do poziomu z lutego, a nawet obniżyły się poniżej tego poziomu. Załamanie się jednej z największych nowojorskich agen-

tur bawełny pogłębiło nastroje niepewności, co spowodowało dalszy spadek cen. Również i niewyjaśniona polityka Rządu pogłębiała nastroje zniżkowe. Obliczenia nieoficjalne ustalają obszar zasiewów na 27 miln. akrów (co oznaczałoby redukcję terenów uprawnych o 20%) i zbiory globalne na ok. 11 miln. bel. W ten sposób zbiory te byłyby o ok. 8 miln. bel. mniejsze aniżeli w 1937 r., co nie wystarczyłoby dla usunięcia nadwyżek, ciężących na rynku. Na depresję cen bawełny wpływały również zmniejszone obroty przedział krajowych i ogólna niekorzystna koniunktura gospodarcza Stanów Zjedn. Nie można wrzescie pominąć ujemnego wpływu, jaki na rynek bawełniany wywiera sytuacja na Dalekim Wschodzie. W III dekadzie marca nastąpił dalszy spadek cen bawełny, jakkolwiek już mniej gwałtowny. Zapotrzebowanie przedział amerykańskich spadło w marcu do 428 tys. bel, gdy w marcu 1937 r. wynosiło 664 tys. bel. Również i spożycie światowe bawełny kształtowało się zniżkowo, o czym świadczy statystyka konsumpcji, ogłoszona przez Międzynarodową Federację Bawełnianą. Według danych Federacji w okresie 1/VIII 1937 ÷ 1/II 1938 spożycie bawełny amerykańskiej wyniosło 5 572 tys. bel, tj. o ok. 1 miln. bel. mniej aniżeli w analogicznym okresie lat 1936 i 1937. Spożycie bawełny wschodnio-indyjskiej wyniosło 3 120 tys. bel, tj. nieco zwiększyło się. Bez zmian utrzymało się jedynie spożycie bawełny egipskiej, wynoszące ok. 580 tys. bel. Zapasy bawełny północno-amerykańskiej obliczane były pod koniec marca na ok. 13½ miln. bel; ilość ta równa jest rocznej konsumpcji przedział całego świata w ostatnich latach. Wg danych Międzynarodowej Federacji Bawełnianej spożycie światowe tego surowca wyniesie w bież. sezonie rocznym zaledwie ok. 12 miln. bel. W ten sposób Stany Zjedn. posiadają zapasy, wystarczające na pokrycie światowego zapotrzebowania przedział na okres 14 miesięcy. Jeśli uwzględnić, że w ten sposób kształtuje się sytuacja już dzisiaj—w okresie przed nowymi zbiorami, jeśli dodać do tego produkcję bawełny, jaka zrucono zostanie na rynku przez kraje południowo-amerykańskie, afrykańskie i azjatyckie—wówczas niepomyślna sytuacja rynku bawełnianego znajduje całkowite uzasadnienie gospodarcze.

Na rynku wełny w marcu utrzymywała się tendencja niezmienną. Obroty drugiej tegorocznej serii aukcyjnej londyńskich były stosunkowo szczupłe—przy cenach utrzymanych z nieznacznym wzmocnieniem. Ceny wełny jednak w pierwszym tygodniu trwania aukcyjnej zniżkowały przeciętnie o 5% z wyjątkiem niektórych specjalnie poszukiwanych gatunków wełny nowozelandzkiej, których ceny utrzymały się, a nawet lekko zwiększyły. Na rynku południowo-afrykańskim tendencja uległa pod koniec marca znacznej poprawie—przy ożywionych zakupach Niemiec i Francji. Podobnie kształtowała się sytuacja na rynku Ameryki Południowej, zwłaszcza w Argentynie, gdzie Rząd przystąpił do energicznej akcji, mającej na celu poprawę gatunkową surowca.

Rynek lnu w marcu wykazywał nastroj na ogół spokojny. Monopol Łotewski uskutecznił w marcu kilka większych transakcyj, obejmujących łącznie 11 tys. t—przy cenach na ogół utrzymanych. Na rynku litewskim sprzedano ok. 1 tys. t lnu, z czego 700 t—na eksport do Niemiec. Niekorzystnie kształtowała się sytuacja na rynku belgijskim i francuskim, co przypisywać należy niewątpliwie wydarzeniom politycznym we Francji. Obroty były minimalne zarówno w transakcjach w handlu jak i u przedziałniaków. Ceny były na ogół utrzymane.

W przeciwieństwie do tendencji na rynku lnu—znacznie korzystniej kształtowała się w marcu koniunktura na rynku konopi. Na rynku włoskim sprzedano większe partie tego surowca dla potrzeb przemysłu krajowego. Ceny konopi włoskich miały tendencję zasadniczo mocną, nie wykazały jednak większych zmian w ciągu miesiąca. Również i ceny konopi jugosłowiańskich nie wykazały w marcu poważniejszych zmian—przy rozmiarach transakcyj, zwłaszcza dla konopi wysokogatunkowych, dość znacznych. M. in. większe partie konopi jugosłowiańskich zakupiły: Czechosłowacja, Anglia i Niemcy.

Rynek juty pozostawał w marcu bez większych zmian. Zbiory tego surowca oszacowane zostały przez Rząd indyjski na ok. 10½ miln. bel. W porównaniu z pierwotnymi przewidywaniami, określającymi zbiory

juty indyjskiej na 8 700 bel, stanowiło to gwałtowny wzrost, który jednak nie odbił się na cenach z uwagi na zwiększone zapotrzebowanie przemysłu. Ceny juty indyjskiej kształtują się od dłuższego czasu na poziomie na ogół ustabilizowanym, mianowicie ok. £ 18 za 1 t. Rząd indyjski podjął inicjatywę, zmierzającą do redukcji obszarów uprawnych—w celu zapobieżenia nadmiernej podaży tego surowca. Rząd prowadzi na razie akcję propagandową wśród rolników w celu skłonienia ich do dobrowolnego ograniczenia terenów uprawnych.

Rynek jedwabiu—po okresie zakłóceń, wywołanych w pierwszym rzędzie wydarzeniami politycznymi na Dalekim Wschodzie—zaczyna powoli powracać do równowagi. Świadczy o tym w pierwszym rzędzie sytuacja na rynku japońskim, gdzie spożycie za-

czyna znowu wzrastać. Spożycie dla potrzeb rynku wewnętrznego i w eksporcie, wynoszące ok. 30 tys. bel—oznacza wzrost o przeszło 3 tys. bel w ciągu miesiąca. W związku z tym uległy redukcji zapasy tego surowca, co, oczywiście, oddziaływało korzystnie na poziom cen. Na rynku włoskim tendencja była na ogół utrzymana, co przypisać należy głównie zmniejszonym zakupom Stanów Zjedn., podczas gdy rynek krajowy jednocześnie konsumował dość duże ilości surowca. Wzrost eksportu jedwabiu włoskiego oczekiwany jest w związku z powołaniem do życia specjalnej placówki eksportowej, opartej częściowo o kapitały państwowe. Siedzibą tego przedsiębiorstwa, które utrzymywać będzie wielkie składy konsygnacyjne w New-Yorku, jest Mediolan.

M. K.

BIBLIOGRAFIA

„ZASADY EKONOMII SPOŁECZNEJ”. DR K. PETYNIĄK-SANECKI I DR F. TOMANEK.—Książka ta dzieli się na 7 rozdziałów, w których omówione są m. in.: zarys rozwoju gospodarstwa społecznego, produkcja rolna, górnicza, przemysłowa (przemysł fabryczny, rzemiosło, chałupnictwo, kwestia robotnicza), wymiana i obieg (cena, kartele, trusty, bilans płatniczy, komunikacja, pieniądz itp.), banki, kredyt itp. Wszystkie te zagadnienia zostały omówione z uwzględnieniem historii ostatnich czasów, niemal ostatnich dni; preliminarz budżetowy Polski omówiono np. już za 1938/39 r. Autorzy starali się omówić całokształt zagadnień gospodarczych i przedstawić je w sposób możliwie jasny i popularny.

„IDEE SPOŁECZNE KOOPERATYZMU”. EDWARD ABRAMOWSKI.—Dzieło to ukazało się po raz pierwszy w 1907 r., jako zbiór artykułów, drukowanych w czasopiśmie spółdzielczym „Społem”. Wiele lat upłynęło od tego czasu, a jednak praca ta nie straciła bynajmniej aktualności. Wy tłumaczenia tego zjawiska należy szukać w niezwykłej indywi-

dualności Abramowskiego. Problemy, które w pracy swej poruszył, nie tylko nie zeszły się i nie zbladły, ale życie jeszcze bardziej uwypukliło ich doniosłość.

„ZARYS OGÓLNEJ RACHUNKOWOŚCI PAŃSTWOWEJ”. DR F. CZEKOWSKI.—Podręcznik Dra Czekowskiego pt. „Zarys ogólnej rachunkowości państwowej”, który niedawno ukazał się na rynku księgarskim, niewątpliwie zostanie życzliwie powitany przez tych, którzy związani są z administracją państwową. Treść omawianego podręcznika stanowią zasady rachunkowe, określające formalny porządek prowadzenia gospodarki państwowej. Szczególnie zwraca uwagę ujęcie tematu i precyzyjna konstrukcja książki, która została opracowana z uwzględnieniem najnowszej literatury naukowej, obowiązujących przepisów oraz doświadczenia, nabytego przez autora w służbie państwowej. W przedmowie autor zaznacza, że pracę swą poświęca młodzieży. Odda ona niewątpliwie usługę również funkcjonariuszom państwowym. Krótka bowiem charakterystyka różnych systemów rachunkowych, jasne ujęcie ogólnych zasad, podanie wzorów ksiąg, zapisów i niektórych dokumentów—może być

dobrym drogowskazem wśród zawilich i często zmienianych przepisów rachunkowo-kasowych.

„POLSKIE TOWARZYSTWO STATYSTYCZNE I JEGO ZADANIA W ODNIESIENIU DO GOSPODARKI HUTNICZEJ”. JANUSZ IGNASZEWSKI.—P. Ignaszewski w swej broszurze udowadnia konieczność istnienia Tow. Statystycznego, jako placówki, której cele i zadania streszczają się w 2 zasadniczych punktach: 1) prowadzenia i popierania badań naukowych oraz 2) prowadzenia wydawnictw periodycznych i nieperiodycznych. Jeśli chodzi o stosunek do Gł. Urz. Stat., to stwierdzić należy, że Gł. Urz. Stat. uzyskuje w Polskim Tow. Statystycznym współpracujący cenny instrument badawczy. W dalszym ciągu swej broszury autor omawia w obszernym streszczeniu zjazd naukowy Polskiego Tow. Statystycznego, który odbył się w końcu ub. r. W zakończeniu—podnosi sprawę przeciążenia przedsiębiorstw hutniczych dochodzeniami statystycznymi. W związku z tym podaje autor szereg wytycznych w tej dziedzinie, proponując m. in. wydawanie specjalnego rocznika statystycznego polskiego hutnictwa żelaznego.

P R Z E D R U K D O Z W O L O N Y, L E C Z Z P O D A N I E M Ź R Ó D Ł A

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZA GRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Pabianickiej Spółki Akcyjnej Przemysłu Chemicznego w Pabianicach

na zasadzie § 18 statutu zaprasza PP. Akcjonariuszów na

42 DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

mające się odbyć we czwartek, dn. 5 maja 1938 r. o godz. 9 rano w biurze Zarządu w Pabianicach przy ulicy Piłsudskiego Nr 5, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu z 41 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 5 maja 1937 r. oraz stwierdzenie wykonania uchwał tegoż Walnego Zgromadzenia;
- 3) Przyjęcie sprawozdania rocznego, bilansu rocznego oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937. Powzięcie decyzji w sprawie bilansu rocznego oraz udzielenia Zarządowi pokwitowania;
- 4) Powzięcie decyzji w sprawie użycia czystego zysku;
- 5) Ustalenie wynagrodzeń dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wybory do Zarządu oraz wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

Zgłoszenia w przedmiocie zamieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia powinny być przedłożone Zarządowi nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej oraz w banku „Schweizerischer Bankverein“, Basel (Szwajcarski Związek Bankowy w Bazylei).

513-15-17

III OGŁOSZENIE

Ministerstwo Przemysłu i Handlu
L. OA. VIII. 502

POSTANOWIENIE

Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie zatwierdzenia zmiany statutu Spółki pod firmą

„Łódzkie Wąskotorowe Elektryczne Koleje Dojazdowe“

Spółka Akcyjna z siedzibą w Łodzi

Na zasadzie art. 310 § 1 i 2 Kodeksu Handlowego z dn. 27/VI 1934 r. i art. LXVI przepisów wprowadzających Kodeks Handlowy („Dz. Ust. R. P.” Nr 57 poz. 502 i 503) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 20/XII 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 13, poz. 918) zatwierdzam zmianę statutu Spółki pod firmą „Łódzkie Wąskotorowe Elektryczne Koleje Dojazdowe Spółka Akcyjna” z siedzibą w Łodzi, polegającą:

na obniżeniu kapitału zakładowego Spółki, wynoszącego czternaście milionów pięćset tysięcy złotych (14 500 000'00) o sto sześćdziesiąt pięć tysięcy złotych (165 000'00) drogą umorzenia trzystu trzydziestu sztuk akcji na okaziciela po złotych pięćset (500) nominalnej wartości każda.

W związku z powyższym skreśla się § 5 statutu Spółki i zastępuje się nowym paragrafem o następującym brzmieniu:

„§ 5. — Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 14 335 000'00 (złotych czternaście milionów trzysta trzydzieści pięć tysięcy) i jest podzielony na 28 670 (dwadzieścia osiem tysięcy sześćset siedemdziesiąt) sztuk akcji.

Wartość nominalna każdej akcji wynosi pięćset (500) złotych”.

Warszawa, dn. 13 grudnia 1937 r.

MINISTER PRZEMYSŁU I HANDLU

557-15-17

(—) Antoni Roman

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Wełniany S. Earczyński i Spółka w Łodzi

zawiadamia, że w dn. 5 maja 1938 r. o godz. 17 w biurze Zarządu Spółki w Łodzi, przy ul. Tylnej Nr 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu Spółki z czynności za rok operacyjny 1937, przedstawienie bilansu na dz. 31/XII 1937 r. oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki;
- 4) Wybór dwóch członków Zarządu w miejsce ustępujących oraz wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Uchwała w sprawie wynagrodzenia członków Zarządu, w tej liczbie i dyrektorów zarządzających na rok 1938 oraz członków Komisji Rewizyjnej za rok 1937.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki nie później niż 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia.

563-15-17

II OGŁOSZENIE

Zarząd „Pantarei“ Powszechne Zakłady Magazynowe i Transportowe Spółka Akcyjna w Gdyni

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 7 maja 1938 r. w sobotę o godz. 16 w siedzibie Spółki — Gdynia-Port, ul. Polska 20, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności w 1937 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31/XII 1937 r.;
- 3) Wniosek w sprawie zysku bilansowego;
- 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z rewizji ksiąg;
- 5) Wniosek o udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 6) Wybór Rady Nadzorczej;
- 7) Wniosek w sprawie uchwalenia wysokości wynagrodzeń dla władz Spółki.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni zgłosić akcje lub kwity depozytowe na siedem dni przed Zgromadzeniem w biurze Zarządu Spółki w Gdyni.

515-15-17

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Karpalit“ dla Fabrykacji Kart do Gry, Wyrobów Papierowych i Przemysłu Litograficznego we Lwowie, ul. Zielona 20

zaprasza niniejszym PP. Akcjonariuszów Spółki na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

które odbędzie się w dn. 4 maja 1938 r. o godz. 12 w poł. w biurze Spółki Akcyjnej „Karpalit” we Lwowie, ul. Zielona 20.

Porządek obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków względnie pokryciu strat;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonywanych przez nich obowiązków;
- 4) Wnioski i interpelacje.

Dla wykonania prawa głosowania winien Akcjonariusz złożyć w Spółce Akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia albo akcje albo zaświadczenia o dokonanym złożeniu akcyj u notariusza albo w instytucji kredytowej, dopuszczonej brzmieniem art. 399 par. 2 K. H.

486-14-17

I OGŁOSZENIE

Zarząd Banku Związku Spółek Zarobkowych

SPÓŁKA AKCYJNA

zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Banku Związku Spółek Zarobkowych Spółki Akcyjnej na dz. 24 maja 1938 r. o godz. 11 na salę posiedzeń Banku w Poznaniu przy Placu Wolności 15.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok obrotowy 1937 i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.;

3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;

4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1937, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz uchwała co do zużycia nadwyżki bilansowej;

5) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Odpowiednio do przepisów par. 9 statutu wzgl. art. 399 kodeksu handlowego uprawnieni do głosowania na Walnym Zgromadzeniu są tylko właściciele akcji imiennych, wpisani do księgi akcyjnej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia, oraz ci akcjonariusze, posiadający akcje okazicielskie, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą w kasie Banku w Poznaniu, Plac Wolności 15:

a) wykaz numerów akcji, znajdujących się w aserwacie Banku, a mających brać udział w Walnym Zgromadzeniu, a o ile akcje nie znajdują się w aserwacie Banku,

b) akcje same lub zaświadczenia na złożone akcje po myśli kodeksu handlowego względnie dla akcjonariuszów amerykańskich takie same zaświadczenia następujących banków amerykańskich:

w Nowym Jorku: Guaranty Trust Company of New York Trust Department, 140 Broadway;

w Chicago: Northern Trust Company — Trust Department oraz Harris Trust a. Savings Bank-Trust Department.

W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu uprawniają akcje nowej emisji, uchwalonej na Walnym Zgromadzeniu w dn. 27 września 1935 r., względnie co najmniej 4 akcje 100-złotowe poprzednich emisyj. 702

II OGŁOSZENIE

Zarząd Przetwórnicy Olejów Roślinnych, Spółki Akc. w Radomiu

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 15 min. 30 w lokalu Spółki przy ul. Piłsudskiego Nr 4 w Radomiu z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za rok operacyjny 1937 z ustanowieniem wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej za tenże okres oraz powzięcie uchwały w sprawie przeznaczenia zysku bilansowego i udzielenie absolutorium władzom Spółki; 3) Uchwalenie preliminarza wydatków na rok operacyjny 1938; 4) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej i trzech członków Zarządu Spółki; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki swoje akcje względnie zaświadczenia na nie w myśl wymogów § 2 Art. 399 Kodeksu Handlowego. 524

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Wapna i Cementu „Piechcin“, Spółka Akc. w Piechcinie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 maja 1938 r. o godz. 16 odbędzie się w Poznaniu na salce Nurkowskiego przy ul. Sew. Mielżyńskiego 23

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków i sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1937;

3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków, podział zysków, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej i uchwalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;

4) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych albo notariusza w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

(—) Namysłowski
Jedyny członek Zarządu

656

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Dom Towarowy Bracia Jabłkowscy“, Sp. Akc.

powiadamia po raz drugi PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 maja b. r. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Brackiej Nr 25, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937, podziału zysków i powzięcie odnośnych uchwał; 3) Pokwitowanie władz Spółki; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na rok 1938; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Odpisanie niepodniesionej dywidendy na kapitał zapasowy; 7) Sprawy — o ile zostaną zgłoszone w myśl art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki przy ul. Brackiej Nr 25, względnie przedstawić zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej o złożeniu ich do depozytu. 559-15-17

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy Bracia Jabłkowscy

SPÓŁKA AKCYJNA

powiadamia po raz drugi PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 maja b. r. o godz. 18, w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Brackiej Nr 25, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937, podziału zysków i powzięcie odnośnych uchwał; 3) Pokwitowanie władz Spółki; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na rok 1938; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Sprawy, o ile zostaną zgłoszone w myśl art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki przy ul. Brackiej Nr 25, względnie przedstawić zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej o złożeniu ich do depozytu. 558-15-17

Zarząd Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Saturn”

SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

XXXVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 15 w Biurze Głównym Towarzystwa w mieście Czeladzi na kopalni „Saturn”.

Porządek obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny Spółki od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r., oraz udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonania przez nich obowiązków;
- 2) Zadysonowanie przez Walne Zgromadzenie funduszem rezerwowym;
- 3) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 5) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.

Dla uzyskania prawa uczestnictwa i głosu w Walnym Zgromadzeniu PP. Akcjonariusze obowiązani są — w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego — przedstawić Zarządowi przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje na okaziciela lub zaświadczenie na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej, lub w Dresdner Banku w Berlinie i jego oddziałach.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Jeżeli Walne Zgromadzenie w dniu tym nie odpowie warunkom § 12 statutu, to powtórne Zgromadzenie będzie wyznaczone stosownie do przepisów, zawartych w tymże § 12.

695

II OGŁOSZENIE

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW****Banku Cukrownictwa, Spółki Akcyjnej w Poznaniu**

odbędzie się w poniedziałek dn. 9 maja 1938 r. o godz. 16 w Poznaniu, w gmachu własnym przy ul. Sew. Mielżyńskiego 7.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie;
- 2) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia (part. 23 statutu);
- 3) Sprawozdanie Zarządu o stanie majątkowym Spółki i przedłożenie bilansu z rachunkiem zysków i strat na dz. 31 grudnia 1937 r.;
- 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o sprawdzeniu rachunków rocznych;
- 5) Odczytanie sprawozdania Tow. Rew. „Powiernik” z odbytej rewizji;
- 6) Uchwała, dotycząca zatwierdzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937 oraz podziału zysków;
- 7) Uchwała, dotycząca udzielenia pokwitowania członkom Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 8) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 9) Ustalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej na rok 1938/39 w myśl par. 20 statutu;
- 10) Uchwała co do innych spraw, podanych na piśmie Zarządowi w terminie przepisanych ustawami (par. 19 statutu).

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy złożyli w Centrali Banku albo w oddziałach w Warszawie, we Lwowie i w Gdyni przynajmniej na 7 dni przed wyznaczonym Walnym Zgromadzeniem do godziny 14 akcje swoje, przeznaczone do uczestniczenia, wraz ze spisem numerów tych akcji i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza. W zaświadczeniach winny być wymienione numery akcji i winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Poznań, w kwietniu 1938 r.

640-16-17

Zarząd

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW FIRMY**Lloyd Bydgoski, Spółka Akcyjna**

odbędzie się w poniedziałek, dn. 9 maja 1938 r. o godz. 17.30 w lokalu Lloydu Bydgoskiego w Bydgoszczy przy ul. Grodzkiej 17 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie z czynności za rok operacyjny 1937 i przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 5) Ewentualne wnioski akcjonariuszy, zgłoszone w myśl § 11 statutu Spółki.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu przynajmniej na tydzień przed terminem zgromadzenia.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej w trybie przewidzianym w § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego.

Bydgoszcz, dn. 11 kwietnia 1938 r.

Lloyd Bydgoski Spółka Akcyjna

Rada Nadzorcza:

(—) L. Barciśzewski, przewodniczący

Zarząd:

(—) St. Zawadzki (—) M. Maryński

665-16-17

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Kolei Dojazdowych
w Polsce, Spółka Akcyjna**

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 10 maja 1938 o godz. 12 w biurze Zarządu przy ul. Stalowej 60 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937 i udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na rok 1938;
- 5) Sprawa amortyzacji kapitału akcyjnego Spółki;
- 6) Wybory do Zarządu;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej i określenie ich wynagrodzenia;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki na 7 dni przed Zgromadzeniem.

697

II OGŁOSZENIE

**Zarząd firmy Towarzystwo Miejskich i Międzydzielcowych
Romunikacji Autobusowych, Spółka Akcyjna w Warszawie**

zawiadamia, że w dn. 29 kwietnia 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie firmy w Warszawie, przy ulicy Nowy Świat Nr 16 m. 35

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

powyższej Spółki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Przedstawienie sprawozdania Zarządu dla Komisji Rewizyjnej;
- 3) Przedstawienie sprawozdania Komisji Rewizyjnej dla Walnego Zgromadzenia i zatwierdzenie obu sprawozdań;
- 4) Zatwierdzenie bilansu na 31/XII 1937 r., oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.;
- 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej z ich czynności za 1937 r.;
- 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie pokrycia strat, oraz dalszego istnienia przedsiębiorstwa;
- 7) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży przedsiębiorstwa oraz do przeprowadzenia likwidacji przedsiębiorstwa.

699

Towarzystwo Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich

SPÓŁKA AKCYJNA

Siedziba: Warszawa, ul. Kapucyńska Nr 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Ponieważ Walne Zgromadzenie, zwołane na dz. 20 kwietnia 1938 r., nie mogło się odbyć z powodu złożenia niewystarczającej liczby akcji, przeto Zarząd Towarzystwa Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, Spółki Akcyjnej, zwołuje, zgodnie z § 34 Statutu,

powtórne Walne Zgromadzenie

w dn. 17 maja 1938 r. na godz. 11 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ulicy Kapucyńskiej Nr 3.

Porządek dzienny:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i mianowanie przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej za okres operacyjny 1936;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków i podział zysków;
- 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium co do wypełnienia powierzonych im obowiązków;
- 5) Mianowanie członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących z powodu upływu czasu trwania ich mandatów;
- 6) Mianowanie członka Rady Nadzorczej;
- 7) Ustalenie poborów członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.
- 8) Sprawy, których umieszczenia na porządku dziennym żądają Akcjonariusze, zgodnie z § 394 Kodeksu Handlowego.

Zgromadzenie to będzie mogło powziąć uchwały, ważne bez względu na liczbę złożonych akcji.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w wymienionym wyżej Zgromadzeniu; złożenie przez nich akcji nie jest wymagane.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie wziąć udział w wymienionym powyżej Zgromadzeniu lub być zastąpionymi przez pełnomocnika, winni złożyć swoje akcje **najpóźniej dn. 7 maja 1938 r.:**

we Francji: w Banku „Sté Gle de Crédit Industriel et Commercial” w Paryżu, 66, rue de la Victoire, i w jego oddziałach, a na prowincji — we wszystkich bankach miejscowych, należących do jego grupy;

w banku „Banque de l'Union Parisienne” w Paryżu, 6 et 8, Boulevard Haussmann;

w banku „MM. de Neufflize et Cie” w Paryżu, 31, rue Lafayette;

w banku „Banque Franco-Polonaise” w Paryżu, 15, rue des Pyramides;

w Szwajcarii: w banku „Banque Darier et Cie” w Genewie, 4, Boulevard du Théâtre;

i **najpóźniej dn. 9 maja 1938 r.:**

w Polsce: w siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Kapucyńska Nr 3;

w Banku Handlowym w Warszawie;

w Banku Dyskontowym Warszawskim;

w Banku Francusko-Polskim w Warszawie, ul. Czackiego 4. Akcje, złożone w ten sposób, pozostaną w depozycie aż do rozwiązania Walnego Zgromadzenia.

Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

Zarząd Polskiego Towarzystwa Księgarni Kolejowych „Ruch” Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 maja 1938 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki przy Al. Jerozolimskiej Nr 63 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.;
- 3) Podział zysków;
- 4) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej — stosownie do § 7 statutu Spółki — i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, pragnący wystąpić z wnioskiem na Walnym Zgromadzeniu, winni zgłosić go Zarządowi Spółki nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć Zarządowi Towarzystwa, Warszawa, Al. Jerozolimska Nr 63 przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju. Świadczenie depozytowe powinno zawierać ilość akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 731

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Polskie Towarzystwo Akumulatorowe „Petea” SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia w I terminie PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 14 maja 1938 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Kopernika Nr 13 m. 7 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z poniższym porządkiem obrad:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i ich wynagrodzenie;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje w siedzibie Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie mogą być one odebrane przed ukończeniem tegoż, a to w myśl art. 399 par. 2 K. H. 730-17-18

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe Mieczysław Zagajski, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że na dz. 10 maja 1938 r. o godz. 18 w lokalu Spółki przy ul. Pierackiego 17 zwołane zostaje

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat;
- 4) Podział zysku;
- 5) Pokwitowanie władz Spółki z czynności za ubiegły rok operacyjny;
- 6) Wybór członków Zarządu;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki co najmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia. 712

Towarzystwo Bezimienne Kopalń Węgla „Czeladź“ Société Anonyme des Mines de Czeladź

Siedziba Towarzystwa: Paryż, ul. de la Victoire 76

PP. Akcjonariusze Towarzystwa Bezimiennego Kopalń Węgla „Czeladź“ proszeni są o przybycie na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w piątek dn. 20 maja 1938 r. o godz. 11 rano w siedzibie Towarzystwa w Paryżu, ul. de la Victoire 76.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie rachunków za rok operacyjny 1937;
- 4) Ustalenie dywidendy;
- 5) Reewaluacja bilansu;
- 6) Wyznaczenie członka Rady Zarządzającej;
- 7) Wyznaczenie członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Upoważnienie dla członków Rady Zarządzającej do rokowań z Towarzystwem;
- 9) Oznaczenie dzienników polskich, w których mają być zamieszczone ogłoszenia, przewidziane przez statut.

W myśl art. 28 statutu, mają prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu jedynie Akcjonariusze, posiadający przynajmniej dwadzieścia akcji. Właściciele mniejszej ilości akcji, niż dwadzieścia, mogą — w celu dopuszczenia ich do udziału w Walnym Zgromadzeniu — łączyć się dla osiągnięcia tej niezbędnej liczby i powierzyć jednemu spośród siebie swe przedstawicielstwo.

Akcje na okaziciela winny być złożone co najmniej na pięć dni przed datą Walnego Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dniu 14 maja 1938 r. w Kasach Société Générale de Crédit Industriel et Commercial w Paryżu, przy ulicy de la Victoire L. 66, w jego oddziałach paryskich, podmiejskich i na prowincji w regionalnych bankach, zrzeszonych z tym Zakładem, wreszcie w Banku Handlowym w Warszawie.

726

Rada Zarządzająca

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Chemiczne Grodzisk

zawiadamia powtórnie PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 maja 1938 r. o godz. 10 rano w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska 151 odbędzie się

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań bilansu, r-ku strat i zysków za rok 1937 oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych;
- 4) Udzielenie władzom S-ki absolutorium za rok 1937;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Zmiany statutowe: zmiana § 12 i § 14 statutu; do tychczasowe brzmienie § 12: „Zarząd Spółki składa się z jednego lub większej ilości członków, mianowanych na wniosek Rady przez Prezesa Rady Nadzorczej z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona” — uzupełnia się dodaniem zdania: „Zarząd zastępuje Spółkę w sądzie i poza sądem”; do tychczasowe brzmienie § 14: „Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wystarcza współdziałanie dwóch członków Zarządu lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem” — uzupełnia się słowami: „względnie dwóch prokurentów”;
- 9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Zgromadzeniu, o ile co najmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem zgłoszą Zarządowi swoje akcje, akcje imienne zaś dają prawo głosu, o ile w tymże siedmiodniowym terminie zapisane były w księgach Spółki. Zamiast samych akcji mogą być złożone świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych, urzędowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych.

736

Zarząd Spółki Akcyjnej „Mazowia“ Fabryka Mebli Giętych

w Radomsku

zwołuje na dz. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 4 po poł. w Radomsku w lokalu Spółki przy ulicy Dobryszczyckiej Nr 1

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937, powzięcie uchwały o pokryciu strat, kwitowanie Zarządu z wykonania przezeń obowiązków;
- 2) Uzgodnienie statutu Spółki z przepisami Kodeksu Handlowego;
- 3) Określenie wysokości kredytu Spółki;
- 4) Wybór Prezesa Zarządu;
- 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Określenie poborów członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Powzięcie uchwały co do dalszego istnienia Spółki;
- 8) (Sprawa dodatkowa) sprzedaż nieruchomości tartakowej.

Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci akcjonariusze, którzy złożą w Spółce akcje lub zaświadczenia, odpowiadające wymogom statutu Spółki, najpóźniej do dn. 18 kwietnia 1938 r. włącznie i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Do instytucji kredytowych, uprawnionych do wydawania w mowie będącego zaświadczenia, upoważniona jest także Oesterreichische Industrie-Kredit-Aktiengesellschaft w Wiedniu. Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

713

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Gazolina“

odbędzie się we Lwowie w lokalu własnym ul. Leona Sapiehy L. 3 w dn. 14 maja 1938 r. o godz. 17

Porządek dzienny:

- 1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu, jako też r-ku strat i zysków i protokołu rewizyjnego Rady Nadzorczej Spółki za 1937 r. oraz udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Rozdział czystego zysku.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone na 7 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia do depozytu w Banku Naftowym S. A. we Lwowie ul. L. Sapiehy 3.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądania te powinny być zgłoszone nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

725-17-18

I OGŁOSZENIE

Agrar- und Commerzbank, Spółka Akcyjna, Katowice

W myśl § 15 statutów, zaprasza się PP. Akcjonariuszów naszej Spółki na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w piątek dn. 20 maja 1938 r. o godz. 4 po poł. w lokalu naszego banku.

Porządek dzienny:

- 1) Przedłożenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1937. Sprawozdanie Rady o jej sprawdzeniu. Uchwalenie bilansu i podział zysku;
- 2) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie;
- 3) Wybory do Rady.

Akcje na okaziciela dają prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż.

Katowice, dn. 13 kwietnia 1938 r.

Zarząd: Küper, Michalke

722-17-18

Zarząd Wileńskiego Banku Ziemskiego

podaje do wiadomości, że z powodów, przewidzianych w § 105 Statutu Banku,

DRUGIE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na nim akcji, odbędzie się w dn. 21 maja b. r. o godz. 6 po poł. w Wilnie w lokalu Banku (Mickiewicza 8).

Akcje, albo zaświadczenia instytucyj kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych powinny być złożone w Banku przed dn. 14 maja b. r.

Depozytariusze Wileńskiego Banku Ziemskiego powinni przed dn. 14 maja b. r. powiadomić Bank o zamierzonym uczestnictwie w Zgromadzeniu.

Porządek dzienny:

1) Referaty Komisji Rewizyjnej i Zarządu oraz związane z nimi wnioski;

2) Zatwierdzenie rachunku strat i zysków oraz podział zysków za 1937 r.;

3) Wybór pisma dla zamieszczania obowiązujących ogłoszeń;

4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania za 1937 r. z bilansem i prowizorycznym zestawieniem przypuszczalnej wartości aktywów i pasywów z terenu poza granicami Polski;

5) Preliminarz wydatków na 1938 r.;

6) Pokwitowanie władz Banku z wykonania przez nie obowiązków [art. 390 § 2 pkt. 3 Kodeksu Handlowego];

7) Zamierzone zmiany statutu Banku, a mianowicie:

§ 31 ust. 1 z zamiast: „1) Po upływie co najmniej 6 tygodni od chwili wysłania zawiadomienia o wystawieniu dóbr na sprzedaż (§ 30) Bank zamieszcza obwieszczenie o licytacji w „Monitorze Polskim”, w jednym z wybranych przez Walne Zgromadzenie dzienników wileńskich, o którym podaje do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”, a także w piśmie wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu zgodnie z prawem o spółkach akcyjnych (art. 27)” —

ustanowić: „1) Po upływie co najmniej 6 tygodni od chwili wysłania zawiadomienia o wystawieniu dóbr na sprzedaż (§ 30) Bank zamieszcza obwieszczenie o licytacji w „Monitorze Polskim”, w jednym z wybranych przez Walne Zgromadzenie pism wileńskich, o którym podaje do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”, a także w piśmie wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu zgodnie z Kodeksem Handlowym (art. 338)”.

§ 31 ust. 2 z zamiast: „2) Obwieszczenia te winny być drukowane w „Monitorze Polskim” i w czasopiśmie, wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu, nie później jak na sześć tygodni przed terminem pierwszej licytacji, a w organie prasy wileńskiej nie później jak na dwa tygodnie od dnia ogłoszenia w „Monitorze Polskim” —

ustanowić: „2) Obwieszczenia te winny być drukowane w „Monitorze Polskim” i w czasopiśmie, wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu, nie później jak na sześć tygodni przed terminem pierwszej licytacji, a w piśmie wileńskim nie później jak na dwa tygodnie od dnia ogłoszenia w „Monitorze Polskim”.

§ 102 ust. 1 z zamiast: „1) Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenie w „Monitorze Polskim”, w piśmie, wskazanym przez Ministra Przemysłu i Handlu, oraz w jednym z dzienników wileńskich, według wyboru Walnego Zgromadzenia, o którym podaje się do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”. Pierwsze ogłoszenie powinno być dokonane przynajmniej na 21 dni, a drugie przynajmniej na 10 dni przed terminem Zgromadzenia” —

ustanowić: „1) Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenie w „Monitorze Polskim”, w piśmie, wskazanym przez Ministra Przemysłu i Handlu, oraz w jednym z pism wileńskich, według wyboru Walnego Zgromadzenia, o którym podaje się do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”. Pierwsze ogłoszenie powinno być dokonane przynajmniej na 21 dni, a drugie przynajmniej na 10 dni przed terminem Zgromadzenia”;

8) Wolne wnioski;

9) Wybory.

706

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Rada Zarządzająca Kuty Poldi (Poldina Hut)

w Pradze Czeskiej, Sp. Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 maja 1938 r. o godz. ½ 12 przed poł. odbędzie się w sali posiedzeń Ceska eskomptni banka a uverni ustav w Pradze, Prikopy 37

47 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie z działalności Spółki za rok 1937; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie Radzie Zarządzającej absolutorium z dotychczasowej działalności; 3) Zatwierdzenie bilansu i podział zysków; 4) Wybór członków Rady Zarządzającej; 5) Wybór dwóch członków Komisji Rewizyjnej i jednego zastępcy na rok gospodarczy 1938.

Praga, dn. 6 kwietnia 1938 r.

Z prawa głosu korzystają tylko ci Akcjonariusze, którzy co najmniej 10 akcji wraz z bieżącymi kuponami złożą najpóźniej do dn. 29 kwietnia 1938 r.: w Pradze Czeskiej — Generalnej Dyrekcji Spółki, w Ceska eskomptni banka a uverni ustav czy też w Zivnostenska banka; w Wiedniu — Oesterreichische Industriekredit A. G.; w Genewie — w Societé de Banque Suisse.

W zamian złożonych akcji wydane Im będą imienne karty legitymacyjne, opiewające na ilość złożonych akcji i przypadające na nie głosy.

752

I OGŁOSZENIE

Zarząd „Polskiej Forestry”, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów tej Spółki, że w dn. 21 maja 1938 r. o godz. 5 po poł. w sali Posiedzeń Powszechnego Banku Kredytowego we Lwowie, ul. Jagiellońska 7, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937;

2) Powzięcie uchwały co do dalszego istnienia Spółki — w myśl art. 430 kod. handl.;

3) Udzielenie Dyrekcji i Radzie Nadzorczej absolutorium;

4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy na porządek dzienny nie później, jak na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w Kasie Spółki w Katowicach (ul. Batorego 8) przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub też w instytucji kredytowej krajowej.

765

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Providentia Towarzystwo Powiernicze i Gestyjne w Polsce

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 10 maja 1938 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie przy Al. Ujazdowskiej 37, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie za rok operacyjny 1937; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1937; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki za rok 1937; 4) Wybory władz Spółki; 5) Sprawa wpłaty dalszych rat na kapitał akcyjny, 6) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dopełnić formalności, przepisanych art. 399 Kod. Handl.

W razie niedojścia do skutku Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w terminie powyższym z powodu braku quorum — następne odbędzie się w dn. 24 maja z tym samym porządkiem dziennym, przy czym postanowienia tego Zgromadzenia będą obowiązujące dla wszystkich Akcjonariuszy.

753

Z A R Z Ą D

Towarzystwa Przemysłowego Zakładów Mechanicznych
„Lilpop, Rau i Loewenstein”, Spółka Akc. w Warszawie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że — stosownie do par. 31, 32 i 33 statutu Spółki — zwołuje na dz. 9 maja 1938 r. na godz. 4.30 po południu

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

które odbędzie się w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie przy ul. Czackiego Nr 3.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły, oraz wniosków Komisji Rewizyjnej;
- 3) Powzięcie uchwały co do zysków i strat;
- 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania;
- 5) Sprawa budżetu i planu działania na 1938 r.;
- 6) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących według starszeństwa wyboru;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 9) Upoważnienie Zarządu do hipotecznego obciążania nieruchomości Spółki (zarówno w postaci pożyczek, jak i kaucyj), nabywania nieruchomości dla Spółki oraz zbywania należących do Spółki placów i domów.

Ze strony Akcjonariuszów nie zgłoszono, w trybie artykułu 394 Kodeksu Handlowego i § 34 Statutu Spółki, żadnych dodatkowych spraw na porządek obrad.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są — w myśl § 38 statutu Spółki i art. 399 Kodeksu Handlowego — złożyć Zarządowi najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej, z wymienieniem w zaświadczeniu liczby akcji i stwierdzeniem, że nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 39 statutu Spółki, Walne Zgromadzenie dojdzie do skutku we wskazanym wyżej terminie, o ile wezmą w nim udział osobiście, lub przez pełnomocników, akcjonariusze, reprezentujący razem przynajmniej 1/5 część kapitału zakładowego.

746

Warszawskie Zakłady Przemysłowe Wyrobu Drożdży Prasowanych,
Słodu i Spirytusu, Spółka Akcyjna

Bilans na dzień 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 394 058'88; Budynki zł 940 304'76; Maszyny, urządzenia techniczne i ruchomości zł 969 996'65; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 179 972'10; Zaliczenia zł 8 323'65; Papiery procentowe zł 54 673'51; Udziały zł 19 100'00; Surowce i materiały pomocnicze i pędne zł 77 622'90; Gotowe wyroby i półfabrykaty zł 14 704'64; Dłużnicy: Należności z tytułu umów kartelowych zł 43 292'58; Dostawcy zł 21 327'10; Różni zł 17 173'20; Kaucje zł 40 200'10; Sumy przechodnie zł 11 257'91; Strata za 1936 r. zł 12 574'77; Strata za 1937 r. zł 10 121'74; Ogółem zł 2 814 704'49.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 716 000'00; Kapitał zasobowy zł 27 035'44; Kapitał amortyzacyjny zł 954 778'28; Wierzyciele: Różni zł 75 285'30; Świadczenia socjalne zł 1 544'47; Kaucje zł 40 000'00; Ogółem zł 2 814 704'49.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Banderole zł 1 116 340'87; Koszty administracji ogólnej zł 197 426'00; Koszty fabrykacji zł 350 951'80; Koszty sprzedaży zł 112 930'15; Koszty przewozów zł 28 690'96; Świadczenia socjalne zł 14 757'07; Różne straty zł 22 970'07; Podatki zł 87 343'30; Ogółem zł 1 931 410'22.

ZYSKI. — Sprzedaż zł 1 851 102'44; Różne zyski zł 70 185'04; Strata za 1937 r. zł 10 121'74; Ogółem zł 1 931 410'22.

750

Zarząd Poznańskiego Banku Ziemi, Spółki Akc.

w P o z n a n i u

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, Spółki, że w sobotę dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 11 przed poł. w naszym banku w Poznaniu Aleje Marcinkowskiego 13 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Przedłożenie i rozpatrzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o sprawdzeniu rachunków rocznych;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1937;
- 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz powzięcie uchwały co do pokrycia wykazanej straty;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Zarząd (—) Zalisz (—) Górski

627

II OGŁOSZENIE

Zarząd Starzyckiej Fabryki Wyrobów Sukiennych Z. Bornstein

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w lokalu Spółki w Tomaszowie-Maz. przy ul. Warszawskiej Nr 59/71 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r.;
- 4) Podział zysków;
- 5) Pokwitowanie Zarządu;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 7) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 8) Wolny wniosek: zmiana § 6 statutu. Zamiast: „Zarząd składa się z 5 osób” projektuje się: „Zarząd składa się z sześciu osób”.

Akcjonariusze pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni nie później niż siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje Zarządowi Spółki.

758

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Ś-to Jerskie Zakłady Przemysłowo-Handlowe, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 maja 1938 r. o godz. 12 m 30 w siedzibie Zarządu, w Warszawie, przy ul. Ś-to Jerskiej Nr 10 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1937 i sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie bilansu za tenże rok, oraz rachunku strat i zysków i powzięcie odpowiednich uchwał;
- 4) Określenie czynności i wynagrodzenia członków Zarządu na rok operacyjny 1938;
- 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

749

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Dom Handlowy I. Cwejko”, Spółka Akc.

w Warszawie

zawiadamia, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie ul. Bieleńska Nr 23 w dn. 20 maja 1938 r. o godz. 19 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz sprawozdania za 1937 r.;
- 2) Wynagrodzenie Zarządu;
- 3) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki lub w odpowiedniej instytucji bankowej co najmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

756

Bank Handlowy w Warszawie

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans surowy w dn. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY.—Kasa i sumy do dyspozycji zł 11 043 177'39; Bilety skarbowe zł 1 000 000'00; Waluty zagraniczne zł 312 328'08; Papiery wartościowe: a) papiery państwowe zł 1 133 063'17, b) listy zastawne i obligacje zł 3 248 974'34, c) akcje zł 732 297'47, d) kupony zł 4 714'04, razem zł 5 119 049'02; Papiery wartość. ustawowego kapitału zapasowego zł 288 000'00; Udziały konsorcjalne zł 1 057 123'80; Banki krajowe zł 1 166 751'72; Banki zagraniczne zł 2 517 690'14; Dyskonto zł 88 311 473'29; Protesty zł 699 749'54; Kredyty w rachunk. bieżących: a) zabezpieczone zł 33 249 507'16, b) niezabezpieczone zł 5 260 892'94, razem zł 38 510 400'10; Pożyczki term'nowe: a) zabezpieczone papier. wartość. zł 2 122 694'00, b) inne zł 8 152 973'24, razem zł 10 275 667'24; Kredyty akceptacyjne i rebus. zł 2 925 616'77; Należn. z tyt. tranz. dewizowych na term. i reportowych zł 5 203 264'88; Nieruchomości zł 10 273 150'67; Różne rachunki zł 836 212'13; Oddziały zł 26 609 102'36; Rachunki wynikowe zł 1 660 518'58; **Suma bilansowa zł 207 814 275'71.**

Dłużnicy z tyt. gwarancyj zł 14 034 690'37; Inkaso zł 19 221 314'47.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 25 000 000'00, b) zapasowy zł 500 000'00, c) rezerwowy zł 3 000 000'00, d) fundusz amortyz. nieruchomości zł 294 790'23, razem zł 28 794 790'23; Wkłady: a) na książeczki zł 31 103 482'08, b) inne natychmiast płatne zł 43 347 827'46, c) inne płatne za wypow. i term'n. zł 14 728 439'60; Rachunki bieżące zł 30 648 098'62, razem zł 119 827 847'76; Różne natychm. płatne zobowiąz. zł 1 645 514'31; Banki krajowe zł 3 651 676'94; Banki zagraniczne zł 3 142 274'12; Redyskonto weksli zł 8 997 167'97; Zobow. z tyt. kredyt. akcept. i remb. zł 2 925 616'77; Zobow. z tyt. tranz. dewizowych na term. i reportowych zł 5 203 402'21; Różne rachunki zł 2 725 623'13; Oddziały zł 27 255 730'33; Rachunki wynikowe zł 3 644 631'94; **Suma bilansowa zł 207 814 275'71.**

Zobow. z tyt. udział. gwaranc. zł 14 034 690'37; Różni za inkaso zł 19 221 314'47. 754

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI AKCYJNEJ

Przemysł Chemiczny „Boruta“, Sp. Akc. w Zgierzu

odbędzie się w dn. 18 maja 1938 r. o godz. 9 rano w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Aleje Jerozolimskie 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, rachunku strat i zysków za 1937 r. oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych;
- 4) Sprostowanie bilansu za 1935 r. o sumę zł 9 264'56;
- 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia; wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu jeżeli przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w biurze Spółki w Zgierzu akcje w oryginale lub też zaświadczenie wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach tych należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 768

I OGŁOSZENIE

Fabryka Wyrobów Ceramicznych „Opoczno“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 14 maja 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Szopena 12

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z dokonanych w roku sprawozdawczym czynności;
- 4) Sprawa zużycia „specjalnej rezerwy do dyspozycji Zarządu” i powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysku;
- 5) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wynagrodzenie członków Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu winni złożyć swe akcje przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Szopena 12. 767-17-18

I OGŁOSZENIE

Górnośląski Bank Związkowy, Spółka Akcyjna, Chorzów I

zwołuje — w myśl §§ 3 i 15 statutu — PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w piątek dn. 20 maja 1938 r. o godz. 4½ po poł. w Katowicach przy ul. Dworcowej Nr 13 w lokalu Agrar- und Commerzbanku Sp. Akc. z następującym porządkiem obrad:

- 1) Przedłożenie sprawozdania oraz rachunku zamknięcia za rok 1937. Sprawozdanie Rady o ich zbadaniu i powzięcie uchwały w przedmiocie ich zatwierdzenia;
- 2) Powzięcie uchwały w przedmiocie pokrycia straty;
- 3) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały w myśl § 13 statutu (wynagrodzenie Rady Nadzorczej);
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej

Chorzów I, dn. 14 kwietnia 1938 r.

Zarząd: Michalke. Küper.

734-17-19

Akcyjny Bank Hipoteczny we Lwowie

Bilans surowy w dn. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 473 983'71; Waluty zagraniczne zł 38 341'01; Papiery wartościowe zł 2 886 297'94; Papiery wartościowe ustaw. kapitału zapasowego zł 383 430'76; Udziały konsorcjalne zł 323 027'87; Banki krajowe zł 16 689'14; Banki zagraniczne zł 61 907'73; Dyskonto zł 3 314 539'12; Protesty zł 1 179 510'01; Kredyty w rachunkach bieżących zł 6 695 126'58; Pożyczki term'nowe zł 8 944 884'06; Nieruchomości zł 5 400 943'23; Różne rachunki zł 302 999'36; Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł 20 467 873'16; Rachunki działu kredytu długoterminowego zł 4 990 743'08; Rachunki oddziałów zł 7 092 971'52; Rachunki wynikowe zł 334 847'93; Rachunki wynikowe roku ubiegłego zł 2 216 218'98; **Suma bilansowa zł 65 124 335'24.**

Dłużnicy z tytułu gwarancyj zł 168 282'45; Inkaso zł 388 566'22.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 5 000 000'00, b) zapasowe kapitały zł 2 635 610'36, razem zł 7 635 610'36; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 791 343'64; Wkłady zł 7 250 054'40; Rachunki bieżące zł 1 155 132'53; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 27 702'52; Banki krajowe zł 1 240 242'89; Banki zagraniczne zł 5 050 010'78; Redyskonto weksli zł 2 067 860'88; Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł 5 300 971'00; Zastaw walorów zł 2 017 575'23; Różne rachunki zł 369 966'34; Listy zastawne zł 20 233 476'00; Rachunki działu kredytu długoterminowego zł 807 403'38; Rachunki oddziałów zł 7 092 371'49; Rachunki wynikowe zł 252 526'82; Rachunki wynikowe roku ubiegłego zł 3 708 212'91; Zyski z lat ubiegłych zł 113 869'12; **Suma bilansowa zł 65 124 335'24.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 168 282'45; Różni za inkaso zł 388 566'22. 763

II OGŁOSZENIE

Radziwiłł, Wimmer i Żeleński

Spółka Akcyjna dla WYROBÓW z Gliny i Piasku we Lwowie

XXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej dla WYROBÓW z Gliny i Piasku Radziwiłł, Wimmer i Żeleński we Lwowie odbędzie się we **środe dn. 27 kwietnia 1938 r. o godz. 17 (5 po poł.)** w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie ul. 3 Maja 14.

Porządek dzienny: 1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu za rok 1937; 2) Sprawozdanie z kontroli zamknięcia rachunków oraz wnioski na udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Uchwała w sprawie wyniku i bilansu; 4) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariuszów, którzy uprawnieni są do głosowania i zechcą wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, uprasza się, aby akcje bez kuponów bieżących, względnie poświadczenia zdeponowania tychże u notariusza lub w instytucjach kredytowych najpóźniej do dn. 20 kwietnia 1938 r. jako ustawowo ustalonym terminie, złożyli w likwidaturze Banku Dyskontowego Warszawskiego Oddział we Lwowie ul. 3 Maja 14 albo też w kasie Spółki we Lwowie — Bodnarówka 8.

700

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Manufaktury Bawełnianej Lorentz i Krusche

Spółka Akcyjna w Zgierzu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 16 w lokalu Zarządu w Zgierzu, przy ul. 1 Maja Nr 5 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1937 oraz udzielenie władzom Spółki absolutorium; 4) Rozpatrzenie i ewentualne uchwalenie likwidacji Spółki; 5) Wybór członka Zarządu i członka Rady Nadzorczej; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu; 7) Wydzierżawienie przedziału na dalszy okres dwuletni; 8) Sprzedaż działek ziemi; 9) Wolne wnioski.

Akcje lub kwity depozytowe winny być złożone do dn. 23 kwietnia 1938 r.

694

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Przemysłu Metalowego K. RUDZIŃKI i S-ka, Sp. Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 maja 1938 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Wiejskiej Nr 3

ZWYCZAJNE 62 WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1937 oraz powzięcie uchwały o rozdziale zysków, względnie pokryciu strat;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu i planu działań za 1938 r.;
- 4) Potwierdzenie upoważnienia Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach finansowych i u osób prywatnych, zaciągania wszelkiego rodzaju pożyczek krajowych i zagranicznych, tudzież do hipotecznego ich zabezpieczenia;
- 5) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących;
- 6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 399 Kodeksu Handlowego — złożyć w siedzibie Zarządu Spółki (Wiejska 3) w godzinach biurowych (między 10 i 3 po poł.) najpóźniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia akcje lub świadectwa depozytowe.

723-17-18

„Drago”, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 248 315'52; Urządzenia placów zł 12 663'58; Budynki gospodarcze zł 75 816'48; Urządzenia techniczne zł 462 629'40; Inwentarz składów i biur zł 139 969'78; Budowa domu mieszkalnego zł 245 916'41; Przebudowa składu zł 307'90; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 154 230'19; Papiery wartościowe zł 11 254'00; Weksele w portfelu i inkasie zł 232 737'19; Zapasy towarów zł 230 188'73; Dłużnicy: Odbiorcy zł 414 357'30; Dostawcy zł 187 784'92; Różni zł 78 488'57; Wątpliwe należności zł 829'04; Sumy przechodnie zł 73 650'62; Strata z lat ubiegłych zł 169 981'17; Razem zł 2 739 120'80.

Sumy pozabilansowe — Różni za udzielone kaucje i gwarancje zł 58 040'00; Kaucje otrzymane zł 190 090'00; Papiery wartościowe wypożyczone zł 15 040'00; Różni za żyrowane rymesy zł 84 497'81; Razem zł 347 667'81.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; Kapitał rezerwowy zł 245 916'41; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 407 515'95, za 1937 r. zł 86 019'68, mniej umorzenia z roku 1937 zł 9 776'59; Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 369 855'32; Kredyty hipoteczne zł 26 855'01; Dostawcy zł 190 018'39; Różni zł 194 714'82; Czeki benzynowe zł 15 714'50; Sumy przechodnie zł 6 941'89; Zysk w 1937 r. zł 202 648'48, mniej poniesione na kapitał rezerwowy zł 197 303'06; Razem zł 2 739 120'80.

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu udzielonych kaucyj i gwarancji zł 58 040'00; Różni za udzielone kaucje i gwarancje zł 190 090'00; Różni za wypożyczone papiery wartościowe zł 15 040'00; Zobowiązania z tytułu żyrowanych weksli zł 84 497'81; Razem zł 347 667'81.

Uwaga. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych wynosi zł 155 348'74.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 317 069'29; Koszty sprzedaży zł 431 880'10; Koszty kredytów zł 20 626'52; Podatki państwowe i komunalne zł 84 842'14; Odpisy z rachunku dłużników zł 1 506'87; Odpisy z inwentarza zł 2 946'82; Odpisy amortyzacyjne zł 86 019'68; Strata z lat ubiegłych zł 169 981'17; Przeniesione na kapitał rezerwowy zł 197 303'06; Zysk w 1937 r. zł 202 648'48, mniej przeniesione na kapitał rezerwowy zł 197 303'06; Razem zł 1 317 521'07.

MA. — Zysk brutto ze sprzedaży zł 1 126 516'61; Różnice kursowe zł 1 387'50; Odsetki zł 16 687'45; Różnice na odpisach z inwentarza zł 2 948'34; Strata z lat ubiegłych zł 169 981'17; Razem zł 1 317 521'07.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie w dn. 1 kwietnia 1938 r. zatwierdziło bilans oraz rachunek zysków i strat i dokonało ponownego wyboru do Rady Nadzorczej P. Pawła Zabyszczana.

701

„Prasa Nowa”, Zakłady Wydawnicze i Graficzne, Spółka Akcyjna

we Lwowie

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Nieruchomość zł 584 495'44; Urządzenia techniczne zł 1 079 372'51; Inwentarz zakładowy zł 75 288'80; Wydawnictwo Wieku i Expressu zł 334 370'00; Gotówka w kasie i bankach zł 419 455'72; Rymesy zł 18 065'13; Papiery procentowe zł 6 000'00; Dłużnicy zł 89 030'52; Zapasy zł 39 038'37; Przedpłaty zł 1 344'19; Razem zł 2 646 510'68.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 600 000'00; Kapitał zapasowy zł 66 562'38; Rezerwa na podatek dochodowy zł 18 142'17; Fundusz amortyzacyjny zł 843 414'62; Wierzyciele zł 14 847'41; Składki zł 2 305'88; Antycypacje bierne zł 48 278'22; Zysk w roku 1937 zł 52 960'00; Razem zł 2 646 510'68.

STRATY. — Koszty ogólne i administracyjne zł 271 638'58; Świadczenia socjalne zł 31 986'67; Podatki zł 14 561'28; Amortyzacja zł 123 240'72; Prowizje ogłoszeniowe zł 20 510'14; Koszty redakcyjne zł 178 853'40; Koszty druku zł 505 538'27; Akcydens zł 15 308'29; Koszty ekspedycji zł 63 664'85; Zysk w roku 1937 zł 52 960'00; Razem zł 1 279 262'20.

ZYSKI. — Ogłoszenia i sprzedaż wydawnictw zł 1 245 608'28; Różne zł 33 653'92; Razem zł 1 279 262'20.

698

Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Domów, Spółka Akc.

Warszawa

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 80 200'00; Budynek mieszkalny zł 3 713 003'69; Garaż zł 18 667'59; Razem zł 3 811 871'28; Majątek płynny: Banki i P. K. O. zł 4 440'33; Papiery procentowe zł 1 706'40; Materiały opałowe zł 7 533'86; Dłużnicy: za komorne i opał zł 14 018'59; Sumy przechodnie zł 284'51; Razem zł 27 983'69; Strata za 1937 r. zł 48 632'34; **Ogółem zł 3 888 517'31.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; Kapitał rezerwowy zł 2 793'96; Razem zł 2 032 793'96; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 431 427'00, dopisano za 1937 r. zł 37 316'71, razem zł 468 743'71; Zobowiązania: Dostawcy zł 538'83; Komorne wpłacone z góry zł 2 003'59; Inne zobowiązania zł 227'35; Kredyt długoterminowy kraj. zł 1 412 968'03; Sumy przechodnie zł 1 241'84; Razem zł 1 416 979'64; **Ogółem zł 3 888 517'31.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Pensje i robocizna zł 15 810'00; Świadczenia socjalne zł 727'84; Odpisy amortyzacyjne zł 37 316'71; Koszty kredytów krajowych zł 83 313'54; Reperacje i utrzymanie domu zł 7 476'16; Ubezpieczenia zł 957'69; Podatek od nieruchomości za 1937 r. zł 14 725'00; Podatek od nieruchomości za lata poprzednie zł 44 395'38; Razem zł 59 120'38; Woda, światło i koszty administracji zł 12 248'02; **Ogółem zł 216 970'34.**

MA. — Dochód z nieruchomości zł 168 200'00; Procenty od Pożyczki Narodowej zł 108'00; Strata za 1937 r. zł 48 662'34; **Ogółem zł 216 970'34.** 742

SCOTT & BOWNE, Spółka Akcyjna, Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe dla Wyrobów Chemiczno-Farmaceutycznych

Warszawa, ul. Okopowa 21/23

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Nieruchomości, urządzenia techniczne i biurowe zł 284 274'91; Majątek płynny: Kasa i P. K. O. zł 23 633'20; Papiery wartościowe zł 9 680'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 35 976'69; Surowce, gotowe wyroby i towary zł 379 065'01; Dłużnicy zł 229 068'32; Kaucje zł 1 188'70; Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 6 373'20; Koszty organizacyjne zł 4 000'00; Straty za lata ubiegłe zł 96 552'18; **Razem zł 1 869 812'21.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 500 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 59 623'71; Rezerwa na stracone należności zł 5 557'39; Długi hipoteczne zł 28 442'30; Wierzyciele zł 342 302'03; Banki zł 30 100'00; Sumy przejściowe zł 39 907'03; Zysk netto zł 63 879'73; **Razem zł 1 069 812'21.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Stracone należności zł 5 124'49; Straty na urządzeniach zł 6 575'16; Amortyzacja: kosztów organizacyjnych zł 4 000'00, urządzeń i nieruchomości zł 32 985'22; Koszty fabrykacji zł 158 516'57; Koszty sprzedaży i propagandy zł 151 897'00; Koszty administracji ogólnej zł 233 516'15; Koszty finansowe zł 40 934'01; Różnice kursowe zł 928'60; Podatki i opłaty skarbowe zł 31 897'50; Świadczenia społeczne zł 12 749'48; Ofiary zł 2 836'85; Koszty prawne zł 10 972'08; Zysk netto zł 63 879'73; **Razem zł 756 812'84.**

MA. — Zysk brutto zł 753 931'03; Wpływ dawniej spisanych należności zł 2 881'81; **Razem zł 756 812'84.** 729

Warszawskie Towarzystwo Pożyczkowe na Zastaw Ruchomości SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans surowy w dn. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 2 670 634'30; Papiery wartościowe zł 278 173'49; Zaliczenia zł 13 696 107'00; Zastawy, spadłe z licytacji zł 83 411'00; Nieruchomości zł 1 053 409'63; Ruchomości i urządzenia zł 111 621'24; Sumy przechodnie zł 531 361'25; Należność hipoteczna zł 35 000'00; Rachunki wynikowe zł 278 582'52; **Razem zł 18 738 300'43.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 672 060'93; Fundusz amortyzacyjny zł 197 163'90; Akcepty zł 14 640 580'00; Sumy przechodnie zł 426 991'48; Zysk lat ubiegłych zł 370 214'26; Rachunki wynikowe zł 431 289'86; **Razem zł 18 738 300'43.** 733

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłowo-Leśnego, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 maja 1938 r. o godz. 19 odbędzie się w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Królewskiej Nr 35

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za okres obrachunkowy od 1 stycznia 1937 r. do 31 grudnia 1937 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi; 2) Plan działań na rok 1938; 3) Ustalenie liczby, zatwierdzenie kooptacji i wybór członków Zarządu; 4) Ustalenie terminu urzędowania i wybór członków Komisji Rewizyjnej. 737-17-19

I OGŁOSZENIE

XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW FIRMY

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna

odbędzie się w piątek dn. 13 maja 1938 r. o godz. 10 przed poł. w Dziedzicach, w lokalach biurowych Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie z działalności Spółki za rok operacyjny 1937;
2) Zamknięcie roczne z sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej;
3) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku i wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej, Delegata Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej, oraz wysokości żetonu dla Rady Nadzorczej;
4) Udzielenie pokwitowania;
5) Wybór Rady Nadzorczej i jednego członka Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, uprawnieni do głosowania, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje najpóźniej na 8 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. do dn. 6 maja b. r. w jednym z następujących banków:

Bank Gospodarstwa Krajowego Oddział w Białej, Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akcyjna w Bielsku n/Śl., Powszechny Bank Związkowy w Polsce S. A., Oddział Biała, lub też w Kasie Spółki w Dziedzicach. Dziedzice, dn. 19 kwietnia 1938 r.

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna
Zarząd

739-17-18

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Przetworów Chemicznych „Rędziny”, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 maja b. r. o godz. 17 w Warszawie, w domu przy ulicy Dantyszka Nr 18, ma się odbyć

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

wymienionej Spółki Akcyjnej z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie sprawozdania, rachunku zysków i strat oraz bilansu za rok sprawozdawczy 1937, oraz udzielenie Zarządowi absolutorium; 2) Podział zysków za rok 1937; 3) Wybory członków Zarządu; 4) Wybory członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie im wynagrodzenia; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki w Rudnikach Częstochowskich najpóźniej do dn. 2 maja 1938 r. swoje akcje lub świadectwa depozytowe. 761

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pierwsze Warszawskie Importowe Towarzystwo „E. W. I. G.”

Spółka Akcyjna, Warszawa, Leszna 10

komunikuje, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 13 kwietnia 1938 r.

obniżono kapitał akcyjny Spółki do zł 350 000'00.

Na zasadzie art. 441 K. H. wzywa się wierzycieli, którzy nie zgadzają się na powyższe obniżenie, do wniesienia sprzeciwów w terminie ustawowym. 743-17-19-21

Towarzystwo Schlösserowskiej Przędzalni Bawełny i Tkałni

w Ozorkowie, Spółka Akcyjna

Bilans za 1937 rok

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 208 300'75; Budowle fabryczne zł 3 215 810'31; Budowle gospodarcze: a) murowane zł 228 636'86, b) drewniane zł 30 277'13; Domy mieszkalne zł 722 256'40; Maszyny, urządzenia i instalacje zł 8 604 747'11; Ruchomości zł 265 329'22; Majątek płynny: Gotówka: a) Kasa zł 573'18, b) banki zł 15 486'88; Papiery procentowe: a) w portfelu zł 836'17, b) w zastawie zł 27 000'00; Weksle: a) fabryki zł 16 000'00, b) w depozycie zł 25 125'00; Materiały pomocnicze zł 3 189'05; Odbiorcy fabryki i składów komisowych zł 338 239'00; Dostawcy zł 3 419'37; Urzędnicy zł 49 630'59; Dłużnicy różni zł 61 633'62; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 2 084'92, b) inne zł 4 518'23; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 204'04; Strata za 1931 r. zł 3 027 604'72; Strata za 1932 r. zł 1 415 909'49; Strata za okres I/I—24/II 1933 r. zł 64 716'00; Strata za 1934 r. zł 39 934'09; Strata za 1935 r. zł 355 240'94; Strata za 1936 r. zł 212 530'47; Strata za 1937 r. zł 25 515'45; **Razem zł 18 964 749'00.**

Różni za kaucje hipoteczne zł 1 322 812'50; Różni za weksle gwarancyjne zł 20 000'00; Weksle gwarancyjne zł 2 000'00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 4 500 000'00, b) zasobowy zł 484'59, c) specjalna rezerwa zł 604 698'48; Kapitał amortyzacyjny zł 10 426 787'21; Zobowiązania: Akcepty krajowe zł 2 400'00; Banki zł 140 955'68; Kredyty hipoteczne zł 659 849'48; Zaległe podatki zł 624 525'40; Dostawcy zł 618 940'62; Odbiorcy fabryki i składów komisowych zł 15 487'88; Urzędnicy zł 47 407'90; Wierzyciele różni zł 501 998'92; Sumy przechodnie: a) rezerwa procentów zł 648'38, b) inne zł 6 085'71; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 359 816'31; Pozostałość od podziału zysku za 1929 r. zł 435 577'53; Zysk za okres 25/II — 31/XII 1933 r. zł 19 093'91; **Razem zł 18 964 749'00.**

Kaucje hipoteczne wydane zł 1 322 812'50; Weksle gwarancyjne zł 20 000'00; Różni za weksle gwarancyjne zł 2 000'00. Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 604 158'16.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne zł 80 324'12; Koszty kredytów zł 46 198'78; Podatki państwowe i komunalne zł 11 781'03; Odpisy amortyzacyjne zł 269 978'59; Różnice kursu zł 6 854'10; Straty na papierach procentowych zł 126'36; Bonifikaty zł 147'49; Straty na odbiorcach, dostawcach i dłużnikach zł 311 764'70; **Razem zł 727 175'17.**

MA. — Czynnosc za dzierżawę fabryki zł 260 000'00; Oplata na koszty wykonywania nadzoru i kontroli stosownie do § 3 umowy dzierżawnej zł 21 600'00; Oplata p/g umowy uzupełniającej z 2/XI 1937 r. zł 16 000'00; Wpływ z komornego i dzierżawy terenów zł 17 487'84; Zysk na umorzeniu zobowiązań p/g warunków układu z wierzycielami zł 264 143'64; Różnice kursu zł 54 432'79; Redukcja podatku dochodowego za 1930 rok zł 50 339'82; Zysk na papierach procentowych zł 17 200'77; Wpływy za kupony zł 209'00; Wpływy na należności, spisane na straty w latach ubiegłych zł 179'79; Zyski na sprzedanych ruchomościach zł 61'86; Zyski różne zł 4'20; Strata za 1937 r. zł 25 515'46; **Razem zł 727 175'17.** 719

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Zakłady Chemiczne „Nifrat“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 2 maja 1938 r. o godz. 12 m. 30** w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mińskiej pod Nr 25 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, oraz rachunku strat i zysków za rok 1937, powzięcie uchwały o rozdziale zysków, udzielenie pokwitowania z czynności władzom Spółki; 2) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na rok 1938; 3) Kupno, sprzedaż i obciążenie majątku nieruchomego, oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu; 4) Ustalenie liczby, zatwierdzenie kooptacji i wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 703

Zakłady Włókiennicze Rozen i Wislicki, Spółka Akc. w Łodzi

Bilans zamknięcia na **dn. 31 grudnia 1937 r.**

STAN CZYNNY. — 1) Majątek stały: Grunty zł 114 197'85; Budynki: a) fabryczne zł 158 231'36, b) gospodarcze zł 75 647'10, c) mieszkalne zł 14 996'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 488 204'75; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 1 380'00, b) martwy zł 42 741'36, razem zł 895 399'16; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 18 179'56; Papiery procentowe zł 5 661'84; Weksle w portfelu i w inkasie zł 105 039'08; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 16 050'00; Materiały: a) surowiec zł 450 798'59, b) pomocnicze i pędne zł 45 208'48; Półfabrykaty zł 384 956'51; Gotowe wyroby i towary zł 421 923'90; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 486 842'84, b) dostawcy zł 15 211'75, c) różni zł 102 788'96; Wpłaty na akcje zł 35 100'00; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 25 917'23, b) różne rachunki osobowe zł 576'50, razem zł 2 114 255'24; **Ogólna suma stanu czynnego zł 3 009 654'40.**

Pozycje pozabilansowe. — 1) Różni za akcepty gwarancyjne zł 50 000'00; 2) Obligo z tytułu żyr wekslowych zł 781 207'27; **Razem zł 831 207'27.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 540 000'00, b) dopisano w 1937 r. zł 540 000'00 = zł 1 080 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 162 000'00, b) dopisano w 1937 r. zł 19 055'17 = zł 181 055'17; Razem zł 1 261 055'17; 2) Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 165 997'26, b) dopisano w 1937 r. zł 88 355'65, razem zł 254 352'91; 3) Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 120 460'28, b) banki zł 162'00, c) pożyczka hipoteczna zł 103 680'00, d) pożyczka długoterminowa u akcjonariuszy zł 132 250'83, e) zaległe podatki zł 24 673'00, f) zaległe świadczenia socjalne zł 39 224'62, g) dostawcy zł 652 840'51, h) odbiorcy zł 104 873'71, i) różni zł 218 039'13; Sumy przechodnie: wydatki, dotyczące okresu sprawozdawczego zł 21 410'93; Razem zł 1 427 585'01; Zysk zł 66 661'31; **Ogólna suma stanu biernego zł 3 009 654'40.**

Pozycje pozabilansowe. — 1) Akcepty gwarancyjne zł 50 000'00; 2) Żyra wekslowe zł 781 207'27; **Razem zł 831 207'27.**

Zobowiązania zagraniczne zł 391 468'62.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 516 530'67; Koszty fabrykacji zł 293 139'67; Koszty sprzedaży zł 510 732'50; Koszty kredytu zł 73 972'50; Podatki państwowe i komunalne zł 165 775'75; Różnice kursowe zł 11 240'29; Amortyzacja za 1937 r. zł 89 909'95; Różne straty zł 8 450'75; Zysk zł 66 661'31; **Razem zł 4 374 673'39.**

MA. — Zysk brutto z fabrykacji zł 4 317 226'25; Skonto kasowe zł 57 447'14; **Razem zł 4 374 673'39.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dn. 12 kwietnia 1938 r. 717

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Włókienniczy „Karol Stejnert“ w Łodzi

zawiadamia, że w **dn. 16 maja 1938 r. o godz. 4 po poł.** odbędzie się w biurze Zarządu w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 276

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zażalenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r. i udzielenie pokwitowania władzom Spółki z wykonania obowiązków;
4) Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej;
5) Określenie wysokości pensji członków Rady Nadzorczej i Zarządu, oraz uchwalenie budżetu wydatków na rok 1938;
6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub bankowe dowody depozytowe Zarządowi przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia.

Gdyby Walne Zgromadzenie z powodu niedostatecznej liczby reprezentantów akcji w powyższym terminie nie doszło do skutku, **penowne Zgromadzenie** odbędzie się w tym samym miejscu w **dn. 23 maja 1938 r. o godz. 4 po poł.** z tym samym porządkiem obrad i będzie ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na Zgromadzeniu akcji. 716

Bank für Handel und Gewerbe Poznań — Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu

SPÓŁKA AKCYJNA

Skrócony bilans surowy w dn. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Kasa i sumy do dyspozycji	557 410 62		Kapitał zakładowy	2 000 000 00	
Bilety skarbowe	500 000 00		Kapitały rezerwowe	320 750 00	
Waluty zagraniczne	5 602 81		Wkłady	6 919 839 55	
Papiery wartościowe	173 388 21		Rachunki bieżące	3 073 287 68	
Papiery wartośc. ust. kapitału zapasowego	166 970 39		Różne natychmiast płatne zobowiązania	24 687 31	
Udziały konsorcjalne	503 500 00		Banki krajowe	723 675 42	
Banki krajowe	495 231 30		Banki zagraniczne	83 498 30	
Banki zagraniczne	76 008 44		Redyskonto weksli	112 916 36	
Dyskonto	1 364 126 50		Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego	20 050 00	
Protesty	37 759 54		Oddziały	2 495 533 10	
Kredyty w rachunkach bieżących	7 410 463 81		Różne rachunki	149 847 67	
Pożyczki terminowe	2 277 332 62		Rachunki wynikowe	274 256 93	
Oddziały	2 484 516 44				
Różne rachunki	16 139 74				
Rachunki wynikowe	129 861 90				
	<u>16 198 342 32</u>			<u>16 198 342 32</u>	
Dłużnicy z tyt. gwarancyj	393 499 63		Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj	393 499 63	
Inkaso	1 387 777 73		Różni za inkaso	1 387 777 73	

715

Bank Amerykański w Polsce, Spółka Akcyjna

Bilans surowy w dn. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 1 380 836 49; Bilety skarbowe zł —; Waluty zagraniczne zł 29 980 14; Papiery wartościowe zł 246 542 18; Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 4 100 00; Udziały konsorcjalne zł 100 00; Banki krajowe zł 74 967 09; Banki zagraniczne zł 274 687 54; Dyskonto zł 1 792 938 22; Protesty zł 268 457 50; Kredyty w rachunkach bieżących zł 2 938 156 01; Pożyczki terminowe zł 6 865 898 35; Kredyty akceptacyjne i rembursowe zł —; Należności z tyt. transakcyj dewiz. n/term. i report. zł —; Nieruchomości zł 1 103 383 05; Różne rachunki zł 54 163 47; Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł —; Rachunki wynikowe zł 131 983 37; **Suma bilansowa zł 15 219 193 41.**
Dłużnicy z tytułu gwarancyj zł 1 794 587 03; Inkaso zł 1 409 710 97.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 5 000 000 00; Kapitały rezerwowe zł 7 720 44; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 16 936 90; Wkłady zł 7 959 102 56; Rachunki bieżące zł 773 012 97; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 5 646 63; Banki krajowe zł 128 805 00; Banki zagraniczne zł 15 273 18; Redyskonto weksli zł 373 390 98; Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł —; Zastaw walorów zł —; Wierzyciele hipoteczni zł 95 304 28; Zobowiąz. z tyt. kred. akcept. i remburs. zł —; Zobowiąz. z tyt. trans. dewiz. n/term. i report. zł —; Różne rachunki zł 581 099 11; Listy zastawne zł —; Rachunki wynikowe zł 262 901 36; **Suma bilansowa zł 15 219 193 41.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 1 794 587 03; Różni za inkaso zł 1 409 710 97. 714

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

Okręgowy Zakład Elektryczny w Tarnowie, Spółka Akcyjna

odbędzie się w dn. 13 maja 1938 r. o godz. 11 w lokalu Spółki w Mościcach z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r. i pokwitowanie władz Spółki;

2) Podział czystego zysku za 1937 r.;

3) Zmiana § 6 statutu Spółki przez powiększenie ilości członków Rady Nadzorczej z 5 osób na 7 osób;

4) Wybory członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

5) Wolne wnioski.

Mościce, dn. 14/IV 1938 r.

710-17-18

Danziger Privat-Actien-Bank Filiale Poznań Gdański Prywatny Bank Akcyjny, Spółka Akcyjna w Gdańsku Oddział w Poznaniu wraz z Wpłatnią w Grudziądzu i Oddziałem w Starogardzie

Bilans surowy na dz. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 387 836 90; Waluty zagraniczne zł 39 005 67; Papiery wartościowe zł 14 324 00; Banki krajowe (w tym oddziały zł 514 972 95) zł 1 591 043 74; Banki zagraniczne zł 317 482 85; Dyskonto zł 501 089 71; Protesty zł 51 467 82; Kredyty w rachunkach bieżących zł 2 663 207 34; Pożyczki terminowe zł 869 920 50; Nieruchomości zł 124 070 00; Różne rachunki zł 27 963 67; Rachunki wynikowe zł 71 016 71; **Ogółem zł 6 712 447 84.**

Dłużnicy z tyt. gwarancyj zł 64 682 82; Inkaso zł 510 120 28.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000 00; Kapitały rezerwowe zł 27 902 30; Fundusz amort. nieruchomości zł 12 140 00; Wkłady zł 1 614 591 77; Rachunki bieżące zł 1 464 246 19; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 34 542 07; Banki krajowe (w tym oddziały zł 453 492 58) zł 875 792 75; Banki zagraniczne zł 964 828 31; Różne rachunki (w tym rach. wynik. roku ubiegł. zł 48 957 98) zł 176 641 17; Rachunki wynikowe zł 41 763 28; **Ogółem zł 6 712 447 84.**

Zobowiązania z tyt. udziel. gwarancyj zł 64 682 82; Różni za inkaso zł 510 120 28. 705

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Syndykatu Rolniczego Warszawskiego Spółki Akcyjnej w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 7 maja 1938 r. o godz. 12 w lokalu Spółki Warszawa, Kopernika 30.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r. oraz udzielenie pokwitowania Komisji Likwidacyjnej; 4) Budżet na rok 1938; 5) Przejęcie do zapłaty wszystkich zobowiązań Spółdzielni Rolniczej Warszawskiej; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki akcje lub świadectwa depozytowe polskich instytucji kredytowych najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem. 728

Jaworznińskie Komunalne Kopalnie Węgla, Spółka Akc.

zwołują

**XXIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY**

w Krakowie w Prezydium Zarządu Miasta w dn. 30 kwietnia 1938 r. (sobota) godz. 10 z porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie i zamknięcie rachunków za 1937 r. wraz ze sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej i związane z tym uchwały; 2) Uchwała o użyciu funduszu rezerwowego; 3) Wybór Rady Nadzorczej (§ 6 statutu).

Celem wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu należy złożyć akcje lub zaświadczenia depozytowe z wyszczególnieniem numerów akcji w Zarządzie Spółki w Krakowie ul. Krupnicza L. 5 najdalej do dn. 22 kwietnia 1938 r. włącznie. 740

F. Romaszkan, Fabryka Papieru, Spółka Akc. w Wadowicach

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 34 828'60; Budynki fabryczne i mieszkalne zł 260 435'79; Urządzenia techniczne zł 422 533'20; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 12 439'65; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 120 281'56; Papiery procentowe zł 4 090'00; Udział w innym przedsiębiorstwie zł 9 000'00; Materiały zł 78 802'31; Fabrykaty zł 64 774'50; Dłużnicy zł 77 369'53; Straty z lat ubiegłych zł 4 593'87; **Razem zł 1 089 149'01.**

Sumy pozabilansowe zł 80 000'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 700 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z 1936 r. zł 264 711'65, odpisano zł 700'00, dopisano zł 48 312'90; Kapitał rezerwowy zł 7 300'00; II. Zobowiązania: Wierzyciele zł 33 619'97; Rezerwa na podatek zł 7 770'61; Nadwyżka bilansowa zł 28 133'87; **Razem zł 1 089 149'01.**

Sumy pozabilansowe zł 80 000'00.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 168 492'15; Koszty fabrykacji zł 704 517'19; Koszty sprzedaży zł 63 128'12; Podatki zł 28 105'80; Utrzymanie urzędzeń zł 34 357'66; Odpisy amortyzacyjne zł 48 312'99; Nadwyżka bilansowa zł 28 133'87; **Razem zł 1 080 048'69.****MA.** — Wpływy z eksploatacji zł 1 076 943'87; Odsetki zł 3 104'82; **Razem zł 1 080 048'69.**

Powyższy bilans i rachunek strat i zysków zatwierdziło Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 29 marca 1938 r. i uchwaliło przeznaczyć z wykazanej nadwyżki: zł 24 500'00 na 3% dywidendę, zł 2 540'00 na kapitał rezerwowy, i zł 1 093'87 — na częściowe pokrycie strat z lat ubiegłych.

Skład osobowy Rady Nadzorczej i Zarządu pozostał bez zmiany. 711

Bank Spółek Niemieckich w Polsce, Spółka Akcyjna, Łódź

Bilans surowy (kwartalny) w dn. 31 marca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 310 492'82; Waluty zagraniczne zł 44 622'41; Papiery wartościowe zł 27 104'90; Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 59 147'85; Udziały konsorcjalne zł 372 003'00; Banki krajowe zł 170 694'16; Banki zagraniczne zł 52 910'22; Dyskonto zł 3 257 880'81; Protesty zł 3 800'00; Kredyty w rachunkach bieżących zł 2 142 027'23; Pożyczki terminowe zł 894 141'91; Nieruchomości zł 916 608'07; Różne rachunki zł 45 445'17; Rachunki wynikowe zł 67 197'99; **Suma bilansowa zł 8 364 076'54.**

Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 20 000'00; Inkaso zł 1 191 283'81.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000'00; Kapitały rezerwowe zł 173 807'00; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 46 380'80; Wkłady zł 2 660 942'80; Rachunki bieżące zł 1 885 591'67; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 17 903'79; Banki krajowe zł 631 756'22; Banki zagraniczne zł 61 942'93; Redyskonto weksli zł 1 027 972'91; Wierzyciele hipoteczni zł 11 176'37; Różne rachunki zł 185 935'62; Rachunki wynikowe zł 157 840'43; Dubio zł 2 821'00; **Suma bilansowa zł 8 364 076'54.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 20 000'00; Różni za inkaso zł 1 191 283'81. 735

Towarzystwo Wyrobów Wełnianych i Gumowych „F. W. Schweikert“

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Kasa zł 20 196'30; Banki zł 78 768'60; Weksle zł 151 782'33; Papiery wartościowe zł 6 263'71; Dłużnicy zł 907 569'56; Towary zł 1 501 165'72; Surowce i materiały pomocnicze zł 1 087 987'95; Place zł 2 369 847'99; Budynki zł 3 240 568'18; Maszyny zł 9 151 546'52; Ruchomości zł 123 726'51; Depozyty zł 2 464'00; Sumy przechodnie zł 13 043'12; Straty z lat ubiegłych zł 2 966 465'16; Straty na wycofanych maszynach zł 5 045'64; Straty z roku 1937 zł 81 329'94; **Razem zł 3 052 840'74; Ogółem zł 21 707 771'23.****PASYWA.** — Kapitał akcyjny zł 10 200 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 8 730 413'24; Kapitał stypend. im Roberta Schweikerta zł 26 666'66; Akcepty zł 23 000'00; Wierzyciele zł 2 696 026'94; Banki zł 158'00; Sumy przechodnie zł 31 506'39; **Ogółem zł 21 707 771'23.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Surowce i materiały pomocnicze zł 3 883 435'75; Materiały napędowe zł 252 156'10; Robocizna zł 1 618 227'71; Świadczenia społeczne zł 140 392'51; Utrzymanie maszyn, filtrów, wodociągów i budynków zł 93 730'29; Koszty handlowe zł 1 033 675'87; Różnice kursowe zł 2 832'80; Odsetki i koszty inkasowe zł 162 871'19; Podatki i opłaty stempłowe zł 236 809'77; Straty u odbiorców zł 34 982'05; Odpisy na amortyzację zł 710 197'26; **Ogółem zł 8 169 311'30.****MA.** — Dochód z fabrykacji zł 7 703 282'50; Bonifikaty oraz zysk ze sprzedanych maszyn zł 361 566'91; Różnice kursowe zł 9 246'82; Skonto dostawców zł 9 177'52; Premia eksportowa zł 4 655'11; Odsetki zł 52'50; **Razem zł 8 087 981'36; Ogólna strata 1937 r. zł 81 329'94; Ogółem zł 8 169 311'30.**

696

**Tomaszowska Fabryka Dywanów, Chodników i Wyrobów Kokosowych
Aleksander Müller, Spółka Akc., Tomaszów Mazowiecki, Rolanda 2/4**

Bilans zamknięcia po dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty i budynki zł 1 195 462'32; Maszyny i urządzenia techniczne zł 1 373 875'42; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 56 036'10; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 60 550'49; Papiery wartościowe zł 28 673'00; Weksle i чеки zł 62 967'56; Materiały i towary zł 1 428 360'56; Należności zł 856 468'76; **Ogółem zł 5 062 444'21.****PASYWA.** — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 3 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 5 515'96; Kapitał rezerwowy zł 3 132'40; Kapitał rezerwy specjalnej zł 32 914'05; II. Fundusz amortyzacyjny zł 1 590 524'05; III. Zobowiązania: Długi i należności wątpliwe zł 266 599'26; Zysk za 1937 rok zł 163 758'47; **Ogółem zł 5 062 444'21.**

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 49 411'10.

Uchwalono wypłacić dywidendy 5%.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 521 237'61; Koszty administracji zł 164 687'00; Koszty handlowe i sprzedaży zł 93 483'76; Podatki państwowe i komunalne zł 55 133'82; Świadczenia społeczne zł 32 513'29; Odpisy amortyzacyjne zł 95 715'04; Strata na dłużnikach zł 14 462'05; Zysk za 1937 r. zł 163 758'47; **Ogółem zł 1 140 991'04.****MA.** — Saldo zł 1 140 991'04.

Bilans zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dn. 9 kwietnia 1938 r. 707

I OGŁOSZENIE

Zarząd Przedzalni i Tkalni Juty i Lnu „Warta“, Spółki Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 21 maja 1938 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mazowieckiej 3 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat; powzięcie uchwały w sprawie podziału zysków i udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Wybory władz Spółki i określenie ich wynagrodzenia; 5) Upoważnienie Zarządu do nabycia nieruchomości; 6) Wolne wnioski. 709

Deutsche Bank, Berlin

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Gotówka w kasie oraz pozostałości żyrowe i czekowe RM 105 460 595'75; Zapadłe kupony procentowe i dywidendowe RM 16 092 854'92; Czeki RM 28 439 028'05; Weksle RM 1 035 613 802'45; Weksle skarbowe i nieoprocenowane przekazy skarbowe Rzeszy i Krajów RM 202 880 532'76; Papiery wartościowe własne RM 330 334 502'49; Udziały w interesach konsorcjalnych RM 35 372 079'14; Krótkoterminowe należności niewątpliwej dobroci i płynności u instytucji kredytowych RM 56 854 223'25; Należności z interesów reportowych i lombardowych na podkładzie notowanych na giełdzie papierów wartościowych RM 4 117 340'55; Zaliczki na zafaktowane albo zaskładowane towary RM 136 499 527'36; Dłużnicy RM 1 171 510 413'19; Hipoteki RM 8 469 025'02; Trwałe udziały RM 37 105 059'00; Nieruchomości i budynki RM 80 256 330'39; Urządzenia biurowe oraz dla ruchu RM 1 003; Pozycje przejściowe, służące dla rozgraniczenia rachunków RM 684 115'37; Pozostałe aktywa (srebro niemone-tarne, monety nieobiegowe itp.) RM 35 580 97; **Ogółem RM 3 300 725 011'67.**

PASYWA. — Wierzyciele RM 2 555 202 804'61; Zobowiązania z przyjęcia ciągniętych i wystawiania własnych weksli RM 215 919 566'41; Wkłady oszczędnościowe RM 308 879 311'99; 6% Pożyczka Dolarowa (znajdująca się jeszcze w obiegu) RM 11 779 520'00; Hipoteki, ciężące na naszych nieruchomościach, obecnie jeszcze nie płacone RM 97 932'00; Niepodjęte dywidendy RM 449 289'31; Kapitał akcyjny RM 130 000 000'00; Ustawowa rezerwa RM 31 000 000'00; Rezerwa pensyjna RM 15 000 000'00; Zarezerwowania RM 9 021 639'05; Fundusz dobroczynności RM 28 920'34; Pozycje przejściowe pomiędzy własnymi oddziałami RM 264 127'81; Pozycje przejściowe, służące dla rozgraniczenia rachunków RM 13 118 191'43; Czysty zysk RM 9 963 703'71; Własne straty w obiegu RM 1 626 504'93; Zobowiązania z poręczeń, wekslowych i czekowych gwarancji etc., którym przeciwstawia się równie wysoka kwota dłużników z gwarancji RM 247 883 772'84; Własne zobowiązania żyrowe, z podanych dalej akceptów bankowych RM 7 670 466'27, z pozostałych redyskontowań RM 159 401 471'70, razem RM 167 071 937'97; **Ogółem RM 3 300 725 011'67.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

WYDATKI. — Wydatki osobowe RM 76 149 025'55; Wydatki na cele społeczne, urządzenia dobroczynne i emerytury RM 17 582 555'18; Pozostałe koszty handlowe RM 18 949 333'32; Podatki i podobne opłaty RM 18 491 454'00; Przydział na rezerwę ustawową RM 3 000 000'00; Zysk: przeniesienie z 1936 r. RM 1 755 184'65, czysty zysk RM 8 203 524'06, razem RM 9 963 703'71; **Ogółem RM 144 136 076'76.**

PRZYCHODY. — Przeniesienie z 1936 r. RM 1 755 184'65; Odsetki i dyskont RM 60 041 912'30; Prowizje i należności RM 82 338 979'81; **Ogółem RM 144 136 076'76.**

Według ostatecznego wyniku moich obowiązkowych badań na podstawie ksiąg i zapisków Spółki jak i udzielonych mi przez Zarząd wyjaśnień i dowodów odpowiadają księgowości, roczne zamknięcie rachunków i sprawozdanie przepisom ustawowym.

Berlin, dn. 9 marca 1938 r.

Karl Fehrmann

rzeczoznawca gospodarczy

Deutsche Bank — Bank Niemiecki, Spółka Akcyjna Oddział w Katowicach

Skrócony bilans roczny (netto) w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji zł 3 638 283'84; 2) Bilety skarbowe zł —; 3) Waluty zagraniczne zł 17 199'03; 4) Papiery wartościowe zł 103 495'75; 5) Pap. wart. ust. kap. zapas. zł —; 6) Udziały konsorcjalne zł —; 7) Banki krajowe zł 2 171 730'42; 8) Banki zagraniczne zł 1 766 639'90; 9) Dyskonto zł 3 461 493'69; 10) Protesty zł 133'80; 11) Kredyty w rachunkach bieżących zł 11 663 435'64; 12) Pożyczki terminowe zł 17 142 105'72; 13) Kredyty akcept. i remburs. zł —; 14) Należn. z tyt. transakcyj dewiz. n/termin i report. zł 1 206 006'59; 15) Nieruchomości zł —; 16) Różne rachunki zł 175 793'57; 17) Długoterminowe pożyczki hipo-

teczne zł —; 18) Rachunki wynikowe zł —; **Suma bilansowa zł 41 351 317'95.**

1) Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 2 511 163'54; 2) Inkaso zł 408 826'96.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 1 600 000'00; 2) Kapitały rezerwowe zł 52 198'19; 3) Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł —; 4) Wkłady zł 9 655 190'67; 5) Rachunki bieżące zł 7 755 767'62; 6) Różne natchmiast płacone zobowiązania zł 325 678'77; 7) Banki krajowe zł 2 230 126'89; 8) Banki zagraniczne zł 16 846 929'92; 9) Redyskonto weksli zł —; 10) Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł —; 11) Zastaw walorów zł —; 12) Wierzyciele hipoteczni zł —; 13) Zobowiąz. z tyt. kred. akceptac. i remburs. zł —; 14) Zobowiąz. z tyt. trans. dewiz. n/termin i report. zł 1 203 336'24; 15) Różne rachunki zł 990 379'86; 16) Listy zastawne (obligacje) zł —; 17) Zysk zł 691 709'79; **Suma bilansowa zł 41 351 317'95.**

1) Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 2 511 163'54; 2) Różni za inkaso zł 408 826'96.

Skrócony rachunek strat i zysków za 1937 r.
w dn. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — 1) Procenty i prowizje wypłacone zł 1 452 995'04; 2) Koszty handlowe zł 735 489'47; 3) Podatki zł 77 698'00; 4) Amortyzacja zł —; 5) Odpisy na dłużnikach zł 6 917'23; 6) Różne zł 2 238'95; 7) Zysk zł 691 709'79; **Razem zł 2 967 049'48.**

MA. — 1) Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł —; 2) Procenty i prowizje pobrane zł 2 645 691'36; 3) Różnice kursowe zł 307 238'49; 4) Dochody z nieruchomości zł —; 5) Zwrot sum dawn. odpisanych wzgl. zarezerw. zł 12 821'69; 6) Różne zł 1 297'94; **Razem zł 2 967 049'48.** 747

OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Szkl'a Ujście, Spółka Akcyjna dawn. Friedr. Siemens w Ujściu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 maja 1938 r. o godz. 14 odbędzie się w sali Bazaru Poznańskiego w Poznaniu Aleje Marcinkowskiego

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1937; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za rok 1937 oraz podział zysku; 4) Uchwalenie pokwitowania dla władz Spółki; 5) Wybory do Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 18 statutu — najpóźniej do 11 maja b. r. złożyć w biurze Zarządu odnośne dowody.

W myśl § 17 statutu można zgłosić do dn. 2 maja b. r. dodatkowe sprawy na porządek dzienny. 751

Zakłady Przemysłu Drzewnego „Lignopol”, Spółka Akc. we Lwowie

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Inwentarz: a) artykuły techniczne zł 3 076'89, b) urządzenia biurowe zł 2 174'90, c) żywy zł 160'00, razem zł 5 411'79; Majątek płynny: 1) Prawa brodzkie (roszczenia o oddanie 596 033'25 m³ drewna użytkowego na pniu) zł 3 672 568'66; 2) Gotówka w kasie zł 1 248'30; 3) Dłużnicy zł 389 146'05; Strata: Przeniesienie straty z dn. 1/I 1937 r. zł 26 118'44, strata z 1937 r. zł 14 205'24, razem zł 40 323'68; **Razem suma aktywów zł 4 108 698'49.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Zobowiązania: a) akcepty zł 27 781'88, b) różne zł 3 830 916'61; **Razem suma pasywów zł 4 108 698'49.**

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1937 r.

STRATA. — Przeniesienie straty z dn. 1/I 1937 r. zł 26 118'44; Koszty drewna na pniu 528'54 m³ zł 3 255'80; Koszty wyróbki drewna zł 578'20; Koszty ogólne zł 20 703'80; Ubezpieczenie od ognia zł 1 980'20; Podatki zł 197'54; **Razem zł 52 833'98.**

ZYSK. — Przeniesienie straty z dn. 1/I 1937 r. zł 26 118'44; Ułarg ze sprzedaży 528'54 m³ drewna okrągłego zł 11 999'91; Zysk ze spieniężenia artykułów technicznych zł 510'39; Strata netto w 1937 r. zł 14 205'24; **Razem zł 52 833'98.** 764

Zakład Przemysłu Tłuszczowego i Olejarskiego „Union“

Spółka Akcyjna, Gdynia

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł —; Budynki fabryczne zł 2 466 285'31; Urządzenia techniczne (maszyny, urządzenia, narzędzia itd.) zł 6 960 012'05; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł —, b) martwy zł 75 891'87; Razem zł 9 502 190'23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 38 901'53; Papiery wartościowe zł 217 227'34; Weksle w dyskoncie i inkasie zł 391 515'74; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł —; Materiały: a) nasiona oleiste zł 5 759 677'77, b) surowce zł 390 217'04, c) materiały pomocnicze, pędne itp. zł 282 625'92; Półfabrykaty: Gotowe wyroby i towary zł 1 890 719'04; Towary handlowe zł 2 249'37; Razem zł 8 913 193'80; Dłużnicy: a) akcjonariusze i udziałowcy zł —, b) z tytułu umów kartelowych zł —, c) odbiorcy zł 390 553'34, d) dostawcy zł 6 218'98, e) różni zł 395 530'03, f) wątpliwe należności zł —, razem zł 792 302'35; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 29 097'80; **Ogółem zł 19 296 784'18.**

Gwarancje, udzielone bankom krajowym zł 4 000 000'00.

Gwarancje otrzymane zł 235 050'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 7 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 73 100'00, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 19 483'00, razem zł 92 583'00; Kapitał rezerwowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 106 453'79, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 43 546'21, razem zł 150 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 3 287 461'96, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 3 449'22 = 3 248 012'74, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 774 603'09, razem zł 4 022 615'83; III. Zobowiązania: a) akcepty zł —, b) banki zł 2 412 648'00, c) kredyty hipoteczne zł —, d) dostawcy zł 3 140 234'19, e) odbiorcy zł 75 377'76, f) różni zł 776 696'85, g) weksle zdyskontowane zł 391 015'74, razem zł 6 795 972'54; Fundusze i zobowiązania specjalne: a) „De.credere“ zł 177 677'02, b) inne zł —, razem zł 177 677'02; Sumy przechodnie: a) dochody, dotyczące okresu przyszłego zł 26 227'69, b) inne (rezerwa na podatki) zł 385 619'60, razem zł 411 847'29; Zyski: saldo z roku ubiegłego zł 5 507'40, zysk w roku sprawozdawczym zł 640 581'10, razem zł 646 088'50; **Ogółem zł 19 296 784'18.**

Gwarancje zł 4 000 000'00; Gwarancje zł 235 050'00.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 2 786 727'69.

Rachunek strat i zysków za czas od 1/I do 31/XII 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 556 840'99; Koszty fabrykacji zł 2 056 000'75; Koszty sprzedaży zł 236 553'41; Koszty kredytów zł 315 029'24; Podatki państwowe i komunalne zł 355 971'89; Odpisy amortyzacyjne zł 774 603'09; Różnice kursowe zł 39 165'52; Ubezpieczenia zł 34 416'93; Strata na dłużnikach zł 1 582'50; Strata na sprzedaży ruchomości zł 6 865'64; Różne straty zł 13 677'65; Zysk zł 640 581'10; **Ogółem zł 5 031 289'71.**

MA. — Rachunek towarów zł 5 023 543'11; Różne zyski zł 7 746'60; **Ogółem zł 5 031 289'71.**

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

Tow. Białostockiej Manufaktury „Eugeniusz Becker i S-ka“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 maja 1938 r. o godz. 15 odbędzie się w Warszawie w gmachu Resursy Obywatelskiej, Krakowskie Przedmieście Nr 64

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1937 r. i powzięcie odnośnych uchwał; 4) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

O ileby Walne Zgromadzenie nie odbyło się w oznaczonym wyżej terminie z powodu braku quorum, następne Walne Zgromadzenie odbędzie się w tym samym lokalu w dn. 14 maja 1938 r. o godz. 15 i będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanego na nim kapitału.

727-17-18

Przemysł Włókienniczy „Sukcesorowie Zygmunta Jarocińskiego“

Spółka Akcyjna w Łodzi, ul. Targowa 28.30

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 319 000'00; 2) Budynki: a) fabryczne zł 380 000'00, b) mieszkalne zł 104 426'85; Kanalizacja zł 18 109'50; 3) Urządzenia techniczne: a) maszyny zł 501 004'58, b) instalacja elektryczna zł 22 340'68; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) martwy — urządzenie biurowe zł 8 477'30, b) zaprząg zł 100'00; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 23 626'37; 2) Papiery procentowe zł 12 610'00; 3) Weksle w portfelu i w inkasie zł 61 877'98; 4) Materiały: a) surowce zł 79 544'24, b) pomocnicze i pędne zł 250'00; 5) Półfabrykaty zł 134 265'26; 6) Gotowe wyroby i towary zł 292 245'33; 7) Towary zakup. zł 22 371'98; 8) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 183 357'68, b) dostawcy zł 4 512'28, c) różni zł 35 169'79; 9) Sumy przechodnie zł 500'00; 10) Strata: pozost. z lat ubiegł. zł 19 973'47; **Razem zł 2 223 773'29.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra zł 199 583'55.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; 2) Kapitał rezerwowy zł 41 814'10; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 157 960'00, b) dopisano w roku sprawozd. zł 65 865'20, razem zł 223 825'20; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) podatki zł 4 539'71, b) Ubezp. Społ. zł 1 062'77, c) dostawcy zł 174 175'09, d) odbiorcy zł 558'74, e) różni zł 5 000'00; 2) Akcjonariusze zł 531 482'63; 3) Sumy przechodnie zł 2 722'67; 4) Zysk w roku operacyjnym zł 38 592'38; **Razem zł 2 223 773'29.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu żyra na wekslach zł 199 583'55.

Zobowiązania zagraniczne zł 16 820'79.

Rachunek strat i zysków za czas od 1/I do 31/XII 1937 r.

WINIEN. — 1) Remanent na 1/I 1937 r. zł 510 787'51; 2) Zakup towaru zł 73 468'97; 3) Koszty administracji ogólnej zł 74 838'00; 4) Koszty fabrykacji zł 1 026 585'38; 5) Koszty sprzedaży zł 48 820'73; 6) Koszty handlowe zł 17 253'48; 7) Koszty kredytów zł 13 911'03; 8) Podatki państwowe i komunalne zł 39 658'89; 9) Amortyzacja zł 65 865'20; 10) Różne zł 25 049'21; 11) Zysk zł 38 592'38; **Razem zł 1 934 840'83.**

MA. — 1) Wpływy, uzyskane z produkcji zł 1 415 316'27; 2) Sprzedaż towarów kup. zł 58 039'64; 3) Różne wpływy zł 12 602'35; 4) Remanenty na dz. 31/XII 1937 r.: a) towary zł 426 510'59, b) towary zakup. zł 22 371'98; **Razem zł 1 934 840'83.**

Towarzystwo WYROBÓW DZIANYCH I TKANYCH „R. Lipszyc“

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 57 000'00; Budynki: fabryczne zł 248 240'65; mieszkalne zł 170 944'50; Urząd. techn., maszyny i utens. zł 264 971'13; Inwentarz biur. zł 34 646'67; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 3 913'14; Papiery proc. zł 1 650'00; Weksle zł 4 209'67; Udziały zł 1 200'10; Mater. sur. zł 35 963'45; Półfabr. zł 11 239'73; Gotowe wyroby zł 34 603'67; Dłużnicy: odbiorcy zł 60 348'99, różni zł 14 460'98; Sumy przech. zł 370'00; Straty do 1931 r. zł 368 495'62, mniej zysk za 1937 r. zł 1 171'22, ogółem zł 367 324'40; **Razem zł 1 311 087'08.**

Różni za depozyty i gwarancje zł 13 000'00.

PASYWA. — Kapitał zakł. zł 510 000'00; Kapit. amort. saldo z ub. r. zł 202 938'54, dopis. w 1937 r. zł 18 119'10; Zobowiązania: dost. zł 19 718'77, odbiorcy zł 2 347'38, akcepty zł 33 830'50, banki zł 1 052'00, różni zł 40 571'29, wierzyciel. hipot. zł 335 943'50; Specj. r-k przejśc. różnic kurs. zł 146 566'00; **Razem zł 1 311 087'08.**

Depozyty i gwarancje zł 13 000'00.

Kwota zobow. za gr. zł 17 940'00.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty admin. ogóln. zł 43 714'33; Koszty fabr. zł 76 076'72; Koszty kredytów zł 12 872'20; Pod. państw. i komun. zł 19 243'46; Straty na dłużn. i inne zł 3 223'48; Amortyz. zł 18 119'10; Zysk za 1937 r. zł 1 171'22; **Razem zł 174 420'51.**

MA. — Nadwyżka na fabrykacji zł 159 464'64; Różne wpływy i różnice kursowe zł 14 955'87; **Razem zł 174 420'51.**

718

Steinhagen i Saenger, Fabryka Papieru i Celulozy

Spółka Akcyjna, Zarząd w Warszawie, ul. Smolna 17

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Place: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 2 550 819'07; 2) Papierni w Myszkowie z 205 195'55; 3) Papierni w Pabianicach z 1 567 269'02; 4) Papierni I we Włocławku z 204 807'23; 5) Papierni II we Włocławku z 202 859'20; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 12 851'58; 7) Pod budowę nowych fabryk z 421 023'90; 8) Centrali w Warszawie z 11 463'85; Budynki fabryczne: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 5 372 692'31; 2) Fabryki papieru w Myszkowie z 4 098 852'65; 3) Papierni w Pabianicach z 1 727 339'05; 4) Papierni I we Włocławku z 1 283 117'58; 5) Papierni II we Włocławku z 1 439 381'24; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 263 066'45; Budynki mieszkalne: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 968 371'83; 2) Papierni w Myszkowie z 736 950'82; 3) Papierni w Pabianicach z 284 343'00; 4) Papierni I we Włocławku z 226 476'00; 5) Papierni II we Włocławku z 52 543'80; 6) Centrali w Warszawie z 443 854'40; Budynki gospodarcze: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 98 804'34; 2) Papierni w Myszkowie z 63 160'00; 3) Papierni w Pabianicach z 20 549'00; 4) Papierni I we Włocławku z 6 934'44; 5) Papierni II we Włocławku z 193'00; Maszyny i urządzenia: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 20 037 278'32; 2) Papierni w Myszkowie z 18 949 105'22; 3) Papierni w Pabianicach z 6 031 823'28; 4) Papierni I we Włocławku z 3 803 493'88; 5) Papierni II we Włocławku z 5 115 781'64; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 985 334'17; Budowle i urządzenia nie wykończone w 1937 r.: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 104'70; 2) Papierni w Myszkowie z 117 138'23; 3) Papierni w Pabianicach z 13 151'62; 4) Papierni I we Włocławku z 898'37; 5) Papierni II we Włocławku z 24 411'75; Ruchomości i narzędzia: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 200 368'10; 2) Papierni w Myszkowie z 162 794'44; 3) Papierni w Pabianicach z 156 877'63; 4) Papierni I we Włocławku z 33 481'91; 5) Papierni II we Włocławku z 55 799'54; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 5 034'90; 7) Centrali w Warszawie z 142 315'74; 8) Ekspozytury z 6 561'80; Inwentarz żywy: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 6 747'66; 2) Papierni w Myszkowie z 6 803'60; 3) Papierni w Pabianicach z 6 242'93; Majątek płynny: Kasy i banki z 3 533 851'05; Papiery procentowe z 887 615'31; Weksle w portfelu i inkasie z 1 161 965'43; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 388 437'19; Surowce i materiały pomocnicze: a) surowce z 8 430 748'12, b) materiały pomocnicze i pedne z 1 698 393'28, c) w drodze z 150 810'64; Półfabrykaty z 7 200'00; Wyroby gotowe z 2 195 519'44; Dłużnicy: 1) Odbiorcy z 3 216 857'52; 2) Dostawcy z 1 132 147'27; 3) Różne r-ki osobowe z 197 043'65; 4) Weksle protelowane z 91 494'00; Sumy przechodnie: 1) Wydatki, dotycz. okresu przyszłego z 25 807'50; 2) Niezrealizowane kupony od pap. procent. z 18 170'90; 3) Inne z 23 579'11.

Sumy pozabilansowe. — 1) Gwarancje, wydane w akceptach z 50 000'00; 2) Kaucje nasze, złożone w papier. procent. z 219 105'00; 3) Weksle gwarancyjne odbiorców z 869 745'60; 4) Kaucje hipoteczne z 647 934'54; 5) Gwarancje, złożone przez dostawców z 1 002 330'00; 6) Odbiorcy za wydane gwarancje z 197 649'68; 7) Weksle zdyskontowane z 853 479'34; Razem sumy pozabilansowe z 3 840 244'16.

Ogółem stan czynny z 105 224 358'37.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny z 35 800 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego z 5 248 707'00, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 369 220'00, razem z 5 617 927'00; Fundusz rezerwy specjalnej do dyspozycji PP. Akcjonariuszów z 1 789 238'59; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego z 47 568 926'20, spisano w roku sprawozdawczym z 436 862'75, razem kapitał amortyzacyjny z 47 132 063'45, dopisano w roku sprawozdawczym z 469 016'78, razem z 50 601 080'23; Zobowiązania: 1) Wierzyciele: Dywidenda niepodniesiona z 33 865'00; Odbiorcy z 66 988'16; Dostawcy z 701 161'43; Różne rachunki osobowe z 898 215'90; Sumy przechodnie: Zarobki robotników do wypłaty w styczniu 1938 r. z 75 317'38; Czeki, nie wykazane w wyciągu banku z 23 000'00; Surowce, dostarczone do obrachunku po przeprowadzeniu analizy z 27 258'77; Zyski: Zysk za 1937 r. z 4 750 051'75.

Sumy pozabilansowe. — 1) Akcepty gwarancyjne z 50 000'00; 2) Papiery proc. własne, wydane jako kaucje z 219 105'00;

3) Odbiorcy za wydane weksle gwarancyjne z 869 745'60; 4) Odbiorcy za wydane kaucje hipoteczne z 526 334'54; 5) Różni za wydane kaucje hipoteczne z 121 600'00; 6) Dostawcy za złożone gwarancje z 1 002 330'00; 7) Gwarancje wydane za odbiorców z 197 649'68; 8) Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach odbiorców z 853 479'34; Razem sumy pozabilansowe z 3 840 244'16.

Ogółem stan bierny z 105 224 358'37.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych (dostawcy) z 119 431'30.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — 1) Koszty produkcji celulozy i papieru z 39 483 578'94; 2) Koszty administracji ogólnej z 1 715 223'56; 3) Koszty sprzedaży z 811 449'93; 4) Kontyngenty nabyte z 105 561'42; 5) Podatki państwowe i komunalne z 1 051 425'29; 6) Koszty utrzymania domu przy ul. Smolnej Nr 17 z 41 203'52; 7) Skonta, udzielone odbiorc. za got. regul. z 559 888'78; 8) Strata na odbiorcach i innych należn. z 416 449'39; 9) Strata na rozebranych budynkach z 12 571'80; 10) Strata na inwentarzu żywym z 3 485'52; 11) Amortyzacja za 1937 r. z 3 469 016'78; 12) Zysk netto za 1937 r. z 4 750 051'75; Ogółem z 52 420 923'68.

ZYSKI. — 1) Wartość wyprodukowanego towaru z 51 949 248'28; 2) Komorne z domu przy ul. Smolnej 17 z 27 221'28; 3) Procenty z 202 954'44; 4) Skonta, otrzymane od dostawc. za got. regul. z 210 562'32; 5) Różnice kursowe z 1 896'14; 6) Wygrana na 3% prem. pożyczce inwestyc. z 10 000'00; 7) Wygłzekwow. od odbiorc. należności, spisane w latach ubiegłych na straty z 1 991'43; 8) Zysk na zdemontow. maszynach i urządz. z 17 049'79; Ogółem z 52 420 923'68.

Dywidendę w wysokości z 6'00 w zamian za kupon Nr 8 wypłaca się w biurze Zarządu, względnie w Banku Handlowym w Warszawie i Oddziale tegoż Banku w Częstochowie.

748

„Osada” Spółka Akcyjna Budowy Domów w Gnieźnie

Bilans per 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Nieruchomości z 283 080'24 Ruchomości z 941'79; Dłużnicy z 936'25; Kasa z 7 341'64; Razem z 292 299'92.

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 100 000'00; Rezerwa specjalna z 32 138'11; Fundusz rezerwowy z 14 389'38; Fundusz amortyzacyjny z 25 714'94; Obligo hipoteczne z 14 050'22; Wierzyciele z 100 000'00; Dywidenda niepodjęta z 1 019'50; Zysk z 4 977'77; Razem z 292 299'92.

Rachunek strat i zysków per 31 grudnia 1937 r.

ZYSKI. — Adm.in. nieruchomości brutto z 20 275'25; Razem z 20 275'25.

STRATY. — Koszty adm.in. nieruchomości z 5 614'97; Koszty handlowe z 4 534'43; Procenty z 3 100'99; Amortyzacja z 2 047'09; Zysk z 4 977'77; Razem z 20 275'25.

Z a r z ą d:

(—) Gramse

(—) Jenek

766

Towarzystwo Handlu Wyrobami Stalowymi Ch. Flaksbaum

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Kasa z 760'77; Weksle w portfelu z 16 191'52; Towary na składzie z 85 314'31; Towary w drodze z 3 183'23; Dłużnicy z 127 867'55; Banki z 16 070'86; Ruchomości z 1 975'00; Razem z 251 368'24.

Depozyty z 3 000'00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny z 100 000'00; Zobowiązania: Akcepty własne z 19 805'35; Wierzyciele z 105 893'86; Sumy amortyzacyjne z 98'75; Rachunek strat i zysków z 25 569'28; Razem z 251 368'24.

Różni za depozyty z 3 000'00.

Rachunek strat i zysków za rok 1937

Wątpliwi dłużnicy z 100'55; Prowizja z 6 950'84; Procenty z 7 180'52; Różnice kursu z 182'30; Koszty handlowe z 73 087'40; Sumy amortyzacyjne z 98'75; Przeniesienie straty z 1936 r. z 1 878'05; Czysty zysk z 25 569'28; Razem z 115 047'69.

Premia eksportowa z 98'00; Zysk z towarów z 114 949'69; Razem z 115 047'69.

744

Francusko-Polskie Towarzystwo Górnicze

SPÓŁKA AKCYJNA

Zreasumowany bilans na dz. 30 kwietnia 1934 r.

AKTYWA. — Tereny, prawa naftowe i udziały brutto zł 11 685 815'74, po potrąceniu amortyzacji zł 53 000'00, ogółem zł 11 632 815'74; Szyby i inwentarz szybowy zł 11 960 849'80, po potrąceniu amortyzacji zł 53 000'00, ogółem zł 11 907 849'80; Budynki zł 570 131'55; Rurowości i zbiorniki zł 599 367'86; Warsztaty i centrala elektryczna zł 245 199'69; Inwentarz zł 293 629'50; Zapasy zł 889 590'03; Gotówka zł 29 101'70; Dłużnicy zł 13 485'12; Papiery wartościowe zł 14 629'86; Depozyty zł 374'20; Strata z przeniesienia zł 367 977'47; **Ogółem aktywa zł 26 564 152'52.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 13 200 000'00; Zwyczajny kapitał zapasowy zł 18 821'58; Rachunek specjalny przejściowy różnic kursowych zł 195 905'53; Wierzyciele zł 13 149 196'95; Zysk z okresu sprawozdawczego zł 228'46; **Ogółem pasywa zł 26 564 152'52.**

Zreasumowany rachunek zysków i strat za czas od 1 maja 1933 r. do 30 kwietnia 1934 r.

STRATY. — Koszty ruchu szybów zł 532 590'73; Koszty podróży zł 5 539'64; Odsetki zł 142 386'62; Podatki zł 12 586'40; Różnice kursowe zł 100'63; Amortyzacja: Tereny, prawa naftowe i udziały brutto zł 53 000'00; Szyby i inwentarz szybowy zł 53 000'00; Razem zł 106 000'00; Zysk z okresu sprawozdawczego zł 228'46; **Ogółem zł 799 432'48.**

ZYSKI. — Dochody z ropy zł 594 824'41; Dochody z gazów zł 27 914'95; Dochody z udziałów brutto i netto zł 175 369'70; Dochody z gazoliny zł 1 323'42; **Ogółem zł 799 432'48.**

Zatwierdzony uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w dn. 8 kwietnia 1938 r.

Zreasumowany bilans na dz. 30 kwietnia 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Prawa naftowe, tereny i szyby zł 23 782 495'36; Urządzenia techniczne zł 2 990 832'57; Budynki: a) kopalniane zł 11 341'35, b) mieszkalne zł 9 735'72, razem zł 21 077'07; Inwentarz zł 11 018'23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 33 086'55; Papiery procentowe zł 24 631'37; Zapasy: a) materiały surowe zł 18 647'29, b) materiały pomocnicze zł 497 260'80, razem zapasy zł 515 908'09; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 949'57, b) dostawcy zł 20 090'47, c) różne zarachowania zł 237 402'15, d) wątpliwe należności zł 10 221'18, razem dłużnicy zł 268 663'37; Zdeponowana gotówka i papiery wartościowe zł 720'20; Straty z lat ubiegłych zł 367 977'47; Strata z okresu sprawozdawczego zł 2 423'49; **Ogółem aktywa zł 28 018 833'77.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny, podzielony na 110 000 akcji wartości nominalnej po zł 120'00 = zł 13 200 000'00; Kapitały rezerwowe: Zwyczajny kapitał zapasowy zł 19 050'04; II. Kapitał amortyzacyjny: Saldo na dz. 30 kwietnia 1934 r. zł 1 551 975'64; III. Rachunek specjalny przejściowy różnic kursowych zł 195 905'53; IV. Wierzyciele: Banki zł 5 714 295'20; Dostawcy i bruttoicy zł 11 509'57; Odbiorcy zł 288 773'48; Kredyty zł 7 003 488'62; Różni zł 33 835'69; Razem wierzyciele zł 13 051 902'56; **Ogółem pasywa zł 28 018 833'77.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 12 717 783'82.

Zreasumowany rachunek zysków i strat za czas od 1 maja 1934 r. do 30 kwietnia 1935 r.

STRATY. — Koszty ruchu szybów zł 483 838'64; Straty na materiałach zł 43 027'67; Koszty kredytów zł 252 028'09; Podatki państwowe i komunalne zł 15 950'24; **Ogółem zł 794 844'64.**

ZYSKI. — Przychód ze sprzedaży i inne wpływy zł 792 421'15; Strata z okresu sprawozdawczego zł 2 423'49; **Ogółem zł 794 844'64.**

Zatwierdzony uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w dn. 8 kwietnia 1938 r.

Zreasumowany bilans na dz. 30 kwietnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Prawa naftowe, tereny i szyby zł 23 784 875'83; Urządzenia techniczne zł 3 009 849'80; Bu-

dynki: a) kopalniane zł 11 785'39, b) mieszkalne zł 9 735'72, razem zł 21 521'11; Inwentarz zł 11 018'23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 90 915'55; Papiery procentowe zł 24 631'37; Zapasy: a) materiały surowe zł 65 702'04, b) materiały pomocnicze zł 518 493'68, razem zapasy zł 584 195'72; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 94'56, b) dostawcy i bruttoicy zł 23 189'49, c) różne zarachowania zł 13 333'21, d) wątpliwe należności zł 8 867'47, razem dłużnicy zł 45 484'73; Zdeponowana gotówka i papiery wartościowe zł 520'01; Straty z lat ubiegłych zł 370 400'96; Strata z okresu sprawozdawczego zł 51 754'56; **Ogółem aktywa zł 27 995 167'87.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny, podzielony na 110 000 akcji wartości nominalnej po zł 120'00 = zł 13 200 000'00; Kapitały rezerwowe: Zwyczajny kapitał zapasowy zł 19 050'04; II. Kapitał amortyzacyjny: Saldo na dz. 30 kwietnia 1934 r. zł 1 551 975'64; III. Rachunek specjalny przejściowy różnic kursowych zł 195 905'53; IV. Wierzyciele: a) banki zł 4 196 869'53, b) dostawcy i bruttoicy zł 16 734'93, c) odbiorcy zł 232 819'02, d) kredyty zł 8 545 236'69, e) różni zł 36 576'49, razem wierzyciele zł 13 028 236'66; **Ogółem pasywa zł 27 995 167'87.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 12 742 106'22.

Zreasumowany rachunek zysków i strat za czas od 1 maja 1935 r. do 30 kwietnia 1936 r.

STRATY. — Koszty ruchu szybów zł 634 236'77; Koszty kredytów zł 262 013'13; Podatki państwowe i komunalne zł 13 425'14; Różnice kursowe zł 4 626'22; **Ogółem zł 914 301'26.**

ZYSKI. — Przychód ze sprzedaży i inne wpływy zł 862 546'70; Strata z okresu sprawozdawczego zł 51 754'56; **Ogółem zł 914 301'26.**

Zatwierdzony uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w dn. 8 kwietnia 1938 r.

Zreasumowany bilans na dz. 30 kwietnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Prawa naftowe, tereny i szyby zł 23 782 495'36; Urządzenia techniczne zł 2 992 731'37; Budynki: a) kopalniane zł 11 785'39, b) mieszkalne zł 9 735'72, razem zł 21 521'11; Inwentarz zł 11 018'23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 12 537'38; Papiery procentowe zł 24 631'37; Zapasy: a) materiały surowe zł 67 385'10, b) materiały pomocnicze zł 556 707'18, razem zapasy zł 624 092'28; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 288 386'12, b) dostawcy i bruttoicy zł 31 373'69, c) różne zarachowania zł 43 175'45, razem dłużnicy zł 362 935'26; Zdeponowana gotówka i papiery wartościowe zł 520'01; Straty z lat ubiegłych zł 422 155'52; **Ogółem aktywa zł 28 254 637'89.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny, podzielony na 110 000 akcji wartości nominalnej po zł 120'00 = zł 13 200 000'00; Kapitały rezerwowe: Zwyczajny kapitał zapasowy zł 19 050'04; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo na dz. 30 kwietnia 1936 r. zł 1 551 975'64, amortyzacja 1936/1937 zł 272 000'00, razem kapitał amortyzacyjny zł 1 823 975'64; III. Rachunek specjalny przejściowy różnic kursowych zł 1 153 752'00; IV. Wierzyciele: a) banki zł 2 932 522'25, b) dostawcy i bruttoicy zł 6 686'47, c) odbiorcy zł 248 488'49, d) kredyty zł 5 825 695'11, e) różni zł 43 309'62, razem wierzyciele zł 9 056 701'94; Zysk z okresu sprawozdawczego zł 1 158'27; **Ogółem pasywa zł 28 254 637'89.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 8 758 217'36.

Zreasumowany rachunek zysków i strat za czas od 1 maja 1936 r. do 30 kwietnia 1937 r.

STRATY. — Koszty ruchu szybów zł 407 950'78; Odsetki zł 408'19; Podatki państwowe i komunalne zł 9 676'27; Odpisy amortyzacyjne zł 272 000'00; Zysk z okresu sprawozdawczego zł 1 158'27; **Ogółem zł 691 193'51.**

ZYSKI. — Przychody ze sprzedaży i inne wpływy zł 691 193'51; **Ogółem zł 691 193'51.**

Zatwierdzony uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w dn. 8 kwietnia 1938 r.

Sierszańskie Zakłady Górnicze, Spółka Akcyjna w Sierszy

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Posiadłości kopalniane (zasób węgla w pokładach, pola i włączności górnicze) zł 4 429 561'72; Posiadłości gruntowe zł 303 282'30; Budynki fabryczne zł 352 606'00, budynki gospodarcze zł 547 717'19, budynki mieszkalne zł 1 192 140'88, razem zł 2 092 464'07; Maszyny i urządzenia techniczne zł 2 578 200'73; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 131 425'41; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 65 412'61; Papiery procentowe zł 39 303'00, akcje zł 20 100'00, razem zł 59 403'00; Weksle w portfelu zł 16 630'00; Zapasy magazynu zł 324 353'21, zapasy w konsumpcji zł 12 395'50, zapas węgla na powierzchni zł 25 153'50, razem zł 361 902'21; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 430 489'77, b) dostawcy zł 8 244'24, c) różni zł 361 031'54, d) sumy należności zł 823 575'73, razem zł 1 623 391'28; Sumy przechodnie: a) przychody dotyczące roku sprawozdawczego, zainkasowane w roku 1937 zł 923'04, b) wydatki dotyczące r. 1937 zł 120'00, c) inne zł 4 946'58, razem zł 5 989'62; Strata zł 1 234 098'37; **Ogółem zł 12 961 761'32.**

Kaucje zł 900'00; Różni za oblię zł 269 015'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 6 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 173 470'41, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł —, razem zł 173 470'41; Kapitał rezerwowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 674 162'22, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 46 155'29, razem zł 628 006'93; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 806 608'80, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 463 682'04, mniej odpisy funduszu z przedmiotów zużytych i sprzedanych zł 157 195'46 = zł 306 486'58, razem zł 3 113 095'38; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 63 500'00, b) banki zł 17 446'00, c) kredyt hipoteczny frs. 783 871'89 zł 955 383'06, d) zaległe podatki zł 757 946'26, e) dostawcy zł 203 304'94, f) różni zł 278 175'96, razem zł 2 212 256'22; Rezerwa na pozycje wątpliwe zł 250 000'00; Rezerwa podatkowa zł 200 000'00; Sumy przechodnie: a) przychody dotyczące r. 1937, zainkasowane w roku sprawozdawczym zł 150'00, b) wydatki roku sprawozdawczego poniesione w r. 1937 zł 72 177'23, c) rachunek przejściowy różnic kursowych zł 189 105'15, razem zł 261 432'38; **Ogółem zł 12 961 761'32.**

Różni za kaucje zł 900'00; Oblię wekslowe zł 269 015'00.

Uwaga: Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych wynosi sztylingów 346'00 zł 346'00.

Rachunek strat i zysków za rok 1936

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 459 801'87; Koszty ruchu kopalni zł 2 886 087'81; Koszty sprzedaży zł 18 020'48; Koszty kredytów zł 124 159'50; Podatki zł 216 641'38; Ubezpieczenia zł 13 724'64; Amortyzacja zł 463 682'04, mniej różnica wartości przedmiotów sprzedanych i odpisanych zł 24 903'52, razem zł 438 778'52; Dotacja rezerwy na pozycje wątpliwe zł 250 000'00; Dotacja rezerwy podatkowej zł 200 000'00; Straty nadzwyczajne zł 546 851'19; **Ogółem zł 5 154 065'39.**

ZYSKI. — Wpływy ze sprzedaży węgla zł 3 640 839'39, końcowy zapas zł 25 153'50, razem zł 3 665 992'89; Inne wpływy zł 64 868'97; Różnice kursowe zł 189 105'16; Strata za rok 1936 zł 1 234 098'37; **Ogółem zł 5 154 065'39.**

721

Pierwsze Polskie Zakłady Linoleum, Spółka Akcyjna

(w organizacji)

Warszawa, ul. Marszałka Focha 9

Bilans za rok operacyjny 1937

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty fabryczne zł 242 152'70; Bocznicza kolejowa zł 29 854'76; II. Majątek płynny: Rachunek organizacji zł 84 723'57; Dłużnicy zł 2 643 268'97; **Razem zł 3 000 000'00.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 3 000 000'00.

Rachunek strat i zysków

Ze względu na to, że Spółka znajduje się jeszcze w stadium organizacji i żadnych obrotów towarowych za okres sprawozdawczy nie było, rachunek strat i zysków nie wykazuje żadnych pozycji.

759

Krajowe Towarzystwo Melioracyjne, Spółka Akcyjna

w likwidacji

Bilans na dz. 31 XII 1937 r.

D-t. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 38 224'91; Kaucje zł 118 796'29; Ruchomości i nieruchomości zł 62 052'61; Dłużnicy, weksle i skrypty dłużne zł 4 629 758'78; Remanent robót zł 374 952'32; Różne rachunki zł 1 423'30; Sumy przechodnie zł 294'41; Bilansowe straty i zyski zł 1 881 651'67; **Razem zł 7 107 154'29.**

C-t. — Kaucje zł 22 835'26; Różne rachunki zł 24 753'71; Kapitał zakładowy i rezerwowy zł 2 320 882'76; Banki zł 4 147 204'08; Wierzyciele, akcepty i redyskonto weksli zł 414 985'37; Sumy przechodnie zł 85 880'50; Bilansowe straty i zyski zł 90 612'61; **Razem zł 7 107 154'29.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 XII 1937 r.

D-t. — Koszty handlowe, odsetki i prowizje zł 136 413'10; Strata na sprzed., zagin. lub zniszcz. ruchom. i amortyz. zł 20 561'41; Rezerwa i odpisy z r-ku dłużników zł 153 328'25; Różne straty i zyski zł 9 742'04; Zysk za 1937 r. zł 90 612'61; **Razem zł 410 657'41.**

C-t. — Różne straty i zyski zł 1 635'31; Zysk na robotach zł 385 845'03; Pobrane i odzyskane odsetki zł 23 177'07; **Razem zł 410 657'41.**

708

Spółka Akcyjna Przemysłu Korkowego Wicander i S-ka

Warszawa, ul. Marszałka Focha 9

Bilans za rok operacyjny 1937

AKTYWA. — I. Majątek stały: Budynek mieszkalny zł 266 779'85; Inwentarz martwy zł 144 015'62; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 24 555'15; Papiery procentowe zł 2 596'00; Odbiorcy i inni zł 60 757'80; Weksle zł 5 640'71; Towary zł 66 598'88; Straty w latach 1931/35 zł 73 455'78, mniej zysk za rok 1936 zł 508'98 = zł 72 950'80; **Razem zł 643 894'81.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 350 450'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 150 876'25, więcej dopisane w roku sprawozdawczym zł 1 720'50 = zł 152 596'75; III. Zobowiązania: Wierzyciele zł 137 786'55; IV. Zysk w 1937 r. zł 3 061'51; **Razem zł 643 894'81.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 37 744'53; Koszty kredytów zł 5 438'83; Podatki państwowe, komunalne i świadczenia zł 11 332'29; Odpisy amortyzacyjne zł 1 720'50; Spisane należności wątpliwe zł 162'30; Zysk w 1937 r. zł 3 061'51; **Razem zł 59 459'96.**

MA. — Zysk na towarach zł 57 806'50; Eksploatacja nieruchomości zł 1 653'46; **Razem zł 59 459'96.**

760

Warszawska Fabryka Wyrobów Gumowych „Wargum“, Spółka Akc.

w Warszawie, ul. Czerniakowska 84

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 4 112'90; Banki zł 37 461'99; Papiery procentowe zł 28 272'00; Towary i materiały surowe zł 319 208'10; Weksle zł 12 174'19; Maszyny i urządzenia zł 506 370'64; Dłużnicy zł 224 534'49; Sumy przechodnie zł 2 414'00; **Razem zł 1 134 548'31.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Kapitał zapasowy i rezerwowy zł 110 497'62; Kapitał amortyzacyjny zł 363 070'37; Wierzyciele zł 111 351'78; Sumy przechodnie zł 54'66; Zysk netto za 1937 r. zł 49 573'88; **Razem zł 1 134 548'31.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Pensje zł 143 755'00; Dzierżawa zł 21 600'00; Koszty handlowe zł 30 398'15; Podatki i opłaty stempłowe zł 21 100'55; Procenty i prowizje zł 23 878'88; Amortyzacja zł 26 261'32; Straty na dłużnikach zł 18 707'54; Zysk netto za 1937 r. zł 49 573'88; **Razem zł 335 275'32.**

ZYSKI. — Zysk na produkcji zł 335 071'41; Różnice kursu zł 203'91; **Razem zł 335 275'32.**

755

Przemysł Tluszezowy Schiecht-Lever

Spółka Akcyjna, Warszawa

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty w Warszawie zł 1 656 381'07, w Trzebinie zł 81 597'12, razem zł 1 737 978'19; Budynki: a) fabryczne — w Warszawie zł 5 329 394'09, w Trzebinie zł 1 532 334'71, razem zł 6 861 728'80, b) gospodarcze — w Trzebinie zł 9 529'27 c) mieszkalne — w Warszawie zł 451 755'39, w Trzebinie zł 438 121'28; w Przemysłu zł 21 553'03, w Brześciu zł 13 983'49, razem zł 925 413'19; Zbiorniki i podwórze: w Warszawie zł 797 760'08, w Trzebinie zł 383 548'48, razem zł 1 181 308'56; Urządzenia fabryczne i maszyny: w Warszawie zł 6 590 195'90, w Trzebinie zł 3 826 828'18; Tabor kolejowy i auta: w Warszawie zł 581 579'02, w Trzebinie zł 435 996'71, razem zł 1 017 575'73; Inwentarz zakładowy i biurowy: żywy w Trzebinie zł 7 220'58, martwy w Warszawie zł 592 920'81, w Trzebinie zł 22 521'07; Patenty zł 1 731 288'00; Ogółem zł 24 504 508'28; Majątek płynny: Gotówka w kasie, bankach, P. K. O. zł 74 905'33; Papiery procentowe zł 220 087'66; Weksle w portfelu i w inkasie zł 136 194'50; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 340 139'26; Materiały i surowce zł 2 288 319'34; Materiały pomocnicze zł 790 829'48; Półfabrykaty zł 656 758'02; Gotowe towary zł 2 486 307'14; Razem zł 6 222 213'98; Dłużnicy: z kredytów finansowych zł 1 412 968'03; Przedstawiciele zł 86 749'48; Odbiorcy zł 2 644 012'53; Dostawcy zł 682 904'15; Różni zł 427 080'74; Wątpliwe należności zł 85 330'27; Razem zł 5 339 045'20; Sumy przechodnie zł 163 836'90; **Ogółem zł 37 000 931'11.**

Otrzymane gwarancje i depozyty zł 737 678'82; Gwarancje zł 4 460 500'00; Obligo wekslowe z żyr zł 275 616'14.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 15 000 000'00; Wpłaty akcjonariuszom na powiększenie kapitału zakładowego przed zarejestrowaniem zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 146 289'07; Razem zł 20 146 289'07; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 8 307 008'47, b) dopisano w 1937 r. zł 1 402 592'64, razem zł 9 709 601'11, odpisano przy rozchodzie urządzeń zł 485 135'24, pozostaje zł 9 224 465'87; Ogółem zł 29 370 754'94; Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 179 702'65; Banki zł 2 232 260'41; Dostawcy zł 324 732'46; Dostawcy zagraniczni zł 3 836 151'08; Odbiorcy zł 62 993'05; Przedstawiciele zł 78 876'87; Kaucje zł 95 433'10; Różni zł 465 481'67; Razem zł 7 275 631'29; Niepodjęte dywidendy zł 10 089'45; Rezerwa na należności zł 216 840'00; Sumy przechodnie zł 114 331'27; Zysk za rok 1937 zł 13 284'16; **Ogółem zł 37 000 931'11.**

Gwarancje i depozyty zł 737 678'82; Udzielone gwarancje zł 4 460 500'00; Żyra wekslowe (klientowskie) zł 275 616'14.

Rachunek strat i zysków od I/I do 31 XII 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji (w tym świadc. socj. zł 121 927'31) zł 2 126 783'11; Koszty fabrykacji (w tym świadc. socj. zł 89 437'99) zł 1 880 765'46; Koszty sprzedaży zł 1 052 717'26; Procenty zł 315 782'76; Podatki państwowe i komunalne zł 956 969'98; Frachty i koszty składowe zł 1 824 905'82; Reklama zł 1 506 038'71; Odpisy amortyzacyjne zł 1 402 592'64; Ubezpieczenia zł 56 548'84; Licencje zł 15 227'59; Straty na dłużnikach zł 63 788'22; Różnice kursowe i koszty przekazów zł 71 519'75; Demontaż zł 47 025'41; Zysk za 1937 rok zł 13 284'16; **Ogółem zł 11 333 949'71.**

MA. — Rachunek towarów zł 11 307 661'16; Dochód z nieruchomości zł 4 809'14; Procenty z papierów procentowych i akcji zł 11 699'00; Różne zyski z lat poprzednich zł 680'41; Zyski przy sprzedaży samochodów zł 9 100'00; **Ogółem zł 11 333 949'71.**

741

Przemysł Włókienniczy Bracia Zajher w Łodzi

SPOŁKA AKCYJNA

Bilans netto po dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 114 938'65; Budynki fabryczne i gospodarcze zł 472 626'00; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 3 120 573'23; Razem zł 3 708 137'88; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 12 970'56; Banki i inkaso zł 14 252'54; Papiery procentowe zł 624'00; Weksle w portfelu zł 136 716'07; Razem zł 164 563'17; Materiały: Bawełna surowa zł 71 148'75; Przędza bawełniana zł 54 248'38; Szmaty i przedza wigoniowa zł 131 085'63; Tkaniny półgotowe i gotowe zł 213 908'01; Barwniki, chemikalia i artyk. techn. zł 13 233'90; Węgiel kamienny zł 5 717'00; Razem zł 489 341'67; Dłużnicy: Odbiorcy towarów gotowych zł 80 612'96; Odbiorcy przedzy bawełnianej zł 17 974'63; Odbiorcy odpadków i przedzy wig. zł 2 950'97; Dostawcy zł 281'65; Różni zł 597 115'79; Wydatki, dotycz. okresu przyszłego zł 7 400'00; Razem zł 706 336'00; Straty z lat ubiegłych: disagio list. zast. Tow. Kredyt. m. Łodzi zł 67 821'50; Straty z lat ubiegłych zł 394 987'65; Razem zł 462 809'15; **Suma bilansowa zł 5 531 187'87.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 000 000'00; Kapitał amortyzacyjny: stan na 1/I 1937 r. zł 2 063 515'15, dopisano w roku 1937 zł 318 005'19, razem zł 2 381 520'34; Zobowiązania: Banki i inkaso zł 7 265'87; Odbiorcy towarów gotowych zł 132 763'75; Odbiorcy przedzy bawełn. zł 14 479'26; Odbiorcy przedzy wig. zł 265'67; Dostawcy zł 164 894'97; Różni zł 54 744'17; Akcepty własne zł 34 659'80; Sumy przechodnie fabryki zł 19 966'11; Razem zł 429 039'60; Zobowiązania długoterminowe: dług hipot. T-wa Kred. m. Łodzi zł 347 200'00, zaległe podatki (raty) zł 150 588'10, razem zł 497 788'10; Czysty zysk za rok oper. 1937 zł 222 839'83; **Suma bilansowa zł 5 531 187'87.**

Pozycje pozabilansowe do aktywów. — Różni za obligo zł 345 000'00; Różni zabezp. hipot. zł 228 262'96; **Razem zł 573 262'96.**

Pozycje pozabilansowe do pasywów. — Obligo żyrowe zł 345 000'00; Zabezp. hipot. zł 228 262'96; **Razem zł 573 262'96.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r. oper.

WINIEN. — Robocizna zł 1 031 620'81; Surowce i napęd zł 2 720 213'02; Podatki i świadczenia zł 218 776'45; Koszty handlowe, pensje, ofiary, prowizja zł 280 361'91; Amortyzacja budynków i maszyn zł 318 005'19; Czysty zysk zł 222 839'83; **Razem zł 4 791 817'21.**

MA. — Wpływ brutto z sprzedaży zł 4 791 410'23; Zwrot sum. odpisanych w latach ubiegłych na straty zł 406'98; **Razem zł 4 791 817'21.**

732

Fabryka Maszyn S. Waberski i S-ka

SPOŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 2 034'98; PKO. i banki zł 17 593'02; Pap. proc. zł 8 984'20; Weksle zł 5 956'00; Place zł 61 044'42; Bud. fabr. zł 145 887'79; Masz. pędnie i ruch. fabr. zł 361 835'58; Ruch. biur. zł 15 316'13; Odbiorcy zł 291 649'90; Różni zł 2 687'12; Surowce, mat. pomocn., got. i półg. wyr. zł 97 845'53; Sumy przejść. zł 7'00; Straty za ubiegłe lata zł 80 584'01; **Razem zł 1 091 425'68.**

STAN BIERNY. — Kap. akc. zł 500 000'00; Kap. amort. zł 417 185'11; Kap. zap. zł 8 052'88; Dostawcy zł 95 884'05; Odbiorcy zł 8 588'00; Różni zł 10 970'16; Sumy przejść. zł 482'69; Czysty zysk zł 50 262'79; **Razem zł 1 091 425'68.**

Rachunek strat i zysków

STAN CZYNNY. — Strata na odbiorcach zł 8 749'65; Kap. amort. zł 54 826'00; Koszty ogólne zł 232 030'11; Czysty zysk zł 50 262'79; **Razem zł 345 868'55.**

STAN BIERNY. — Zysk na pap. proc. zł 621'60; Zysk na ods. czyn. zł 961'95; Zysk na różn. kontokur. zł 5'56; Zysk na proc. od pap. wartość. zł 188'00; Zysk na prowiz. czyn. zł 3 252'45; Zysk brutto na sprzedaży zł 340 838'99; **Razem zł 345 868'55.**

Pozycje pozabil. — Kaucje zł 4 300'00; Gwarancje zł 18 466'83.

762

Przemysł Gumowy „Ardal”, Spółka Akcyjna

w Lidzie

Bilans na dz. 30 czerwca 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Budynki z 388 830'29; Grunty z 38 723'77; Urządzenia techniczne z 808 974'74; Ruchomości z 72 602'86; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i PKO. z 19 340'22; Papiery procentowe z 52 953'00; Weksle z 1 354 041'99; Surowce z 1 530 602'39; Półfabrykaty z 61 774'52; Gotowe wyroby z 414 581'41; Dłużnicy: Odbiorcy z 273 234'68; Banki z 193 640'73; Zaliczenia kolejowe z 11 513'37; Dostawcy z 28 258'15; Interesenci z 24 746'07; Oddziały i przedstawiciele z 35 968'85; Weksle protestowane z 28 066'28; Sumy przechodnie z 5 282'63; Straty z lat ubiegłych z 295 022'90; **Ogółem z 5 638 158'85.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 1 250 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego z 379 497'70; b) dopisano w roku sprawozdawczym z 141 577'69; III. Zobowiązania: a) Akcepty bezterminowe z 543 750 000'00; b) Banki z 63 871'38; c) Dostawcy z 259 601'10; d) Odbiorcy z 1 529 263'58; e) Interesenci z 209 366'21; f) Dostawcy za kauczuk w drodze z 802 744'16; g) Oddziały i przedstawiciele z 19 454'71; h) Akcepty terminowe z 43 501'99; i) Pożyczki z 150 708'10; j) Delcredere za weksle protestowane i dłużni wtpliwe z 39 810'78; k) Sumy przechodnie z 23 955'66; Zysk za rok 1935/36 z 43 257'42; Zysk za rok 1936/37 z 137 798'37; **Ogółem z 5 638 158'85.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo żyrowe z 553 798'79; Kaucje i gwarancje z 312 417'50; Towary komisowe z 326 745'96.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Strata na sprzedanych maszynach z 5 684'10; Koszty handlowe z 586 212'85; Koszty sprzedaży z 557 272'54; Amortyzacja ruchomości z 26 206'35; Strata na dłużnikach z 71 030'13; Straty na surowcach z 180 707'58; Zysk za 1936/37 r. z 137 798'37; **Ogółem W-n. z 1 564 911'92.**

MA. — Remanent gotowych wyrobów i półfabrykatów na 1/VII 1936 r. z 295 436'62; Koszty produkcji z 4 021 608'23; Amortyzacja nieruchomości maszyn i narzędzi z 118 572'41; Mniej sprzedaż z 5 513 496'58; Remanent gotowych wyrobów i półfabrykatów na 1/VII 1937 r. z 476 355'93; Skonto i bonifikacja dostawców z 7 224'64; Zysk brutto z 1 561 459'89; Storno amortyzacja sprzedanych maszyn z 3 201'07; Różnice kursowe z 250'96; **Ogółem Ma z 1 564 911'92.**

757

Przegląd Kobięcy

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY AKTUALIOM ŻYCIA KOBIECEGO I NAJNOWSZYM PRĄDOM MODY. „PRZEGLĄD KOBIECY” JEST W OBECNEJ CHWILI NAJBARDZIEJ OZDOBNYM KRAJOWYM PERIODYKIEM W SWOJEJ DZIEDZINIE. PRENUMERATA: ROCZNIE — z 24; PÓŁROCZNIE — z 12'50; KWARTALNIE — z 6'50; EGZ. POJED. — z 2'25. EGZEMPL. OKAZOWE NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE. REDAKCJA I ADMIN.: WARSZAWA, DŁUGA 45 (DOM WŁ.)

TEL. 11-61-73

Przegląd Kobięcy

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
WARSZAWA
NOWY ŚWIAT 7
KONTO P.K.O. 2777

ZAWIERA

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniążnictwa i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniążno-kapitałowym w Polsce i z a g r a n i c ą

PRENUMERATA:

ROZCNA WYNOŚI z 18, PÓŁROCZ. z 9
NUMER POJEDYŃCZY z 1'50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA z 12
PÓŁROCZNA z 6

POLSKIE USTAWODAWSTWO DEWIZOWE

ZBIÓR USTAW ZASADNICZYCH, ROZPORZĄDZEŃ WYKONAWCZYCH, ZARZĄDZEŃ, INSTRUKCJI, OKÓLNİKÓW I UCHWAŁ, ZWIĄZANYCH Z REGULACJĄ DEWIZOWĄ

OPATRZONY ZASADNICZYM KOMENTARZEM ORAZ PRAKTYCZNYMI WYJAŚNIENIAMI I WSKAZÓWKAMI TECHNICZNYMI

ZESTAWILI I OPRACOWALI:

Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki
i Tadeusz Bielobradek

ZBIÓR BĘDZIE PERIODYCZNIE UZUPEŁNIANY

Cena Zbioru — z 18. Prenumerata Uzupełnień — z 6 półrocznie

600 STRON DRUKU ISKOROWIDZ

SKŁAD GŁÓWNY:

BANK SPÓŁDZIELCZY SKARBOWCÓW, Sp. z o.o.
Warszawa, Leszno 5

280 STRON DRUKU

8 ILUSTRACIJ WIELOBARWNYCH

48 ILUSTRACIJ JEDNOBARWNYCH

JANINA ORYNŻYNA

PRZEMYSŁ
LUDOWY
W POLSCE

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

Cena zł 10'00, z przesyłką pocztową zł 11'00

Do nabycia w Administracji tyg. „Polska Gospodarcza” w W-wie,
Elektoralna 2, oraz w księgarniach, bazarach przemysłu ludowego itp.

POLMIN

PAŃSTWOWA FABRYKA
OLEJÓW MINERALNYCH
CENTRALA LWÓW AKADEMICKA 7

D O S T A R C Z A BENZYNY

MOTOROWE, FRAKCYJNE, EKSTRAKCYJNE,
WYSOKOOKTANOWE, ETYLIZOWANE.

NAFTĘ OSWIETLIOWĄ,
PRYMUSOWĄ I SILNOPŁO-
MIENNĄ, ETER NAFTOWY.

O L E J E

ŁOŻYSKOWE, CYLINDROWE,
SILNIKOWE, GARBARSKIE,
TRANSFORMATOROWE, TURBINOWE,
SAMOCHODOWE, BEZBARWNE.

S M A R Y

STAŁE I PŁYNNY, OLEJE I SMARY PRZYSTO-
SOWANE DO WSZYSTKICH TYPÓW MASZYN.

PARAFINĘ I CEREZYNE,
ASFALTY PRZEMYSŁOWE,
PAPOWE, IZOLACYJNE, DROGOWE

KOPALNIE WŁASNE.

RAFINERIA W DROHOBYCZU

ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE.

STACJA BUNKROWA W GDYNI.

STACJE BENZYNOWE
W CAŁEJ POLSCE.